

GTHJ

ลักทอง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569

Vol.32 No.1 January-March 2026

2026

สถาบัน

วิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ISSN 2985 - 2196 (Online)

สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 Vol.32 No.1 January-March 2026

ISSN 2985-2196 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ เผยแพร่แก่นักวิชาการและบุคคลทั่วไป

ขอบเขต

จัดพิมพ์ทั้งผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียานุช พรหมภาสิต อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ ยอดวิญญูวงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัจ โปธิแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลิสรา จิตรขณาวณิช
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภัคดีจิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา ภูมิสิทธิพร
รองศาสตราจารย์ ดร.โอภามา กุพันธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร ประคองชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลี ตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤษภูมิพล พฤษภูมิกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญล้อม ดวงวิเศษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปุณยธรรม์ กิจดิพรนิภัติ

ฝ่ายจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ขาวประทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีก้อง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลชลิตา กมฺุทรภักไชย
อาจารย์ประภัสสร ห่อทอง
อาจารย์ชุตินา สังวรินทะ
นายทวิช ปิ่นวิเศษ
นางสาวมริสา การะเวก

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้จัดทำและเผยแพร่ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

สำนักงาน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000
โทรศัพท์ 0 5570 6555 ต่อ 1760
http://research.kpru.ac.th/Journal_HSS/
วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
(<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความหรือ
ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569 Vol.32 No.1 January-March 2026

ISSN 2985-2196 (Online)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
○ บรรณาธิการแถลง.....	ก
○ บทความวิชาการ	
ปัญหากฎหมายในการควบคุมพืชกระท่อม ณรงค์ฤทธิ์ บุญมี Legal Issues on Control of Kratom Plants Norongrit Boonmee.....	1
แนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับการออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการจัดประสบการณ์ เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย บุญเลี้ยง ทุมทอง Educational STEAM Concepts for Designing Activities to Promote Creative and Innovative Experiences for Early Childhood Boonleang Thumthong.....	13
○ บทความวิจัย	
ความชุก ประสบการณ์และรูปแบบการใช้กัญชา และปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ กัญชาของผู้สูงอายุในจังหวัดแห่งหนึ่ง จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์, สุนีย์ กันแจ่ม, ศรีณยู เรือนจันทร์ และเผด็จการ กันแจ่ม Prevalence Experiences and Patterns of Cannabis Use and Predictors of Cannabis Use Awareness among the Elderly in a Certain Province Jakkrite Pinyaphong, Sunee Kancham, Saranyoo Ruanjan and Padetkan Kancham.....	28
การบริหารสินทรัพย์ วินัยการคลังและความเหลื่อมล้ำของรายได้: กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ติเรก ปัทมสิริวัฒน์, พิชิต รัชตพิบูลภพ และดารุณี พุ่มแก้ว Asset Management Fiscal Discipline and Revenue Inequality: The Case Study of Provincial Administrative Organizations Direk Patmasiriwat, Pichit Ratchatapibhunphob and Darunee Pumkaew.....	43

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

กลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ: บทเรียนจาก การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นพรัตน์ ไชยชนะ, วีระวัฒน์ อุดมทรัพย์, มะรอมะ เล้าและ, สุกพงษ์ สุขชานา, พงนิย์ สุขชานา, วีระ ยุคุณธร และวิยะดา พลชัย Strategies for the Conservation and Management of Cultural Capital of the Mon Ethnic Group in Ban Wang Ka: Lessons Learned from Community Participation for Sustainable Development Nobparat Chaichana, Weerawat Udomsap, Marosaeh Lohlaeh, Suapong Sukchaona, Photjanee Sukchaona, Weera Yukunthorn and Wiyada Pollachai.....	59
แนวทางในการพัฒนาพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562: กรณีศึกษา ภูมิศาสตร์อันดามัน บุญยกร พนมอุปการ Guideline for Developing Land and Buildings TAX ACT 2019: A Case Study of the Andaman Geographical Region Bunyakon Phanoomupparkan.....	75
อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพต่อ ความตั้งใจลาออกของคนเจนเนอเรชั่นซีในอุตสาหกรรมโรงแรมเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร บุษกร คำโฮม และระดมบุญ หมั่นทรัพย์ The Influence of Perceived Organizational Support and Career Adaptability on Turnover Intention among Generation Z in the Hotel Industry in Bangkok Bussakorn Khumhome and Radoomboon Mansub.....	89
การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์บนโต๊ะอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุด้วยการประยุกต์ใช้ เทคนิคการแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ พิพัฒน์ จิตรอารีรักษ์ และกนกพร ศรีปฐมสวัสดิ์ Development of Ceramics Tableware Design for the Elderly Using Quality Function Deployment Phiphat Chit-arirak and Kanokporn Sripathomswat.....	105

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง: กรณีศึกษา
นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง

Learning Thai through Digital Technology and Voice-Activated Artificial Intelligence:

A case study of Chinese students at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat

University

Wacharapatr Techawattanasiridumrong..... 125

พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา

อัปสร อีซอ, ปวีณา เจาะอารง, ธีรยุทธ มูเล้ง, ภาณุ คณนง และอุษณีย์ ขุนหมวก

Behavior and Satisfaction of Tourists towards Thapae Thasap Market in Yala

Province

Apsorn E-sor, Paweena Jeharrong, Teerayuth Mooleng, Panuh Kanong and Usanee Khunmuak..... 144

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการสนับสนุนต่อความสำเร็จของ

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

อารียา บ่องศิริ, จริยา อินทนิล, พิมพิลิต แก้วหานาม และกตัญญู แก้วหานาม

Analysis of the Relationship between Management Factors and Support for the

Success of the Management of the Cooperation Network in Crisis

Management: A Case Study of the Kalasin Provincial Administrative

Organization and Network Organizations

Ariya Pongsiri, Jariya Intanin, Phimlikid Kaewnanam and Kathanyoo Kaewhanam..... 156

The Effects of Integrating Contemplative Education Mentoring and Research-Based

Learning on Changing Teacher Behavior and Development of Teaching

Competencies of Thai Language Major Teacher Students

Kant Ampanon..... 173

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจิตรทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ อนุศักดิ์ จินดา, เฉลิมชัย มนุเสวต และสาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง	
Art Instructional Model Based on “Art analysis, Social analysis and Self analysis” Approach to Promote the Critical Thinking and the Emotional Intelligence of Undergraduate Students of an Imaging Art Field, Faculty of Fine Arts Anusak Jinda, Chalermchai Manusewat and Sathit Thimwattanabuntherng.....	189
อิทธิพลของ Fandom BTS ที่มีต่อความผูกพันต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ อมรพรรณ บุญศรี และเปรมฤดี จิตรเกื้อกุล	
The Influence of BTS Fandom on Artist Engagement and Purchase Intentions Amornpan Boonsri and Premruedee Jitkuakul.....	204
ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น วชิรปัญญา ปัญญาอ่อง, กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ และเสวช หงษ์ประสิทธิ์	
The Effects of Active Learning with Five-Steps Method Integrated with Cloud Computing to Enhance Analytical Thinking Skills of Computer Network Systems Subject, Khon Kaen Technical College Wachirapunya Punyawong, Kittkhan Patipant and Saweth Hongprasit.....	222
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชสำหรับ ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ชิตชนก แก้วกอง, โชติวัน แยมขายาย และเจียผิง หลิว	
Development of Learning Activity Package on Chinese Punctuation Marks Based on the Flipped Classroom Approach Combined with the Sandwich Feedback Approach for High School Students Chitchanok Keawkong, Chotiwan Yaemkhayai and Jiaping Liu.....	239

สารบัญ (ต่อ)

- คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มการส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เผยแพร่.....
- จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics).....
- ประกาศเรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร.....

บรรณาธิการแถลง

วารสารสักทอง : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้รับใช้แวดวงวิชาการเข้าสู่ปีที่ 32 โดยที่ผ่านมามีได้เสนอบทความจากหลากหลายศาสตร์ หลายพื้นที่วิจัย ซึ่งในฉบับนี้ได้รับเกียรติถ่ายทอดผลงานวิจัยจากพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ที่ประกอบไปด้วยศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เช่น การบริหารสินทรัพย์ วินัยการคลังและความเหลื่อมล้ำของรายได้: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการสนับสนุนต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย และศาสตร์ด้านการศึกษา เช่น แนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับการออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการจัดประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย การเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง: กรณีศึกษานักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ รวมไปถึงผลงานวิจัยด้านชุมชนท้องถิ่น เช่น กลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ: บทเรียนจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา จากบทความวิจัยที่ได้รับการกลั่นกรอง ปรับปรุงแก้ไข จนได้นำเสนอต่อนักวิชาการดังที่ปรากฏในวารสารสักทองนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของแรงบันดาลใจให้นักวิจัยสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพต่อไป

บรรณาธิการ

ปัญหากฎหมายในการควบคุมพืชกระท่อม

Legal Issues on Control of Kratom Plants

ณรงค์ฤทธิ์ บุญมี*

Norongrit Boonmee

Received : December 27, 2023

Revised : May 23, 2024

Accepted : August 1, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางกฎหมายในการควบคุมพืชกระท่อม สรรพคุณ ลักษณะการบริโภค รวมถึงผลที่จะได้รับจากการบริโภคพืชกระท่อม ศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย หน่วยงานควบคุม มาตรการควบคุมของต่างประเทศ เพื่อนำมาสู่การจัดทำข้อเสนอแนะการควบคุมการใช้พืชกระท่อมที่เหมาะสมตามบริบทของประเทศไทย จากการศึกษา พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 พบว่ามีการกำหนดมาตรการควบคุมการบริโภค การจำหน่าย การนำเข้า ส่งออก รวมถึงควบคุมการนำพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษสูงสุดจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งภายหลังจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 พบว่ามีการบริโภคและจำหน่ายจำนวนมาก ในขณะที่ยังไม่มีมีการประกาศใช้กฎหมายลำดับรองเพื่อมาควบคุมการบริโภค การจำหน่ายและการปนเปื้อนในอาหาร พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 จึงยังไม่เพียงพอที่จะควบคุมการใช้พืชกระท่อมให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

คำสำคัญ : ปัญหากฎหมาย / การควบคุม / พืชกระท่อม

*นักศึกษาลัทธิสุตฺรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Doctoral Student of Laws Graduate School of Law National Institute of Development Administration

(NIDA) (Corresponding Author) e-mail: narongrit19boonmee@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research article is to study legal developments in controlling Kratom, properties, consumption characteristics. Including the results that will be obtained from consuming Kratom. Study and analyze the law regulatory agency foreign control measures to lead to the preparation of recommendations for controlling the use of Kratom plants that are appropriate in the context of Thailand. From the study of the Kratom Act 2022, it was found that measures have been established to control the consumption, distribution, import, export, as well as to control the illegal use of Kratom plants. Anyone who violates the law faces a maximum penalty of imprisonment not exceeding 2 years or a fine not exceeding 200,000 baht, or both. Which after the announcement Kratom Act 2022 found that there is a large amount of consumption and sale. While no secondary law has been enacted to control consumption, distribution and contamination of food. The Kratom Act 2022 is therefore not sufficient to control the use of Kratom in a proper and appropriate manner.

Keywords : Legal Issues / Regulation / Kratom

บทนำ

พืชกระท่อมเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะประเทศไทย มาลาญ พม่า โดยในคัมภีร์แพทย์แผนไทยโบราณมีการระบุถึงสรรพคุณและสารสำคัญในพืชกระท่อม ซึ่งสารสำคัญที่พบคือ สารมิตราจินิกีน (Mitragynine) และ 7-hydroxymitragynine มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวด ลดอาการท้องร่วง ซึ่งเป็นไปตามตำรายาแผนโบราณของไทย (Centre for Addiction Studies, 2020, pp. 38-39) ที่ผ่านมามีการเรียกร้องให้กระท่อมเป็นอิสระจากทางกฎหมายโดยหยิบยกเรื่องความเหมาะสมในการใช้กฎหมายควบคุมพืชกระท่อม ซึ่งจากการประชุมทางวิชาการของ ป.ป.ส. เรื่อง “พืชกระท่อม: สมุนไพรหรือพืชเสพติด” (Office of the Narcotics Control Board, 2003) มีการระบุว่าในมิติของกฎหมายได้ควบคุมพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 8 ในปี พ.ศ. 2486 เพราะเหตุการณ์ในขณะนั้นมีการใช้ใบกระท่อมแทนฝิ่นซึ่งรัฐควบคุมเพิ่มขึ้น ต่อมาเมื่อมี พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 จึงยกเลิกกฎหมายฉบับเดิมและนำพืชกระท่อมมาไว้เป็นยาเสพติดประเภท 5 ซึ่งในขณะนั้น (ปี พ.ศ. 2546) ก็มีการแสดงความคิดเห็นไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อถอดพืชกระท่อมออกจากการเป็นยาเสพติดประเภท 5 (ในช่วงนั้นรัฐบาลมีนโยบายประกาศสงครามยาเสพติด ในการประชุมระบุว่า การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดหรือสรรพคุณต่างๆ ของพืชกระท่อม จึงต้องทำด้วยความระมัดระวัง) (Limstitt, 2016)

ภายหลังจากมีการเผยแพร่ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2565 พืชกระท่อมได้ถูกถอดออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ส่งผลให้การบริโภคพืชกระท่อมเป็นไปอย่างเสรี ประชาชนทุกกลุ่ม

สามารถเข้าถึงและสามารถนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายมากขึ้น จึงเป็นที่มาของการยกร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ขึ้น เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมและป้องกันการนำพืชกระท่อมไปใช้อย่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้ พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ได้มีการกำหนดมาตรการควบคุมการบริโภคกำหนดห้ามบริโภคใบกระท่อมในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การนำไปผสมกับสิ่งเสพติด เป็นต้น เว้นแต่เพื่อรักษาโรค บำบัดหรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยและอยู่ภายใต้การดูแลจากแพทย์ ทันตแพทย์ แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ หมอพื้นบ้าน รวมถึงกำหนดมาตรการในการนำพืชกระท่อมไปใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย นอกจากนี้ พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มีการกำกับดูแลเรื่องการขายใบกระท่อมแก่บุคคลต้องห้าม ได้แก่ เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี หญิงที่ตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ทั้งนี้สถานที่ขายต้องแจ้งห้ามขายแก่บุคคลข้างต้นด้วย ในการขายพืชกระท่อมห้ามขายโดยใช้เครื่องขาย ห้ามโฆษณาหรือสื่อสารการตลาดโดยจงใจให้นำไปกระท่อมไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ห้ามขายในสถานศึกษา หอพัก สวนสาธารณะ สวนสนุก และสถานที่ซึ่งประกาศเพิ่มเติม ทั้งนี้ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษสูงสุดจำคุกไม่เกินสองปี ปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (Krathom Plants Act, B.E. 2022, 2022)

ซึ่งภายหลังจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 การปรับตัวของประชาชนก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีรถกระบะชนใบกระท่อมมาเต็มคัน วางขายกันกิโลละ 300-400 บาท มีผู้คนแวะเวียนมาซื้อใบกระท่อมสด รวักบัวสินค้าชนิดนี้เป็นสินค้าทั่วไปที่มีการซื้อขายอย่างปกติอย่างยาวนานประมาณหนึ่งแล้ว ซึ่งแน่นอนว่าปริมาณการขายแต่ละคันที่ขี้นมานั้นไม่ใช่ขี้นน้อยแสดงให้เห้นว่ามีผู้ใช้พืชกระท่อมจำนวนมาก ตามสถิติการสำรวจโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ซึ่งจะมีการสำรวจประชากรผู้ใช้สารทุก 3-5 ปี โดยเป็นการสำรวจครัวเรือนมากกว่า 30,000 ครัวเรือนทั่วประเทศ ถือเป็นตัวเลขการประมาณการผู้ใช้สารเสพติดในประเทศที่แม่นยำที่สุดงานหนึ่งของประเทศ พบว่าการสำรวจปี 2562 ประเทศไทยมีความชุกของผู้ใช้พืชกระท่อมทั้งในรูปแบบกินใบสดและต้มผสมยาแก้ไอประมาณ 0.98% ของประชากร หรือประมาณ 7 แสนคน นั่นคือตัวเลขสถานการณ์เมื่อสี่ปีที่แล้วที่กระท่อมยังคงมีสถานะผิดกฎหมาย แต่สถานะปัจจุบันที่กระท่อมเป็นสิ่งเสพติดที่ถูกกฎหมายแล้ว ตัวเลขคงเพิ่มมาอีกหลายเท่า เช่นเดียวกับกรณีของกัญชา ซึ่งก่อนจะมีการอนุญาตให้ใช้ในการรักษาทางการแพทย์ได้ ผลจากการสำรวจผู้ใช้กัญชาในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2559 อยู่ที่ประมาณ 0.37% ของประชากรเท่านั้น แต่ในปี 2562 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการอนุญาตให้ใช้ในการทางการแพทย์ ความชุกของผู้ใช้กัญชาเพิ่มขึ้นเป็น 1.33% ของประชากร (Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice, 2019) ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้สรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาการควบคุมการบริโภคพืชกระท่อมในปริมาณที่เหมาะสม ดังเช่นกรณีของ ‘ปิม ศรีณู ประชากริช’ นักแสดงชายที่ตกเป็นข่าวจากพฤติกรรม “เคี้ยวใบกระท่อม ขับรถ และขับเรือหวาดเสียวในเส้นทางสาธารณะ” จนเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ไปทางลบ และเกิดการถกเถียงในวงกว้างว่า เป็นการเยี่ยงกฎหมายและสุ่มเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นมาซึ่งความสูญเสียของผู้อื่นได้ (Work Point Today, 2022) ซึ่ง พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มิได้กำหนดปริมาณการบริโภคที่เหมาะสมไว้

2. ปัญหาการควบคุมการจำหน่ายพืชกระท่อม พบว่าประชาชนนำพืชกระท่อมออกมาวางจำหน่ายมากขึ้นทั้งตามริมถนน แหล่งชุมชนต่างๆ รวมถึงขายกระท่อมในสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งบนแพลตฟอร์มอย่าง เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ รวมถึงอี-มาร์เก็ตเพลส ซึ่ง พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24 กำหนดห้ามขายบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร และมาตรา 25 กำหนดห้ามขายใบกระท่อมในสถานศึกษา หอพัก สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก ขายโดยใช้เครื่องขาย มิได้กำหนดควบคุมปริมาณที่ควรจำหน่ายได้ของผู้ขาย และโดยเฉพาะการขายแบบออนไลน์การเข้าถึงของเยาวชนยังเป็นไปโดยง่ายซึ่งผู้ซื้อสามารถซื้อได้ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษา หอพัก สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก การจะควบคุมไม่ให้เยาวชน สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร บริโภคพืชกระท่อมจึงเป็นไปได้ยาก

3. ปัญหาการควบคุมการปนเปื้อนพืชกระท่อมในอาหาร หากมีการผสมพืชกระท่อมลงไปในเครื่องดื่มหรืออาหารโดยไม่มีกฎหมายใดควบคุมการเข้าถึงผลิตภัณฑ์อาหารดังกล่าว หากผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนประกอบของพืชกระท่อมวางปะปนอยู่กับผลิตภัณฑ์อาหารทั่วไปโดยไม่มีป้ายบอกเป็นการเฉพาะเด็ก สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร อาจซื้อไปรับประทานซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพของผู้รับประทานได้

ดังนั้น แม้จะมีกฎหมายควบคุมพืชกระท่อมแล้วก็ตาม แต่กลับพบว่ายังไม่ครอบคลุมการบริโภค การจำหน่าย และการปนเปื้อนพืชกระท่อมในอาหาร จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการควบคุม ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการทางกฎหมายในการควบคุมพืชกระท่อม สรรพคุณ ลักษณะการบริโภค รวมถึงผลที่จะได้รับจากการบริโภคพืชกระท่อม ศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย หน่วยงานควบคุม มาตรการควบคุมของประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศอินโดนีเซีย ศึกษาวิเคราะห์การกำกับดูแลตาม พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 และจัดทำข้อเสนอแนะการควบคุมการใช้พืชกระท่อมที่เหมาะสมตามบริบทของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางการควบคุมการใช้พืชกระท่อมที่เหมาะสมต่อไป

พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565

พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2565 ถอดพืชกระท่อมออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เนื่องจากเล็งเห็นว่าพืชกระท่อมเป็นพืชที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ สามารถนำพืชกระท่อมมาเป็นส่วนประกอบหนึ่งในผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ อาทิเช่น เครื่องสำอาง ยาสมุนไพร ยาแผนปัจจุบัน อาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น รวมถึงมีการใช้พืชกระท่อมตามวิถีของชาวบ้าน ทั้งการบริโภคและการนำมาใช้เป็นยาสมุนไพร ดังนั้นจึงเป็นการไม่เหมาะสมหากยังคงให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 อีกทั้งยังเป็นการขัดขวางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งการนำเข้า ส่งออก การปลูก การขาย แต่ก็มีคำถามว่าหากบริโภคพืชกระท่อมอย่างไม่เหมาะสม เช่น การบริโภคพืชกระท่อมมากเกินไปจนเกิดอาการ การบริโภคกระท่อมของเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพ (Keawpradub, n.d., pp. 3-4) จึงสมควรยกร่างกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมกำกับบริโภค การใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมและป้องกันการนำพืชกระท่อมไปใช้อย่างไม่เหมาะสม รวมถึงกำกับดูแลการนำพืชกระท่อมมาใช้เป็นพืชที่สร้างมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจด้วย ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการยกร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อม เข้าสู่กระบวนการพิจารณาเป็นกฎหมาย ซึ่งปัจจุบัน พ.ร.บ.

พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 139 ตอน 52ก วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2565 (Rujanthamrong, 2022, p. 2)

เมื่อพิจารณา พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ที่มีผลบังคับใช้แล้วนั้นพบว่า มีเนื้อหาส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ มีมาตรการในการควบคุมการนำเข้าส่งออกโดยผู้ที่นำเข้าส่งออกใบกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาตจากเลขาธิการ ป.ป.ส. สำหรับการปลูกและขายสามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่ห้ามขายให้กับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หญิงที่ตั้งครรภ์ และหญิงให้นมบุตร ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้ผู้บริโภคกลุ่มเปราะบางเกิดอันตรายจากการได้รับสารสำคัญในพืชกระท่อม และเพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีมาตรการควบคุมสถานที่ขาย ควบคุมการโฆษณา ควบคุมการบริโภคในทางที่ไม่เหมาะสม ยกเว้นบริโภคเพื่อการรักษาโรคภายใต้การดูแลของแพทย์ ทั้งนี้ผู้ได้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มีโทษสูงสุดจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (Krathom Plants Act, B.E. 2022, 2022) สำหรับในกรณีของการนำพืชกระท่อมไปเป็นส่วนประกอบของอาหาร ยา เครื่องสำอาง และสมุนไพร จะอยู่ภายใต้การควบคุมของ พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. 2522 พ.ร.บ.ยา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562 พ.ร.บ.เครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 และ พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 ขึ้นอยู่กับว่านำพืชกระท่อมไปเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ประเภทใด และทันทีที่ พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้ ประเทศไทยจะเป็น 1 ใน 37 ประเทศทั่วโลกที่ควบคุมพืชกระท่อมโดยใช้กฎหมายอื่น ในทำนองเดียวกับประเทศญี่ปุ่น ไครเอเชีย เป็นต้น

ปัญหาการควบคุมตาม พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565

จากการศึกษา พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 24 พบว่า มาตรการจำกัดอายุการเข้าถึงในทางปฏิบัติผู้ขายไม่มีการสอบถามอายุแต่อย่างใด เยาวชนสามารถให้ผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี สั่งซื้อพืชกระท่อมแทนเช่นเดียวกับการฉ้อโกงของหญิงมีครรภ์ และหญิงให้นมบุตร อีกทั้งช่องทางการขายแบบออนไลน์ ผู้ประกอบธุรกิจใบกระท่อมที่มีเว็บไซต์ของตนเองบางรายไม่มีการสอบถามอายุหรือคุณสมบัติแต่อย่างใด หรือผู้ซื้ออาจให้ข้อมูลเท็จได้ว่าเป็นบุคคลอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ไม่ใช่หญิงมีครรภ์ และหญิงให้นมบุตรได้ ดังนั้น ในการกำหนดอายุห้ามขายเพื่อควบคุมการเข้าถึงพืชกระท่อมและผลิตภัณฑ์ที่มีพืชกระท่อมเป็นส่วนประกอบในทางปฏิบัติไม่สามารถควบคุมได้อย่างแท้จริง

มาตรการควบคุมสถานที่ขาย ตาม พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 25 ในทางปฏิบัติสามารถควบคุมได้เฉพาะกับร้านที่มีหน้าร้านทั่วไปมีเวลาเปิด-ปิดที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการควบคุมร้านค้าในรูปแบบเดิม ๆ ซึ่งไม่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันที่มีการซื้อขายใบกระท่อมในรูปแบบออนไลน์ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถทำการขายได้ทุกที่ทุกเวลา พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าในขณะที่ซื้อขายพืชกระท่อมนั้นได้มีการฝ่าฝืนข้อกำหนดตาม พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 หรือไม่อย่างไร ดังนั้นกฎหมายยังไม่ครอบคลุมการขายใบกระท่อมออนไลน์ จึงยังไม่สามารถควบคุมการขายออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของมาตรการควบคุมการนำไปใช้ ตามมาตรา 27 ของ พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ในทางปฏิบัติกลุ่มวัยรุ่นยังมีการทดลองนำพืชกระท่อมไปผสมกับสิ่งต่างๆ เพื่อใช้ให้เกิดความสนุกสนาน บริโภคในที่

พักอาศัย หอพัก พนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่สามารถทราบได้เลยว่ามีกระบรีโคมน์น้ำดื่มใบกระต้อมปรุงหรือผสมกับสารต้องห้ามหรือไม่ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น คือ ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายของกลุ่มวัยรุ่น การรวมตัวกันเพื่อมั่วสุม ก่อให้เกิดปัญหาสังคมขึ้น ซึ่ง พ.ร.บ.พืชกระท้อม พ.ศ. 2565 ยังไม่มีข้อกำหนดหรือบทบัญญัติถึงหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการควบคุมดูแลการใช้ใบกระต้อมของผู้บริโภคไว้โดยเฉพาะ จึงยังไม่สามารถควบคุมการนำพืชกระท้อมไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับมาตรการในการควบคุมการนำเข้า - ส่งออก ตาม พ.ร.บ.พืชกระท้อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 มิได้บัญญัติมาตรการควบคุมที่รวมไปถึงการปลูกเพื่อขายในเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรม ซึ่งหากกำหนดมาตรการควบคุมดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการตลาดที่เป็นธรรม ผู้บริโภคสามารถซื้อได้ในราคาที่เหมาะสม ภาครัฐสามารถจัดระเบียบผู้ประกอบการป้องกันปัญหาการผูกขาดทางการค้า ในกรณีที่ภาครัฐมิได้ควบคุมการปลูก พืชกระท้อมที่ส่งออกอาจขาดมาตรฐาน GAP ซึ่งเป็นมาตรฐานในการควบคุมการใช้สารเคมีในพืชอาหาร นอกจากนั้นเมื่อไม่มีการควบคุมการปลูกจะทำให้มีพืชกระท้อมออกมาในตลาดอย่างแพร่หลาย ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายอาจก่อให้เกิดการบริโภคในปริมาณที่ไม่เหมาะสมส่งผลเสียต่อสุขภาพได้ในอนาคต

การควบคุมพืชกระท้อมในต่างประเทศ

สำหรับมาตรการของต่างประเทศในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากพืชกระท้อมพบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในโลกไม่ได้มีการควบคุมพืชกระท้อมในฐานะของการเป็นยาเสพติดมีเพียงบางประเทศที่มีกฎหมายควบคุมในการศึกษาครั้งนี้ศึกษา 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศอินโดนีเซีย ทำให้ทราบถึงเหตุผลในการกำหนดมาตรการในการควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์จากพืชกระท้อม ซึ่งในแต่ละประเทศมีมาตรการในการควบคุมที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศ โดยทุกประเทศต่างตระหนักถึงสารสำคัญที่พบในพืชกระท้อมซึ่งมีทั้งคุณและโทษ โดยเฉพาะสิ่งสำคัญที่ทุกประเทศคำนึงถึงคือความปลอดภัยของประชาชน หากสารสำคัญในพืชกระท้อมเป็นส่วนประกอบหนึ่งในผลิตภัณฑ์หรือมีการนำพืชกระท้อมไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนได้ (Atsadang et al., 2020, p. 57) สรุปมาตรการในการควบคุมของแต่ละประเทศ ดังนี้

ประเทศออสเตรเลีย ในปี ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) คณะกรรมการจัดกลุ่มยาและวัตถุมีพิษแห่งชาติของออสเตรเลีย มีมติให้พืชกระท้อมหรือสาร mitragynine อยู่ใน Schedule 9 ส่งผลทำให้ไม่สามารถปลูก ขาย ครอบครอง พืชกระท้อมได้ ตามกฎหมาย Therapeutic Goods Act 1989 (Limstitt, 2017, p. 74) รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของพืชกระท้อมหรือสาร mitragynine ด้วย ยกเว้นการนำพืชกระท้อมมาใช้ในการศึกษาวิจัยทางการแพทย์หรือใช้สำหรับการเรียนการสอน เหตุผลที่ทำให้คณะกรรมการฯ มีมติดังกล่าวเนื่องมาจากยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์ผลที่มนุษย์จะได้รับจากสารสำคัญในพืชกระท้อมอย่างชัดเจน อีกทั้งข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานปราบปรามการกระทำผิดมักเป็นข้อมูลในทางลบว่ามีการนำพืชกระท้อมไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม (Atsadang et al., 2020, p. 60)

ประเทศนิวซีแลนด์ กฎหมาย Medicines Act 1981 กำหนดให้พืชกระท่อมและสาร mitragynine เป็นยาประเภทหนึ่งในบัญชียาอยู่ในลำดับ 1102 mitragyna speciose และ 1103 mitragynine ต้องมีใบสั่งยาจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ (Prescription Medicine) จึงสามารถใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมได้ ดังนั้น หากบริโภคพืชกระท่อม หรือผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของพืชกระท่อมโดยไม่มีใบสั่งยาจาก Prescription medicine จะมีความผิดตามกฎหมาย Medicines Act 1981 (Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice, n.d., p. 33)

ประเทศอินโดนีเซีย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของอินโดนีเซีย ได้แก่ รัฐบัญญัติว่าด้วยยาเสพติด (Law No. 22 of 1997) และรัฐบัญญัติว่าด้วยสารเสพติด (Law No. 35 of 2009) กระท่อมเป็นพืชเสพติดพืชที่ถูกกฎหมาย ประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ Mitragyna จึงมีการปลูกและขายพืชกระท่อมอย่างถูกกฎหมายรวมทั้งเป็นประเทศที่มีส่งออกพืชกระท่อมรายใหญ่ในตลาดโลกอีกด้วย (Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice, 2018, p. 56)

แนวคิดการควบคุมพืชกระท่อม

เมื่อพิจารณามาตรการในการควบคุมพืชกระท่อมทางสังคมพบว่า ในปัจจุบันมีข้อมูลเชิงประจักษ์ชัดเจนว่าสารสำคัญที่พบได้ในพืชกระท่อมมีประโยชน์ในทางยาช่วยรักษา บรรเทาความเจ็บป่วยต่างๆ ได้ ทั้งในทางการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย หรือในทางเลือกอื่นๆ และเพื่อให้ผู้ป่วยและบุคคลทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมได้อย่างเต็มที่ บุคคลและชุมชนมีสิทธิปลูก และนำกระท่อมมาใช้ในการดูแลสุขภาพตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้ โดยไม่ต้องไปซื้อในราคาแพง รัฐต้องป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดหรือมีใครเป็นเจ้าของพืชยา ผู้ป่วยมีสิทธิเข้าถึงยาที่ช่วยชีวิตหรือทำให้คุณภาพชีวิตของเขาดีขึ้น ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษยทุกคนควรได้รับ ยังเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายเรื่องยารักษาโรค สนับสนุนหน่วยงานรัฐ หมอชาวบ้าน ให้มีการศึกษาวิจัย ทดลอง รวมทั้งการผลิตยา หรือผลิตภัณฑ์จากกระท่อม เพื่อใช้ในประเทศลดการพึ่งพิงการนำเข้าจากต่างประเทศ จะทำให้เกิดความมั่นคงทางยาของประเทศในที่สุด โดยให้ชุมชนมีบทบาทในการกำกับ ควบคุมตนเอง มีระบบข้อมูลเกี่ยวกับพืชกระท่อม ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจใช้พืชกระท่อม รวมทั้งจะเป็นการจัดการกับกลุ่มผู้แสวงหาผลประโยชน์จากพืชกระท่อมแบบใต้ดินที่ไร้มาตรฐานและการควบคุม เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกหลอกลวงและได้รับอันตรายจากการใช้พืชกระท่อมดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ (Maneekeaw and Worapat, 2015)

จากการศึกษาผู้ศึกษาเห็นว่าควรใช้แนวทางของ “ร่าง พ.ร.บ.พืชยา กัญชา กระท่อม พ.ศ....” ซึ่งเป็นกฎหมายที่เป็นการส่งเสริมและกำกับติดตามการพัฒนาพืชสมุนไพรกลุ่มนี้ที่เสนอโดยศูนย์วิชาการเฝ้าระวังและพัฒนาระบบยา (กพย.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา และเครือข่ายนักวิชาการ โดยมีหลักคิดในการส่งเสริมและการนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในทางพาณิชย์ และให้คนในชุมชนเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการการใช้พืชกระท่อม รวมทั้งกำหนดให้มีมาตรการอื่นในการป้องปรามการนำพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่ผิดนอกเหนือจากโทษอาญา ซึ่งมาตรา 43 วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 รับรองว่าชุมชนมีสิทธิทำงานร่วมกับรัฐในการฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่น มีสิทธิรักษา ใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นฐานคิดของนวัตกรรมทางกฎหมาย 2 เรื่อง ดังนี้

(Junsirimongkol et al., 2009)

(1) แนวคิดเรื่องสิทธิชุมชน (Community Rights)

“สิทธิชุมชน” เป็นสิทธิร่วมกันของกลุ่มคนและเป็น “สิทธิเชิงกลุ่ม (Collective Rights)” แตกต่างจาก “สิทธิของบุคคล” แต่ละคนซึ่งเป็น “สิทธิเชิงเดี่ยว (Individual Rights)” การใช้สิทธิเพื่ออ้างต่อรัฐให้คุ้มครองสิทธิชุมชน กระทำโดยบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนชุมชน/กลุ่มบุคคลนั้นๆ ใช้สิทธิในนามกลุ่มเสมอ ไม่ใช่ในนามตนเอง และการอ้างสิทธิเพื่อยืนยันกับบุคคลภายนอกไม่สามารถกระทำได้โดยไม่มีรัฐคุ้มครอง ไม่เหมือนสิทธิเชิงเดี่ยวที่รัฐคุ้มครองอยู่แล้ว

ร่าง พ.ร.บ.กัญชา กระท่อมและพืชยา ได้นิยามความเป็นชุมชนและเงื่อนไขอย่างไรที่ชุมชนจะมี “สิทธิชุมชน” เช่น การมีสมาชิกที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการกำหนดขอบเขตของการจัดการโดยชุมชนที่ชัดเจน มีระบบการจัดการตัวเองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน มีกฎกติกาของชุมชนที่ยึดโยงกับกฎกติกาของประเทศ มีระบบสอดส่องให้สมาชิกปฏิบัติตามกติกาและลงโทษสมาชิกที่ฝ่าฝืนกติกา มีระบบการบริหารจัดการปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิก มีการประสานการทำงานร่วมกับรัฐ สุดท้ายร่าง พ.ร.บ.นี้จะกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้สิทธิชุมชนเพื่อการเข้าถึงและใช้กัญชา กระท่อมและพืชยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และการใช้ตามวิถีชาวบ้าน

(2) แนวคิดเรื่องการจัดการร่วม (Co-management)

ระบบการจัดการโดยชุมชนในร่าง พ.ร.บ.นี้ไม่ใช่ระบบการจัดการที่แยกใช้โดยลำพังอย่างโดดเดี่ยวและปฏิเสธความมีอยู่ของรัฐ ตรงกันข้าม จะนำมาใช้โดยผสมผสานกับระบบการจัดการโดยรัฐ เกิดเป็นระบบการจัดการใหม่ที่เรียกว่า การจัดการร่วม ซึ่งก็คือการทำงานร่วมกันของภาครัฐและชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยชุมชนจะมีบทบาทมากกว่าภาครัฐชุมชนจะเป็นฐานในการดำเนินการซึ่งรัฐไม่สามารถกำกับหรือควบคุมได้มากนัก นอกจากชุมชนไม่สามารถบริหารจัดการได้เป็นเหตุให้คุณค่าของชุมชนลดลง หัวใจสำคัญของการการทำงานร่วมกันของภาครัฐและชุมชน คือ การนำจุดเด่นของระบบหนึ่งมาเสริมสร้างจุดด้อยของอีกระบบ เพื่อตอบสนองภารกิจร่วมกัน ในขณะที่ชุมชนสามารถออกแบบกติกาของชุมชนให้ตอบสนองตามเงื่อนไข เหตุผลความจำเป็นของแต่ละชุมชนได้ รัฐก็ช่วยทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและปกป้องดูแลผลประโยชน์ของชุมชนทุกชุมชนในภาพรวมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในรูปของการจัดตั้ง

“คณะกรรมการร่วมภาครัฐกับชุมชน” (Work plan of the Center for Drug Surveillance and Development (OCSC), 2018, pp. 1-32)

ผลดีของการปล่อยอิสระและควบคุมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. มาตรการควบคุมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยไม่มีกฎหมายควบคุมเฉพาะจะส่งผลดีในเรื่องของการนำมาใช้ประโยชน์ในการรักษาโรค การศึกษาวิเคราะห์สารสำคัญกับมนุษย์เพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์ ประเทศไทยไม่เสียโอกาสในการพัฒนาความรู้การแพทย์แผนไทยในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาจากพืชสมุนไพร

เป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ป่วยในการรักษา สามารถเข้าถึงยาราคาถูกได้เพราะไม่ต้องพึ่งพาการนำเข้ายาจากต่างประเทศ ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงยาและการรักษาได้อย่างทั่วถึง

2. สำหรับโครงการต้นแบบ “น้ำพุโมเดล” จะเห็นได้ว่ากระบวนการแก้ไขและแนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการพืชกระท่อม เป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนงานโดยกลไกชุมชนผ่านผู้นำชุมชน คนในท้องถิ่น และองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันขับเคลื่อนผ่านขั้นตอนต่างๆ เป็นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) ที่นำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งอยู่ดีมีสุข (Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice, 2021, pp. 35-43)

สำหรับการกำกับดูแลพืชกระท่อมตามกฎหมาย ปัจจุบันกระท่อมเป็นพืชที่ถูกกฎหมายตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 ประชาชนสามารถบริโภคใบสด ต้ม และจำหน่ายได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสารสำคัญในพืชกระท่อมเป็นสารตั้งต้นสำคัญของยาเสพติด 4 x100 ที่ได้จากการนำน้ำกระท่อมไปต้ม และผสมร่วมกับสารอื่นๆ เช่น ยาแก้ไอ เพื่อผลิตเป็นยาเสพติดที่มีความรุนแรงมากขึ้น เป็นต้น แต่ยังไม่มีความหมายในการควบคุมการขาย โฆษณา และการบริโภคสำหรับกลุ่มเยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี รวมถึงกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงอื่นๆ จากการบริโภคใบกระท่อม รวมถึงยังไม่มีมาตรการควบคุมการปลูก ขาย นำเข้า-ส่งออกพืชกระท่อมอย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุนี้ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงเป็นที่มาของการยกร่าง พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดมาตรการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมทั้งการบริโภค ขาย นำเข้า-ส่งออก และการศึกษาวิจัย โดยสาระสำคัญ คือ การนำเข้าส่งออกโดยผู้ที่นำเข้าส่งออกใบกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาตจากเลขาธิการ ป.ป.ส. สำหรับการปลูกและขายสามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่ห้ามขายให้กับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หญิงที่ตั้งครรภ์ และหญิงในนมบุตร ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อมิให้ผู้บริโภคกลุ่มเปราะบางเกิดอันตรายจากการได้รับสารสำคัญในพืชกระท่อม และเพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีมาตรการควบคุมสถานที่ขาย ควบคุมการโฆษณา ควบคุมการบริโภคในทางที่ไม่เหมาะสม ยกเว้นบริโภคเพื่อการรักษาโรคภายใต้การดูแลของแพทย์ ทั้งนี้ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มีโทษสูงสุดจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับในกรณีของการนำเข้าพืชกระท่อมไปเป็นส่วนประกอบของอาหาร ยา เครื่องสำอาง และสมุนไพร จะอยู่ภายใต้การควบคุมของ พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. 2522 พ.ร.บ.ยา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562 พ.ร.บ.เครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 และ พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 ขึ้นอยู่กับว่านำพืชกระท่อมไปเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ประเภทใด และพื้นที่ที่ พ.ร.บ.พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้ ประเทศไทยจะเป็น 1 ใน 37 ประเทศทั่วโลกที่ควบคุมพืชกระท่อมโดยใช้กฎหมายอื่น ในทำนองเดียวกับประเทศ ญี่ปุ่น โครเอเชีย เป็นต้น ผลจากการการควบคุมพืชกระท่อมตามกฎหมายจะส่งผลให้ไม่ก่อให้เกิดการบริโภคที่มากเกินไป และไม่ส่งผลให้เกิดการบริโภคที่มากขึ้น โดยเฉพาะผู้บริโภคหน้าใหม่ที่จะเข้าสู่วงจรการบริโภคที่อายุน้อยลงเรื่อยๆ และเป็นการป้องปรามการกระทำ ความผิดจากการนำพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลให้ประเทศไทยเต็มไปด้วยคนคุณภาพต่ำ ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาในที่สุด เมื่อพิจารณาผลเสียจากการการควบคุมพืชกระท่อมตามกฎหมาย

พบว่า พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ไม่มีมาตรการกำกับดูแลการปลูกซึ่งจะก่อให้เกิดการปลูกพืชกระท่อมในวงกว้างเพราะสามารถปลูกได้ทันทีโดยไม่ต้องได้รับใบอนุญาตจากเลขาธิการ ป.ป.ส. ทั้งประเภทการปลูกเพื่อบริโภคตามวิถีชีวิตชุมชน หรือการปลูกเชิงพาณิชย์ จึงทำให้เจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 เปลี่ยนไปที่สำคัญ ดังนี้ 1) ให้ความสำคัญต่อการนำพืชกระท่อมไปใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ทั้งแผนปัจจุบันและแผนไทย 2) ให้ความสำคัญต่อวิถีชุมชนแต่กลับให้ความสำคัญต่อการเป็นพืชเศรษฐกิจเพื่อนำมาใช้ในเชิงอุตสาหกรรม นอกจากนั้น พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มีการกำหนดโทษทางอาญาที่หนักเกินกว่าที่ควรจะเป็นมีการควบคุมที่เข้มงวดซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ทั้งในภาคประชาชน สังคม และเศรษฐกิจ หากพิจารณาการควบคุมพืชกระท่อมในประเทศต่างๆ จะเห็นว่าแต่ละประเทศต่างก็ตระหนักว่าพืชกระท่อมไม่ได้ส่งผลเสียต่อผู้บริโภคหากนำมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม จึงมิได้ควบคุมพืชกระท่อมในลักษณะของการกำหนดโทษทางอาญา เช่น อังกฤษ เยอรมัน มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น

สรุป

จากการศึกษา พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 พบว่าในมาตรา 24 มาตรการจำกัดอายุการเข้าถึงในทางปฏิบัติผู้ขายไม่มีการสอบถามอายุหรือคุณสมบัติ ผู้ซื้ออาจให้ข้อมูลเท็จได้ว่าเป็นบุคคลอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ไม่ใช่หญิงมีครรภ์ และหญิงให้นมบุตรได้ มาตรา 25 มาตรการควบคุมสถานที่ขาย ในทางปฏิบัติสามารถควบคุมได้เฉพาะกับร้านที่มีหน้าร้านทั่วไปมีเวลาเปิด-ปิดที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการควบคุมร้านค้าในรูปแบบเดิมๆ ซึ่งไม่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันที่มีการซื้อขายใบกระท่อมในรูปแบบออนไลน์ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถทำการขายได้ทุกที่ทุกเวลา พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าในขณะที่ซื้อขายพืชกระท่อมนั้นได้มีการฝ่าฝืนข้อกำหนดตาม พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 หรือไม่อย่างไร ในส่วนของมาตรการควบคุมการนำไปใช้ ตามมาตรา 27 ในทางปฏิบัติกลุ่มวัยรุ่นยังคงมีการทดลองนำพืชกระท่อมไปผสมกับสิ่งต่างๆ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานบริโภคในที่พักอาศัย หอพัก พนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่สามารถทราบได้เลยว่ามีการบริโภคน้ำต้มใบกระท่อมปรุงหรือผสมกับสารต้องห้ามหรือไม่ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น คือ ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายของกลุ่มวัยรุ่น การรวมตัวกันเพื่อมั่วสุม ก่อให้เกิดปัญหาสังคมขึ้น ซึ่ง พ.ร.บ. พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ยังไม่มีข้อกำหนดหรือบทบัญญัติถึงหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการควบคุมดูแลการใช้ใบกระท่อมของผู้บริโภคไว้โดยเฉพาะ สำหรับมาตรการในการควบคุมการนำเข้า-ส่งออก มาตรา 10 มีบัญญัติมาตรการควบคุมที่รวมไปถึงการปลูกเพื่อขายในเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรม พืชกระท่อมที่ส่งออกอาจขาดมาตรฐาน GAP ซึ่งเป็นมาตรฐานในการควบคุมการใช้สารเคมีในพืชอาหาร นอกจากนั้นเมื่อไม่มีการควบคุมการปลูกจะทำให้มีพืชกระท่อมออกมาในตลาดอย่างแพร่หลายประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายอาจก่อให้เกิดการบริโภคในปริมาณที่ไม่เหมาะสมส่งผลเสียต่อสุขภาพได้ในอนาคต

ดังนั้นเพื่อให้มีการควบคุมพืชกระท่อมอย่างเหมาะสม ควรออกประกาศกระทรวงกำหนดให้มีการลงทะเบียนผู้ขายเพื่อสามารถควบคุมและตรวจสอบร้านค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กำหนดห้ามผู้ใดขายพืชกระท่อมทั้งที่เป็นใบสด น้ำต้มกระท่อม เมล็ดพันธุ์กระท่อม และผลิตภัณฑ์ที่มีพืชกระท่อมเป็นส่วนประกอบ

ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรง ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของพืชกระท่อมต้องติดฉลากแสดง ส่วนประกอบของพืชกระท่อมที่ชัดเจน พร้อมระบุข้อกำหนดข้อห้ามจำหน่ายแก่บุคคลอื่นได้แก่ เด็ก สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร สำหรับสมุนไพรใหม่ ยาใหม่ และเครื่องสำอางใหม่ ที่มีส่วนประกอบของพืชกระท่อม ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องผ่านการประเมินความปลอดภัย และส่งมอบฉลากให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและ ยาตรวจอนุมัติก่อนนำไปใช้เช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์อาหาร

References

- Atsadang, S., Ayuthaya, N.S., Limstit, P., Keawpradub, N., Chitrakarn, S., Wungsintaweekul, J., Kumarasit, E., Sriwiriyan, S., Jeha, D., Phumchuen, W., and Sai-ngam, D. (2020). *Summary of Kratom* (2nd ed.). Leo Design and Print.
- Junsirimongkol, B., Singkhorn, O., Thipnuruk, B., and Puanglod, D. (2009). The study of symptoms of clinical effects in Kratom abusers at the Outpatient Clinic, Suansaranrom Hospital. *Journal of Somdet Chaopraya Institute of Psychiatry*, 3(1), 41-52. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/journalsomdetchaopraya/article/view/203927/142162> [In Thai].
- Centre for Addiction Studies. (2020). *Conclusion of the Kratom plant* (2nd ed.). Leo Design and Print.
- Krathom Plants Act, B.E. 2022. (26 August 2022). Thai government gazette. vol. 139 parts 52.
- Keawpradub, N. (n.d.). *Kratom leaves, medicinal properties, benefits and harms*. Retrieved December 15, 2020, from https://www.oncb.go.th/ncsmi/cottage8/ใบกระท่อม_สรรพคุณทางยา_ประโยชน์และโทษ.pdf [In Thai].
- Limstit, P. (2016). Kratom law reform for the health of the people and medical wisdom Thai traditional. *Journal of Thai Traditional & Alternative Medicine*, 14(3), 231-241. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JTTAM/article/view/113532/165291> [In Thai].
- Limstit, P. (2017). *Guidelines for reforming drug laws: A comparative case study of Kratom management in Thailand and abroad*. Department of Epidemiology Faculty of Medicine, Prince of Songkla University.
- Maneekeaw, K., and Worapat, T. (2015). Issues in determining liability an criminal penalties regarding Kratom. *Journal of Graduate Research*, 3, 570-584. <https://ncs.oncb.go.th/kratom/wp-content/uploads/2021/08/ปัญหาการกำหนดความรับผิดและโทษทางอาญาเกี่ยวกับพืชกระท่อม.pdf> [In Thai].

- Office of the Narcotics Control Board. (2003). *Academic conference report on Kratom: Herb or addictive plant*. Ministry of Justice. [In Thai]
- Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice. (n.d.). *General knowledge and research on Kratom*. Retrieved December 24, 2020, from <https://kratom.sci.psu.ac.th/wp-content/uploads/2021/08/ความรู้ทั่วไปและงานวิจัยพืชกระท่อม.pdf> [In Thai].
- Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice. (2018). *Kratom in Southeast Asia*. Trio Advertising and Media Company Limited. [In Thai]
- Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice. (2019). *Annual Report 2019*. Retrieved August 27, 2023, from <https://www.oncb.go.th/DocLib/ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ%20ปี%202562.pdf> [In Thai].
- Office of the Narcotics Control Board, Ministry of Justice. (2021). *Model Fountain: Kratom control model by participation community participation*. Office of the Narcotics Control Board. [In Thai]
- Rutjanathamrong, P. (2022). *The essence of Kratom Plant Act, B.E. 2565*. Retrieved October 25, 2022, from https://ccpe.pharmacycouncil.org/index.php?option=article_detail&subpage=article_detail&id=1249 [In Thai].
- Work plan of the Center for Drug Surveillance and Development (OCSC). (2018). *Kratom Cannabis from Addictive Plants to Medicine and Drug Security. Medicine Review, 9(36)*, 1-32. <https://www.thaidrugwatch.org/download/series/series36.pdf> [In Thai].
- Work Point Today. (2022). Another aspect of the 'Kratom plant' has been unlocked, but there are still laws controlling its misuse. Retrieved August 29, 2023, from <https://workpointtoday.com/one-kratom/> [In Thai].

แนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับการออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการจัดประสบการณ์

เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

Educational STEAM Concepts for Designing Activities to Promote Creative and Innovative Experiences for Early Childhood

บุญเลี้ยง ทุมทอง*

Boonleang Thumthong

Received : July 24, 2024

Revised : September 18, 2024

Accepted : October 1, 2024

บทคัดย่อ

การพัฒนาทางด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคิดควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งการคิดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองที่มีผลจากการรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งเด็กรู้ตัวและไม่รู้ตัว โดยเด็กจะเริ่มพัฒนาด้านการคิดจากการรับรู้ของประสาทสัมผัสซึ่งเป็นประสบการณ์แรก หรือเป็นขั้นต้นของพัฒนาการทางการคิด การคิดของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามสิ่งที่เด็กเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัส ซึ่งเป็นการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า และพร้อมที่จะพัฒนาไปขั้นก่อนปฏิบัติการในแต่ละขั้นของพัฒนาการ การจัดประสบการณ์ที่นำความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะ และประสบการณ์สำคัญที่เด็กจะได้รับในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาเชื่อมโยงผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย โดยจัดประสบการณ์ที่ให้แก่เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก จึงเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้น สนใจในสาระที่ครูต้องการให้เด็กเรียนรู้ เพราะเมื่อเด็กได้ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจก็จะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดี ทำให้เด็กสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเอง เกิดการบูรณาการทักษะต่างๆ มีทักษะในการแก้ปัญหา และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต การจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ โดยศึกษาและพัฒนารูปแบบทางการศึกษาที่รวมเอาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ โดยหากครูสามารถจัดประสบการณ์ที่สนองต่อความต้องการของเด็กปฐมวัยที่ต้องการเวลาในการสำรวจ คิดสร้างสรรค์ และสร้างสิ่งใหม่ๆ เด็กปฐมวัยเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้ดีเพราะเป็นวัยที่มีความคิดสร้างสรรค์ อยากรู้ อยากเห็น และชอบลงมือกระทำ สะเต็มศึกษาให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบ เป็นการเรียนรู้ที่เด็กสามารถสำรวจ ตั้งคำถาม ค้นคว้า ค้นพบ และฝึกทักษะการสร้างนวัตกรรมสะเต็มศึกษา จึงมีลักษณะที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยรองลงมาจากความต้องการในการสำรวจและทดลองใน

*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Instructor of Faculty of Education, Surindra Rajabhat University(Corresponding Author)

E-mail: boonleang4848@hotmail.com

สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่เด็กได้ทำงานร่วมกันและการสื่อสารกัน เด็กสามารถพูดคุยกันเกี่ยวกับแผนการ และให้ข้อเสนอแนะ สำหรับการออกแบบทางวิศวกรรมแบบง่ายๆ ได้

คำสำคัญ : สะเต็มศึกษา / เด็กปฐมวัย / การจัดประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ABSTRACT

Intellectual development related to thinking should begin in early childhood. The thinking of early childhood children is a process that occurs in the brain that results from their perception of things that happen in daily life, whether the child is conscious or unconscious. Children begin to develop their thinking from the perception of their senses, which is their first experience. The initial stage of thinking development early childhood thinking is based on what children see, hear, smell, taste, and feel, which are the five sense perceptions. And ready to develop to the pre-operational stage at each stage of development. The organizing experiences that bring knowledge important concepts, skills, and experiences that children will receive in various learning subjects are linked together in a meaningful way. By organizing experiences that allow children to learn through a variety of direct experiences according to their interests. Therefore, it stimulates children to be enthusiastic. Interested in the content that teachers want children to learn. Because when children do things that interest them, they will learn well. Enables children to express their own ideas. There is integration of various skills and problem solving skills. And develop skills necessary for life. The organizing educational STEAM experiences were an integrated educational arrangement. By studying and developing an educational model that combines science, technology, and engineering subjects. Arts and Mathematics If teachers can organize experiences that meet the needs of early childhood children who need time to explore creative thinking and create new things. Early childhood children learn science well because they are creative. Curious and likes to take action the educational STEAM places an emphasis on creativity and design. It is learning in which children can explore, ask questions, research, discover, and practice innovation skills. Therefore, STEAM education has characteristics that are consistent with the nature of early childhood, followed by the need to explore and experiment in the natural environment that children can. Collaborate and communicate. The children can talk together about plans and give feedback. For simple engineering design.

Keywords : STEAM Education / Early Childhood / Creativity and Innovative Experiences

บทนำ

ปัจจุบันแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEAM Education) มีการนำมาใช้ในการเรียนการสอนในประเทศไทย โดยอยู่ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นหลักสูตร STEM+A (Arts) เน้นการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมใหม่ฝึกฝนทักษะให้ผู้เรียนเป็นนักคิด นักประดิษฐ์ สามารถสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์การเรียนการสอนใน THAILAND 4.0 โดยการเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน การเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้จากผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้จากผู้สอนมาเปลี่ยนเป็นผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลาย ซึ่งการเรียนรู้แบบเดิมๆ ไม่สามารถตอบโจทย์ผู้เรียนใน Generation Z ได้การให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ เมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจแล้วจะนำไปคิดต่อยอดหรือคิดหาวิธีการในการเรียนรู้และทดลองปฏิบัติเองจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และต่อยอดองค์ความรู้เชื่อมโยงกับการความเข้าใจในเนื้อหาในระดับที่ลึกได้อย่างครอบคลุม หรือสามารถนำไปปรับใช้ประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตหรือการประกอบอาชีพในอนาคตที่มีความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดสะเต็มศึกษามีการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะที่ชัดเจนหรือเป็นหลักมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาออกแบบสร้างสรรค์ โดยจะมีการบูรณาการเข้ากับรายวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ให้เกิดศักยภาพตามแนวคิดเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับยุคของศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน (Chomjumjang, 2023, p. 5) โดยการพัฒนาทางด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคิดจึงควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งการคิดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองที่มีผลจากการรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งเด็กรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว การคิดของเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของสมอง การคิดของเด็กเกิดขึ้นตลอดเวลาเมื่อเด็กคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเกิดเป็นพฤติกรรมหรือสะท้อนออกมาในรูปการกระทำ เพราะสมองส่วนใหญ่เป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการคิด (Tancharoen et al., 2023, pp. 225-226)

แนวทางการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษานั้นล้วนเน้นกระบวนการสร้างสรรค์ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นระบุสถานการณ์ (Focus) เสนอสถานการณ์หรือคำถามที่ต้องการหาวิธีการแก้ไขปัญหา 2) ขั้นวิเคราะห์สถานการณ์ (Detail) การนำคำถามหรือปัญหาวิเคราะห์รายละเอียดหรือหาองค์ประกอบว่าเพราะเหตุใดถึงเกิดปัญหาในรูปแบบนี้ 3) ขั้นศึกษาค้นคว้า (Discovery) ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการคิดหาคำตอบหรือการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ 4) ขั้นประยุกต์ (Application) สร้างและอธิบายวิธีการแก้ปัญหา เพื่อแสดงทักษะและความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าผ่านทางกระบวนการทางสร้างสรรค์ 5) ขั้นนำเสนอ (Presentation) เผยแพร่ นำเสนอและแลกเปลี่ยนผลงานหรือมุมมองของการแก้ไขปัญหากับผู้อื่น และการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น 6) ขั้นประเมินและปรับปรุง (Link) สะท้อนข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำเสนอ โดยการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงผลงานหรือวิธีการแก้ปัญหของตนเองเพื่อการผลิตผลงานหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (Chomjumjang, 2023, p. 3) นอกจากนี้ยังสามารถนำแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะในรายวิชาต่างๆ นอกเหนือจากรายวิชาวิทยาศาสตร์แล้ว ศิลปะยังสามารถนำมาบูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่นๆ ได้ เช่น ในการวิชาคณิตศาสตร์ การนำแนวคิดมาใช้ในการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ การนำศิลปะในเรื่องรูปร่างรูปทรงมาช่วยในการออกแบบการบวก ลบ คูณ หาร โดยสอดแทรกวิชาศิลปะเข้าไปในการเรียนการสอน การวาดภาพโดยใช้รูปร่างรูปทรงอย่างง่าย เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น โดยการนำศิลปะเข้ามาใช้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และความสนุกสนานควบคู่กับการทำงานศิลปะในวิชาคำนวณไปด้วยเกิดการเรียนรู้แบบภาพ หรือมีดิสัมพันธ์ หรือในรายวิชาด้านวิศวกรรมศาสตร์สามารถนำแนวคิดสะสมและศิลปะมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ การออกแบบเบื้องต้นโดยใช้รูปร่างรูปทรงในวิชาศิลปะเข้ามาบูรณาการเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านต่างๆ ทำใหัรายวิชามีความน่าสนใจและสนุกสนาน เพราะพื้นฐานการออกแบบด้านวิศวกรรมศาสตร์ต้องมีพื้นฐานการวาดเส้นพื้นฐาน ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ หรือใช้ในการทำงาน การดำเนินชีวิตชีวิตประจำวันต่อไป

ดังนั้นสะเต็มศึกษา (STEAM Education) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ (Learning Approach) ที่มีจุดเริ่มต้นมาจาก STEM Education โดย STEM ได้รับการพัฒนาขึ้นเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้สะเต็มศึกษายังมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย คือ ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยเพื่อสร้างนวัตกรรม พัฒนาเด็กให้เหมาะสมกับนโยบายการศึกษา 4.0 และทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (Soongyai and Taksin, 2023, p. 30) โดยผลการวิจัยเกี่ยวกับสมองและการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นส่งผลให้กระบวนการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการมีทักษะทางสังคม (Keeraticharoen and Phonanong, 2022, p. 80) บทความนี้มุ่งนำเสนอรายละเอียดการจัดประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม องค์ประกอบของการสร้างสรรค์และนวัตกรรม กิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ลักษณะของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และแนวทางหรือตัวอย่างกิจกรรมสะเต็มศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ควรพัฒนาทางด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการคิดควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยในลำดับต่อไป

การจัดประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เนื่องจากสามารถส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์ โดยการดึงเอาแง่มุมเชิงบวกของแต่ละบุคคลออกมาใช้ได้ (Nakano and Wechsler, 2018, pp. 240-243) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบไปด้วยคำสำคัญ 2 คำ ได้แก่ การสร้างสรรค์ (Creativity) และนวัตกรรม (Innovation) แม้ว่าการสร้างสรรค์และนวัตกรรมจะสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดแต่ก็มีความแตกต่างกัน โดยการสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์และความก้าวหน้า หรือการนำแนวคิดใหม่ๆ ไปใช้ส่วนนวัตกรรมจะนำเอาความคิดสร้างสรรค์มาใช้ โดยเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การให้นิยามของคำว่า “การสร้างสรรค์” กับคำว่า “นวัตกรรม” จึงแตกต่างกัน ดังนี้

ความหมายของการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creatively and Innovation)

“การสร้างสรรค์” และ “นวัตกรรม” แม้จะมีความหมายแตกต่างกัน แต่ก็มี ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การสร้างสรรค์จะก่อให้เกิดนวัตกรรม ในขณะที่นวัตกรรมก็คือผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมขึ้นมา เพื่อตอบโจทย์ปัญหาหรือตอบสนองต่อความต้องการให้กับสังคมได้นั้น Kongcharoen (2021, pp. 12-13) ให้ทัศนะไว้ว่า นวัตกรรมที่สร้างขึ้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1) มีความใหม่ ซึ่งอาจจะใหม่ทั้งหมด หรือเป็นการนำของเก่ามาดัดแปลงให้เกิดความใหม่เพียงบางส่วน และ 2) ต้องสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคมได้ในเชิงปฏิบัติ คือ สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย การคิดนอกกรอบที่แปลกแตกต่างไปจากสิ่งที่เคยมีอยู่ หรือที่เรียกว่าความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง ดังนั้น “การสร้างสรรค์” และ “นวัตกรรม” จึงกลายเป็นทักษะเกิดขึ้นควบคู่กันไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) หมายถึง การพยายามทำกิจกรรมให้แตกต่างกันหรือทำกิจกรรมต่างๆ ให้มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ (Okpara, 2007, quoted in Worawatanachai, 2022, pp. 14-15) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ (Knowledge) จินตนาการ (Imagination) ความร่วมมือ (Collaborative) และความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ซึ่งเป็นความสามารถทางสมองในการแสดงของความคิดหลายแง่มุมและหลายทิศทาง คิดได้กว้างไกล ละเอียดรอบคอบ หรือคิดปรับปรุง ดัดแปลงสิ่งของที่มีอยู่เดิมให้มีรูปแบบใหม่ไม่ซ้ำผู้อื่น ทำให้เกิดนวัตกรรมและช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นอาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน และอาจใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่งหรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Wongyai and Patthaphol, 2019, p. 112; Chanpriang et al., 2021, pp. 35-36; Ruphom, 2019, p. 147)

ส่วน Tameeruk (2022, p. 131) นิยามการสร้างสรรค์และนวัตกรรมว่า เป็นความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ โดยนำจินตนาการมาสร้างขั้นตอนกระบวนการ ที่อ้างอิงจากทฤษฎีความรู้ เพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่เกิดเป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ในการปรับตัวการแก้ปัญหา การปรับปรุง การต่อยอดหรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดใหม่ ตามเอกลักษณ์ของตนเองที่ไม่ซ้ำกับสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยอาจเป็นการสร้างใหม่ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยี และความร่วมมือที่หลากหลายการสร้างสรรค์และนวัตกรรมจึงเป็นทักษะที่ใช้ตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตที่ลงตัว และนำไปสู่การเป็นผู้ผลิตและผู้ประกอบการต่อไป

สรุปได้ว่า การสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นการใช้ความคิดในการริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาหรือดัดแปลงแนวคิด วิธีการ ขั้นตอน กระบวนการ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ ผลงานและชิ้นงานต่างๆ ให้กลายเป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่าและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถนำมาใช้ได้จริงตามความต้องการ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เศรษฐกิจและสังคม

องค์ประกอบของการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ระบุองค์ประกอบของการสร้างสรรค์และนวัตกรรมไว้คล้ายกัน อาทิ

Kay and Greenhill (2010, quoted in Worawatanachai, 2022, p. 29) ระบุว่า การสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think Creatively) ได้แก่ การใช้เทคนิคการสร้างความคิดที่หลากหลาย เช่น การระดมสมอง (Brainstorming) การสร้างความคิดใหม่และมีคุณค่า การวิเคราะห์ ประเมิน ปรับและขยายความคิดของตนเองเพื่อตอบสนองความพยายามในการสร้างสรรค์ (Creative Efforts) 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Working Creatively with others) ได้แก่ การพัฒนาใจและสื่อสารความคิดใหม่ให้ผู้อื่นรู้อย่างสร้างสรรค์ การเปิดรับมุมมองที่ใหม่และความหลากหลายและรวมข้อเสนอจากกลุ่มและข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ไว้ในงานที่ทำการแสดงความเป็นต้นฉบับ (Originality) และนวัตกรรมในงานที่ทำและเข้าใจข้อจำกัดในการรับแนวคิดใหม่ การมองความล้มเหลวคือ โอกาสในการเรียนรู้ เข้าใจว่าความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเป็นกระบวนการ ระยะเวลาที่เกิดจากความสำเร็จและความล้มเหลวย่อยๆ ระหว่างทาง และ 3) การนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม (Implement innovations) ได้แก่ การต่อยอดความคิดสร้างสรรค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างนวัตกรรม

Wongyai and Patthaphol (2019, p. 42) ระบุว่า การสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การมองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา การริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ การใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลายการทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น การประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง 2) การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การเคารพความคิดของคนอื่น การเปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย การนำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ 3) การสร้างสรรค์นวัตกรรมให้สำเร็จประกอบด้วย การวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบการพัฒนา นวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา การประเมิน สรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา การปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสังคม

นอกจากนี้ Tameeruk (2022, p. 62) ระบุว่า การสร้างสรรค์และนวัตกรรม มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) คุณลักษณะทางความคิด คือ ความสามารถในการนำความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาปรับปรุงสร้างสรรค์เป็นความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างจากเดิม ปรับปรุง สิ่งเดิมให้ดีขึ้น มีประโยชน์มีคุณค่ามากขึ้น 2) คุณลักษณะภายใน คือ คุณลักษณะภายในตัวบุคคลที่แสดงถึงความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น กล้าเสี่ยง กล้าท้าทาย มองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้ อดทนต่ออุปสรรค 3) คุณลักษณะทางสังคม คือ ความสามารถในการสื่อสารความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจในความคิดของตนเองความกล้าในการเสนอความคิดแปลกใหม่ของตนเองในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน การยอมรับความคิดแปลกใหม่ของผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และ 4) คุณลักษณะการปฏิบัติ คือ ความสามารถในการลงมือสร้างชิ้นงานให้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่เป็นรูปธรรม โดยมีความเป็นนักปฏิบัตินิยม ได้แก่ มีการตั้งเป้าหมาย การวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนการนำนวัตกรรมไปใช้ การประเมิน และการปรับปรุงชิ้นงาน โดยคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ของชิ้นงานใหม่ที่สร้างขึ้น

สรุปได้ว่า ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และ 3) การนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมให้สำเร็จ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนศิลปะกับแนวคิดสะเต็มศึกษา

การออกแบบกิจกรรมศิลปะนั้นสิ่งที่สำคัญที่ผู้สอนต้องคำนึงถึง อันดับแรก คือ พัฒนาการการเรียนรู้ พัฒนาการทางศิลปะ พัฒนาการการเรียนรู้ พัฒนาการทางด้านสังคมของผู้เรียน อันดับสอง คือ แนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้หลักการจัดการองค์ประกอบศิลปะ ทักษะประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ และการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งสาระสำคัญในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับผู้เรียน คือ กิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบ เชื่อมโยงประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ได้จากการเรียนรู้ทั้งนี้ การนำแนวคิดที่จะเชื่อมโยงในการสอนศิลปะที่จะนำเสนอจะเป็นแนวคิดกว้างๆ ในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะทั้งในระยะสั้น และในระยะยาว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการทางศิลปะ โดยกิจกรรมศิลปะนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่อยู่รอบตัวอยู่ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้สอนควรมีหลักและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งหลักแนวคิดการสอนศิลปะที่สำคัญคือ แนวคิดทฤษฎีศิลปศึกษาที่ได้รับการพัฒนาจากสถาบันศิลปะเกตตี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1800-1900 ได้ให้ทุนนักวิชาการทางด้านศิลปศึกษาทำการวิจัยเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้านศิลปะ ผลการวิจัยต่างๆ ทำให้เกิดแนวคิดเรื่อง ศิลปศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE) ที่เน้นการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ตามหลักการทฤษฎีต่างๆ 4 แกน คือ 1) แกนศิลปะปฏิบัติ (Art Production) 2) แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) 3) แกนศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) และ 4) แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) แนวคิดดังกล่าวได้พัฒนาจนถึงปัจจุบันและได้มีการรวมศาสตร์ทางศิลปะให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ได้แก่ ทัศนศิลป์ ดนตรี และการแสดง(นาฏศิลป์) มาบูรณาการกันโดยใช้คำว่า ART เติม “S” เป็น “Arts Education” โดยที่จัดการเรียนรู้หรือออกแบบกิจกรรมศิลปะในแนวบูรณาการ (Integrated) และมุ่งเน้นการออกแบบกิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ การคิด การแก้ปัญหา การค้นพบด้วยตนเอง สร้างแรงบันดาลใจในการอยากเรียนรู้พร้อมสร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่ง “หัวใจของการสอนศิลปะคือ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ทางสุนทรียะ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามศักยภาพของตนเอง” (Chomjumjang, 2023, pp. 1-2)

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบไปด้วย 1) งานสถาปัตยกรรม บริเวณที่ว่าง 2) สภาพแวดล้อม 3) ศิลปะท้องถิ่น 4) ความงามในธรรมชาติ 5) วัฒนธรรมที่ได้รับความนิยม 6) คตินิยมหรือทัศนคติในเรื่องต่างๆ และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่สามารถเชื่อมโยงบูรณาการสู่กิจกรรมศิลปะ เป็นต้น จากเนื้อหาขอบข่ายการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะสามารถเชื่อมโยงในการจัดการ

เรียนรู้ในกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ต่างๆ เช่น ด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ศิลปะจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงการสร้างสรรค์จากความรู้ที่เป็นนามธรรมที่มองเห็นหรือจับต้องได้ การนำความคิดมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งใหม่หรือนวัตกรรม นำมาสู่แนวคิดการใช้ศิลปะ (Arts) ในการจัดการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์นำไปสู่แนวคิด STEAM Education

ดังนั้น แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนศิลปะตามแนวคิด STEAM โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based) มีหลักสำคัญที่สังเคราะห์ได้ 4 ประเด็นดังนี้ (Chomjumjang, 2023, pp. 5-6)

- 1) การบูรณาการ (Integration) ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงสอดประสานในเรื่องของความรู้/เนื้อหา กระบวนการรวมถึงเจตคติของ STEAM
- 2) ความหลากหลาย (Variety) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการสร้างประสบการณ์ และยังมีความหลากหลายทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และได้มีผลประสบการณ์ความรู้ที่สามารถเอาไปประยุกต์ใช้ได้
- 3) ความลึก (Deep) การลงลึกในองค์ความรู้ที่มีความจำเป็น และที่สนใจของผู้เรียนจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการต่อยอดสร้างสรรค์ต่อไป
- 4) ความเป็นพลวัต (Dynamic) ต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมรอบตัวไม่ว่าจะเป็นเรื่องนวัตกรรมเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสร้างสรรค์ คือ หลักและแนวคิดทฤษฎีศิลปศึกษา DBAE (Discipline Based Arts Education: DBAE) ประกอบด้วย 4 แกน ที่นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและขอบข่ายการสอนศิลปะ โดยที่ไม่จำเป็นต้องเฉพาะทางทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ แต่ยังคงรวมไปถึงศาสตร์ทางภาษา มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์อีกด้วย

ลักษณะของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ดีต้องให้ความสำคัญกับเด็กปฐมวัย

1. หลักสูตรที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีหลักสำคัญของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นไปตามวัยและศักยภาพที่แตกต่างกันของเด็กแต่ละคน เด็กปฐมวัยยุคเจนเนอเรชันอัลฟา (Alpha Generation) คือ เด็กที่เกิดในช่วงปี 2553 เป็นต้นไป จนถึงราวๆ ปี พ.ศ. 2568 โดยประมาณ เด็กยุคนี้เกิดมาท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี หรืออธิบายได้ว่าเป็นยุคของเทคโนโลยีดิจิทัล เด็กยุคเจนเนอเรชันอัลฟา จึงมีชีวิตอยู่ท่ามกลางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต เด็กจึงต้องได้รับการปูพื้นฐานความสามารถในการใช้และจัดการกับเทคโนโลยีได้อย่างชาญฉลาด จากสถานการณ์นี้ทำให้พบว่าเด็กเจนเนอเรชันอัลฟา เป็นเด็กที่มีความรู้หลากหลาย เรียนรู้ได้รวดเร็ว มีความฉลาด ไม่ยึดติดกับความคิดเดิม พึ่งพาตนเองและชอบทดลองสิ่งต่างๆ ที่มีความท้าทาย การพึ่งพาเทคโนโลยีในการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ของเด็ก ส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็ก เช่น เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่ใส่ใจสังคมและบุคคลรอบข้าง ขาดวินัยและความรับผิดชอบ ขาดความอดทนและการรอคอย และมีปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจากการบริโภคอาหารที่ต้องเน้นความรวดเร็ว จึงต้องพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปหรืออาหารที่ต้องผ่านกระบวนการทางเคมี เช่น การอบ การรมควัน การทอดด้วยความร้อนสูง การใช้สารเคมีในการถนอมอาหาร ฯลฯ

สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพและการเกิดโรคตามมา การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กยุคนี้ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพัฒนาการและการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และสังคมรอบด้านที่มีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง หลักสูตรที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในยุคนี้

2. หลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยเกิดขึ้นมาพร้อมกับความต้องการ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ความรัก และความปลอดภัย ฯลฯ ความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการตอบสนองเพื่อความสมบูรณ์ของชีวิต ดังทฤษฎีความต้องการของ Maslow ที่กำหนดความต้องการของมนุษย์ไว้ 6 ประการ (Allan and Francis, 2004, p. 201) ดังนี้

- 2.1 ความต้องการในการดำรงชีวิตให้อยู่รอด
- 2.2 ความต้องการความปลอดภัย
- 2.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ
- 2.4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ
- 2.5 ความต้องการในการรับรู้และความเข้าใจ
- 2.6 ความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต

หลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กปฐมวัย พิจารณาจากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ตามทฤษฎีของ Maslow ที่ให้การยอมรับว่าเป็นความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไปที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งความต้องการของเด็กปฐมวัยที่เริ่มต้นจากความต้องการอาหาร ที่อยู่ที่ปลอดภัย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพอนามัยให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จนสุดท้ายนำไปสู่ความต้องการสมบูรณ์ของชีวิต ที่สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์และได้แสดงออกทางศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ความต้องการในแต่ละขั้นดังกล่าว เด็กปฐมวัย ควรได้รับการสนับสนุนให้ได้รับความต้องการอย่างเหมาะสมจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม ที่ต้องเข้าใจว่าธรรมชาติของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของนักมนุษยนิยมเห็นว่าเด็กมีความดี ความงามในตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ เด็กต้องการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและก้าวหน้าของตนเอง พฤติกรรมที่ดีงามจะเกิดขึ้น หากเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและให้การแนะนำท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่สนองตอบต่อความต้องการของเด็ก ย่อมช่วยให้เด็กได้เป็นผู้ที่มีจิตใจที่ดีงาม มีบุคลิกภาพมั่นคง ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในชีวิต

3. หลักสูตรที่เหมาะสมกับการทำงานของสมองเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยอายุตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี เป็นระยะที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการสูงสุด โดยเฉพาะสมองและศีรษะของเด็กที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วกว่าส่วนใดของร่างกาย สมองของเด็กวัยนี้มีการขยายตัวด้านจำนวนและขนาดของปลายประสาท (Dendrites) และมีการเพิ่มขึ้นของกระบวนการสร้างไมอีลิน (Myelination) เพื่อให้ข้อมูลภายในกรับเข้า ระบบประสาทได้อย่างรวดเร็ว สมองของเด็กแบ่ง ออกเป็น 2 ซีก คือ สมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา การเข้าใจการทำงานร่วมกันของสมองซีกซ้ายและซีกขวา จะส่งผลดีต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างรอบด้าน เช่น การมีเหตุผล การคิด การอ่าน การเขียน การนับ ดนตรี และศิลปะ ฯลฯ จากการศึกษาหลักสูตรของโรงเรียนหลายแห่ง พบว่า มีการจำกัดอยู่กับການอ่าน

การเขียน และคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้สมองซีกเดียวทำงานเป็นส่วนใหญ่ และละเลยการฝึกฝนและพัฒนาความสามารถของสมองทั้ง 2 ซีก

จากการที่นักประสาทวิทยาและศึกษาการทำงานของสมองมนุษย์ พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความใส่ใจกับสมองของเด็กจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของสมองและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยสร้างเด็กให้มีความพร้อมสำหรับการคิด การเรียนรู้ และการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงควรมีแนวทางในการกำหนดหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการทำงานของสมอง ด้วยการสนับสนุนและกระตุ้นให้ครูได้มีกลยุทธ์ในการพัฒนาเด็กอย่างหลากหลาย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้หลายด้าน ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่ว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้รับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานของสมองว่า เด็กปฐมวัยเป็นระยะที่สมองมีการเจริญเติบโตสูงสุดที่เรียกว่า หน้าต่างแห่งโอกาส (Windows of Opportunity) เป็นช่วงเวลาที่ยอมรับกว้างสำหรับการเรียนรู้ที่เด็กจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา หากผ่านพ้นช่วงวัยนี้ไปแล้ว การพัฒนาอาจเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากหรืออาจไม่เกิดขึ้นเลย การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของสมองเด็กปฐมวัยที่ประกอบด้วยสมองซีกซ้ายและซีกขวา จะเป็นการสร้างโอกาสที่สำคัญของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการคิด ทักษะการเรียนรู้รอบด้าน ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม ดังนั้น หลักสูตรที่เหมาะสมกับการทำงานของสมองเด็กปฐมวัย มีดังนี้

- 1) หลักสูตรต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กได้พัฒนาอย่างสมดุลทั้งสมองซีกขวาและซีกซ้าย
- 2) หลักสูตรต้องส่งเสริมการคิดที่มีความสำคัญต่อชีวิตและการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างเป็นระบบ ฯลฯ
- 3) หลักสูตรที่ใส่ใจกับสุขภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ด้วยหลักการที่ว่าอารมณ์ที่เป็นสุข และสนุกสนาน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้อย่างประสบผลสำเร็จ
- 4) หลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้โดยรวมของเด็ก
- 5) หลักสูตรที่สนับสนุนให้เด็กได้รับการกระตุ้นสมองเพื่อการเรียนรู้ ด้วยการให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สถานที่ และสิ่งแวดล้อม

หลักสูตรที่เหมาะสมกับการทำงานของสมองเด็กปฐมวัย จึงควรเป็นหลักสูตรที่ใส่ใจและเอื้อต่อการทำงานของสมอง ด้วยการสร้างสรรค์ให้สมองของเด็กได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมในสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและมีความสุข จะช่วยให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน รักการเรียนรู้และมีแรงบันดาลใจที่ต้องการประสบผลสำเร็จตามศักยภาพของตน

4. หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย บริบททางสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงต่อการจัดการศึกษา หลักสูตรจำเป็นต้องสร้างหรือพัฒนาขึ้นด้วยการคำนึงถึง บริบททางสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

4.1 บริบททางสังคม จากรายงานสภาพแวดล้อมการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ในด้านการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยยังมี พัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัย เพราะครอบครัวไม่มีความรู้และขาดเวลาในการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอนและความซับซ้อนที่มากขึ้นของโลกยุคใหม่ นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัญหาด้านสติปัญญาเพราะคุณภาพการศึกษาไทยอยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับการดำรงชีวิตในสังคมยุคดิจิทัล ของเด็กปฐมวัยที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลอย่างอิสระและมีทางเลือก ความเจริญก้าวหน้าเหล่านี้จะยังประโยชน์ให้เด็กได้จำเป็นต้องมีการพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ แต่จากข้อมูลได้พบว่า เด็กจำนวนมากยังไม่สามารถคัดกรองสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิต ค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรม ในการดำเนินชีวิต (Office of the Prime Minister, Office of the National Economic and Social Development Board (2023, p. 9)

4.2 บริบททางวัฒนธรรม การดำรงชีวิตของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งทำหน้าที่หล่อหลอมให้เด็กโตขึ้นและปฏิบัติตนเป็นสมาชิก ที่ดีของสังคม เด็กปฐมวัยนับเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เติบโตท่ามกลางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะ อย่างยิ่งการเปลี่ยนผ่านของสังคมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับการวางรากฐานให้มีความเข้มแข็งและเผชิญกับบริบททางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เด็กจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิตในปัจจุบันและอนาคต เช่น การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การเข้าใจวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่น และการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ฯลฯ การเชื่อมโยงเด็กปฐมวัยเข้าสู่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม เพื่อให้เด็กได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการปฏิบัติตนท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีพร้อมที่จะอยู่ในสังคมอาเซียนอย่างภาคภูมิใจ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยต้องเน้นการปลูกฝังคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมที่ดีงาม ให้มีความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ตระหนักในคุณค่าของตนเองและวัฒนธรรมของตน มีความพร้อมในการอยู่ร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมตลอดถึงสร้างสรรค์ให้เด็กเป็นบุคคลที่มีความสุขในการเรียนรู้

ตัวอย่างกิจกรรมสะเต็มศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก จึงเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้น สนใจในสาระที่ครูต้องการให้เด็กเรียนรู้ เพราะเมื่อเด็กได้ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจก็จะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดี ทำให้เด็กสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเอง เกิดการบูรณาการทักษะต่างๆ มีทักษะในการแก้ปัญหา และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต (Tancharoen, 2018, p. 136) ดังในตัวอย่างของกิจกรรมสะเต็มศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยดังนี้

กิจกรรม เจ้าตุ๊กตัก

ระดับชั้นอนุบาล 3 ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 30 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมทักษะด้านสติปัญญาในการคิดสร้างสรรค์
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา การฟัง การพูด การใช้คำถามระหว่างกิจกรรม

วัสดุ/อุปกรณ์

1. กระดาษแข็ง 2. ดินสอ 3. สีไม้ 4. ไม้ไอศกรีม 5. กรรไกร 6. กาว 7. เทปขาว

สถานการณ์ และเงื่อนไขในกิจกรรมการกำหนดสถานการณ์ของกิจกรรม มีแนวทางดังนี้

สถานการณ์คือ จะทำยังไงให้สปริงกระดาษมีความแข็งแรง สวยงาม และสามารถยังคงรูปเดิมได้
เมื่อเขย่าหรือกดสปริงกระดาษยุบตัวลงไป (ถ้าหัวรูปสัตว์มีขนาดใหญ่เกินสปริงกระดาษจะรับน้ำหนักไม่ไหว)

กรอบแนวคิด (STEAM)

Science	Technology	Engineering	Art	Mathematics
- การสื่อ ความหมายและ การลงความ คิดเห็นโดยการ วาดภาพเจ้า ตุ๊กตักต่างๆ และนำไป ประดิษฐ์เป็นที่ คั่นหนังสือ	- การใช้กรรไกร - การใช้กระดาษ พับเป็นสปริง - การใช้ไม้ ไอศกรีมเป็นโครง สำหรับที่คั่น หนังสือ	- การทดสอบ ความแข็งแรงของ สปริงกระดาษ และปรับปรุงแก้ไข สามารถปรับ น้ำหนักหัวเจ้า ตุ๊กตัก	- การออกแบบ และวาดรูปเป็น รูปต่างๆ จาก วัสดุที่กำหนดให้	- การเรียนรู้เรื่องรูป เรขาคณิต ผ่านการวาด ภาพสัตว์ที่สนใจ - การวัดความกว้างและ ความยาวของกระดาษ

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูกล่าวต้อนรับและสวัสดีกับเด็ก
2. ครูพาเด็กร้องเพลง สวัสดีเธอเจ้าสวัสดี พร้อมทำท่าประกอบไปพร้อมกัน
เพลง สวัสดีเธอเจ้าสวัสดี
สวัสดีเธอเจ้าสวัสดี
ชื่นชีวิ้ยิ้มแย้มแจ่มใส
มาพบกันวันนี้แสนดีใจ
รื่นเริงไปร้องรำให้สำราญ

3. ครูบอกชื่อกิจกรรมที่จะทำร่วมกันในวันนี้

ขั้นสอน

4. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมในวันนี้โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ รู้จักที่ค้นหนังสือกันไหมคะ
- เด็กๆ ทราบไหมคะว่าที่ค้นหนังสือทำอะไร

5. ครูแนะนำวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เด็กว่ามีอะไรบ้าง

6. ครูแจกวัสดุอุปกรณ์ให้กับเด็ก

7. ครูให้เด็กวาดรูปภาพสัตว์ที่สนใจ โดยใช้รูปเรขาคณิตเป็นองค์ประกอบ แล้วตัดกระดาษส่วน

หัวของสัตว์

8. ตัดกระดาษเป็นครึ่งวงกลมขนาดเท่ากันจำนวน 2 ชิ้น ติดประกอบที่ปลายไม้ไอศกรีมให้เป็น

ตัวสัตว์

9. ตัดกระดาษขนาดตามความต้องการเพื่อพับสปริงกระดาษติดเชื่อมระหว่างตัวกับหัว โดยให้

สปริงกระดาษเป็นส่วนคอ

ขั้นสรุป

10. ทดสอบการใช้งานของสปริงโดยนำไปค้นที่หนังสือ และทดสอบความยืดหยุ่นของสปริง

กระดาษโดยการเขย่า หรือกดสปริงให้ยุบตัวลง จากนั้นให้สังเกตว่ายังคงรูปเดิมหรือไม่

11. ครูและเด็กร่วมกันสรุปกิจกรรมในวันนี้ และเก็บของให้เป็นระเบียบ

การประเมิน

1. สังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตพัฒนาการด้านร่างกาย การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก
3. สังเกตพฤติกรรมการฟังและพูดโต้ตอบ

บทสรุป

เด็กทุกคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการคิด เพื่อจะได้ความรู้ ความเข้าใจผ่านการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย สามารถเรียนรู้ผ่านกิจกรรมบูรณาการเชื่อมโยงทักษะการคิดได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพิ่มขีดความสามารถในการคิดได้อย่างเหมาะสม กล่าวด้วยว่าความจำเป็นในการสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับวัยนั้นมีสิ่งสำคัญคือ การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เพื่อเตรียมพัฒนาเด็กให้อยู่ในสังคมที่ประกอบด้วยความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนรู้ที่มีอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการเจริญเติบโตของเทคโนโลยี เราจึงควรให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการคิดที่ทันสมัย และในปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ใช้ในการสืบค้น โดยมีลักษณะหรือนำแนวทางมาแก้ปัญหา โดยเฉพาะการจัดประสบการณ์บูรณาการตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าของยุคสมัย ดังนั้นครูผู้สอนควรใช้

วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้หลากหลายที่รอบๆ ตัวเด็ก เช่น การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้บูรณาการตามหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์ตามแนวสะเต็มศึกษาที่ส่งผลให้เด็กสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตประจำวัน เป็นกระบวนการลงมือทำที่ท้าทายความสามารถลดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ตามแนวสะเต็มศึกษาช่วยยกระดับความสามารถเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการคิดการพัฒนาด้านสติปัญญาเป็นการพัฒนากระบวนการคิดที่สำคัญให้แก่เด็ก และเพื่อเป็นการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจึงควรเป็นการจัดประสบการณ์คิดให้ครบถ้วนตามระบบสมอง เริ่มต้นด้วยการกระตุ้นให้เกิดระดับการคิดพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงต่อไป

References

- Allan, C., and Francis, P. (2004). *Curriculum Foundations, Principles, and Issues*. Pearson Education.
- Chanpriang, T., Wareebo, N., and Kerdthong, A. (2021). Research report on the development of creativity and innovation skills of undergraduate students in the Faculty of Education, Raphaibarni Rajabhat University with inquiry-based learning (5Es) and 5-step ladder learning. Faculty of Education, Rajabhat Phaibarni University. [In Thai]
- Chomjumjang, S. (2023). Arts: Steamline Education Concepts in 21st Century Skills. *Journal of Education Prince of Songkla University Pattani Campus*, 35(1), 1-10. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsu/article/view/257480/179365> [In Thai].
- Keeraticharoen, W., and Phonanong, I. (2022). Development of a learning management system according to STEM education to enhance students' creativity in small primary schools. *Community Research Journal*, 16(1), 78-91. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/view/254023/174525> [In Thai]
- Kongcharoen, P. (2021). Learning and innovation skills: key characteristics of global citizens in an innovation-driven economy. *Journal of Humanities and Social Sciences, Thonburi University*, 15(3), 165-177. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/251117/170471> [In Thai]
- Office of the Prime Minister. Office of the National Economic and Social Development Board (2023). *National Economic and Social Development Plan No. Thirst 2023-2027*. Retrieved November 1, 2023, from <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2566/A/117/1.PDF> [In Thai].

- Nakano, T. de C., and Wechsler, S. M. (2018). Creativity and Innovation: Skills for the 21st Century. *Estudos de Psicologia*, 35(3), 237-246. <http://DOI:10.1590/1982-02752018000300002>
- Ruphom, S. (2019). *Action research to develop learning management on acids-bases using learning management through the engineering design process According to the STEM education approach that promotes creative and innovative skills of students in Mathayom 5* [Unpublished master's thesis]. Naresuan University. [In Thai]
- Soongyai, T., and Taksin, S. (2023). Curriculum for developing teachers' ability to design experience plans according to the concept. Early childhood steam education In Nakhon Nayok Province. *Valaya Alongkorn Journal of Humanities and Social Sciences under Royal Patronage*, 18(2), 23-34. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/view/260085/180966> [In Thai].
- Tancharoen, R. (2018). *Organizing learning experiences for early childhood children*. Duangkaew. [In Thai]
- Tancharoen, R., Jongjaingrak, Y., and Klailee, C. (2023). Concepts of students in year 3 of Kindergarten at Bansomdejchaopraya Rajabhat University Demonstration School (Early Childhood) who received a learning experience using STEAM education. *Research and Development Institute Journal Bansomdejchaopraya Rajabhat University*, 8(2), 221-234. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/rdibsrj/article/view/265665> [In Thai].
- Tameeruk, T. (2022). *Development of training programs to enhance creativity and innovation. For Rajabhat University students* [Unpublished doctoral dissertation]. Maha Sarakham University. [In Thai]
- Wongyai, W., and Patthaphol, M. (2019). *Developing innovation skills*. Curriculum and Learning Innovation Leadership Center. [In Thai]
- Worawatanachai, P. (2022). Basic knowledge about creativity. *Journal of Educational Studies Bansomdejchaopraya Rajabhat University*, 16(1), 14-31. <https://edujournal.bsru.ac.th/publishes/20/articles/381> [In Thai].

ความชุก ประสบการณ์และรูปแบบการใช้กัญชา และปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการ
ใช้กัญชาของผู้สูงอายุในจังหวัดแห่งหนึ่ง

Prevalence Experiences and Patterns of Cannabis Use and Predictors of
Cannabis Use Awareness among the Elderly in a Certain Province

จักรกฤษณ์ พิณญาพงษ์*

Jakkrite Pinyaphong

สุนีย์ กันแจ่ม*

Sunee Kancham

ศรัณยู เรือนจันทร์*

Saranyoo Ruanjan

เพ็ญจิรา กันแจ่ม*

Padetkan Kancham

Received : May 7, 2024

Revised : October 2, 2024

Accepted : October 10, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุก ประสบการณ์ และรูปแบบของการใช้กัญชา และปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 560 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 40 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และวิเคราะห์ปัจจัยทำนายโดยใช้สถิติการถดถอยพหุแบบขั้นตอน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความชุกของการใช้กัญชาในผู้สูงอายุคือร้อยละ 22.70 การเข้าถึงกัญชาโดยได้รับกัญชาจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 92.80 รองลงมาลูกหลานนำมาให้ ร้อยละ 34.30 ใช้กัญชาในรูปแบบประกอบอาหาร ร้อยละ 13.00 ต้มดื่มแบบชา ร้อยละ 11.10 ความถี่ในการใช้กัญชา ใช้วันเว้นวัน ร้อยละ 26.50 ระดับของความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาและความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 79.85 และ 103.18 ตามลำดับ ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ความรอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูล ($B = 0.675$)

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Lecturers in Public Health, Faculty of Science and Technology, Uttaradit Rajabhat University

(Corresponding Author) e-mail: sunee_26@uru.ac.th

ความรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล ($B = 0.314$) ความรู้ด้านการสื่อสาร ($B = 0.286$) และความรู้ในการติดตามข่าวสารกัญชา ($B = 0.221$) โดยรวมกันทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาได้ร้อยละ 36.80 ($R^2 = 0.368$)

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ / ประสบการณ์การใช้กัญชา / รูปแบบการใช้กัญชา / ความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา

ABSTRACT

This research aimed to investigate the prevalence, experiences, and patterns of cannabis use, and predictors of cannabis use awareness among the elderly. The 560 respondents was obtained through multi-stage random sampling, while 40 interview participants was purposively selected. Data collection instruments included questionnaires and in-depth interviews. Data analysis involved descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression for predicting factors. Qualitative data was analyzed using content analysis. Results revealed that the prevalence of cannabis use among the elderly was 22.70%, the primary sources of cannabis were neighbors (92.80%) followed by being given cannabis by grandchildren (34.30%). Cannabis was used while cooking (13.00%) and brewed as tea (11.10%). Regarding frequency, 26.50% use cannabis every other day. Overall, the level of awareness and cannabis-related health literacy was high, with mean scores of 79.85 and 103.18, respectively. Four variables predicted cannabis use awareness were information verification literacy ($B = 0.675$), information access literacy ($B = 0.314$), communication literacy ($B = 0.286$), and frequency of following cannabis information ($B = 0.221$), which collectively explained 36.80% ($R^2 = 0.368$).

Keywords : The Elderly / Cannabis Use Experience / Cannabis Use Patterns / Cannabis Use Awareness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมสูงวัย ปัจจุบันประเทศไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ 18.30 และคาดว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ 30.00 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2578 (Department of Older Persons, 2024) ในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดอุดรธานี มีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ 27.04 ซึ่งถือว่าเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Uttaradit Provincial Public Health Office, 2024) ผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งความเสื่อมถอยทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายและ

จิตใจ และการสูญเสียบทบาทหน้าที่ทางสังคม บ้างจึงดั่งกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนหันไปใช้ยาเสพติด เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ และสารเสพติด เช่น กัญชา ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาอาการเจ็บป่วย และบางส่วนอาจใช้เพื่อสันทนาการ

รายงานยาเสพติดโลก (World Drug Report) ปี 2024 ของสหประชาชาติระบุว่ากัญชาเป็นยาเสพติดที่มีการผลิต ลักลอบ และบริโภคมากที่สุดในโลก และประมาณว่า ในปี 2017 มีคนเสพยาในรูปแบบต่างๆ ราว 188 ล้านคนทั่วโลก โดยอัตราการเสพยาเพิ่มมากในทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ และเอเชีย (United Nations Office on Drug and Crime, 2024) สองทศวรรษที่ผ่านมา ทั่วโลกมีแนวโน้มเกี่ยวกับการทำให้กัญชาเป็นสิ่งถูกกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ และเพื่อสันทนาการ เช่น การสูบ การปรุงอาหาร ประกอบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดองเหล้า (Aguilar et al., 2018; Choi et al., 2017) มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกัญชา ซึ่งทำให้ผู้ป่วยสนใจที่จะใช้กัญชาเพื่อรักษาภาวะเจ็บป่วยต่างๆ (National Academies Press for the National Academies of Science Engineering and Medicine, 2017; European Monitoring Center for Drugs Addition, 2018) เมื่อกัญชาถูกทำให้เป็นสิ่งถูกกฎหมาย ทำให้มีจำนวนผู้ใช้กัญชาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในผู้สูงอายุ ตัวอย่างเช่น แคนาดา ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ที่พบว่าผู้สูงอายุมีส่วนการใช้กัญชามากกว่ากลุ่มอายุอื่น (Vacafior et al., 2020) โดยงานวิจัยเชิงสำรวจในสหรัฐอเมริกาพบว่าความชุกของการใช้กัญชาในผู้ที่อายุมากกว่า 65 ปีเพิ่มจากร้อยละ 2.40 เป็นร้อยละ 75.00 ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (Ahamed et al., 2020)

สำหรับประเทศไทย เดิมกัญชาถูกจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 แต่ช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับคุณประโยชน์ของกัญชาทางการแพทย์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสรรพคุณที่มีผลต่อการระงับอาการปวด และการใช้เป็น ส่วนสำคัญของยารักษาโรค เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ประเทศไทยได้ประกาศออกกัญชา ออกจากยาเสพติดให้โทษ โดยเปิดทางให้สามารถนำกัญชาไปใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และสามารถนำไปใช้รักษาโรคได้ ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ ทำให้ไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่อนุญาตให้ใช้กัญชาอย่างถูกกฎหมายเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (Health System Research Institute, 2024) และคาดว่าในอนาคตจะมีการนำกัญชามาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้นแต่อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์ทำให้มีประชาชนบางกลุ่มหันไปแสวงหา กัญชามารักษาด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดผลข้างเคียงตามมา จากการสำรวจครัวเรือนระดับชาติ เพื่อประมาณจำนวนผู้ใช้สารเสพติดในปี พ.ศ.2562 พบว่ากัญชาเป็นสารเสพติดที่มีคนเคยใช้เป็นอันดับหนึ่ง โดยอัตราการใช้ กัญชาระหว่างเพศชายกับเพศหญิงเท่ากับ 2.95:1.00 สมาคมจิตแพทย์ได้ประมาณการกลุ่มผู้ใช้กัญชา ที่มีอายุระหว่าง 18-65 ปี ในปี พ.ศ. 2565 พบมีการใช้กัญชาเพื่อสันทนาการสูงถึง 11 ล้านคน (โดย 8 ล้านคนใช้กัญชาผสมในอาหาร และประมาณ 3 แสนคนใช้แบบปั่นล่ำ) แต่มีเพียงหนึ่งแสนคนเท่านั้นที่ใช้กัญชาทางการแพทย์ สัดส่วนการใช้กัญชาเพื่อสันทนาการเพิ่มขึ้น 900% จากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งพบมีการใช้กัญชาทางการแพทย์ 400,000 คน และใช้เพื่อสันทนาการ 1.10 ล้านคน การสำรวจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อมีการเปิดกัญชาเสรี

ความต้องการใช้กัญชาในเชิงสันตนาการมากกว่าทางการแพทย์ (The Psychiatric Association of Thailand, 2023) นอกจากนี้การใช้กัญชายังมีความสัมพันธ์กับการมีรายได้ต่ำ การพึ่งสวัสดิการของรัฐ การว่างงานและการไม่มีความสุขในชีวิต (National Institute on Drug Abuse, 2020)

การใช้กัญชาทางการแพทย์ยังมีข้อจำกัดด้านการวิจัยถึงประสิทธิผลและผลข้างเคียงโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีการศึกษาต่ำ อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยที่ศึกษาผลของกัญชาหรือสารสกัดจากกัญชาในผู้สูงอายุพบว่า มีผลต่อการเดินและการทรงตัว เพิ่มความเสี่ยงต่อการหกล้ม รบกวนความจำระยะสั้น และการตอบสนองทางอารมณ์ เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดกล้ามเนื้อหัวใจตาย เสียชีวิตกระทันหัน หัวใจเต้นผิดจังหวะ และเพิ่มความเสี่ยงของอาการทางจิต รวมทั้งการฆ่าตัวตาย (Leelarasamee et al., 2022)

จังหวัดอุดรธานีมีนโยบายส่งเสริมการใช้กัญชาทางการแพทย์ ในรูปแบบส่งเสริมการปลูกพืชกัญชาแบบวิสาหกิจชุมชน มีการผลิตยาจากพืชกัญชาสำหรับแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลชุมชนบางแห่ง มีการจัดตั้งคลินิกกัญชาในสถานบริการทั้งในคลินิกแผนปัจจุบันและแผนโบราณ ส่วนการใช้กัญชาในกลุ่มผู้สูงอายุมีนโยบายส่งเสริมการใช้ในผู้สูงอายุที่อยู่ในระยะประคับประคอง (Palliative Care) อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดคือผู้ที่สนใจใช้กัญชาทางการแพทย์ไม่สามารถเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์จากสถานบริการสุขภาพได้เนื่องจากไม่มีข้อมูล ทำให้ต้องไปแสวงหากัญชาด้วยตนเองจากช่องทางที่ไม่ถูกกฎหมาย เช่น ส่องทางอินเทอร์เน็ต ความตระหนักเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่มีความสำคัญเพราะจะนำไปสู่การกำหนดพฤติกรรมรวมถึงพฤติกรรมการใช้กัญชา ดังนั้นการสร้างความรู้ความตระหนักให้กับผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางเกี่ยวกับการใช้กัญชาจึงมีความจำเป็น อย่างไรก็ตามการสร้างความรู้ความตระหนักจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล โดยเฉพาะความรู้ทางสุขภาพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกัญชาที่หลากหลาย ซึ่งมีทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้อง การรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องอาจทำให้ผู้สูงอายุมีการตัดสินใจใช้กัญชาที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพตามมา ปัจจัยดังกล่าวล้วนมีความสัมพันธ์กับความตระหนัก (Maria and Paulo, 2021; Örsal et al., 2019, p. 378) นอกจากนี้จังหวัดอุดรธานียังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กัญชาในกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีมุ่งศึกษาความชุก ประสบการณ์ รูปแบบการใช้กัญชา และปัจจัยที่ทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาในผู้สูงอายุเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปออกแบบโปรแกรมเพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการใช้กัญชาอย่างถูกต้อง รวมถึงหาแนวทางการให้บริการกัญชาทางการแพทย์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุก ประสบการณ์และรูปแบบการใช้กัญชาของผู้สูงอายุ ในจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาของผู้สูงอายุ ในจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยภาคตัดขวาง (Cross Sectional) ร่วมกับการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุในจังหวัดแห่งหนึ่ง ในภาคเหนือ จากข้อมูลสถิติผู้สูงอายุของสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุตรดิตถ์ ปี พ.ศ. 2566 ซึ่งมีจำนวน 92,802 คน (Uttaradit Provincial Public Health Office, 2024)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนการเคยใช้กัญชาในการวิจัยก่อนหน้านี้ (Assanangkornchai et al., 2021) ที่พบความชุกของการใช้กัญชาใน 1 ปีที่ผ่านมาร้อยละ 26 แทนค่าในสูตรของ Wayne (1995) ที่กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 510 และเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลผู้วิจัยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 560 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยผู้วิจัยคำนวณกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอจากสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุในแต่ละอำเภอ เลือกตำบลในแต่ละอำเภอ และเลือกหมู่บ้านจากแต่ละตำบลโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) จากหลังคาเรือนที่มีผู้สูงอายุ

เกณฑ์การคัดเข้า เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี และอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 1 ปี สามารถอ่านภาษาไทย และมีความสามารถในการได้ยิน เกณฑ์การคัดออกเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยในพื้นที่ชั่วคราว ไม่สามารถสื่อสาร หรือไม่สามารถอ่านภาษาไทย หรือมีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นผู้เคยใช้กัญชา ผู้วิจัยขอความยินยอมในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ และรูปแบบการใช้กัญชาซึ่งมีผู้สูงอายุที่สะดวกและยินยอมให้สัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน 10 ข้อ
ส่วนที่ 2 ประสบการณ์และรูปแบบการใช้กัญชา	จำนวน 4 ข้อ
ส่วนที่ 3 ความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา	จำนวน 18 ข้อ
ส่วนที่ 4 ความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชา	จำนวน 24 ข้อ

โดยแบ่งความรอบรู้เป็น 5 ด้าน ดังนี้ ความรอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล จำนวน 8 ข้อ ความรอบรู้ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กัญชา จำนวน 2 ข้อ ความรอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูล จำนวน 3 ข้อ ความรอบรู้ด้านการสื่อสาร จำนวน 8 ข้อ และความรอบรู้ด้านการจัดการตนเองจำนวน 3 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความตรงของแบบสอบถามโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ค่าความตรงเชิงเนื้อหาในแต่ละข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และ 0.80 ตามลำดับ

2. เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นแนวสัมภาษณ์ระดับลึกจำนวน 2 ข้อเกี่ยวกับประสบการณ์และรูปแบบการใช้กัญชาทั้งเพื่อสันทนาการ (ปรุงอาหารเพื่อใช้ร่วมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบ การดองเหล้า) และการใช้กัญชาทางการแพทย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้อบรมผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัย และการเข้าพบกลุ่มตัวอย่างแต่ละหลังคาเรือน ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการผู้วิจัยให้ลงนามในใบยินยอม หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสอบถาม ซึ่งใช้เวลาประมาณ 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวเลือกตอบของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบประมาณค่า Likert Scale 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด (คะแนนเท่ากับ 1) ไปจนถึงเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด (คะแนนเท่ากับ 5) การแปลผลความตระหนัก และความรอบรู้แต่ละด้าน แบ่งเป็น 3 ช่วง (Best, 1997) คือ ระดับสูง ระดับปานกลางและระดับต่ำ โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุด ลบ ด้วยคะแนนต่ำสุด หารด้วยจำนวนช่วง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางด้าน ความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) วิเคราะห์ปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา ใช้สถิติ Multiple Regression Analysis โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ความชุก ประสบการณ์ และรูปแบบการใช้กัญชาของผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 560 คน เป็นเพศชายร้อยละ 52.50 เพศหญิงร้อยละ 47.50 อายุต่ำสุด 60 ปี อายุมากที่สุด 89 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 67.64 ปี (S.D.=5.77) ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.40 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 59.80 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7,896 บาท มีโรคประจำตัวร้อยละ 38.00 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.00 ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกัญชา โดยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกัญชาจาก

วิทยุ/โทรทัศน์ร้อยละ 92.70 จากบุคลากรทางการแพทย์และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ร้อยละ 51.30 กลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติ 1 ครั้งต่อสัปดาห์มากที่สุดร้อยละ 52.00 และมีเพียงร้อยละ 19.80 ที่ต้องการจะใช้ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

1.1 ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้ภัยพิบัติ และรูปแบบการใช้ภัยพิบัติ

1.1.1 ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจของการใช้ภัยพิบัติ จากข้อมูลเชิงปริมาณพบว่าใน 1 ปีที่ผ่านมา ผู้สูงอายุใช้ภัยพิบัติร้อยละ 22.70 (127 คน) โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายใช้ภัยพิบัติมากกว่าเพศหญิง คือร้อยละ 63.80 และร้อยละ 36.20 (1.17:1.00) ตามลำดับ

1.1.2 การเข้าถึงภัยพิบัติ จากข้อมูลเชิงปริมาณของผู้ที่มีประสิทธิภาพการใช้ภัยพิบัติ จำนวน 127 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ภัยพิบัติจากเพื่อนบ้านร้อยละ 92.80 รองลงมาคือลูกหลานนำมาให้ ร้อยละ 34.30 ซื้อมาจากตลาดร้อยละ 21.00 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ระดับลึกในผู้สูงอายุจำนวน 40 คน ที่เคยมีประสบการณ์การใช้ภัยพิบัติใน 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้สูงอายุที่เคยใช้ภัยพิบัติส่วนใหญ่ได้ภัยพิบัติหรือได้ต้นภัยพิบัติจากเพื่อนบ้าน คนรู้จักหรือญาตินำมาให้ โดยมีการบอกต่อกันถึงสรรพคุณของภัยพิบัติ และมีการแบ่งปันภัยพิบัติกัน มีผู้สูงอายุบางคนปลูกภัยพิบัติไว้ในบริเวณบ้านประมาณ 1-2 ต้น ซึ่งเมื่อก่อนที่ภัยพิบัติยังไม่ถูกกฎหมาย จะปลูกภัยพิบัติในสวน บางคนไม่ได้ปลูกเองก็จะซื้อจากเพื่อนบ้านในรูปแบบของภัยพิบัติแห้ง หรือลูกหลานซื้อมาให้จากการสั่งซื้อออนไลน์ ผู้สูงอายุให้ข้อมูลว่าปัจจุบันภัยพิบัติหาซื้อได้ไม่ยากจะมีขายตามตลาดนัด หรือตามงานวัด ดังคำกล่าวของผู้สูงอายุที่กล่าวว่า

“สมัยก่อนก็ปลูกในไร่ในสวน ไม่กล้าปลูกในบ้านเพราะกลัวตำรวจจับ จะปลูกในสวนบนภูเขาจะใช้ก็จะไปเด็ดมาเก็บไว้แต่ตอนนี้ส่วนใหญ่ก็เอามาปลูกไว้บริเวณบ้าน ต้น สองต้น แต่ก็ไม่รู้ว่าเค้าให้ปลูกได้กี่ต้น” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 65 ปี

“ก็ได้อาณาจากเพื่อนบ้านเค้าตากแห้งแล้วเอามาให้ลองใช้ดู เค้าบอกว่ากินแล้วทำให้นอนหลับดี ถ้าเราอยากได้ก็ไปขอซื้อเค้า หรือถ้าอยากได้ใบสดก็ไปขอเด็ดเอา” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 62 ปี

“เดี๋ยวนี้หาซื้อง่ายตามตลาดนัดก็มีขายทั้งแบบเป็นต้นหรือตากแห้ง ตามงานวัดประจำปีก็มีขายหาไม่ยากราคาก็ไม่แพง บางทีก็ฝากลูกหลานซื้อให้” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 63 ปี

“ลูกสั่งเป็นน้ำมันภัยพิบัติจากอินเทอร์เน็ต เค้าดูจากเน็ตว่ามันช่วยลดอาการปวดเมื่อย ทำให้นอนหลับดี และเอามาทาแผลตามผิวหนัง” ผู้สูงอายุเพศหญิงอายุ 76 ปี

1.1.3 รูปแบบการใช้ภัยพิบัติและความถี่ในการใช้ภัยพิบัติ จากข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน ใช้ภัยพิบัติในรูปแบบที่หลากหลายโดยใช้ในรูปแบบประกอบอาหารเพื่อเพิ่มรสชาติให้กับอาหารร้อยละ 13.00 ต้มดื่มแบบชาภัยพิบัติร้อยละ 11.10 พันผ่นสุบร้อยละ 3.60 โดยความถี่ในการใช้ภัยพิบัติ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 26.50 รองลงมาคือใช้สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 20.30 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพการใช้ภัยพิบัติ สามารถสรุปรูปแบบของการใช้ภัยพิบัติและวัตถุประสงค์ในการใช้ภัยพิบัติได้เป็น 4 รูปแบบ คือ (1) ใช้ประกอบอาหาร เพื่อเพิ่มรสชาติอาหาร (2) ใช้สุบแบบพันผ่นหรือเคี้ยวใบสด (3) ต้มดื่มทำเป็นชาภัยพิบัติ หรือต้มกับน้ำและนำมาดื่มระหว่างวัน และดองกับเหล้า (4) ใช้ในรูปแบบหยดใต้ลิ้น

ทางบริเวณผิวหนังที่มีแผล และวัตถุประสงค์การใช้กัญชาแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือใช้เพื่อสันทนาการและใช้เพื่อการรักษาโรค โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ใช้ประกอบอาหาร รูปแบบการประกอบอาหารมีหลากหลาย เช่น นำใบสดมาชุบแป้งทอด นำใบสดมาตำกับเครื่องแกงเพื่อปรุงอาหาร การประกอบอาหารส่วนใหญ่มักเป็นอาหารหรือกับแกล้มที่กินในวงเหล้า เช่น ต้มยำไก่ ผัดไก่ มีบางคนที่ใช้ประกอบอาหารกินในครัวเรือน โดยเชื่อว่ากัญชาจะทำให้อาหารมีรสชาติดี ใช้แทนผงปรุงรส ดังคำกล่าวของผู้สูงอายุที่ว่า

“นำใบสด 1 กำมือมาต้มใส่ในเครื่องปรุง น้ำพริกแกง ต้มยำ เพิ่มความอร่อยให้รสชาติอาหาร กับแกล้มกินในวงเหล้า” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 62 ปี

“เอาใบสด 10-20 ใบ มาชุบแป้งทอดเหมือนผักทอดทั่วไป กินไปเพลินๆ ไม่มีอาการเมา เหมือนกินผักทอดทั่วไป อร่อยดี กรอบๆ กินในวงเหล้า” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 63 ปี

“ใบกัญชาสดเอาปรุงอาหาร ส่วนใหญ่ใส่กับแกงคั่วไก่ผัดแห้งๆ ใช้ใบกัญชา 1 หยิบมือ ตำกับพริก หอมกระเทียม ตีปลี ชิมั่น เอามาผัดกับไก่ มีกลิ่นหอม ถ้าใบตากแห้งจะหอมกว่าใบสด ทำกินเป็นกับแกล้มในวงเหล้ากับเพื่อนๆ” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 63 ปี

(2) ใช้สูบ หรือเคี้ยวใบสด โดยสูบเหมือนกับยาเส้นที่นำเอาใบกัญชาตากแห้งที่หั่นเป็นฝอยๆ ผสมกับยาสูบแล้วพันมวนสูบคล้ายสูบบุหรี่ หรือบางคนสูบบแบบบ้องไม้ไผ่ โดยผู้ที่สูบกัญชามักจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย ดังคำกล่าวของผู้สูงอายุที่ว่า

“เอาใบกัญชาตัวเมียมาใช้เพราะจะทำให้เมา เอาใบสดไปหั่นซอยตากแดดแล้วมวนกับกระดาษ บางทีก็คลุกกับยาเส้นสูบ ก็สูบวันละ 2 มวน” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 68 ปี

“สูบเหมือนบุหรี่ปันมวนสูบ สูบแล้วเพลิน สมองไม่คิดอะไร บางทีก็เอามาสูบกับกระบอกไม้ไผ่ เป็นหลุมสูบประมาณ 2 หลุมต่อวัน” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 67 ปี

“ใช้ใบสดเอามาเคี้ยว ลดอาการคลื่นไส้ อาเจียน” ผู้สูงอายุเพศหญิง อายุ 66 ปี

(3) ใบกัญชาต้มน้ำดื่ม ชงดื่มเป็นชากัญชา หรือดองเหล้าขาว โดยอาจใช้ทั้งใบกัญชาสดหรือใบกัญชาแห้ง ดังคำกล่าวของผู้สูงอายุที่ว่า

“นำมาสไล่น้ำต้มสุก 1-2 ใบ ต่อ 1 แก้ว ต้มตอนเย็น ช่วยทำให้อ่อนหลับ สมองโล่ง ลดความเครียด โดยจะดื่มก่อนนอน ดื่มเฉพาะที่อยากให้สมองโล่ง โปร่ง นอนหลับ” ผู้สูงอายุเพศหญิงอายุ 62 ปี

“เอามาต้มเป็นชาดื่มเช้า เย็น เพราะมันช่วยลดปวดเมื่อยร่างกาย เอาใบสดไปตากแห้ง” ผู้สูงอายุเพศหญิงอายุ 70 ปี

“เอาใบกัญชาสดไปตากแห้งแล้วเอาไปใส่ในเหล้าขาว เหมือนดองยา แล้วก็เอามาดื่ม” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 67 ปี

(4) หยอดไต้ลั่น ทาผิวหนังเพื่อรักษาโรค วิธีการใช้ผลิตภัณฑ์กัญชาจะสอดคล้องกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ กล่าวคือหยอดไต้ลั่น ทางผิวหนังบริเวณที่เป็นแผล ดังผู้สูงอายุที่กล่าวว่า

“ลูกหลานเอามาให้ให้ใช้เค้าได้มาจากชมรมกัญชาเพื่อการรักษาผู้ป่วยมะเร็ง วิธีใช้ก็ใช้หยดใต้ลิ้นหยดประมาณ 2 หยดตามที่เค้าแนะนำมา แต่รักษาร่วมกับไปรักษาที่โรงพยาบาลด้วย ใช้ตามคำแนะนำของเค้า” ผู้สูงอายุเพศชายอายุ 61 ปี

“ได้น้ำมันกัญชาจากลูกซื้อออนไลน์ ก็เอามาทาผิวหนังที่เป็นแผล แผลก็หายดี” ผู้สูงอายุเพศหญิงอายุ 63 ปี

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่า สัดส่วนการใช้กัญชาในผู้สูงอายุเพศชายมากกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง รูปแบบการใช้กัญชาก็จะแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุเพศชายจะมีการใช้กัญชาในรูปแบบสันทนาการ เช่น ทำกับแกล้มกินกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูบเพื่อคลายเครียดและดองกับเหล้า ส่วนผู้สูงอายุเพศหญิง ส่วนใหญ่ใช้กัญชาเพื่อรักษาร่างกาย เช่น โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ได้แก่ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ช่วยเรื่องการนอนหลับ โดยมักใช้ในรูปแบบต้มดื่มกับน้ำ หรือชงเป็นชา

2. ปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 1 ความตระหนักและความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชา (n=560)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา	79.85	8.60	สูง
2. ความรอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล	34.23	5.84	สูง
3. ความรอบรู้ด้านความเข้าใจ	7.30	2.05	ปานกลาง
4. ความรอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูล	12.98	2.41	สูง
5. ความรอบรู้ด้านการสื่อสาร	34.05	5.30	สูง
6. ความรอบรู้ด้านการจัดการตนเอง	10.05	2.36	ปานกลาง
7. ความรอบรู้เกี่ยวกับกัญชาโดยรวม	103.18	14.30	สูง

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 79.85 (S.D.=8.60) ความรอบรู้เกี่ยวกับกัญชาโดยรวม อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 103.18 (S.D.=14.30) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล ระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 34.23 (S.D.=5.84) ด้านการตรวจสอบข้อมูลอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 12.98 (S.D.=2.41) ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 34.05 (S.D.=5.30) ด้านความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 7.30 (S.D.=2.05) และด้านการจัดการตนเองอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 10.05 (S.D.=2.36)

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาของผู้สูงอายุ (n=560)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (rs)	P-value
อายุ	0.02	0.166
ความถี่ในการติดตามข่าวสาร	0.30**	0.000
ความรู้รอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล	0.45**	0.001
ความรู้รอบรู้ด้านความเข้าใจ	0.14**	0.001
ความรู้รอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูล	0.42**	0.001
ความรู้รอบรู้ด้านการสื่อสาร	0.42**	0.000
ความรู้รอบรู้ด้านการจัดการตนเอง	0.24**	0.002

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับความตระหนักต่อการใช้กัญชา ได้แก่ ความรอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล ($r=0.45$) ความรอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูลและความรอบรู้ด้านการสื่อสารซึ่งมีค่าความสัมพันธ์เท่ากัน ($r=0.42$) ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกัญชา ($r=0.30$) ความรอบรู้ด้านการจัดการตนเอง ($r=0.24$) และความรู้รอบรู้เกี่ยวกับความเข้าใจ ($r=0.14$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาและปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา (n=560)

ปัจจัยทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา	สัมประสิทธิ์การถดถอย				
	B	S.E.	t	P-value	95%CI
ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกัญชา ($\square_1$)	0.221	0.313	5.974	0.000	0.242-0.686
ความรู้รอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล ($\square_2$)	0.314	0.078	4.025	0.000	0.161-0.467
ความรู้รอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูล ($\square_3$)	0.675	0.181	3.720	0.000	0.318-0.531
ความรู้รอบรู้ด้านการสื่อสาร ($\square_4$)	0.286	0.083	3.466	0.001	0.124-0.449

$R^2=0.368$, $F=12.015$, $\text{Constant}=55.183$, $R^2 \text{ Adj}=0.293$, $\text{df}=556$

จากตารางที่ 3 สามารถนำมาเขียนเป็นสมการทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา ได้ดังนี้

$$\square = 55.183 + 0.221\square_1 + 0.314\square_2 + 0.675\square_3 + 0.286\square_4$$

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) มี 4 ปัจจัย ตามลำดับดังนี้ ความรอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูล ($B=0.675$) ความรอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล ($B=0.314$) ความรอบรู้ด้านการสื่อสาร ($B=0.286$) และ ความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกัญชา ($B=0.221$) โดยสามารถร่วมกันทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาได้ร้อยละ 36.80 ($R^2=0.368$, $p<0.001$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความชุกในการใช้กัญชาของผู้สูงอายุคือร้อยละ 22.70 โดยใช้ในรูปแบบของการประกอบอาหารมากที่สุดร้อยละ 13.00 นำมาสูบร้อยละ 3.60 โดยใช้กัญชาทางการแพทย์เพียงร้อยละ 2.00 เท่านั้น นอกจากนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพยังพบว่า ผลិតภัณฑ์กัญชาที่ใช้ส่วนใหญ่ระบุว่าใช้ ใบสดหรือตากแห้ง โดยไม่ได้ผ่านการสกัดหรือแปรรูป โดยนำไปสดมาปรุงอาหาร นำมาต้มน้ำดื่ม ส่วนใบแห้งก็ใช้ในรูปแบบของชากัญชา หรือพินมวนสูบ และส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้กัญชามาจากเพื่อนบ้านร้อยละ 92.80 รองลงมาคือลูกหลานนำมาให้ ร้อยละ 34.30 ผลการวิจัยในครั้งนี้ใกล้เคียงกับการประมาณการกลุ่มผู้ใช้กัญชาของ The Psychiatric Association of Thailand (2023) ที่พบว่ากลุ่มอายุ 18-65 ปี ใช้กัญชาร้อยละ 26.00 ส่วนใหญ่ใช้กัญชาเพื่อสันทนาการ โดยใช้ในรูปแบบผสมในอาหารเพื่อเพิ่มรสชาติอาหารมากที่สุด รองลงมาคือพินลำคือนำกัญชาแห้งมาวนกับกระดาษ แล้วนำมาสูบลายสูบบุหรี่ นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าอัตราการใช้กัญชาของผู้สูงอายุเพศชายจะสูงกว่าผู้สูงอายุเพศหญิงคือ ร้อยละ 63.80 และ 36.20 (1.17 : 1.00) ตามลำดับ ซึ่งมีสัดส่วนต่ำกว่าการสำรวจครัวเรือนเพื่อประมาณการจำนวนผู้ใช้สารเสพติด พ.ศ. 2562 ที่พบว่าสัดส่วนการใช้กัญชาในเพศชายต่อเพศหญิงคือ 2.04 : 1.00 อาจเป็นเพราะการสำรวจดังกล่าวเป็นการสำรวจในประชากรที่มีอายุ 18-65 ปี แต่การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จึงพบสัดส่วนการใช้กัญชาระหว่างเพศชายและเพศหญิงต่ำกว่าการสำรวจก่อนหน้านี้ การศึกษาก่อนหน้ายังพบว่าวิธีการเข้าถึงกัญชาของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้กัญชามาจากเพื่อนบ้าน หรือญาติพี่น้อง (Maria & Paulo, 2021) การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุบางคนปลูกกัญชาไว้ในบริเวณบ้านประมาณ 1-2 ต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ (Assanangkornchai et al., 2022) ที่ศึกษาสถานการณ์การใช้กัญชาทางการแพทย์ในประเทศไทย ซึ่งพบว่าผู้ใช้กัญชาจำนวนมากได้กัญชามาจากเพื่อนบ้าน หรือญาติพี่น้องให้มา

2. ความรอบรู้เกี่ยวกับกัญชาโดยรวมอยู่ในระดับสูง (โดยความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาอยู่ในระดับสูงเกือบทุกด้าน ยกเว้นความรอบรู้ด้านความเข้าใจและความรอบรู้ด้านการจัดการตนเองซึ่งมีระดับความรอบรู้อยู่ในระดับปานกลาง) แตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ ของ Jajujit and Wongsasung (2023, p. 82) ที่ศึกษาความรอบรู้ทางสุขภาพและพฤติกรรมการใช้กัญชาของผู้สูงอายุ ในอำเภอหมวกเหล็ก ที่พบว่าความรอบรู้ทางสุขภาพโดยรวมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ พฤติกรรมการใช้กัญชาอยู่ในระดับไม่ดี และความรอบรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในระดับต่ำ ($r=0.177$) การศึกษาครั้งนี้พบว่า 4 ปัจจัยที่ร่วมทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชา ได้แก่ ความรอบรู้ด้านการตรวจสอบข้อมูล ($B=0.675$) ความรอบรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล ($B=0.314$) ความรอบรู้ด้านการสื่อสาร ($B=0.286$) และความถี่ในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกัญชา ($B=0.221$) โดยสามารถร่วมกันทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาได้ร้อยละ 36.80 ($R^2=0.368$, $p<0.001$) ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความรอบรู้ที่นำมาเข้าสมการเพื่อทำนายความตระหนัก 5 ด้านสามารถทำนายได้ 3 ด้าน ซึ่งผลการจัดช่วงคะแนนพบว่าความรอบรู้ทั้ง 3 ด้านที่สามารถร่วมทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้กัญชาของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่าความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาที่อยู่ในระดับสูง เกิดจากการที่ผู้สูงอายุสนใจศึกษาข้อมูลจากสื่อ แหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการใช้กัญชาในรูปแบบต่างๆ จึงเป็นสาเหตุให้ความรอบรู้สามารถทำนายความตระหนักต่อการใช้กัญชา

ได้ นอกจากนี้ความตระหนักไม่ได้ขึ้นกับความรอบรู้เท่านั้นแต่ยังขึ้นกับความเชื่อ การให้คุณค่า หรือแม้กระทั่งบริบททางสังคม (Maria and Paulo, 2021) สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้า (Örsal et al., 2019) ที่พบว่าความรอบรู้ทางด้านสุขภาพที่เพียงพอจะทำให้มีแนวโน้มที่จะมีความตระหนักต่อการดูแลสุขภาพตัวเองในการไปตรวจสุขภาพ และการวิจัยของ Chimezie (2023, p. 170) ที่กล่าวว่าความรอบรู้ทางสุขภาพและความตระหนักในการปรับปรุงสุขภาพของบุคคล จะทำให้บุคคลนั้นๆ ปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการป้องกันสุขภาพตนเอง รวมถึงสนับสนุนให้ผู้อื่นมีการดำเนินชีวิตที่ดีและแสวงหาการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างทันท่วงที ซึ่งความตระหนักยังสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ

3. สูงอายุร้อยละ 77.30 ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคาม โดยร้อยละ 52.10 ติดตามสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 52.00 ได้จากบุคลากรทางสุขภาพ ทำให้ปัจจัยความถี่ในการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยคุกคาม สามารถร่วมทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ภัยคุกคามได้ ผลการวิจัยอธิบายได้ว่าการติดตามข่าวสารจากสื่อที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น บุคลากรทางการแพทย์ หน่วยงานด้านสุขภาพ อย่างสม่ำเสมอทำให้ผู้สูงอายุมีข้อมูลอย่างเพียงพอ และถูกต้อง จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปสู่ความตระหนักในการตัดสินใจที่จะใช้หรือไม่ใช้ภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ Pawun (2017, p. 73) ที่พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคและภัยสุขภาพของประชาชนไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีการใช้ภัยคุกคามในรูปแบบสันตนาการมากกว่าใช้ทางการแพทย์ โดยใช้ในการประกอบอาหารมากที่สุด รองลงมาคือชงเป็นชาภัยคุกคาม และพืชมวนสุบ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กระทรวงมหาดไทยที่สนับสนุนโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชนควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ภัยคุกคาม เช่น ปริมาณที่ควรใช้ หรือส่วนไหนของภัยคุกคามที่ไม่ควรนำมาใช้ เพราะอาจเกิดโทษมากกว่าประโยชน์

2. ผลการวิจัยพบว่า ความรอบรู้เกี่ยวกับภัยคุกคามด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการสื่อสาร และด้านการเข้าถึงข้อมูล สามารถทำนายความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ภัยคุกคาม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุขสามารถนำไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมเพื่อเพิ่มความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้ภัยคุกคามให้กับผู้สูงอายุเพื่อสร้างความตระหนักในการใช้ภัยคุกคามที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผู้สูงอายุส่วนใหญ่รับรู้แต่ประโยชน์ของภัยคุกคาม ดังนั้นการช่วยให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามจึงเป็นสิ่งจำเป็น

3. ความถี่ในการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามมีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการใช้ภัยคุกคาม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ควรมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามให้กับผู้สูงอายุผ่านช่องทางที่ผู้สูงอายุเข้าถึงง่าย เช่น ผ่านอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) หรือสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภัยคุกคามในหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุ

4. ผู้สูงอายุบางคนยังไม่ทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับกัญชายังไม่รู้ว่าปลูกต้นกัญชาจำนวนเท่าไรถึงไม่ผิดกฎหมาย ดังนั้นควรให้ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการกัญชาให้ผู้สูงอายุเข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและพัฒนา (Research and Development) เกี่ยวกับผลของโปรแกรมส่งเสริมความตระหนัก และสร้างความรอบรู้เกี่ยวกับกัญชาโดยมุ่งเน้นกิจกรรม ที่ส่งผลต่อตัวแปรดังกล่าวที่มีผลต่อความตระหนักในการใช้กัญชา

2. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาควิชาการ และภาคีเครือข่าย (Participatory Action Research) ในระดับพื้นที่ตำบลและระดับจังหวัดเพื่อร่วมกันพัฒนาระบบและกลไกเพื่อสร้างความตระหนักและการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับการใช้กัญชาทั้งในระดับพื้นที่ตำบล และจังหวัด

3. ควรศึกษาความต้องการการใช้กัญชาทางการแพทย์ของผู้สูงอายุเพื่อจะได้ทราบข้อมูลซึ่งจะสามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาระบบและแนวปฏิบัติทางเลือกในการใช้กัญชาทางการแพทย์ต่อไป

References

- Aguilar, S., Gutierrez, V., Sanchez, L., and Nougier, M. (2018). *Medicinal cannabis policies and practices around the world*. International Drug Policy Consortium.
- Ahamed, A., Kullmann, K. C., Frasso, R., and Goldstein, J. N. (2020). Trends in cannabis use among older adults in the United States 2015-2018. *JAMA Intern Med*, 180(4), 609-611. <http://doi: 10.1001/jamainternmed.2019.7517>
- Assanangkornchai, S., Thaikla, K., Talek, M., and Saingam, D. (2022). Medical cannabis use in Thailand after its legalization: A respondent-driven sample survey. *PeerJ*, 10, e12809. <http://doi: 10.7717/peerj.12809>
- Best, J. W. (1997). *Research in Education* (3rd ed.). Prentice-Hall.
- Chimezie, R. O. (2023). The role of health literacy and awareness in disease prevention and access to care. *Current Innovations in Disease and Health Research*, 6, 160-194. <https://doi.org/10.9734/bpi/cidhr/v6/10522F>
- Choi, N. G., DiNitto, D. M., and Marti, C. N. (2017). Older adults who use or have used marijuana: Help-seeking for marijuana and other substance use problems. *J Subst Abuse Treat*, 77, 185-192. <https://doi: 10.1016/j.jsat.2017.02.005>
- Department of Older Persons. (2024). *Elderly Statistics*. Retrieved May 5, 2024, from <https://www.dop.go.th/th/know/1> [In Thai].

- European Monitoring Center for Drugs and Drug Addiction. (2018). *Medical use of cannabis and cannabinoid: questions and answers for policymaking*. Publications Office of European Union.
- Health System Research Institute. (2024). *Social and health impacts from evaluating and monitoring cannabis policy*. Retrieved May 2, 2024, from <https://www.hsri.or.th/news/1/4230> [In Thai].
- Jajujit, S., and Wongsasung, J. (2023). Health literacy and behavior on using Cannabis-based products of the elderly in Muak Lek District, Saraburi Province. *Singburi Hospital Journal*, 32(2), B80-91. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/shj/article/view/265869/180247> [In Thai]
- Leelarasamee, A. (2022). *Advice for doctors on the use of medical marijuana*. The Medical Council of Thailand. Retrieved April 26, 2024, from https://tmc.or.th/pdf/fact/guideline_cannabis_101062.pdf [In Thai].
- Maria, J. S., and Paulo, S. (2021). The impact of health literacy on knowledge and attitudes toward preventive strategies against COVID-19: A cross-sectional study. *Environment Health Research And Public Health*, 18(10), 5421. <https://doi.org/10.3390/ijerph18105421>
- National Academies Press for the National Academies of Science Engineering and Medicine. (2017). *The Health Effect of Cannabis and Cannabinoids: The Current State of Evidence and Recommendations for Research*. Retrieved April 25, 2024, from <https://www.nap.edu/catalog/24625/the-health-effects-of-cannabis-and-cannabinoids-the-current-state>.
- National Institute on Drug Abuse. (2020). *Marijuana Drug Facts*. Retrieved April 26, 2024, from <https://www.drugabuse.gov/publications/drugfacts/marijuana>.
- Örsal, Ö., Duru, P., Örsal, Ö., Tirpan, K., and Çulhacı, A. (2019). Analysis of the relationship among health awareness and health literacy, patient satisfaction levels with primary care in patients admitted to primary care health centers. *Patient Education and Counseling*, 102(2), 376-382. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2018.09.006>
- Pawun, V., Boonchuaythanasit, K., Ponrachom, C., and Sukopuk, M. (2017). Perception of information, knowledge, and protecting behavior of diseases and health hazard of Thai citizens in 2016. *Journal of Health Science Research*, 11(1), 70-79. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JHR/article/view/91410/71799> [In Thai].

The Psychiatric Association of Thailand. (2023). *Impact of cannabis policy Lessons from foreign countries and concerns from citizens*. Retrieved April 26, 2024, from <https://www.psychiatry.or.th/home/> [In Thai].

Uttaradit Provincial Public Health Office. (2024). *Elderly Statistic of Uttaradit Province*. Retrieved May 5, 2024, from <http://utodcc.moph.go.th/2018/> [In Thai].

United Nations Office on Drug and Crime. (2024). *World Drug Report*. Retrieved April 13, 2024, from https://www.unodc.org/res/WDR-2023/WDR23_Exsum_fin_DP.pdf

Vacaflor, B. E., Beauchet, O., Jarvis, G. E., Schavietto, A., and Rej, S. (2020). Mental health and cognition in older cannabis users: A review. *Can Geriatr J*, 23(3), 242-249. <https://doi.org/10.5770/cgj.23.399>

Wayne, W. D. (1995). *Biostatistics: A foundation of analysis in the health sciences* (6th ed.). John Wiley & Sons.

การบริหารสินทรัพย์ วินัยการคลังและความเหลื่อมล้ำของรายได้: กรณีศึกษาองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด

Asset Management Fiscal Discipline and Revenue Inequality: The Case Study
of Provincial Administrative Organizations

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์*

Direk Patmasiriwat

พิชิต รัชตพิบูลภพ**

Pichit Ratchatapibhunphob

ดารุณี พุ่มแก้ว***

Darunee Pumkaew

Received : May 8, 2024

Revised : November 13, 2024

Accepted : December 4, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการศึกษาเชิงประจักษ์ของการจัดการสินทรัพย์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่งในประเทศไทย โดยใช้ฐานข้อมูลปีงบประมาณ 2565 ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก ถึงแม้ว่ารูปแบบการกระจายสินทรัพย์ของ อบจ. 76 แห่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับการจัดสรรเงินลงทุน (ระยะสั้นและระยะยาว) พบว่า อบจ. 50 แห่งลงทุนระยะสั้นในสัดส่วนสูงกว่าการลงทุนระยะยาว ซึ่งอาจจะหมายถึงการมีสภาพคล่องเกินความจำเป็น โดยทั่วไปผลตอบแทนการลงทุนระยะยาวสูงกว่าการลงทุนระยะสั้น ในขณะที่ อบจ. 26 แห่งจัดสรรเงินลงทุนระยะยาวสูงกว่าระยะสั้น หากปรับลดการลงทุนระยะสั้นน่าจะเป็นผลดีต่อรายได้จากดอกเบี้ยของ อบจ. ประการที่สอง พบความแตกต่างของการถือครองสินทรัพย์อย่างชัดเจน (วัดด้วยดัชนีจินี) คำนวณจากยอดสินทรัพย์ต่อประชากร) โดยพบว่าดัชนีจินีมีค่าเท่ากับ 0.39 ซึ่งถือว่าเป็นความเหลื่อมล้ำที่สูง เปรียบเทียบกับดัชนีรายได้ต่อหัวมีค่าเท่ากับ 0.21 พร้อมแสดงความเหลื่อมล้ำการกระจายทรัพย์สินเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาค ประการที่สาม การศึกษาในภาพรวม อบจ. มีความระมัดระวังด้านการใช้จ่ายบุคลากรโดยควบคุมสัดส่วนรายจ่าย

*อาจารย์ประจำคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Lecturer in Faculty of Development Economics, National Institute of Development

**อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer in Faculty of Political Science and Law, Burapha University(Corresponding Author)

Email: pichit.ra@go.buu.ac.th

***อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Lecturer in Faculty of Political Science, Ubon Ratchathani University

ไม่เกิน 40% ตามระเบียบอย่างไรก็ตามพบว่า อบจ. จำนวนหนึ่ง (ส่วนน้อย) เริ่มมีปัญหาด้านรายจ่ายบุคลากรเกินกว่า 40% ซึ่งควรระมัดระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรับถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาจทำให้ภาระรายจ่ายบุคลากรเพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะสำคัญคือเมื่อถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามนโยบายของรัฐบาล สำนักงานประมาณพึงจัดสรรเงินอุดหนุนเงินเดือนและค่าตอบแทนบุคลากรให้ตามภารกิจที่ถ่ายโอน

คำสำคัญ : การจัดการสินทรัพย์ / สัดส่วนการลงทุนระยะสั้นและระยะยาว / สัดส่วนรายจ่ายบุคลากร / หลักวินัยการคลัง / องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ABSTRACT

This article presents the findings of a comprehensive study on the asset management of 76 Provincial Administrative Organizations (PAOs) in Thailand, using data from the fiscal year 2022 compiled by the Office of the Auditor General. The study reveals several significant insights. Firstly, while the asset allocation patterns among the 76 PAOs exhibit similarities, detailed analysis reveals substantial differences, particularly regarding investment allocation (short-term vs. long-term). It was observed that 50 PAOs allocate a higher proportion of assets to short-term investments, possibly indicating excessive liquidity. Generally, long-term investments yield higher returns compared to short-term ones. Conversely, 26 PAOs allocate more assets to long-term investments, reducing short-term investments could potentially benefit income from interest. Secondly, there is a clear disparity in asset ownership (measured by the Gini index calculated as assets per capita). The Gini index stands at 0.39, indicating a high level of inequality. In comparison, the income per capita index is 0.21. This indicates a considerable disparity in asset distribution among the regions. Thirdly, the study highlights cautiousness in personnel expenditure, with a controlled proportion not exceeding 40% of the budget, as per regulations. However, some PAOs (a minority) are beginning to exceed this threshold, signaling a need for caution, particularly if there is a transfer of responsibility for sub-district health promotion hospitals. This could potentially increase the burden of personnel expenditure. A key recommendation is that when transferring sub-district health promotion hospitals in line with government policies, the Budget Bureau should allocate funds to support salaries and compensation for personnel based on the transferred responsibilities.

Keywords : Asset Management / Proportion of Short-term and Long-term Investments / The Proportion of Personnel Expenses / The Principles of Financial Discipline / Provincial Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่งให้บริการประชาชนจำนวน 60.6 ล้านคน มีสินทรัพย์รวมกันเท่ากับ 96,336 ล้านบาทโดยส่วนหนึ่งเป็นสินทรัพย์ถาวรในรูปที่ดินสิ่งปลูกสร้างและโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน) นอกจากนี้เป็นสินทรัพย์ทางการเงินในรูปแบบการลงทุนระยะยาว 9,685 ล้านบาท และการลงทุนระยะสั้น 36,190 ล้านบาท จากจำนวน 76 แห่งพบว่า อบจ. 41 แห่ง (54%) กู้ยืมเพื่อนำเงินลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือจัดบริการสาธารณะ (State Audit Office of the Kingdom of Thailand, 2022)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.)เป็นหน่วยงานท้องถิ่นระดับจังหวัดที่ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เพื่อดำเนินการตามเป้าหมายอบจ.จำเป็นต้องมีรายได้/รายจ่ายและกำลังคนซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ นอกจากนี้เช่นเดียวกับหน่วยงานรัฐอื่นๆ การบริหารการคลังของ อบจ. จำเป็นต้องยึดหลักวินัยการเงินการคลังและกฎระเบียบซึ่งครอบคลุมหลายมิติ เช่น ระเบียบการจัดสรรรายจ่าย บุคลากรไม่เกินร้อยละ 40 ของรายได้ การกู้ยืม (เมื่อมีความจำเป็นเพื่อการลงทุน) อย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความสามารถการชำระคืนหนี้ ฯลฯ เหล่านี้เป็นหลักเกณฑ์วินัยการเงินการคลังที่ต้องปฏิบัติ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 กำหนดหลักเกณฑ์ในการรักษาวินัยการเงินการคลังใน 2 ระดับกล่าวคือ ระดับนโยบาย ปรากฏในหมวด 2 ว่าด้วยนโยบายการเงินการคลังที่กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐและการกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญทั้งในเรื่องแผนการคลังระยะปานกลาง ข้อพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณและการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น สำหรับระดับปฏิบัติการในหมวด 3 เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์วินัยการเงินการคลังในด้านต่างๆ เช่น ด้านรายได้ ด้านรายจ่าย ด้านการจัดให้ได้ว่าซึ่งทรัพย์สินและการบริหารทรัพย์สินของรัฐ ด้านการก่อหนี้และการบริหารหนี้ เงินนอกงบประมาณและทุนหมุนเวียนและการคลังท้องถิ่น

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะทางการเงินการคลังที่เข้มแข็งย่อมเป็นหลักประกันถึงความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะ จากการศึกษาวิจัยของ Srisurak and Mahakanchana (2023) ศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะประเภทเทศบาลจำนวน 2,450 แห่งอาศัยฐานข้อมูลทางการเงินการบัญชี (e-LAAS) ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2558-2562 พบว่า กรอบวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงินการคลังที่เหมาะสมแยกเป็น 4 มิติ ดังนี้ สภาพคล่องระยะสั้น สภาพคล่องระยะยาว ความพอเพียงทางงบประมาณและความพอเพียงในการจัดบริการสาธารณะ (Srisurak and Mahakanchana, 2023) โดยแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางการเงินการคลังที่ดีประกอบด้วย กระบวนการบริหารงบประมาณที่ดี การพัฒนาบุคลากรทางการคลัง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารระบบการเงินการคลังของท้องถิ่นและการทบทวนกระบวนการทำงานด้านการคลังอย่างสม่ำเสมอ (Jamphut, 2023) จากกรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 81 แห่ง พบว่า แนวทางการสร้างความยั่งยืนทางการเงินการคลังเชิงคุณภาพประกอบไปด้วย 4 มิติ ได้แก่ การพัฒนาบทบาทที่เหมาะสม การพัฒนานโยบายทางด้านเศรษฐกิจท้องถิ่น การพัฒนาขีดความสามารถในการวางแผนเชิงสถาบันและระบบการปฏิบัติการทางด้านการคลังของ อบท. และการพัฒนาศักยภาพการแผ้วถางสถานะทางการเงินการคลังของ อบท. ส่วนผลการศึกษาในเชิงปริมาณพบว่าสถานะความยั่งยืน

ทางการคลังเรื่องสภาพคล่องเงินสด ความยั่งยืนทางงบประมาณและการรักษาระดับการให้บริการมีค่าเฉลี่ยต่ำ แต่ความยั่งยืนทางการเงินในระยะยาวมีค่าเฉลี่ยสูง (Jaikhampan, 2021)

งบการเงินเป็นเครื่องมือสำคัญที่สะท้อนความสำเร็จผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย 2 งบใหญ่ๆ คือ งบแสดงฐานะการเงินที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สินและเงินสะสมและ งบแสดงผลการดำเนินงานที่นำเสนอข้อมูลรายรับและรายจ่ายในรอบปีงบประมาณของทุกปีโดยที่งบการเงินทั้งสองดังกล่าวจะถูกส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ (Paetrat, 2013) งบประมาณจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่แต่ด้วยข้อจำกัดทางรายได้ การกู้ยืมเงินจึงถือได้ว่าเป็นวิธีการเพิ่มรายได้ของท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง แม้การกู้ยืมเงินจะนำมาซึ่งรายได้แต่ก็นำมาซึ่งภาระค่าใช้จ่ายและหนี้สิน แม้ว่าระดับการก่อหนี้ของ อบท. ส่วนใหญ่ยังไม่ถึงขั้นที่ก่อให้เกิดปัญหาหนี้รุนแรง หากแต่ไม่มีระบบการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและการชำระหนี้อย่างจริงจังจึงอาจนำซึ่งการสร้างความเสี่ยง ภาระทางการคลังได้ในที่สุด (Singhsee, 2019) ซึ่งการควบคุมตรวจสอบวินัยการเงินการคลังของรัฐโดยองค์กรตรวจเงินแผ่นดินไทยในส่วนของโครงสร้างองค์กร การกำหนดฐานความผิดและการกำหนดโทษตลอดจนวิธีพิจารณาความผิดนั้นยังไม่สอดคล้องกับหลักการควบคุมตรวจสอบวินัยการเงินการคลังของรัฐและหลักกฎหมายปกครอง (Boonchu, 2020)

บทความนี้กำหนดวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรก การศึกษาสภาพความเป็นจริงด้านการบริหารสินทรัพย์ของ อบจ. 76 แห่ง และการบริหารหนี้ (หากมี) การบริหารรายได้/รายจ่าย (สะท้อนในงบดุล ซึ่งเป็นการขาดดุล-สมดุล-หรือเกินดุลอย่างใดอย่างหนึ่ง) นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหรือการจัดลำดับ (Ranking) ประการที่สอง ศึกษาความเหลื่อมล้ำด้านการเงินการคลังของ อบจ. 76 แห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเหลื่อมล้ำของรายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดบริการสาธารณะและคุณภาพชีวิตประชาชนที่แตกต่างกัน และการอภิปรายตัวแปรที่เกี่ยวข้องและเป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำคือการจัดสรรภาษีแบ่งและเงินอุดหนุน ในบทความนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการเงินของ อบจ. 76 แห่ง จากฐานข้อมูลที่รวบรวมโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สถิติปีงบประมาณ 2565) ซึ่งรวบรวมข้อมูลสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง โดยบทความทำการวิเคราะห์เพื่อเผยแพร่ความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวข้อการบริหารทรัพย์สิน การลงทุน หนี้สิน และรายได้/รายจ่าย แสดงสถิติเปรียบเทียบพร้อมข้อสังเกตและวิจารณ์ข้อมูลทางการเงินซึ่งมีคุณค่าและประโยชน์ด้านวิชาการและนโยบายและ ช่วยขยายองค์ความรู้ท้องถิ่นไทยได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการบริหารสินทรัพย์ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง
2. ศึกษาความเหลื่อมล้ำด้านการเงินการคลังขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง

สมมุติฐานการวิจัย

H1: องค์การบริหารส่วนจังหวัด บริหารจัดการการเงินการคลังและงบประมาณ โดยยึดหลักวินัยการเงินการคลัง ตามหลักเกณฑ์หรือตัวชี้วัด ตัวอย่างเช่น การบริหารการลงทุนระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นสภาพคล่องและเพื่อได้รับผลตอบแทนระยะยาว และการไม่เป็นหนี้สินมากเกินไปหมายถึง สัดส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมไม่เกินระดับหนึ่ง

H2: ความเหลื่อมล้ำของการถือครองทรัพย์สิน มาจากหลายส่วน ส่วนสำคัญจากการได้รับภาษีแบ่งหรือหน่วยงานรัฐจัดสรร และเงินอุดหนุนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อรายได้และการจัดสรรรายจ่ายที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (เนื่องจาก อบจ. มีขนาดแตกต่างกันทั้งมิติพื้นที่และจำนวนประชากร การเปรียบเทียบจึงควรใช้ตัวแปรรายได้ต่อหัว (Caprev) และรายจ่ายต่อหัว (Capexp) เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ

H3: ในการบริหารบุคลากร อบจ. มีรายจ่ายบุคลากรไม่เกินร้อยละ 40 ตามหลักวินัยการเงินการคลัง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ฐานข้อมูลทรัพย์สิน รายได้ รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 76 แห่งทั่วประเทศ โดยใช้ข้อมูลปีงบประมาณ 2565 ซึ่งรวบรวมโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน แต่งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการด้วยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้แสดงฐานะการเงินปีเดียว (ปีงบประมาณ 2565) จึงไม่สามารถระบุความเปลี่ยนแปลงหรือแสดงฐานะการเงินระยะยาว ข้อมูลด้านรายได้แบ่งเป็นสามหมวด กล่าวคือ ก) หมวดรายได้ที่จัดเก็บเอง รายได้จากการบริหารทรัพย์สิน รายได้วิสาหกิจ และรายได้เบ็ดเตล็ด ข) หมวดรายได้ภาษีแบ่งหรือหน่วยงานรัฐจัดเก็บให้ และ ค) หมวดเงินอุดหนุน ข้อมูลด้านรายจ่ายจำแนกเป็นรายจ่ายบุคลากร รายจ่ายดำเนินการ รายจ่ายการลงทุน รายจ่ายอุดหนุน และรายจ่ายอื่นๆ

ตัวแปรและดัชนีชี้วัดที่ใช้ในการคำนวณ ได้แก่ สินทรัพย์รวม สินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน เงินลงทุนระยะยาว เงินลงทุนระยะสั้น การก่อหนี้ และ ยอดหนี้ ภาระการชำระคืนหนี้ รายได้รวมจำแนกตามหมวดหรือประเภท รายจ่ายรวม จำแนกตามหมวดหรือประเภท ประชากร สินทรัพย์ต่อประชากร หนี้สินต่อประชากร การลงทุน (ระยะสั้น/ระยะยาว)ต่อประชากร การบริหารรายได้และการจัดทำงบประมาณ (สมดุล ขาดดุล เกินดุล) และรายจ่ายเงินเดือนและค่าตอบแทน คิดเป็นสัดส่วนของรายจ่ายรวม

สรุปผลการวิจัย

เพื่อฉายภาพใหญ่เกี่ยวกับการถือครองสินทรัพย์ ซึ่งจำแนกย่อยเป็นสินทรัพย์ถาวร (ที่ดินและอาคาร และโครงสร้างพื้นฐาน) และการเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค ตารางที่ 1 โดยมีข้อสังเกตสำคัญๆ ดังนี้ ก) สินทรัพย์รวมของ อบจ. 96,366 ล้านบาท เมื่อจำแนกแยกตามภูมิภาค หากไม่นับรวมภูมิภาคกรุงเทพและปริมณฑล อบจ.ภาคใต้มีสินทรัพย์รวมสูงสุด 17,501 ล้านบาท แบ่งเป็น ที่ดิน/อาคาร 7,249 ล้านบาท สินทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ 1,384 ล้านบาท โครงสร้างพื้นฐาน 8,858 ล้านบาทและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน 8.33 ล้านบาท แม้อบจ.ใน

เขตกรุงเทพ¹ และปริมณฑล รวมกันมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 5 แห่งแต่มีขนาดสินทรัพย์รวมสูงสุด 20,744 ล้านบาทแยกเป็น ที่ดิน/อาคาร 13,617 ล้านบาท โครงสร้างพื้นฐาน 7,104 ล้านบาท เนื่องจาก อบจ. ต้องมีบทบาทในการดูแลพื้นที่ทั้งจังหวัด ในภาพรวมจึงทำให้สินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง มีความแตกต่างกับสินทรัพย์เพื่อการพาณิชย์มาก

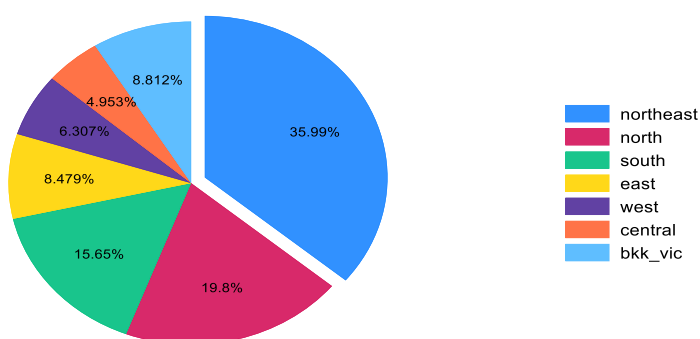
ตารางที่ 1 สถิติสินทรัพย์ของ อบจ. เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ภูมิภาค	ความถี่	สินทรัพย์รวม	ที่ดิน/อาคาร	เพื่อการพาณิชย์	โครงสร้างพื้นฐาน	สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
		ล้านบาท				
ตะวันออกเฉียงเหนือ	20	16,479.93	7,922.33	59.67	8,492.76	5.17
เหนือ	17	13,600.90	6,482.13	10.34	7,105.86	2.57
ใต้	14	17,501.66	7,249.89	1,384.46	8,858.97	8.33
ตะวันออก	8	15,094.95	9,449.62	497.96	5,138.04	9.34
ตะวันตก	6	5,461.82	2,202.71	106.65	3,150.40	2.06
กลาง	6	7,482.40	3,518.81	69.26	3,894.33	0.00
กรุงเทพ/ปริมณฑล	5	20,744.39	13,617.86	1.70	7,104.92	19.91
Total	76	96,366.06	50,443.34	2,130.04	43,745.30	47.38

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

หมายเหตุ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน เช่น สิทธิการเช่า

สัดส่วนร้อยละของประชากร เปรียบเทียบ 7 ภูมิภาค
ที่มา สดง ปี 2565

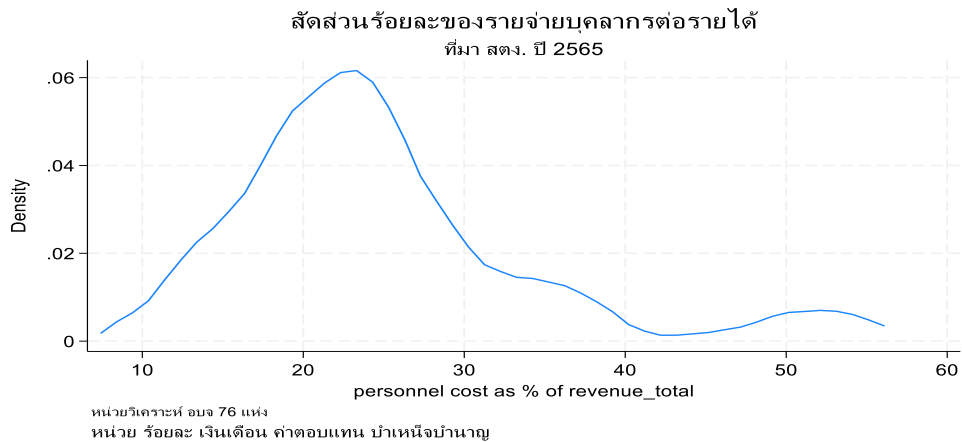
หน่วยวิเคราะห์ 76 จังหวัด
หน่วย ร้อยละ คำนวณจากตัวแปร pop

ภาพที่ 1 สัดส่วนร้อยละของประชากร จำแนกตามภูมิภาค

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

¹ กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจึงเป็นจังหวัดที่ไม่ใช่คำว่า อบจ.

จากภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนร้อยละของประชากรเมื่อจำแนกตามภูมิภาค พบว่า อบจ.เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของประชากรในเขตพื้นที่สูงสุดถึงร้อยละ 35.99% สูงกว่าอบจ.เขตภาคเหนือที่มีสัดส่วนประชากรสูงเป็นอันดับ 2 ร้อยละ 19.8% เกือบ 2 เท่า

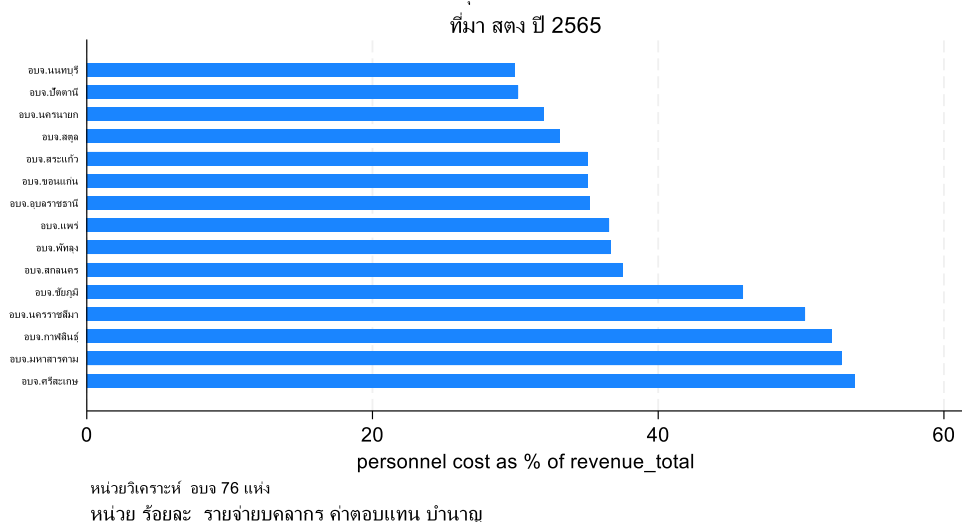

ภาพที่ 2 สัดส่วนร้อยละของรายจ่ายบุคลากรต่อรายได้

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

สัดส่วนรายจ่ายด้านบุคลากรของ อบจ. เมื่อเทียบกับรายได้ (ภาพที่ 2) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงร้อยละ 20-25 แต่มีข้อยกเว้นสำหรับบาง อบจ. ที่มีสัดส่วนรายจ่ายด้านบุคลากรเริ่มสูงเกินกว่าร้อยละ 40 ตามที่กฎหมายกำหนดอันอาจกระทบต่อการดำเนินการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ด้วยข้อจำกัดของวงเงินงบประมาณคงเหลือ

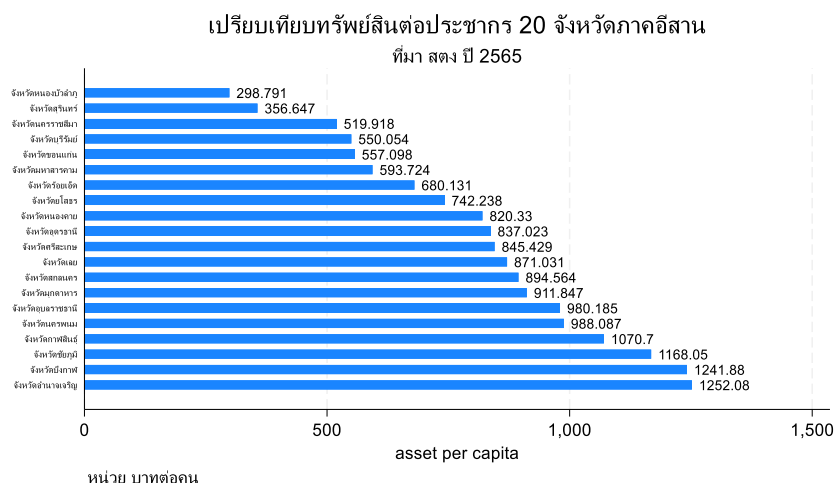
อบจ. ที่มีรายจ่ายบุคลากรเกิน 30% ของรายได้

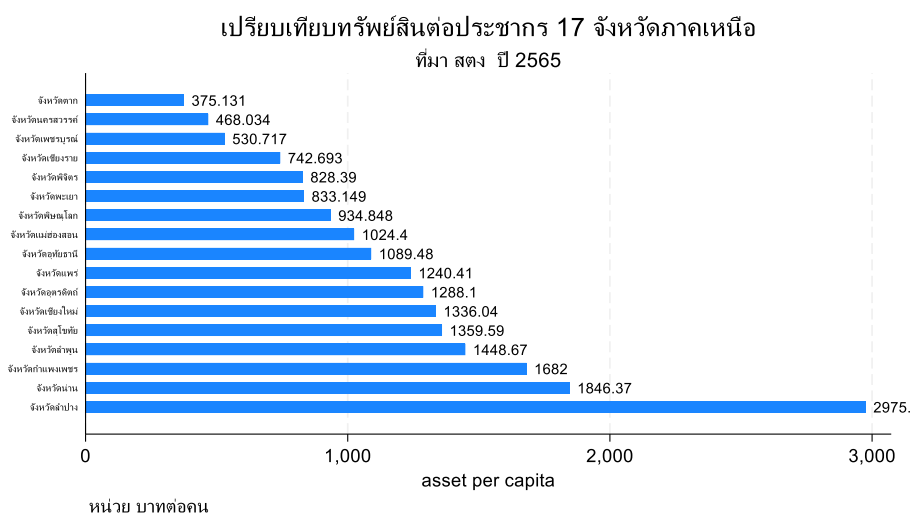
ภาพที่ 3 รายชื่อ อบจ. ที่มีสัดส่วนร้อยละของรายจ่ายบุคลากรเกินกว่าร้อยละ 30 ของรายได้

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

จากภาพที่ 3 แสดงรายชื่อ อบจ. ที่มีสัดส่วนการใช้จ่ายงบประมาณด้านบุคลากรเกินกว่าร้อยละ 40 ของรายได้ซึ่งอบจ.ทุกแห่งล้วนเป็นท้องถิ่นในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจด้วยเหตุประชากรภายในเขตพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบมากจึงส่งผลต่อจำนวนบุคลากรของหน่วยงาน เมื่อเรียงลำดับตามสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายบุคลากรจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อบจ. ศรีสะเกษ, อบจ. มหาสารคาม, อบจ. กาฬสินธุ์, อบจ. นครราชสีมาและ อบจ. ชัยภูมิ ตามลำดับ

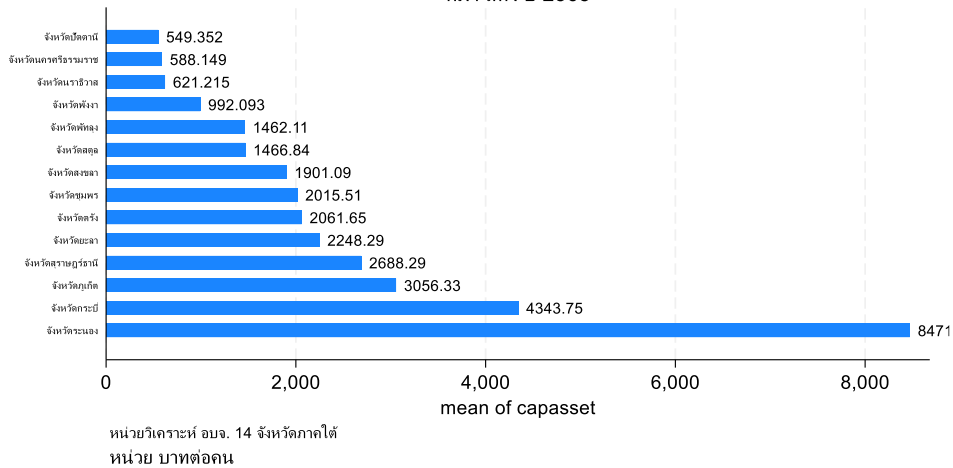
ภาพที่ 4 แสดงสัดส่วนทรัพย์สินต่อประชากรในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

ภาพที่ 5 แสดงสัดส่วนทรัพย์สินต่อประชากรในภูมิภาคเหนือ
ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

เปรียบเทียบทรัพย์สินต่อประชากร 14 จังหวัดภาคใต้

ที่มา สตง ปี 2565

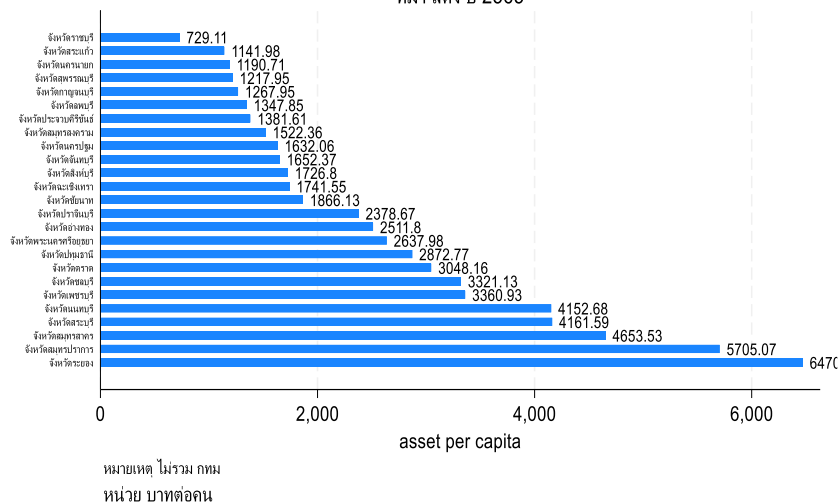

ภาพที่ 6 แสดงสัดส่วนทรัพย์สินต่อประชากรในภูมิภาคใต้

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

เปรียบเทียบทรัพย์สินต่อประชากร 25 จังหวัดภาคกลาง

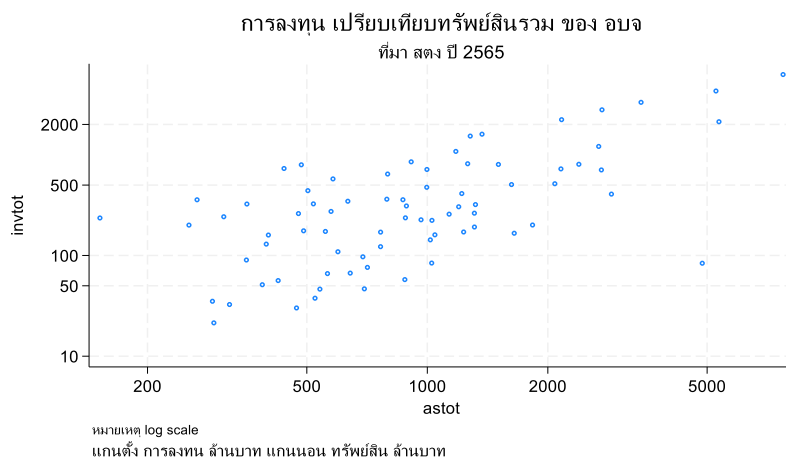
ที่มา สตง ปี 2565

ภาพที่ 7 แสดงสัดส่วนทรัพย์สินต่อประชากรในภูมิภาคกลาง

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

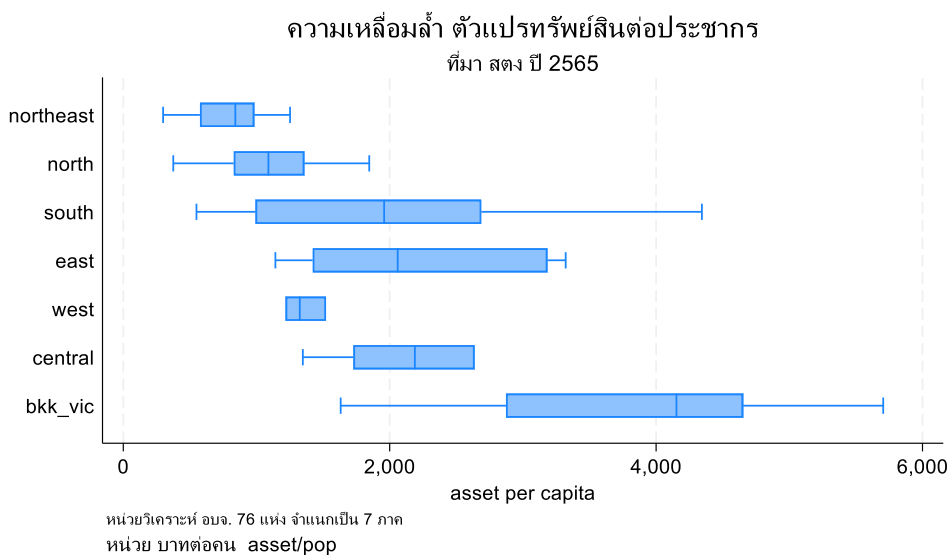
จากภาพที่ 4-7 แสดงสัดส่วนทรัพย์สินต่อประชากรแยกตามภูมิภาค ราย อบจ. ยกเว้นจังหวัดกรุงเทพฯ พบว่า ภายในภูมิภาคเดียวกันมีความแตกต่างระหว่างสินทรัพย์ต่อประชากรค่อนข้างมาก ความเหลื่อมล้ำสัดส่วนทรัพย์สินต่อประชากรระหว่างค่ามากที่สุดกับน้อยที่สุดเรียงลำดับจากน้อยไปมากได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4.2 เท่า ภาคเหนือ 7.9 เท่า ภาคกลาง 8.8 เท่าและภาคใต้ 15.4 เท่า

ภาพที่ 8 การกระจายตัวของมูลค่าการลงทุนกับทรัพย์สินรวม

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

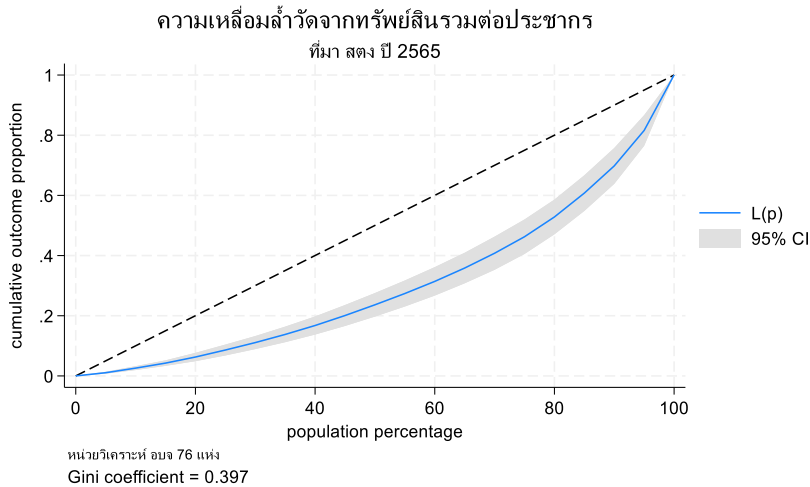
จากภาพที่ 8 แกนตั้งแสดงการลงทุนรวมของ อบจ. แกนนอนแสดงทรัพย์สินรวมของ ทิศทางความสัมพันธ์ของมูลค่าการลงทุนเปรียบเทียบกับทรัพย์สินรวมเป็นไปในทิศทางบวกระหว่าง 2 ตัวแปร กล่าวคือ หาก อบจ. จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนยิ่งมาก มูลค่าของทรัพย์สินรวมทั้งหมดของ อบจ. ย่อมมีมูลค่ามากขึ้นตามลำดับ

ภาพที่ 9 Box_graph ฐานการถือครองทรัพย์สินต่อประชากร

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

การถือครองทรัพย์สินต่อประชากร (ภาพที่ 9) สะท้อนความแตกต่างด้วยค่าตำแหน่งเปอร์เซนไทล์ 25 ถึง เปอร์เซนไทล์ 75 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ

ภาพที่ 10 ความเหลื่อมล้ำทรัพย์สินรวมต่อประชากรวัดด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีนิ²

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

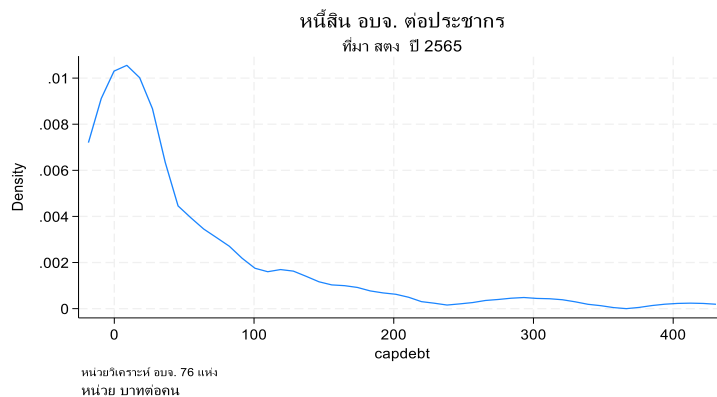
ตารางที่ 2 ความเหลื่อมล้ำโดยแยกองค์ประกอบ ระหว่างภูมิภาค / ภายในภูมิภาคเดียวกัน

	Coef.	%
Overall Gini	.397	100
Gini With-in	.204	51.52
Gini Between	.193	48.48

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022).

ค่าความเหลื่อมล้ำของทรัพย์สินรวมต่อประชากร (ภาพที่ 10) แสดงด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีนิรวมมีค่าเท่ากับ 0.39 เมื่อใช้เทคนิคการแยกองค์ประกอบความเหลื่อมล้ำเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคสามารถอธิบายได้ร้อยละ 48.48 ส่วนความแตกต่างภายในภูมิภาคอธิบายได้ร้อยละ 51.52 (ตารางที่ 2)

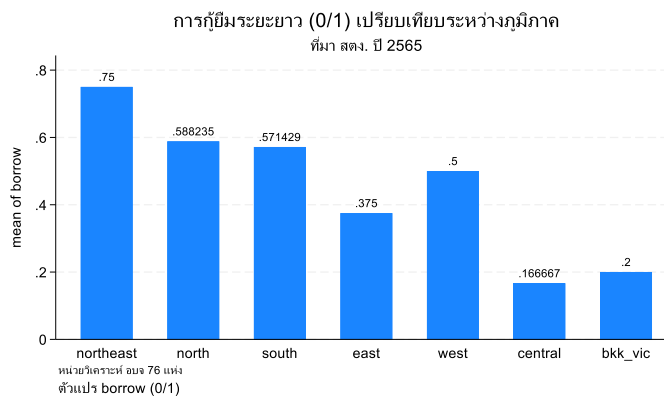
² ค่าค่าสัมประสิทธิ์จีนิ คือ ค่าดัชนีชี้วัดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

ภาพที่ 11 หนี้สินของ อบจ. ต่อประชากรรายหัว

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

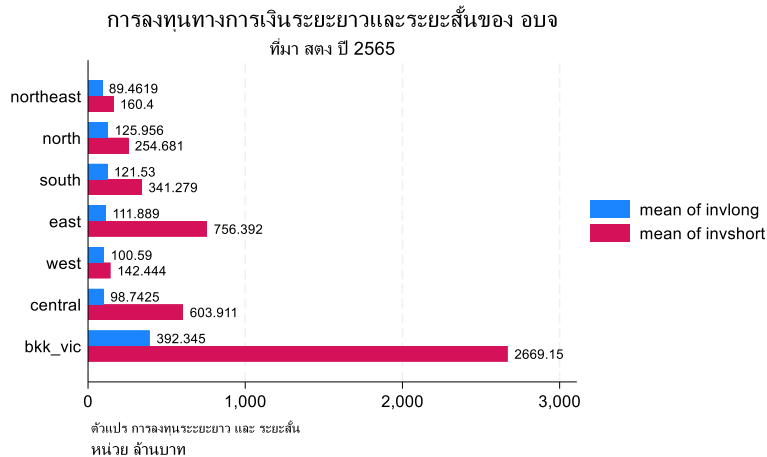
จากภาพที่ 11 แสดงภาระหนี้สินของ อบจ. ต่อประชากร พบว่า ภาระหนี้สินส่วนใหญ่อยู่ในช่วงประมาณ 100 บาทต่อราย ฟังสังเกต อบจ. บางแห่งมีขนาดภาระหนี้สินสูงถึง 400 บาทต่อรายคงต้องพิจารณารายละเอียดเชิงลึกของโครงสร้างการลงทุนต่อไป

ภาพที่ 12 การกู้ยืมระยะยาวเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

ภาพที่ 12 แกนตั้งแสดงการกู้ยืม-ไม่กู้ยืมเงินของ อบจ. แกนนอนแยกเป็นรายภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกู้มากที่สุด ร้อยละ 75 ของ อบจ. มีการกู้ แต่ขนาดหนี้สินระยะยาวต่อประชากรไม่มาก (ภาพที่ 14) สืบเนื่องด้วยมูลค่าทรัพย์สินรวมของ อบจ. มีน้อย ข้อสังเกต ขนาดหนี้สินระยะยาวต่อประชากรของ อบจ. ในภูมิภาคกรุงเทพและปริมณฑลมีค่าไม่สูงนักสะท้อนความสามารถในการจัดเก็บรายได้

ภาพที่ 13 การลงทนระยะยาวและระยะสั้นต่อประชากร

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022)

ภาพที่ 13 สะท้อนปัญหาการบริหารการเงินของ อบจ. ที่เน้นการถือสินทรัพย์ทางการเงินระยะสั้นที่ก่อให้เกิดสภาพคล่อง แม้ผลตอบแทนที่ได้รับจะน้อยกว่าการถือสินทรัพย์ระยะยาวที่ต้องอาศัยการวางแผนทางการเงิน

ตารางที่ 3 ผลประมาณการความสัมพันธ์ ตัวแปรตาม เงินลงทุนของ อบจ.

Regression				
Number of observation	76			
F(7, 68)	8.94			
Prob > F	0			
Ln of Investment	Coefficient	Std. Err.	t	P>t
Lnastot	0.773	0.162	4.77	0.000
reg				
North	0.589	0.308	1.91	0.060
South	0.641	0.330	1.94	0.057
East	0.311	0.400	0.78	0.440
West	0.126	0.435	0.29	0.772
Central	0.553	0.438	1.26	0.211
Bkk_vic	1.583	0.536	2.95	0.004
Constant term	-0.082	1.083	-0.08	0.939

ตารางที่ 3 (ต่อ)

statistical goodness of fit				
R-square	= 0.4792			
Adj R-square	= 0.4256			
Root MSE	= 0.93509			

ที่มา: State Audit Office of the Kingdom of Thailand (2022).

จากตารางที่ 3 สมการรีเกรสชัน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (การลงทุน ค่าล่อ) กับตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบ ก) ขนาดสินทรัพย์รวม ข) ตัวแปรหุ่นภูมิภาค ค่าพารามิเตอร์ที่สนใจคือการตอบสนองของตัวแปรตามต่อตัวแปรอิสระ (ในที่นี้คือขนาดสินทรัพย์รวม) ค่า 0.773 หมายถึง เมื่อ อบจ. มีสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 100% จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น 77.3%

อภิปรายผลการวิจัย

จากฐานข้อมูลที่คณะวิจัยได้รับความกรุณาจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน แสดงสถิติฐานะการเงินรายได้/รายจ่าย การเป็นหนี้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและทดสอบข้อสันนิษฐาน ผลการศึกษาในประการสำคัญดังนี้ หนึ่ง แบบแผนการจัดสรรสินทรัพย์ของ อบจ. มีลักษณะคล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นรายละเอียด เช่น สัดส่วนร้อยละของการลงทุนระยะสั้นและระยะยาว พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอง ความเหลื่อมล้ำของฐานะการเงิน วัดด้วยสินทรัพย์ต่อประชากรแตกต่างกันอย่างมาก (ดัชนีจีนิเท่ากับ 0.40) และวัดด้วยรายได้ต่อประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ดัชนีจีนิเท่ากับ 0.21) สาม อัตราการกู้ยืมใน อบจ. มีภาคอีสานมีแนวโน้มสูงกว่าภูมิภาคอื่น อาจจะเป็นเพราะว่าฐานะทางการเงินและรายได้ต่ำ ในขณะที่มีความจำเป็นต้องใช้จ่าย/ลงทุนสูงด้านโครงสร้างพื้นฐานสูง ซึ่งเกี่ยวกับการจัดสรรเงินลงทุน (สินทรัพย์ระยะยาวและสินทรัพย์ระยะสั้น) พบว่าส่วนใหญ่ 50 แห่ง ถือสินทรัพย์ระยะสั้นมากกว่าสินทรัพย์ระยะยาว และ 26 แห่งซึ่งถือสินทรัพย์ระยะยาวมากกว่าระยะสั้น ความแตกต่างนี้สะท้อนทักษะการบริหารเงินระหว่าง อบจ.

บทเรียนจากการวิเคราะห์ ได้ข้อสังเกตต่อไปนี้

1. อบจ. ส่วนใหญ่มีความระมัดระวังด้านวินัยการเงิน กล่าวคือ 1) ยอดการใช้จ่ายต่ำกว่ารายได้ ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า สาเหตุหนึ่งที่รายจ่ายต่ำอาจจะเพราะความล่าช้าของการเบิกจ่าย ซึ่งโดยทั่วไปหน่วยงานจะขอ

เงินเหลือปี 2) รายจ่ายบุคลากรของ อบจ. เฉลี่ยระหว่าง 20-25% อย่างไรก็ตามพบว่า มี อบจ. จำนวนหนึ่งที่มี สัดส่วนรายจ่ายบุคลากรเพิ่มขึ้นและแนวโน้มในอนาคตอาจจะเกิน 40% ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การบริหารทั่วไป³

2. ข้อเสนอแนะต่อการบริหารเงินลงทุนระยะยาว/ระยะสั้น พบว่าส่วนใหญ่ลงทุนสินทรัพย์การเงินระยะ สั้นมากกว่าระยะยาว อาจจะเป็นเพราะหน่วยงานคลังซึ่งทำหน้าที่บริหารจัดการ ยังไม่มีประสบการณ์ลงทุนระยะ ยาว (เช่น การถือพันธบัตร) จึงมีค่าเสียโอกาสเนื่องจากอัตราผลตอบแทนของเงินลงทุนระยะยาวโดยทั่วไปสูงกว่า ระยะสั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่งสามารถใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการทบทวนและวางแผนการ บริหารทรัพย์สินของตนให้เข้ากับบริบทพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งต่อไปควรวิเคราะห์ฐานการเงินระยะยาวจะเห็นแนวโน้มและสถานการณ์ทางสินทรัพย์ ได้มากขึ้น นอกจากนี้หัวข้อที่จะต้องค้นคว้าเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เหตุผลเชิงสถาบันที่ทำให้พฤติกรรมมุ่งใจในการลงทุนสินทรัพย์ระยะยาวและสินทรัพย์ระยะสั้นของ อบจ. แตกต่างกัน และ ปัจจัยที่ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนระยะสั้น/ระยะยาวของ อบจ.

³ ในปีงบประมาณ 2566 อบจ. 49 แห่งรับถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทำให้จำนวนบุคลากรใน สังกัดเพิ่มขึ้น และอาจจะทำให้รายจ่ายบุคลากรสูงขึ้นตามไปด้วย

References

- Boonchu, P. (2020). Problems in financial discipline and control of state treasury under the constitution of the Kingdom of Thailand, Buddhist Era 2560. *Journal of Legal and Judicial Studies*, 13(2), 172-191. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gradlawtujournal/article/view/239941> [In Thai].
- Jaikhampan, K. (2021). Financial sustainability of local administrative organizations: A case study of local administrative organizations in Chiang Mai Province. *Phra Pokklao Journal*, 19(1), 67-92. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/kpi_journal/article/view/247049 [In Thai].
- Jamphut, O. (2023). Financial risk management of local government organizations in Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University*, 4(1), 118-131. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/human_dru/article/view/250772/169076 [In Thai].
- Paetrat, N. (2013). Financial budget of local administrative organizations. *Research Journal, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University*, 9(1), 239-249. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/sduhs/article/view/29338> [In Thai].
- Singhsee, K. (2019). Debt management of local administrative organizations in Thailand. *Journal of Research and Development, Suan Sunandha Rajabhat University*, 7(1), 176-186. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/214619> [In Thai].
- Srisurak, M., and Mahakanchana, J. (2023). Financial treasury risk analysis framework for local administrative organizations in Thailand. *Journal of Politics and Governance*, 13(2), 38-61. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/263711> [In Thai].
- State Audit Office of the Kingdom of Thailand. (2022). *Financial and fiscal data of local administrative organizations*. State Audit Office of the Kingdom of Thailand. [In Thai]

กลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ:

บทเรียนจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Strategies for the Conservation and Management of Cultural Capital of the
Mon Ethnic Group in Ban Wang Ka: Lessons learned from Community
Participation for Sustainable Development

นพรัตน์ ไชยชนะ*

Nobparat Chaichana

วีระวัฒน์ อุดมทรัพย์*

Weerawat Udomsap

มะรอแะชะ เล้าะและ*

Marosaeh Lohlaeh

สุภพงษ์ สุขชานา**

Suapong Sukchaona

พจน์ีย์ สุขชานา***

Photjaneer Sukchaona

วีระ ยุคุนธร****

Weera Yukunthorn

วิยะดา พลชัย*****

Wiyada Pollachai

Received : August 20, 2024

Revised : October 1, 2024

Accepted : October 8, 2024

*อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Lecturer in Social Innovation for Community Development Faculty of Humanities and Social Science Kanchanaburi Rajabhat University (Corresponding Author) e-mail: chimmanee@kru.ac.th

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบดิจิทัลคอนเทนต์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Lecturer in Program Social Innovation for Community Development Faculty of Humanities and Social Science Kanchanaburi Rajabhat University

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Lecturer in Computer Studies Faculty of Science and Technology Kanchanaburi Rajabhat University

****อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Lecturer in The Mathematics Department, Faculty of Science and Technology, Kanchanaburi Rajabhat University

*****อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Lecturer in Program Social Digital Technology for Business Faculty of Management Science Kanchanaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ โดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ประยุกต์การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส นักเรียน เยาวชน และผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในชุมชนบ้านวังกะ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมชุมชนมอญบ้านวังกะใช้กลยุทธ์ที่ครอบคลุมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมผ่านกระบวนการส่งต่อความรู้และประเพณีผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนทุกกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้การอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชนบ้านวังกะ 2) บทเรียนจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากการสร้างสำนักท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมของเยาวชนและผู้อาวุโสในกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้และการเชื่อมต่อระหว่างรุ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาวัฒนธรรมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน และ 3) แนวทางในการพัฒนาและขยายผลกลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมควรมีการบูรณาการทุนวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เช่น การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เป็นแนวทางที่ส่งเสริมความยั่งยืนในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมในระยะยาว

คำสำคัญ : การอนุรักษ์วัฒนธรรม / การจัดการทุนทางวัฒนธรรม / การมีส่วนร่วมของชุมชน

ABSTRACT

This research aims to study the strategies for cultural preservation and management of the Mon ethnic group in Ban Wang Ka, focus on community participation. It is a qualitative study applying ethnographic research methods. The study involved 30 participants, including community leaders, elders, students, youth, and representatives from relevant organizations in the Ban Wang Ka community. Data collection was conducted through interviews, observations, focus group discussions, and the analysis employed content and descriptive analysis. The research findings reveal that 1) The strategies for cultural preservation and management in the Mon Ban Wang Ka community are comprehensive, focusing on preserving culture through the transmission of knowledge and traditions via cultural activities such as the boat-floating ritual (Loy Ruea Sadokkhro). The participation of all community members is a key factor in fostering a sense of ownership and pride in the local culture, which supports cultural preservation efforts in the Ban Wang Ka community 2) Lessons learned from community participation

highlight the creation of local awareness through the involvement of both youth and elders in cultural activities. This engagement fosters intergenerational learning and connection, which is essential for cultural development and community unity 3) The approach to developing and expanding cultural preservation and management strategies should involve integrating cultural capital with economic development, such as promoting cultural tourism, establishing cultural learning centers, and building collaborative networks with external agencies. These strategies enhance the sustainability of cultural preservation and development in the long term.

Keywords : Cultural Conservation / Cultural Capital Management / Community Participation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิมและความเชื่อที่สืบทอดมายาวนาน เช่น ชุมชนมอญบ้านวังกะ ในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจทำให้สูญเสียวัฒนธรรมที่มีค่า การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์กลยุทธ์ในการอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างแนวทางที่ยั่งยืนในการรักษามรดกของชุมชน Chaichana (2019, p. 5) พบว่าการสืบทอดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มอญจากรุ่นสู่รุ่นช่วยเสริมความภาคภูมิใจและความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชน ส่วน Worawong (2022, p. 2) ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของประเพณีและพิธีกรรมที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ขณะที่ Theanpanya et al. (2001, p. 7) เน้นสิทธิชุมชนในการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งการสืบทอดนี้ต้องการการสนับสนุนจากทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อให้วัฒนธรรมมอญคงอยู่และพัฒนาอย่างยั่งยืน

ชุมชนมอญบ้านวังกะต้องเผชิญกับแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน จากที่เคยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตพื้นถิ่นเป็นหลัก ชุมชนกลับต้องหันมาเน้นการพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงแต่ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจของชุมชนเปลี่ยนไป แต่ยังส่งผลให้วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมถูกปรับเปลี่ยนหรือบิดเบือนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น การนำเสนอวัฒนธรรมมักถูกเน้นเพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ในประเทศอินโดนีเซียมีการเติบโตของการท่องเที่ยวในชนบทมีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตและการพึ่งพาตนเองของชุมชนในท้องถิ่น เช่นเดียวกับชุมชนในพม่าที่กำลังเผชิญกับความท้าทายในการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมท่ามกลางการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (Chaichana et al., 2024, p. 102) เช่นเดียวกับในประเทศจีนที่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นผ่านการอนุรักษ์วัฒนธรรมสามารถช่วยรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสร้างรายได้ผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (He, 2021, p. 45)

อย่างไรก็ตาม ในกรณีของชุมชนมอญบ้านวังกะ แม้ว่าจะมีความพยายามในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น การขาดกลไกการจัดการทุนวัฒนธรรมเป็นปัญหาสำคัญทำให้ชุมชนเผชิญกับความท้าทายในการรักษาวัฒนธรรม และการดำรงวิถีชีวิต

การขาดแคลนกลไกและเครื่องมือที่เหมาะสมในการจัดการทุนทางวัฒนธรรมอาจทำให้ชุมชนไม่สามารถรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ Thongchomphunun and Lapanan (2020, p. 173) ได้ชี้ให้เห็นว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรม งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญต่ออนุรักษ์วัฒนธรรมมอญบ้านวังกะ เพื่อให้ชุมชนสามารถรับมือกับความท้าทายอย่างยั่งยืน ในด้านวิถีชีวิตและความเชื่อทางศาสนาโดย Kernkrathok (2012, p. 6) ได้ศึกษาถึงบทบาทของพุทธศาสนาในแบบมอญบ้านวังกะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมและสร้างความเชื่อมโยงทางจิตวิญญาณภายในชุมชน การที่ชุมชนสามารถรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมทางศาสนาได้อย่างต่อเนื่องจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมให้กับชุมชน การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป และมีส่วนในการสร้างความเข้าใจและพัฒนากลยุทธ์ในการอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญบ้านวังกะ เพื่อให้ชุมชนสามารถรักษาอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนได้อย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันยังสามารถนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในระยะยาว ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดของ Bourdieu (1986, p. 242) เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมสามารถใช้เป็นกรอบในการสร้างกลยุทธ์การอนุรักษ์วัฒนธรรม โดยทุนทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็นสามประเภท ได้แก่ ทุนในรูปของความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การอนุรักษ์มรดกวัตถุทางวัฒนธรรม และทุนในรูปของโครงสร้างสังคมที่เชื่อมโยงสมาชิกในชุมชนผ่านความเชื่อและประเพณี การใช้ทุนเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

ปัจจุบันชุมชนมอญบ้านวังกะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของพวกเขา วัฒนธรรมมอญที่เคยเป็นส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจของชุมชน กำลังเสี่ยงต่อการสูญหายหรือลดความสำคัญหากไม่ได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างเป็นระบบ การสูญเสียนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้ชุมชนสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และความเชื่อที่สืบทอดกันมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งทำความเข้าใจกลยุทธ์ที่ชุมชนใช้ในการอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการรักษาและส่งต่อวัฒนธรรมดั้งเดิม การรักษาวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เพียงช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในด้านอัตลักษณ์ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้เป็นฐานในการสร้างรายได้ ซึ่งจะไม่เพียงแต่ช่วยให้ชุมชนสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังสามารถนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบการอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. เพื่อสังเคราะห์บทเรียนจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสำนักท้องถิ่นและพัฒนาวัฒนธรรม
3. เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาและขยายผลกลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประยุกต์การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการเดินสำรวจภาคสนาม ทุกขั้นตอนมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและเชื่อถือได้ ข้อมูลได้จากหลากหลายแหล่ง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและมีความน่าเชื่อถือ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมตัวและการติดต่อชุมชน
 - 1.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ประวัติศาสตร์ชุมชน และทุนทางวัฒนธรรม
 - 1.2 ติดต่อผู้นำชุมชนและจัดประชุมเบื้องต้นกับสมาชิกชุมชน เพื่อทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการวิจัย รวมถึงการสร้างความไว้วางใจ
2. การสร้างปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกชุมชน
 - 2.1 สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมาชิกชุมชนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม
 - 2.2 ประสานงานกับผู้นำชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงผู้วิจัยกับสมาชิกชุมชนและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในพื้นที่
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน
 - 3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คนจากกลุ่มประชากรที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมและการจัดการในชุมชน
 - 3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อสังเกตและบันทึกข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมในสถานการณ์จริง
 - 3.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) สังเกตการณ์จากมุมมองภายนอกเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและโครงสร้างทางสังคมในชุมชน

3.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) การสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 คน ได้แก่ เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ประกอบการทางวัฒนธรรม เพื่อรวบรวมมุมมองและประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม

3.5 การศึกษาเอกสารและวัตถุทางวัฒนธรรม (Documentary Research and Artifact Analysis) รวบรวมและวิเคราะห์เอกสารทางประวัติศาสตร์และวัตถุที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ

4. การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์กลยุทธ์การอนุรักษ์

4.2 การสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อสร้างข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

4.3 การตรวจสอบด้วยการใช้แหล่งข้อมูลหลายประเภท (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล

4.4 การตรวจสอบข้อมูลร่วมกับชุมชน (Member Checking) เพื่อยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ

5. การนำเสนอและการติดตามผล

5.1 จัดเวทีประชาคมเพื่อตรวจสอบและนำเสนอผลการวิจัย พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะจากชุมชน

5.2 ปรับปรุงและเผยแพร่ผลการวิจัยในรูปแบบต่างๆ เช่น บทความวิชาการและคู่มือสำหรับชุมชน

5.3 การประเมินผลกระทบของการวิจัยต่อการอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชน

5.4 การติดตามผลการนำไปใช้เพื่อประเมินความยั่งยืนของกลยุทธ์ที่นำเสนอ

6. การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ดำเนินการตามหลักจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์ โดยเน้นการให้ข้อมูลที่ชัดเจนแก่ผู้เข้าร่วม การรักษาความลับของข้อมูล และการขอความยินยอมอย่างเป็นทางการจากผู้เข้าร่วม การรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการวิจัยในคนจากมหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่โครงการวิจัย 390/2566

สรุปผลการวิจัย

การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนมอญบ้านวังกะ ซึ่งมีวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลายและมีความลึกซึ้ง หนึ่งในประเพณีสำคัญที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมมอญอย่างเด่นชัดคือ ประเพณีโปะมอด หรือการลอยเรือสะเดาะเคราะห์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรักษาความเชื่อและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ประเพณีโปะมอด เป็นประเพณีดั้งเดิมที่ชาวมอญปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยมีความเชื่อว่าการลอยเรือสะเดาะเคราะห์เป็นการปลดปล่อยสิ่งไม่ดีออกจากชีวิต ทั้งโรคภัย อุบัติเหตุ และเคราะห์กรรมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ในพิธีนี้ ชาวมอญจะสร้างเรือจากวัสดุธรรมชาติโดยมีไม้ไผ่เป็นวัสดุหลัก แล้วนำข้าวของ

เครื่องใช้ต่างๆ ใส่ลงในเรือ ก่อนนำไปลอยในแม่น้ำหรือแหล่งน้ำใกล้ชุมชน การลอยเรือสะเดาะเคราะห์เป็นสัญลักษณ์ของการปล่อยเคราะห์ร้ายให้ลอยไปตามกระแสน้ำ และเปิดโอกาสให้มีสิ่งดีๆ เข้ามาในชีวิตแทน การส่งเคราะห์บทเรียนที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาวัฒนธรรมและการค้นหาแนวทางการขยายผลให้ยั่งยืน นำเสนอผลการศึกษาดังนี้

กลยุทธ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรมนี้ มีส่วนสำคัญในการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในวัฒนธรรมของสมาชิกในชุมชน ทำให้เกิดการรักษาวินัยวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอย่างยั่งยืนสามารถนำเสนอข้อค้นพบดังนี้

ตารางที่ 1 กลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ

ลำดับ	รายละเอียด	ทุนทางวัฒนธรรม	เสียงสะท้อน
1	ความสำเร็จในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของมอญบ้านวังกะเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	การมีส่วนร่วมทางสังคม ความรู้และทักษะของคนรุ่นเก่า	“เยาวชนและผู้อาวุโส ร่วมกันทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม สร้างความเป็นหนึ่งเดียวในชุมชน” (ปราชญ์ชุมชน)
2	การสืบทอดวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม ประเพณีท้องถิ่น ช่วยสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกในชุมชน	ประเพณีและพิธีกรรม เช่น การทำบุญประจำปี และ สงกรานต์	“การทำบุญและงาน สงกรานต์คือการรวมตัวของชุมชน และการปลูกฝังความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมให้เด็กๆ” (เวทีชุมชน)
3	การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของงานวัฒนธรรม ช่วยเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของ	ความรู้สึกเป็นเจ้าของวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในการจัดงาน	“การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทำให้เรารู้สึกว่าวัฒนธรรมนี้เป็นของเราและเราต้องสืบทอดต่อไป” (ปราชญ์ชุมชน)
4	ความร่วมมือระหว่างชุมชนมอญบ้านวังกะและหน่วยงานภายนอกช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรม	ความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานราชการ	“ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกช่วยให้มีทรัพยากรเพียงพอและเพิ่มการรับรู้วัฒนธรรมของเรา” (เวทีชุมชน)

การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญบ้านวังกะประสบความสำเร็จ การมีกลยุทธ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนมอญบ้านวังกะประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำทางวัฒนธรรม 2) ประชาชนชุมชน ผู้รู้ทางวัฒนธรรมและประเพณี 3) ผู้สูงอายุ ผู้ที่สืบทอดและถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรม 4) เยาวชนและเด็ก ผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรม 5) ผู้ประกอบการท้องถิ่น ผู้ที่นำวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรายได้ และ 6) กลุ่มสตรีและครอบครัว ที่มีส่วนร่วมในงานประเพณีและกิจกรรมในชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการสืบทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้ การเน้นการเชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในวัฒนธรรมของสมาชิกในชุมชน ทำให้วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนยังคงอยู่และได้รับการรักษาไว้ การจัดการทุนทางวัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จนี้ยังเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาให้วัฒนธรรมของชุมชนคงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและการประสานความร่วมมือจากภายนอกเป็นกุญแจสำคัญในการอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นๆ ได้

บทเรียนจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสำนักท้องถิ่นและพัฒนาวัฒนธรรม บทเรียนสำคัญจากการมีส่วนร่วมของชุมชนคือการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเยาวชนและผู้อาวุโสในชุมชน ผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น การสร้างกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมดั้งเดิมทำให้เกิดความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งระหว่างสมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับข้อค้นพบดังนี้

ตารางที่ 2 บทเรียนจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างสำนักท้องถิ่นและพัฒนาวัฒนธรรม

ลำดับ	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
1	การมีส่วนร่วมระหว่างรุ่นช่วยรักษาความรู้และเสริมความสัมพันธ์ในชุมชน	“ผู้สูงอายุสอนเราเรื่องธรรมเนียมและค่านิยม เช่น ความเคารพผู้ใหญ่และการรักษาประเพณี” (ประชาชนชุมชน)
2	กิจกรรมทางวัฒนธรรมช่วยเสริมอัตลักษณ์และความภูมิใจในชุมชน	“การเข้าร่วมพิธีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ทำให้นึกถึงเชื่อมโยงกับรากเหง้าและภูมิใจในมรดกของเรา” (เยาวชนในชุมชน)
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมวัฒนธรรมช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ	“เมื่อเราได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ เรารู้สึกว่าต้องรับผิดชอบในการรักษาประเพณีของเรา” (ผู้นำชุมชน)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	รายละเอียด	เสียงสะท้อน
4	ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกช่วยรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน	“การทำงานร่วมกับหน่วยงานช่วยให้เรารักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมของเรา” (ผู้ปฏิบัติงานทางวัฒนธรรม)

บทเรียนทั้ง 4 ข้อสามารถนำมาพัฒนาสร้างสำนึกและพัฒนาวัฒนธรรมในชุมชนมอญบ้านวังกะได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ดังนี้

1. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่น การมีส่วนร่วมของเยาวชนและผู้อาวุโสในการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมสามารถดำเนินการโดยการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างรุ่น เช่น การฝึกสอนศิลปะพื้นบ้านหรือการจัดค่ายวัฒนธรรม การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นนี้จะช่วยรักษาความรู้ทางวัฒนธรรมและสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งภายในชุมชน ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนในระยะยาวได้ โดยผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการทางวัฒนธรรมสามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรมนี้ได้

2. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในชุมชนมอญบ้านวังกะจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน เช่น เทศบาลตำบลวังกะ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) การสนับสนุนนี้ช่วยให้ชุมชนสามารถจัดงานเทศกาลและพิธีกรรมดั้งเดิมได้อย่างต่อเนื่อง

3. การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในวัฒนธรรม การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในวัฒนธรรมของสมาชิกชุมชนสามารถทำได้โดยการให้สมาชิกชุมชนมีบทบาทสำคัญในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การออกแบบและดำเนินการโครงการวัฒนธรรมในชุมชน อาทิ กิจกรรมการทำเกิม (โคม) ในช่วงพิธีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ การให้สมาชิกชุมชนรู้สึกว่าคุณภาพมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมจะช่วยให้เกิดการรักษาวรรณกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้สมาชิกชุมชนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการนี้

4. การส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น เทศบาลตำบลวังกะ วัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และสถาบันการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขยายผลการจัดการทุนทางวัฒนธรรม ความร่วมมือเหล่านี้ช่วยเพิ่มทรัพยากรและความรู้ที่จำเป็นในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานเหล่านี้จะช่วยรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนในระยะยาว

การมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วนมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ โดยเฉพาะการสืบทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นผ่านกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในวัฒนธรรมของสมาชิกในชุมชน และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ ความสำเร็จของกลยุทธ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมต้องอาศัยการมีส่วนร่วมที่จริงจังและต่อเนื่องจากทุกภาคส่วน การบูรณาการวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายนอกเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในระยะยาว

แนวทางการพัฒนาและขยายผลกลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรม แนวทางการพัฒนาและขยายผลกลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมสามารถทำได้โดยการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และความต้องการของชุมชนดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรม การสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยอิงจากทุนทางวัฒนธรรมเน้นการนำศิลปะ หัตถกรรม ประเพณี และภูมิปัญญาดั้งเดิมมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ เช่น ดอกมอญมณีพัฒนามาจากไผ่ในชุมชน ถือเป็นตัวอย่างที่ดีในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ สินค้าประเภทนี้สามารถขายในราคาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการออกแบบ คุณภาพ และตลาดเป้าหมาย โดยทั่วไปสินค้าหัตถกรรมที่มีการออกแบบพิเศษและสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถขายได้ตั้งแต่ 50 บาทถึง 200 บาทต่อชิ้น ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของการทำงานและขนาดของสินค้าผลิตภัณฑ์นั้นสามารถพัฒนาเป็นสินค้าเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าสูงขึ้นด้วย

2. การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การสร้างรายได้จากทุนทางวัฒนธรรมอาศัยการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อจัดการการผลิต การตลาด และการกระจายสินค้าที่มีโครงสร้างเป็นระบบ การจัดตั้งกลุ่มให้ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการบริหารงบประมาณ เพื่อให้การผลิตสินค้ามีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการตลาด มีการฝึกอบรมทักษะในการบริหารจัดการ และพัฒนาแนวทางการประเมินต้นทุนและการตั้งราคาที่เหมาะสม เพื่อให้สมาชิกเข้าใจการบริหารการเงิน

3. การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมอญบ้านวังกะเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญในการสร้างรายได้และเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการใช้ทุนทางวัฒนธรรม เช่น สถาปัตยกรรมของชุมชนที่โดดเด่นอย่าง วัดวังแก้วเการาม และ สะพานไม้หลวงพ่อดุตะมะ รวมถึงวิถีชีวิตและประเพณีของชาติพันธุ์มอญ มาสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะทาง วิธีการนี้ไม่เพียงแต่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอก แต่ยังช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมของตนเอง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเริ่มจากการสร้าง เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่เชื่อมโยงสถานที่สำคัญต่างๆ ภายในชุมชน รวมถึงการออกแบบแผนที่และป้ายข้อมูลให้ครอบคลุมและน่าสนใจ การสร้างเส้นทางดังกล่าวต้องใช้การลงทุนประมาณ 50,000-100,000 บาท สำหรับการติดตั้งป้ายและการจัดทำแผ่นพับเพื่อแจกให้นักท่องเที่ยว รวมถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม 20,000-30,000 บาท เพื่อให้ชาวบ้านสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชุมชนได้อย่างถูกต้องและน่าสนใจ รายได้จากการท่องเที่ยวสามารถมาจากหลายทาง เช่น การเก็บค่าเข้าชม สถานที่หรือการให้บริการไกด์ท้องถิ่น โดยคิดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่ 100-200 บาทต่อคน ซึ่งหากมีนักท่องเที่ยวเฉลี่ย 50 คนต่อวัน จะสร้างรายได้ประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อวัน หรือ 150,000-300,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ ยังสามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมจากการขายของที่ระลึกหรือสินค้าวัฒนธรรม เช่น "ดอกมอญมณี" หรือผลิตภัณฑ์งานฝีมือท้องถิ่น ซึ่งหากนักท่องเที่ยวซื้อของที่ระลึกเฉลี่ยคนละ 200 บาท ก็จะสามารถเพิ่มรายได้อีกประมาณ 10,000 บาทต่อวัน

การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนมอญบ้านวังกะเข้ากับเศรษฐกิจของชุมชนสามารถทำได้ผ่านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากศิลปะ หัตถกรรม และประเพณี เช่น การผลิต "ดอกมอญมณี" จากไผ่ ซึ่งเพิ่มมูลค่าทาง

เศรษฐกิจด้วยการแปรรูปทุนทางวัฒนธรรมเป็นสินค้าที่จำหน่ายได้ทั้งในและต่างประเทศ ช่วยสร้างรายได้จากของที่ระลึกและการท่องเที่ยว การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนช่วยให้การผลิตและจัดจำหน่ายเป็นระบบมีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะการจัดการและการตลาด การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมช่วยถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับคนรุ่นใหม่และนักท่องเที่ยว เสริมความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิม นอกจากนี้ การสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น วัดวังแก้วเวการามและสะพานไม้หลวงพ่ออุตตมะ ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้ชุมชน การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราววัฒนธรรมอย่างถูกต้อง จะช่วยสร้างประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้สามารถอภิปรายผลออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

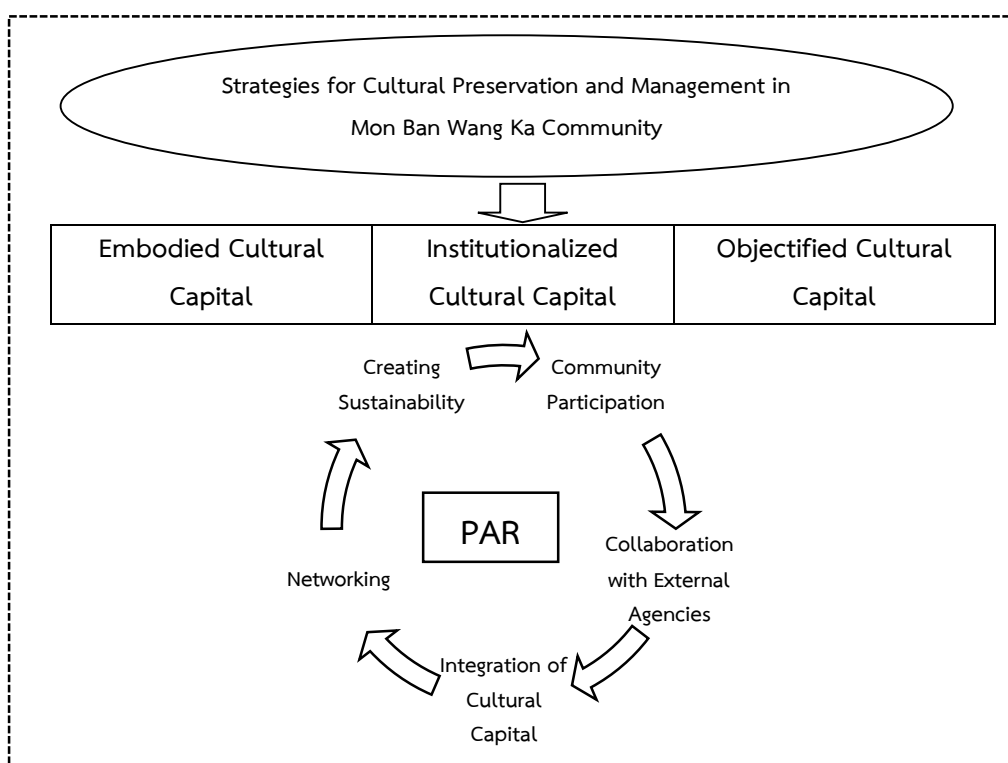
1. การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะ ถือเป็นกรณีศึกษาที่ชัดเจนในการแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ในการรักษาวรรณธรรมดั้งเดิมและสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้การอนุรักษ์วัฒนธรรมประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น การศึกษาของ Pokpoon (2019) ที่เน้นการบริหารจัดการพื้นที่วัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วมในเวียงกาหลง หรือการศึกษาของ Sethat (2011) ที่วิเคราะห์บทบาทของทุนทางสังคมกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในกรณีของชุมชนมอญบ้านวังกะ การจัดกิจกรรมสำคัญ เช่น ประเพณีโปะมอด (การลอยเรือสะเดาะเคราะห์) เป็นตัวอย่างที่ดีของการสร้างการมีส่วนร่วมในทุกระดับของชุมชน กิจกรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยสืบทอดความเชื่อทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นการปลูกฝังความรู้สึกเป็นเจ้าของในวัฒนธรรมของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และส่งเสริมความภาคภูมิใจในท้องถิ่น นอกจากนี้ การที่ผู้ใหญ่ในชุมชนสอนเยาวชนและคนรุ่นใหม่ให้รู้จักวัฒนธรรมผ่านการทำพิธีกรรมยังเป็นการเสริมสร้างการสืบทอดวัฒนธรรม การสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา ก็มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดสรรทรัพยากร หรือการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมออกสู่ภายนอก ความร่วมมือเหล่านี้ทำให้ชุมชนมีทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาและอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยดึงดูดความสนใจจากภายนอก ช่วยสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระยะยาว

2. การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนมอญบ้านวังกะเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนในการรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่และส่งต่อไปยังรุ่นหลัง การเชื่อมโยงระหว่างเยาวชนและผู้อาวุโสในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณี ลอยเรือสะเดาะเคราะห์ เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในวัฒนธรรม และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างรุ่นต่างๆ ในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นนี้ไม่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมเท่านั้น

แต่ยังช่วยสร้างความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมและส่งเสริมการสืบทอดวัฒนธรรมไปสู่อนาคต สอดคล้องกับการวิจัยของ Thammapramuan and Teakhankham (2022) ที่ศึกษากลุ่มโฮมสเตย์ไทยเบ็งบ้านโคกสูงในจังหวัดลพบุรี แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท้องถิ่น เช่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของในวัฒนธรรม และส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน ซึ่งคล้ายคลึงกับกรณีของชุมชนมอญบ้านวังกะ ที่การมีส่วนร่วมของเยาวชนและผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรม ลอยเรือสะเดาะเคราะห์ ช่วยเสริมสร้างความผูกพันและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้ งานวิจัยของ Changklub (2021) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการนำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน การใช้ศิลปะและงานหัตถกรรมดั้งเดิม เช่น ดอกมอญมณี ของชุมชนมอญบ้านวังกะ เป็นตัวอย่างที่ดีในการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เหล่านี้ไม่เพียงแต่รักษาวัฒนธรรม แต่ยังช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน สร้างความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของ Kulbutr et al. (2023) ที่ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำในภาคเหนือตอนล่าง แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทุนทางวัฒนธรรมช่วยสร้างเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาและจัดการประเพณีท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมและ การจัดงานเทศกาล สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชน สอดคล้องกับชุมชนมอญบ้านวังกะ ที่ใช้ประเพณี ลอยเรือสะเดาะเคราะห์ เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชน

3. แนวทางการพัฒนาและขยายผลกลยุทธ์การอนุรักษ์และจัดการทุนทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนชาติพันธุ์มอญบ้านวังกะที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิมและเอกลักษณ์เฉพาะตัว การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้ชุมชนสามารถรักษาวัฒนธรรมของตนไว้สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนผ่านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีรากฐานจากวัฒนธรรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ เช่น ดอกมอญมณี ซึ่งผลิตจากไฟในชุมชนเป็นตัวอย่างของการนำทุนวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์นี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสามารถและภูมิปัญญาของคนในชุมชน แต่ยังสามารถจำหน่ายในตลาดเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความพิเศษและสะท้อนถึงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าที่มีคุณค่าและเรื่องราวเบื้องหลัง นอกจากนี้ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการจัดการการผลิตและการตลาด การรวมตัวของสมาชิกชุมชนเพื่อผลิตและกระจายสินค้าอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน เช่น วัดวังแก้วเวการาม และสะพานไม้หลวงพ่อดตะมะ เป็นอีกหนึ่งแนวทางในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับการศึกษาของ Sawangkong (2020) ที่ศึกษาการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดไก่จิ้งจอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมเข้ากับเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาด การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ ช่วยให้ชุมชนมีความยั่งยืนและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวทางของชุมชนมอญบ้านวังกะที่เน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมดั้งเดิม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

กับหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและความรู้ในการพัฒนาวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonkobkaew (2019) ที่ศึกษาการพัฒนาชุมชนบ้านวังทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช เน้นถึงความสำคัญของการประสานงานระหว่างชุมชนและหน่วยงานภายนอก ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยในชุมชนมอญบ้านวังกะที่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกช่วยเสริมสร้างทรัพยากรและความรู้ในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนและความร่วมมือจากภายนอกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาวัฒนธรรมของชุมชนเป็นไปได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaichana et al. (2018) ที่ศึกษากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญในบ้านวังกะ ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรักษาและพัฒนาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การสร้างศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชนให้คงอยู่ในระยะยาว

ภาพที่ 1 Strategies for Cultural Preservation and Management in Mon Ban Wang Ka Community

จากภาพสรุปได้ว่ากลยุทธ์การอนุรักษ์วัฒนธรรมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ การสร้างเครือข่ายการตลาด และการสร้างความยั่งยืนในด้านวัฒนธรรม การนำโมเดลนี้ไปปรับใช้จะช่วยให้ชุมชนสามารถอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมของตนเอง ขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมผ่านเวิร์กช็อปและการฝึกทักษะด้านศิลปะและงานหัตถกรรม ช่วยสร้างความเข้าใจและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิม พร้อมสืบทอดประเพณีต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ สร้างศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชนมอญบ้านวังกะ เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิต รวมถึงจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และดึงดูดนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการพัฒนาเศรษฐกิจ บูรณาการทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมให้ตรงกับความต้องการของตลาด รวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยผลกระทบของเทคโนโลยีและการสื่อสารดิจิทัลต่อการสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ โดยเน้นการปรับตัวและการใช้เทคโนโลยีเพื่อรักษาวรรณกรรมในยุคสมัยใหม่ ซึ่งจะช่วยให้มีมิติใหม่ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่แตกต่างจากการศึกษาในบริบทดั้งเดิม

2. ควรวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เช่น การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนของสินค้าวัฒนธรรม และการประเมินความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างแนวทางที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและเสริมเศรษฐกิจชุมชน

3. ควรศึกษาการเปรียบเทียบกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคเดียวกัน เช่น มอญและกะเหรี่ยง เพื่อเข้าใจกลยุทธิการอนุรักษ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้สร้างแนวทางที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม และเป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ในหลากหลายบริบท

References

- Boonkobkaew, K. (2019). Approaches to applying cultural capital in the development of Ban Wang Hon community, Wang Ang Subdistrict, Chalo District. *Humanities and Social Sciences Journal*, 10(Special), 188-209. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/human_ubu/article/view/233079/160365 [In Thai].
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). Greenwood Press.
- Chaichana, N. (2019). *Mon ethnic identity across generations: A case study of Ban Wang Ka, Nong Loo Subdistrict, Sangkhla Buri District, Kanchanaburi Province* [Unpublished doctoral dissertation]. Kasetsart University. [In Thai]

- Chaichana, N., Udomsap, W., Lohlaeh, M., Sukchaona, S., Sukchaona, P., Yukunthorn, W., and Pollachai, W. (2024). Developing the Grassroots Economy through Cultural Capital: A Case Study of the Mon Ethnic Group in Ban Wang Ka, Nong Lu Subdistrict, Sangkhla Buri District, Kanchanaburi Province. *Trends of Humanities and Social Sciences Research*, 12(2), 116-144. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/Humanties-up/article/view/280893> [In Thai].
- Chaichana, N., Jai-aree, A., and Tanpichai, P. (2018). Process of Mon ethnic identity construction: A case study in Ban Wangka, Thailand. *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*, 7(2), 60-72. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PSAKUIJIR/article/view/218323/151221> [In Thai].
- Changklub, A. (2021). *Guidelines for cultural capital management to promote creative economy development: A case study of Nakhon Si Thammarat Provincial Cultural Office* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Kernkrathok, M. (2012). *Buddhism in the Mon style of Ban Wang Ka: A way of life on the Siamese frontier* [Unpublished Graduate volunteer certificate]. Thammasat University. [In Thai]
- Kulbutr, A., Dokchan, P., and Wongwatthanaphong, K. (2023). A model of cultural capital management for sustainable grassroots economic development of the Tai Song Dam ethnic group in lower northern Thailand. *Journal of Roi Kaensarn Acadami*, 9(4), 137-157. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/266671/179882> [In Thai].
- He, Y., Gao, X., Wu, R., Wang, Y., and Choi, B. R. (2021). How does sustainable rural tourism cause rural community development?. *Sustainability (Switzerland)*, 13(24), Article 13516. <https://doi.org/10.3390/su132413516>
- Pokpoon, S. (2019). *Management of cultural space in Wiang Kalong through community participation processes*. Buddhist Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Sawangkong, K. (2020). Cultural capital management for enhancing competitiveness: Kong Khong market, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Ayutthaya Studies Journal*, 12(2), 80-95. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jas/article/view/245282/166074> [In Thai].

- Sethat, B. (2011). *Social capital and the management of ecotourism: A case study of Khlong Suan 100-Year Market, Bang Bo District, Samut Prakan Province*. [Unpublished master's thesis]. National Institute of Development Administration. [In Thai]
- Thammapramuan, P., and Teakhankham, K. (2022). Strategies for managing cultural tourism in Thai-Boeung Homestay Group, Koksalong Village, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province. *Panyapiwat Journal*, 13(2), 109-128. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/242269/171773> [In Thai].
- Theanpanya, P., Luangthip, P., Sripanngern, S., Praphaspong, B., and Damsaard, P. (2001). *Local community rights: From tradition to current contexts, a study to develop policy guidelines for local community rights in Thailand*. Thailand Research Fund (TRF). [In Thai]
- Thongchompunuch, P., and Lapanun, P. (2020). The notions "Home" of Mon people at baan Wang Ka: Meanings and conditions behind the definitions. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 37(2), 173-203. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/215291/164967> [In Thai].
- Worawong, N. (2022). *Mon identity and ritual traditions of the Mon ethnic group in Ban Wang Ka, Sangkhla Buri District, Kanchanaburi Province* [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University]. iThesis Chulalongkorn University. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/6416/> [In Thai].

แนวทางในการพัฒนาพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562:

กรณีศึกษาภูมิศาสตร์อันดามัน

Guideline for Developing Land and Buildings TAX ACT 2019: A Case Study of
the Andaman Geographical Region

บุญยกร พนมอุปการ*

Bunyakon Phanoomupparkan

Received : March 26, 2024

Revised : January 6, 2025

Accepted : June 26, 2025

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินฯ ในเขตภูมิศาสตร์อันดามัน และ 2) เสนอแนะแนวทางในการแก้กฎหมายและแนวปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกับประชาชนในจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ จำนวน 449 คน สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับประชาชน นักธุรกิจ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจารย์ อัยการ และผู้พิพากษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านความแน่นอน รองลงมา ด้านความประหยัด ด้านความสะดวก และด้านความเป็นธรรม ตามลำดับ 2) แนวทางในการแก้กฎหมายและแนวปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายภาษีที่ดินฯ ดังนี้ (1) ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดต่างๆ ของกฎหมายฉบับนี้ให้มากขึ้น (2) กำหนดฐานภาษีและอัตราเฉพาะสำหรับธุรกิจบางประเภทไม่ให้เกิดการเลี่ยงภาษีมากเกินไป (3) ควรมีหน่วยงานหรือระบบจากส่วนกลางมาช่วยท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษี และ (4) ลดหรือจำกัดจำนวนของกฎหมายลำดับรอง

คำสำคัญ : ภาษีทรัพย์สิน / พ.ร.บ. ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างฯ / ภูมิศาสตร์อันดามัน

*อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Lecturer in Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University(Corresponding Author)

e-mail: bunyakon.p@pkr.ac.th

ABSTRACT

The current study aimed at 1) investigating problems related to the Land and Buildings Tax Act, B.E. 2562 in the Andaman Geographical Region and 2) purposing guidelines to refine laws and regulations for the enforcement of the Land and Buildings Tax Act, B.E. 2562. Data were collected through questionnaires from the people in Phuket, Phang Nga, and Krabi provinces, totaling 449 respondents, and structured interviews were conducted with people, business owners, local government officials, teachers, prosecutors, and judges. Data were analyzed using frequency, percentages, means, standard deviations, content analysis and the relevant Thai Laws. The results revealed that: 1) The most problematic issues found related to the Land and Buildings Tax Act B.E. 2562 were certainty economy, convenience and fairness respectively. 2) The regulations for revising the Land and Buildings Tax Act B.E. 2562 included 1) allowing private sector to take more parts in being committees of the law, 2) determining specific tax bases and rates for certain types of businesses in order that they did not bear too much tax burden, 3) establishing a central authority or system to help local authorities in tax collection, and 4) reducing or controlling the number of minor laws.

Keywords : Property Tax / Land and Buildings Tax Act / Andaman Geographical Region

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ได้ตราขึ้นด้วยวัตถุประสงค์สำคัญในการปรับปรุงกฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดินและกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่เดิมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบันมากขึ้น และเมื่อพระราชบัญญัตินี้ได้ประกาศใช้แล้ว ถือเป็นกฎหมายภาษีอันมีที่มาจากฐานการจัดเก็บจากการถือครองทรัพย์สินของบุคคล (McCluskey, 2018) กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายภาษีทรัพย์สินซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บโดยท้องถิ่นอันได้แก่เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจึงถือเป็นภาษีที่จัดเก็บเพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่นได้โดยตรงเพราะภาษีที่จัดเก็บได้ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้เป็นที่เชื่อว่าภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจะช่วยสนับสนุนระบบการจัดหารายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสามารถเป็นแหล่งเงินทุนที่มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพได้ (Reczyńska, 2020)

อย่างไรก็ตาม หลังจากพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับกลับมีปัญหาคความซับซ้อนทางกฎหมายหรือปัญหาอื่นๆ บางประการ กฎหมายฉบับนี้จึงยากแก่การนำไปปฏิบัติจริงส่งผลกระทบทำให้รัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น การออกกฎหมายลำดับรองมาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้มีมากมายหลายฉบับไม่ว่าจะเป็นกฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวง จึงมีปัญหา

เรื่องการขาดความเป็นเอกภาพและยากแก่การนำไปปฏิบัติทั้งฝ่ายเอกชนและฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษี ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างฉบับใหม่ของ Srinual (2017) ที่กล่าวว่า “กฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างอาจก่อให้เกิดปัญหา กรณีห้องชุดที่กฎหมายภาษีเดิมไม่มีการเก็บภาษีในลักษณะดังกล่าว แต่ในกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้บังคับในปัจจุบันมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเสียภาษีจากห้องชุดซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออันกลางทุนและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกรณีธุรกิจให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ที่มูลค่าของทรัพย์สินนั้นมีราคาประเมินสูงแต่ต้นทุนคิดราคาเช่าต่ำอาจจำเป็นต้องผลักภาระทางภาษีให้แก่ผู้เช่าโดยคิดค่าเช่าเพิ่มขึ้น” และผลการวิจัยของ Krueathep (2021) ที่ศึกษาปัจจัยที่กำหนดภาระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ที่พบว่า การกระจายภาระภาษีอาจยังไม่เป็นธรรมตามหลักความสามารถ โดยเฉพาะกรณีของกิจการขนาดใหญ่ กิจการหอพัก/ห้องเช่ารายเดือน และเจ้าของที่ดินรกร้าง ทั้งนี้เมื่อเกิดปัญหาขึ้นย่อมส่งผลให้เกิดกรณีข้อพิพาททางภาษีอากรขึ้นระหว่างท้องถิ่นและเอกชนมากขึ้นตามมาในอนาคตถือเป็นผลกระทบหนึ่งทางกฎหมายทรัพย์สินที่ทำให้ภาครัฐเกิดภาระต่างๆ ตามมา (Leonard et al., 2020)

เพื่อเป็นการพัฒนากฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และฝ่ายเอกชนเองสามารถเข้าใจยอมรับและมีความสะดวกในการเสียภาษีสอดคล้องกับหลักการภาษีอากรที่ดี (Youngman, 2016) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะของอาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ซึ่งมีพันธกิจหลักในการพัฒนาท้องถิ่นอันดามัน ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา อันเป็นเขตภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญและแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในเขตภูมิศาสตร์อันดามัน โดยใช้หลักการบริหารภาษีอากรที่ดีของ adam smith ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นธรรม ด้านความแน่นอน ด้านความสะดวก ด้านความประหยัด เนื่องจากในการออกกฎหมายภาษีอากร จำเป็นที่จะต้องมีความสอดคล้องกับหลักดังกล่าว เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความเต็มใจที่จะเสียภาษีอย่างถูกต้อง พร้อมเสนอแนะกฎหมายที่จะพัฒนาระบบการจัดเก็บให้ชัดเจนขึ้นเพื่อประโยชน์ของฝ่ายท้องถิ่นที่จะสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยบนพื้นฐานความพึงพอใจของฝ่ายเอกชนเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ในเขตภูมิศาสตร์อันดามัน
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้กฎหมายและแนวปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อันดามัน 3 จังหวัด ประกอบด้วย ภูเก็ต พังงา และ กระบี่ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร จำนวน 1,144,474 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน เพื่อป้องกันอัตราการตอบกลับที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ 449 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) เกี่ยวกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในเขตภูมิศาสตร์อันดามัน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน จำนวน 11 ข้อ ตามแนวคิดหลักการบริหารภาษีอากรที่ดีของ adam smith โดยแบบสอบถามผ่านการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทั้ง 11 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.72

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ และร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับปัญหา ดังนี้

4.00-5.00	เป็นปัญหาในระดับมาก
3.00-3.99	เป็นปัญหาในระดับค่อนข้างมาก
2.00-2.99	เป็นปัญหาในระดับปานกลาง
น้อยกว่า 1.99	เป็นปัญหาในระดับต่ำ

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน นักธุรกิจ 2 คน ประชาชน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย อาจารย์ทางด้านนิติศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน อัยการ 2 ท่าน และผู้พิพากษา 2 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการถอดเทปการสัมภาษณ์ และตัวบทกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 เพศหญิง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดกระบี่มากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมาคือจังหวัดภูเก็ต 164 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 และน้อยที่สุด คือ จังหวัดพังงา จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าร้อยละ 94.2 มี บ้านสำหรับใช้อยู่อาศัย ร้อยละ 18.0 มีที่ดินสำหรับเกษตรกรรม และร้อยละ 12.70 มีบ้านสำหรับให้เช่า ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในเขตภูมิศาสตร์อันดามัน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านความแน่นอน ด้านความประหยัด ด้านความสะดวก และด้านความเป็นธรรม ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในเขตภูมิศาสตร์อันดามัน

คำถาม	Mean	SD	แปลความ
ด้านที่ 1 ด้านความเป็นธรรม	2.86	0.76	ระดับปานกลาง
1. จำนวนภาษีที่ดินที่ต้องชำระเหมาะสมกับมูลค่าของทรัพย์สิน	2.79	0.83	ระดับปานกลาง
2. ราคาประเมินมูลค่าทรัพย์สินมีความเหมาะสม	2.85	0.81	ระดับปานกลาง
3. การเข้าถึงข้อมูลในการชำระภาษีที่ดิน	2.94	0.83	ระดับปานกลาง
ด้านที่ 2 ด้านความแน่นอน	3.07	0.70	ระดับค่อนข้างมาก
4. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถตอบข้อสงสัยได้	2.88	0.83	ระดับปานกลาง
5. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการชำระภาษีที่ดิน	3.37	0.90	ระดับค่อนข้างมาก
6. หน่วยงานที่รับผิดชอบประชาสัมพันธ์รายละเอียดเกี่ยวกับการชำระภาษีที่ดิน	2.95	0.81	ระดับปานกลาง
ด้านที่ 3 ด้านความสะดวก	2.93	0.76	ระดับปานกลาง
7. มีช่องทางชำระภาษีที่ดินที่หลากหลาย	2.93	0.81	ระดับปานกลาง
8. การให้บริการของเจ้าหน้าที่ในการรับชำระภาษีที่ดิน	2.92	0.79	ระดับปานกลาง
9. สามารถติดต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการชำระภาษีที่ดินได้อย่างสะดวก	2.94	0.81	ระดับปานกลาง
ด้านที่ 4 ด้านความประหยัด	3.06	0.70	ระดับค่อนข้างมาก
10. ท่านเสียเวลาในการต้องไปชำระภาษีที่ดิน	3.34	0.82	ระดับค่อนข้างมาก
11. ท่านมีค่าใช้จ่ายแอบแฝงในการชำระภาษีที่ดิน	2.79	0.87	ระดับปานกลาง

ระยะที่ 2

เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นักธุรกิจ และประชาชน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อการเสียภาษี

1. นักธุรกิจและประชาชนมีความรู้เบื้องต้น เห็นความสำคัญ ฐานภาษีของตนเองในการเสียภาษี โดยเสียภาษีตามที่รัฐกำหนดเป็นประจำในทุกปี และมีความคิดเห็นว่าภาษีทั่วไปที่ต้องจ่ายมีความเหมาะสม ดังข้อความสนับสนุน

“อัตราภาษีอะไรต่างๆ ok แล้วละ อัตราภาษีก็จัดเก็บตามเงินได้ ใครมีเงินได้เยอะ ก็ไปเสียในอัตราที่เยอะ เพื่อที่จะได้นำเงินนี้มาพัฒนาประเทศ” (นักธุรกิจคนที่ 1)

“ภาษีเงินได้ พี่ว่าสมเหตุสมผล แต่ถ้าพูดในมุมคนโสดก็จะลำบากนิดนึง เพราะมันไม่มีตัวหารตัวลดหย่อน แบบทำบุญมันก็ลดหย่อนได้นิดหน่อย แต่ถ้าคนมีครอบครัว ค่าจะได้รับการลดหย่อนมากกว่า” (เจ้าหน้าที่คนที่ 2)

“ทราบว่าเป็นภาษีที่คนเป็นเจ้าของบ้าน ห่วงจะต้องจ่าย โดยเคยจ่ายเมื่อช่วงโควิดแรกๆ ตอนนั้นจะมีจดหมายมาให้จ่ายภาษีคอนโดที่อยู่ที่กรุงเทพฯ ส่วนตัวเองอยู่ภูเก็ตนะ” (ประชาชนคนที่ 1)

2. อาจารย์ ผู้พิพากษาและอัยการมีความคิดเห็นต่อภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ว่ามีความสำคัญต่อโครงสร้างระบบภาษีของประเทศไทย ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในการถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเพื่อเก็งกำไร และในกรณีที่ถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ผลักดันให้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นและนำไปใช้ให้ตรงกับความต้องการของประชาชน ดังข้อความสนับสนุน

“การจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน จะทำให้การถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์น้อยลง ความเหลื่อมล้ำทางสังคมก็จะน้อยลงด้วย” (ผู้พิพากษาคคนที่ 1)

“ผมมองว่า มันจะช่วยให้มีการลดการกักตุนที่ดินเพื่อการเก็งกำไร” (อัยการคนที่ 1)

“ภาษีตัวนี้เป็นการหารายได้เข้าประเทศ จึงมีความสำคัญกับประเทศไทย” (อาจารย์คนที่ 1)

ประเด็นที่ 2 ผลกระทบจากการจัดเก็บภาษี

ประเด็นผลกระทบ	ข้อความสนับสนุน
1. ความไม่สะดวกในการจ่ายภาษี	“ตอนนั้นอยู่ภูเก็ต แต่คอนโดที่ต้องจ่ายภาษีอยู่กรุงเทพฯ ต้องให้น้องสาวไปจ่ายให้ เพราะไม่มี QR Code” (ประชาชนคนที่ 1) “การกำหนดระยะเวลาในการแจ้งเปลี่ยนแปลง มันจะต้องเป็นอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเขาใจนะว่าเจ้าหน้าที่มีงานอื่นๆ ด้วย แต่มันก็ไม่สะดวกสำหรับเรา” (ประชาชนคนที่ 2)

ประเด็นผลกระทบ	ข้อความสนับสนุน
2. ค่าใช้จ่ายแอบแฝงในการจ่ายภาษี	“น้องจะต้องลงงานไปจ่ายให้ ภาษีที่ต้องจ่ายไม่เยอะ แต่ค่าแท็กซี่แพงกว่าภาษีที่ต้องจ่าย”(ประชาชนคนที่ 1) “ในกรณีบริษัท ถ้าเราไม่มี App สแกน เราก็ต้องวิ่งถือเงินสด หรือเช็คไป อบต. มันก็ไม่สะดวก เสียค่าน้ำมันอีก” (นักธุรกิจคนที่ 1)
3. ผลกระทบที่เกิดจากความผิดพลาดในการประเมินราคาที่ดิน	“อบต. แจงมาให้บริษัทจ่ายภาษีที่ดิน แต่บริษัทไม่มีโฉนดนี้ในมือเลยเข้าใจว่าทำโฉนดแปลงนี้หาย เราก็เลยดูภาพ Google Map ทางอากาศ พอไปดูแล้วพบว่าอาคารของสำนักงานเราเนี่ยมันคาบเกี่ยวอยู่กับที่ดินแปลงนี้อยู่หน่อยนึง แล้วก็อยู่บนที่ดินแปลงเราจริงๆ ด้วย เราก็เลยเชื่อว่า ในเมื่ออาคารของเราตั้งอยู่บนที่ดินแปลงนั้น แสดงว่าที่ดินที่เค้าแจ่มามันมีจริงๆ แต่โฉนดมันอาจจะไม่ได้อยู่ที่เรา เราจึงเสียภาษีที่ดินตามที่เค้าประเมินมาเรื่อยๆ จนกระทั่งวันหนึ่ง เราไปขอคัดโฉนดจากสำนักงานที่ดินเพราะเราเข้าใจว่าตัวเราทำโฉนดหาย แต่พอไปคัด ความก็มาแตกต่างเจ้าของกรรมสิทธิ์หลังโฉนดมันไม่ใช่เจ้าของบริษัท มันเป็นคนอื่นที่อยู่ติดกัน” (นักธุรกิจคนที่ 1) “เรามีที่ดิน 2 แปลงอยู่ติดกันเลยนะ แต่ที่ดินแปลง ก ราคาที่ประเมินตารางวาละสองพัน แต่ที่ดิน ข อยู่ติดกันเลย ราคาประเมินตารางวาละหนึ่งแสน เราเลยเข้าไปตรวจสอบราคาประเมินจากเว็บไซต์ของกรมธนารักษ์ ทำให้เราได้รู้ว่ามีแปลงหนึ่งที่เค้าประเมินราคามาผิด พอราคาประเมินที่ดินมันผิดปั๊บเนี่ย ภาษีก็ผิด จำนวนเงินที่จ่ายก็ผิด” (นักธุรกิจคนที่ 2)
4. ผลกระทบที่เกิดจากการตีความทางกฎหมายในเรื่องของที่ดินที่ใช้เพื่อการเกษตร	“ที่ดินเดิมเป็นที่ดินปลูกสร้างบ้านของพ่อแม่เป็นเกษตรกรโดยปลูกพืชพันธุ์หลายชนิด แต่ภาษีกำหนดใหม่ที่คุยกับเทศบาล เทศบาลบอกว่าจะต้องเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นพืชเชิงผสมไม่ได้ และเทศบาลยื่นบัญชีท้ายระเบียบว่าต้องปลูกมะพร้าวเท่าไร ขนุนกี่ต้น” (เจ้าหน้าที่ 1) “พื้นที่เกษตร ต้นไม้ผสมเค้าไม่เอาเลย เค้าว่าไม่ใช่ที่ดินเกษตร” (ประชาชนคนที่ 4)
5. ผลกระทบที่เกิดจากการตีความระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกัน	“เจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบงบๆ มีการประเมินผิดพลาดว่าบางปีเราจ่ายบางปีเราไม่จ่าย ทั้งๆ ที่เราจ่ายทุกปี แต่เค้าไม่ได้เก็บหลักฐานไว้ มันทำให้ประชาชนอย่างเรา เริ่มสั่นคลอนในแบบประเมินที่ส่งมาแล้ว” (นักธุรกิจคนที่ 1)

ประเด็นผลกระทบ	ข้อความสนับสนุน
6. ความเหลื่อมล้ำในการวางแผนภาษีระหว่างคนที่มีรายได้มากกับคนที่มีรายได้น้อย	“ในพื้นที่รกร้างนายทุนเอารัดเอาเปรียบที่ดินหมดแล้วปลูกต้นไม้อะไรก็ได้ เช่น ปลูกมะพร้าวในระยะที่ติดๆ กันมาก” (เจ้าหน้าที่คนที่ 2) “ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกันซึ่งมันต้องหมุนเวียนตลอดทั้งปี แล้วเค้ามาบอกเราว่าที่ดินของเราไม่ใช่ที่ดินเกษตรให้เราจ่ายภาษีในอัตรากาหนึ่งซึ่งจ่ายมากกว่าที่ดินเกษตร มันไม่ยุติธรรมสำหรับเรา” (ประชาชนคนที่ 3)

ประเด็นที่ 3 แนวทางการพัฒนากฎหมายในส่วนของพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562

1. ควรให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดต่างๆ ของกฎหมายฉบับนี้ให้มากขึ้น โดยการให้ภาคเอกชนร่วมเป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างประจำจังหวัด ดังนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนย่อมทำให้การพิจารณา ตลอดจนการวินิจฉัย กลั่นกรองความเห็นต่างๆ มีมิติมุมมองทางธุรกิจเข้ามาเสริมความละเอียดในการปฏิบัติงานมากขึ้น สามารถลดข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นระหว่างภาครัฐและเอกชน
2. กำหนดฐานภาษีและอัตราเฉพาะสำหรับธุรกิจบางประเภทให้มีความเหมาะสมและยืดหยุ่นเพื่อไม่ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีโดยเฉพาะภาคธุรกิจที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจท่องเที่ยวต้องขายกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อนำเงินมาชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
3. ควรมีหน่วยงานกลางเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะเริ่มต้นในการวางระบบ ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติให้มีความชัดเจนเป็นไปในแนวทางเดียวกันก่อน ช่วยเหลือรวบรวมกฎหมายลำดับรองให้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ตลอดจนมีระบบจัดเก็บภาษีที่ส่วนกลางออกเป็นระบบหลักเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเข้าใช้ได้ทันทีผ่านระบบกลาง
4. ลดหรือจำกัดจำนวนของกฎหมายลำดับรองไม่ให้มีมากเกินไปเพื่อลดการขัดกันระหว่างกฎหมายแม่บทกับกฎหมายลำดับรอง ลดการตีความที่ไม่ตรงกันระหว่างหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถดำเนินการโดยนำกฎหมายลำดับรองที่มีผลใช้บังคับแล้วนั้นเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติเพื่อพัฒนาให้มีสถานะเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งทำให้สามารถประกันสิทธิและเสรีภาพทางกฎหมายให้แก่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในเขตภูมิศาสตร์อันดามัน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านความแน่นอน ในประเด็น “ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการชำระภาษี

ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง” ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มีความซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจเนื่องจากมีกฎหมายลำดับรองเป็นจำนวนมาก การอธิบายเมื่อมีข้อซักถามของประชาชนในเรื่องเดียวกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างองค์กรกัน ย่อมมีแนวโน้มการตอบหรือการอธิบายข้อซักถามที่แตกต่างกันไปตามการตีความของเจ้าพนักงานผู้ตอบทำให้พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กฎหมายลำดับรอง ตลอดจนแนวปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่สอดคล้องกับหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีในข้อที่ว่าภาษีอากรต้องมีความแน่นอนชัดเจนในการบังคับจัดเก็บ (Leuangreung, 2020) เพราะหากกฎหมายมีความชัดเจนแต่กระบวนการบังคับใช้ที่ตามมาไม่มีความชัดเจนการจัดเก็บภาษีอากรย่อมมีความยากลำบากตามมา (Mutitacharoen, 2021) ฉะนั้น การมีกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนย่อมลดการตีความขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้การบังคับใช้มีความเป็นเอกภาพมากขึ้น

ด้านความประหยัด พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ “ท่านเสียเวลาในการต้องไปชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง” ซึ่งอยู่ในระดับเป็นปัญหาค่อนข้างมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้เพราะพบว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มักมีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างซึ่งเป็นฐานในการคิดคำนวณภาษีกระจายอยู่ในหลายเขตพื้นที่ไม่ได้จำกัดว่ามีทรัพย์สินอยู่แต่เพียงในพื้นที่ซึ่งตนอยู่อาศัยแท้จริงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความประหยัดโดยมิให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องมัวค่าใช้จ่ายแอบแฝงเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากจำนวนภาษีที่ต้องชำระให้แก่รัฐจึงต้องมีระบบจัดเก็บภาษีที่มีความสะดวกสามารถชำระได้โดยง่าย (Pinijpuvadol, 2020) เพื่อลดการตีความขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางแห่งที่แจ้งให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเดินทางมาชำระภาษี ณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการเสียภาษีอากรที่ดีต้องมีความสะดวก และความประหยัด

ด้านความเป็นธรรม แม้ผลการวิจัยเชิงปริมาณจะพบว่าราคาประเมินมูลค่าทรัพย์สินมีความเหมาะสมเป็นปัญหาระดับปานกลาง แต่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพกลับพบว่ามีปัญหาหลายประการ ได้แก่ 1) ราคาประเมินที่ดินที่อยู่ใกล้ทางสรรพสินค้าทำให้ราคาประเมินที่ดินสูงมากตามไปด้วย ส่งผลให้รายได้ของประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีไม่เพียงพอต่อการชำระภาษี ซึ่งการจัดเก็บภาษีในราคาประเมินที่สูงนี้ย่อมส่งผลเป็นการทำลายตัวทรัพย์สินของประชาชนซึ่งในทางข้อเท็จจริงบางกรณีไม่ควรให้เกิดขึ้น (Pinijpuvadol, 2023) โดยการที่ราคาประเมินที่ดินมีราคาสูงเพราะอยู่ในทำเลที่ตั้งใกล้ความเจริญไม่ได้หมายความว่าผู้ถือครองทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นผู้ที่มีความมั่งคั่งร่ำรวย กลับกันที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่บุคคลเหล่านั้นมีถือเป็นทรัพย์สินเดียวที่เป็นเครื่องมือในการดำรงชีพ หากยอมให้ภาระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมีจำนวนที่สูงเกินความสามารถของรายได้ของผู้มีหน้าที่เสียภาษี ย่อมทำให้ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างทำลายตัวทรัพย์สินของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเพราะต้องขายตัวทรัพย์สินนั้นไป ชำระปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Krueathep (2021) ที่พบว่ามีการกระจายภาระภาษีที่ไม่เป็นธรรมโดยเฉพาะกรณีของกิจการขนาดใหญ่ กิจการหอพัก ห้างเช่า และ

เจ้าของที่ดินรกร้างว่างเปล่า และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sosing et al. (2024) ที่พบว่าควรกำหนดให้มีการจัดแบ่งพื้นที่พิเศษในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

จากการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรณียุติภาพกับประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีคือ ปัญหาการประเมินราคาผิดพลาด กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีเขตพื้นที่ดูแลรับผิดชอบกว้างขวางแต่ตนเองมีทรัพยากรโดยเฉพาะทรัพยากรด้านบุคคลในจำนวนที่จำกัดโอกาสการประเมินราคาผิดพลาดย่อมเกิดขึ้น และส่งผลถึงการเกิดข้อพิพาทขึ้นในอนาคตระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามมา ซึ่งภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในประเทศไทยจะมีความแตกต่างกับสหรัฐอเมริกาที่ในหลายมลรัฐจะใช้วิธีให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีประเมินตนเองเพื่อแก้ปัญหาตามที่กล่าวมา (Yinger, 2020)

ด้านความแน่นอน แม้ผลการวิจัยเชิงปริมาณจะพบว่า “เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถตอบข้อสงสัยได้” เป็นปัญหาระดับปานกลางก็ตาม แต่จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพกลับพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีการแจ้งข้อบังคับใช้กฎหมายลำดับรองเป็นหลักในการประเมินเรื่องที่ดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรกรรม ตามประกาศกระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย เรื่อง “หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในการประกอบเกษตรกรรม” ทำให้ท้องถิ่นบางแห่งตีความตามกฎหมายลำดับรองนี้ว่า ประเภทของที่ดินที่จะถือว่าเป็นที่ดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรกรรมต้องเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว หรือปลูกพืชเชิงเดี่ยวให้เป็นสัดส่วนโดยแยกประเภทให้ชัดเจนเท่านั้นจึงจะถือว่าเป็นที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ไม่สามารถปลูกพืชเชิงผสมผสานแบบดั้งเดิมได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาในการตีความกฎหมายซึ่งเมื่อพิจารณาบัญชีแนบท้าย ก. ของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นว่ากฎหมายกำหนดให้การประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เป็นการทำไร่ การปลูกไม้ยืนต้น ฯลฯ หรือ ไม้ยืนต้นแบบผสมที่มีชนิดพืชตามตารางแนบท้ายจะต้องประกอบการเกษตรให้ได้อัตราขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นจึงจะถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์ในการประกอบการเกษตรกรรม กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องปลูกพืชเชิงเดี่ยวแต่เพียงอย่างเดียว การกำหนดจำนวนต้นต่อไร่ของชนิดพืชเป็นการกำหนดให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ทั้งนี้ หมายเหตุแนบท้ายบัญชียังกำหนดให้ในกรณีไม่สามารถเทียบเคียงชนิดพืชที่มีลักษณะใกล้เคียงตามบัญชีได้ให้พิจารณาตามลักษณะการประกอบการเกษตรในแต่ละท้องถิ่นเพื่อความยืดหยุ่นของกฎหมายไม่ให้กฎหมายมีความกระด้างหรือเคร่งครัดจนไม่สอดคล้องกับบริบทในแต่ละท้องถิ่นเกินไป

ด้านความสะดวก จากผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า “การให้บริการของเจ้าหน้าที่ในการรับชำระภาษีที่ดิน” เป็นปัญหาในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่าเจ้าหน้าที่ในหลายๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบข้อซักถามของประชาชนไม่ตรงกัน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเกิดความสับสนเพราะในบางกรณีประชาชนมีทรัพย์สินกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ อีกทั้งยังพบว่า “มีช่องทางการชำระภาษีที่ดินที่หลากหลาย” เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kantha et al. (2024) ที่พบว่า

ควรเพิ่มจำนวนพนักงานให้เพียงพอต่อการให้บริการ และจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการชำระภาษีหลายช่องทางเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้า

2. แนวทางในการแก้กฎหมายและแนวปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายโดยเรียงลำดับ ดังนี้

ระยะเริ่มต้น ควรให้หน่วยงานหรือระบบจากส่วนกลางมาช่วยท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษี ไม่ว่าจะเป็นการวางระบบ ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติให้มีความชัดเจนเสียก่อน มีการรวบรวมกฎหมายลำดับรองให้เป็นหมวดหมู่ไม่กระจัดกระจายในจำนวนหลายฉบับ โดยประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สามารถทราบถึงสิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนในฐานะผู้มีหน้าที่เสียภาษี ทั้งนี้ควรมีคำอธิบายในแบบฉบับประชาชนมิใช่ในแบบฉบับตัวบทกฎหมายแท้ๆ ที่ประชาชนทั่วไปยากแก่การทำความเข้าใจ ในส่วนของการจัดเก็บควรมีระบบกลางคอยช่วยเหลือสนับสนุนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสามารถนำระบบกลางมาใช้ได้ทันที ทั้งนี้ระบบดังกล่าวเพียงช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บเท่านั้น รายได้จากการจัดเก็บภาษียังคงต้องเป็นของท้องถิ่นอยู่นั่นเอง

ระยะกลาง ควรให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดต่างๆ ของกฎหมายฉบับนี้ให้มากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนย่อมทำให้การพิจารณา ตลอดจนการวินิจฉัยกลั่นกรองความเห็นต่างๆ มีมิติมุมมองทางธุรกิจเข้ามาเสริมความละเอียดในการปฏิบัติงานมากขึ้น อีกทั้งการมีภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมยังสามารถลดข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการไม่เข้าใจกันในบริบทของทั้งสองฝ่ายระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนด้วยการหาจุดสมดุลดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้ข้อพิพาทลดลงและเมื่อข้อพิพาทลดลงแล้วย่อมสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายภาษีอากรที่ดีต้องมีความประหยัดไม่เกิดค่าใช้จ่ายทั้งในแง่ภาครัฐและภาคเอกชน (Pinijpuvadol, 2004) ที่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของกระบวนการระงับข้อพิพาท

ระยะยาว กำหนดฐานภาษีและอัตราเฉพาะสำหรับธุรกิจบางประเภทไม่ให้เกิดการภาษีมากเกินไปจนทำให้ต้องขายกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อชำระภาษีทรัพย์สิน โดยเฉพาะธุรกิจที่มีทรัพย์สินเป็นที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่มีราคาประเมินทรัพย์สินที่สูง ตัวอย่างเช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจหอพัก หรือกิจการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีราคาประเมินสูงเพราะอยู่ในเขตท้องที่เศรษฐกิจท่องเที่ยว เป็นต้น กรณีดังกล่าวจะทำให้เจ้าของธุรกิจสามารถคงทรัพย์สินซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบธุรกิจของตนเองไว้ได้ มิใช่ต้องจำหน่ายตัวทรัพย์สินนั้นเพื่อชำระภาษี (Pinijpuvadol, 2023) สอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินในประเทศโปแลนด์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราตามประเภทของธุรกิจหรือเปลี่ยนแปลงตามที่ตั้งของกิจการด้วย โดยการพิจารณาคุณสมบัติดังกล่าวของธุรกิจย่อมเพิ่มความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี ส่งผลถึงความร่วมมือของผู้มีหน้าที่เสียภาษีให้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (Reczyńska, 2020)

ลดหรือจำกัดจำนวนของกฎหมายลำดับรองไม่ให้มีมากเกินไป การลดหรือจำกัดจำนวนของกฎหมายลำดับรองนั้นมีความจำเป็นเนื่องจาก พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายที่หน่วยงานผู้มีอำนาจบังคับจัดเก็บ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีจำนวนมาก ฉะนั้น การมีกฎหมายลำดับ

รองเป็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาการขัดกันระหว่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นแม่บทกับกฎหมายลูกซึ่งได้แก่กฎหมายลำดับรองที่กล่าวไว้ตามมาและเกิดปัญหาการตีความที่แตกต่างกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง ทั้งนี้กรณีการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้นมีความแตกต่างกับภาษีสรรพากรตามประมวลรัษฎากรที่แม้จะมีกฎหมายลำดับรองหลายฉบับเช่นกัน แต่เมื่อมีองค์กรหลักคือสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่จัดเก็บภาษี ดังนั้น การตีความ การใช้กฎหมายลำดับรองย่อมเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีเอกภาพมากกว่านั่นเอง โดยการลดหรือจำกัดจำนวนกฎหมายลำดับรองจะทำให้ลดปัญหาหรือข้อจำกัดของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ลดน้อยลงด้วย เพราะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภาระงานในการรวบรวมกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ หนังสือสั่งการลดน้อยลงตามมา (Watcharathanaphattada, 2024)

การลดหรือการจำกัดจำนวนกฎหมายลำดับรองอาจกระทำได้นำนากฎหมายลำดับรองที่ออกใช้บังคับแล้วมาดำเนินการสู่กระบวนการนิติบัญญัติเพื่อให้มีฐานะกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติต่อไป ซึ่งวิธีนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ แต่มีข้อดีคือ การผ่านกระบวนการนิติบัญญัติสามารถประกันได้ว่ากฎหมายที่ออกนั้นสามารถประกันสิทธิ และเสรีภาพแก่ประชาชนได้มากกว่ากฎหมายลำดับรองที่มีได้ผ่านกระบวนการดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในกฎหมายและแนวปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง และแนวปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมแตกต่างกันว่าประสบปัญหาที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. ควรมีการศึกษากฎหมายภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของต่างประเทศ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายของประเทศไทยต่อไป

References

- Kantha, T., Kietjareon, S., and Soonthorn, S. (2024). Factors affecting land and building tax collection of Samut Prakan Municipality. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(2), 121-134. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/article/view/273747/182612> [In Thai].
- Krueathep, V. (2021). Factors affecting land and building taxes. *Thai Journal of Public Administration*, 19(1), 35-53. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pajournal/article/view/248972/171067> [In Thai].
- Leonard, T., Yang, X., Zhang, L., and Reed, C. (2020). Impact of property tax abatement on employment growth. *Economic Development Quarterly*, 34(2), 209-221. <https://doi.org/10.1177/0891242420911712>
- Leuangreungrong, T. (2020). *General knowledge of tax law under the Revenue Code B.E.2563* (6th ed.). Krung Siam Publishing Company Limited. [In Thai]
- McCluskey, W. (2018). *Property tax: An international comparative review* [Ebook]. Retrieved January 26, 2024, from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsebk&AN=1982065&site=eds-live&authtype=ip,uid>
- Mutitacharoen, A. (2021). *Tax economics*. Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Pinijpuvadol, S. (2004). *Explanation of tax theory and principles* (3rd ed.). Vinyoochon Publishing Company Limited. [In Thai]
- Pinijpuvadol, S. (2020). *Tax law* (5th ed.). Vinyoochon Publishing Company Limited. [In Thai]
- Pinijpuvadol, S. (2022). *Land and building tax law*. Vinyoochon Publishing Company Limited. [In Thai]
- Reczyńska, J. (2020). The prospect of introducing cadastral tax in the context of the history of real estate taxes in Poland. *Geomatics, Landmanagement and Landscape*, (3), 43-53. <https://doi.org/10.15576/GLL/2020.3.43>
- Sosing, S., Wannalee, W., and Sarapong, T. (2024). Legal Issues in Tax Collection for Land and Buildings Benefiting from State Transportation Infrastructure Development Projects in Thailand. *Bot Bundit Journal*, 80(4), 11-40. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/botbundit/article/view/264968/186317> [In Thai].
- Srinual, A. (2017). Analysis on the new Land and Buildings Tax Bill. *Assumption University Law Journal*, 8(2), 12-28. <https://assumptionjournal.au.edu/index.php/LawJournal/article/view/3132/2011> [In Thai].

Watcharathanaphattada, P. (2024). Opinions of chief executives of Provincial Administrative Organization toward the correlation between effective future action strategies for human resource management and human resource management to Thailand 4.0.

The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal, 30(1), 56-70.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/258149/181385> [In Thai].

Yinger, J. (2020). The property tax in the United States. In J. Yinger (Ed.), *Foundations of property taxation* (pp. 3-49). World Scientific Publishing.

Youngman, J. M. (2016). *A good tax: Legal and policy issues for the property tax in the United States* [Ebook]. Retrieved January 26, 2024, from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsebk=eds-&AN=1204319&site=live&authtype=ip,uid>

อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพต่อ
ความตั้งใจลาออกของคนเจนเนอเรชั่นซีในอุตสาหกรรมโรงแรมเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
The Influence of Perceived Organizational Support and Career Adaptability
on Turnover Intention among Generation Z in the Hotel Industry in Bangkok

บุษกร คำโฮม*

Bussakorn Khumhome

ระดมบุญ หมั่นทรัพย์**

Radoomboon Mansub

Received : May 26, 2024

Revised : September 25, 2504

Accepted : October 2, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ และความตั้งใจลาออกของคนเจนเนอเรชั่นซี 2) อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ ที่มีต่อความตั้งใจลาออกของคนเจนเนอเรชั่นซี กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานเจนเนอเรชั่นซีจากอุตสาหกรรมโรงแรมในกรุงเทพมหานคร จำนวน 252 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่าพนักงานเจนเนอเรชั่นซีมีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร และมีความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพในระดับค่อนข้างสูง ส่วนความตั้งใจลาออกอยู่ในระดับปานกลาง โมเดลสมการโครงสร้างของการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square= 1273.561, df= 822, CMIN/DF= 1.549, CFI=0.904, RMR= 0.054, RMSEA = 0.047) ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก 2) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ ($\beta = 0.498$, $p < 0.001$) และ 3) ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก ดังนั้นองค์กรที่ต้องการพัฒนาความสามารถในการ

*อาจารย์ประจำคณะบริหารศาสตร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Lecturer in Management Science Faculty, Ubon Ratchathani University(Corresponding Author)

e-mail: ajpamubu@gmail.com

**นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Student of Master of Business Administration, Management Science Faculty, Ubon Ratchathani University

ปรับตัวด้านอาชีพให้กับพนักงานเจนเนอเรชันซี ผู้บริหารควรให้ผลตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมและยุติธรรม ให้ความรู้ในงานและโอกาสความก้าวหน้า บริหารสัญญาจ้างอย่างเป็นธรรม รับฟังข้อเสนอแนะจากพนักงาน มอบหมายให้ทำงานสำคัญ และชื่นชมเมื่อพนักงานทำงานท้าทายได้สำเร็จ

คำสำคัญ : การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร / ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ / ความตั้งใจลาออก / คนเจนเนอเรชันซี

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the level of perceived organizational support, career adaptability, and turnover intention among Generation Z and 2) the influence of perceived organizational support and career adaptability on turnover intention among Generation Z. Data was collected from 252 Generation Z employees in the Bangkok hotel industry, using a questionnaire as the research instrument. The data was analyzed using Structural Equation Modeling (SEM). The research found that Generation Z employees have an exceptionally high mean level of perceived organizational support, a relatively high level of career adaptability, and a moderate mean turnover intention. The conceptual model is consistent with empirical data (Chi-square= 1273.561, df= 822, CMIN/DF= 1.549, CFI=0.904, RMR= 0.054, RMSEA = 0.047). The result shows that 1) perceived organizational support does not significantly affect turnover intention. 2) Perceived organizational support positively affects career adaptability ($\beta = 0.498$, $p < 0.001$). 3) Career adaptability has no significant effect on turnover intention. Therefore, organizations that want to develop career adaptability for Generation Z employees should provide appropriate and fair compensation and benefits, offer job training and opportunities for advancement, manage employment contracts fairly, listen to employee feedback, assign important tasks, and recognize employees when they successfully complete challenging work.

Keywords : Perceived Organizational Support / Career Adaptability / Turnover Intention / Generation Z

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมาก โดยในปี พ.ศ. 2562 หรือช่วงก่อนการระบาดของโควิด 19 เป็นอุตสาหกรรมหลักที่เคยสร้างรายได้สูงถึง 2.99 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 17.73 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และคาดว่าหลังการระบาดของโควิด 19 จะสร้างรายได้มากกว่าเดิม

(TMBThanachart Bank Public Company Limited, 2023) ธุรกิจโรงแรมของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2567-2569 มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะมีจำนวน 35.6, 40 และ 43 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2567, 2568 และ 2569 ตามลำดับ คาดการณ์อัตราเข้าพักในช่วง 3 ปี โดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 70, 72 และ 73.5 ตามลำดับ (Bank of Ayudhya Public Company Limited, 2024) ปัญหาที่สำคัญของธุรกิจโรงแรมคือการขาดแคลนแรงงาน โดยจากการสำรวจของสมาคมโรงแรมไทยใน พ.ศ. 2566 พบว่าโรงแรม ร้อยละ 67 ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงาน ซึ่งเกิดจากแรงงานส่วนหนึ่งหันไปประกอบอาชีพอื่นและอีกส่วนหนึ่งเป็นการแย่งตัวกันระหว่างโรงแรม โดยผู้ประกอบการโรงแรมเห็นว่าหากปัญหายังไม่คลี่คลายจะกระทบกับคุณภาพการบริการและกระทบการรองรับลูกค้า (Thai Hotels Association, 2022) นอกจากนี้แรงงานที่ขาดแคลนแล้วธุรกิจโรงแรมยังพบปัญหาการลาออกที่สูง เห็นได้จากการสำรวจของบริษัทไมเคิล เพจ อินเทอร์เน็ตชั้นนำที่พบว่าอุตสาหกรรมสันทนาการการท่องเที่ยวในไทยมีแนวโน้มคนวางแผนจะลาออกในปี พ.ศ. 2565 สูงถึงร้อยละ 88 (Matichon Public Co., Ltd., 2022) การลาออกของพนักงานส่งผลเสียต่อองค์กรหลายประการไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มต้นทุนการรับพนักงาน การเพิ่มต้นทุนการพัฒนาพนักงาน กระทบต่อขวัญกำลังใจของพนักงานที่ยังอยู่ (Hall, 2019) ส่งผลให้การทำงานของพนักงานและองค์กรมีประสิทธิภาพลดลง (Halawi, 2014)

เจนเนอเรชันซีคือบุคคลที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา (Kim et al., 2020) ซึ่งในปัจจุบันคนกลุ่มนี้มีส่วนประมาณหนึ่งในสี่ของจำนวนประชากรไทยทั้งหมด (Kasikorn Research Center, 2021) คนกลุ่มนี้จะเป็นกำลังแรงงานหลักของประเทศไทยในอนาคต แม้ว่าจะเพิ่งเข้าสู่วัยทำงานแต่คนเจนเนอเรชันซีถูกจับตามองเนื่องจากผลสำรวจพนักงานในสหรัฐอเมริกาว่า 2,500 คน พบว่าเจนเนอเรชันซีมีแนวโน้มเปลี่ยนงานเร็วกว่าเจนเนอเรชันที่แก่กว่า (Half, 2023) ซึ่งสอดคล้องกับประเทศไทยที่สำรวจพบว่าภายในปี พ.ศ. 2565 พนักงานเจนเนอเรชันซีวางแผนจะลาออกสูงถึงร้อยละ 73 (Matichon Public Co., Ltd., 2022) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจลาออกของพนักงานโรงแรมเจนเนอเรชันซีในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนห้องพักมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ (National Statistical Office, 2022) จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่จะต้องความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทเพื่อให้ผู้ประกอบการนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและรักษาพนักงานกลุ่มนี้ให้อยู่กับองค์กรอย่างยั่งยืน

ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพเป็นกระบวนการทางสังคมจิตใจของพนักงานเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เป็นการปรับตัวเข้ากับภาระงานที่เปลี่ยนไป การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดทิศทางด้านอาชีพของตนเอง ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพส่งผลดีต่อองค์กรและพนักงาน โดยงานวิจัยในต่างประเทศพบว่าผู้ที่มีความสามารถปรับตัวในอาชีพจะมีความตั้งใจลาออกลดลง (Rasheed et al., 2020) ส่วนงานวิจัยในไทยพบว่าผู้ที่มีความสามารถปรับตัวในอาชีพจะมีความผูกพันต่องาน รู้สึกว่าตนเองมีความสมดุลระหว่างงานกับชีวิต (Smithikrai et al., 2023) และมีความยึดมั่นผูกพันในอาชีพ (Yuwannakul and Kleebbua, 2023) จะเห็นได้ว่าความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพมีประโยชน์หลายประการ องค์กรจึงควรศึกษาว่าพนักงานมีความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพในระดับมากหรือน้อย เพื่อวางแผนในการพัฒนางานวิจัยในไทยที่ผ่านพบว่าความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของพนักงานเจนเนอเรชันซีอยู่ในระดับ

สูงมาก และเจนเนอเรชันเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลของการจัดการอาชีพขององค์กรที่มีต่อความสามารถปรับตัวในอาชีพ (Khumhome and Tassawa, 2022) แต่สำหรับระดับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของคนเจนเนอเรชันซีในประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามงานวิจัยในจีนพบว่าคนเจนเนอเรชันซีมีความสามารถในการปรับตัวด้านการเลือกอาชีพค่อนข้างต่ำ และควรจะได้รับการพัฒนา (Jianzhi and Worapongpat, 2022)

สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ งานวิจัยในไทยพบว่าผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมส่งผลให้ผู้ตามมีความสามารถปรับตัวด้านอาชีพ (Smithikrai et al., 2023) นอกจากนี้ลักษณะส่วนบุคคล เช่น ลักษณะการมุ่งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ (Khumhome and Tassawa, 2022) การมีบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ และการมีบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกยังส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพอีกด้วย (Yuwannakul and Kleebbua, 2023) การศึกษาในกลุ่มนักศึกษาชาวจีนพบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรส่งผลทางบวกต่อความสามารถปรับตัวในอาชีพ (Ma et al., 2020)

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรเป็นความรู้สึกของพนักงานที่รับรู้ว่าองค์กรให้ความสำคัญ เห็นคุณค่าในการทำงานของพนักงาน และให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ งานวิจัยต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่าในอุตสาหกรรมบริการ การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรส่งผลให้ความตั้งใจลาออกลดลง (Akgündüz and Şanlı, 2017) และส่งผลทางอ้อมผ่านความพึงพอใจในงานทำให้ความตั้งใจลาออกลดลง (Duarte and Silva, 2023) ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยพบว่าพนักงานโรงแรมยังรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมากยังต้องการคงอยู่กับองค์กรมากตามไปด้วย (Lertvittayatan, 2021) และพบว่าการรับรู้การจัดการด้านอาชีพขององค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ (Chaikit et al., 2019)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าในประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยที่หาอิทธิพลระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ และยังไม่มีงานวิจัยที่หาอิทธิพลระหว่างความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพกับความตั้งใจลาออก งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ศึกษาเพื่อเติมเต็มช่องว่างความรู้ดังกล่าวโดยศึกษาในอุตสาหกรรมโรงแรมและในเจนเนอเรชันซีที่มีปัญหาการลาออกสูง ผู้วิจัยคาดหวังว่าความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายองค์กรที่มีความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทย เพื่อรักษานักงานโรงแรมในไทยให้คงอยู่กับองค์กร อันจะนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขององค์กรในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ และความตั้งใจลาออกของกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชันซีในอุตสาหกรรมโรงแรมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ที่มีต่อความตั้งใจลาออกของกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชันซีในอุตสาหกรรมโรงแรมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

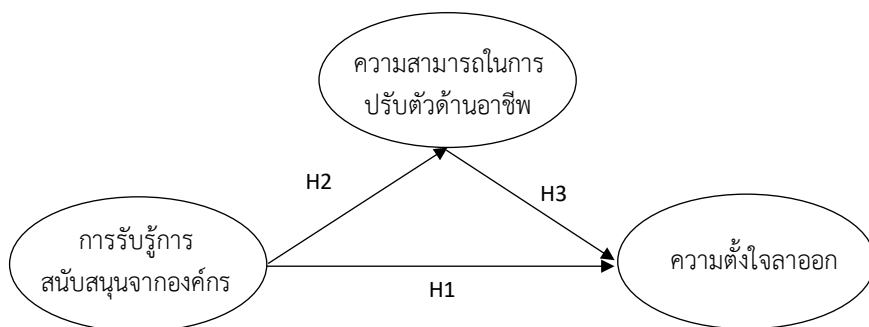
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ที่มีต่อความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชั่นซีในอุตสาหกรรมโรงแรมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ ที่มีต่อความตั้งใจลาออกของกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชั่นซีในอุตสาหกรรมโรงแรมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

1. การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลในทิศทางลบกับความตั้งใจลาออก
2. การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลในทิศทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ
3. ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพมีอิทธิพลในทิศทางลบกับความตั้งใจลาออก

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 พัฒนามาจากงานวิจัยของ Akgündüz and Şanlı (2017) ที่ระบุว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรส่งผลทางลบต่อความตั้งใจลาออก สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พัฒนามาจากทฤษฎีการสร้างอาชีพ (Career Construction Theory: CCT) (Savickas, 2013) ที่กล่าวว่าความสามารถปรับตัวในอาชีพเกิดขึ้นจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ทฤษฎีการสนับสนุนองค์กร (Organizational Support Theory: OST) ที่ระบุว่า การที่พนักงานรับรู้ว่าการให้อำนาจและใส่ใจในความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขาจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ด้านบวกแก่องค์กร เช่น ทัศนคติด้านบวก และเกิดพฤติกรรมที่ดีในการทำงาน (Eisenberger et al., 1986) และงานวิจัยของ Ma et al. (2020) ที่ระบุว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรส่งผลทางบวกต่อความสามารถปรับตัวในอาชีพ สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 พัฒนามาจากงานวิจัยของ Rasheed et al. (2020) ที่ระบุว่า ความสามารถปรับตัวในอาชีพส่งผลทางลบต่อความตั้งใจลาออก และจากงานวิจัยและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น นำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยนี้คือกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นซีหรือกลุ่มคนที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาที่ทำงานในระดับปฏิบัติการ ในอุตสาหกรรมโรงแรมซึ่งเป็นประชากรที่ไม่ทราบจำนวน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ซึ่งระบุว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 5 เท่าของข้อคำถามหรือพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า (Bentler and Chou, 1987) งานวิจัยนี้มีข้อคำถาม 49 ข้อ กลุ่มตัวอย่างจึงเท่ากับ 5 คูณ 49 เท่ากับ 245 คน งานวิจัยนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อายุงาน ตำแหน่งงาน ตอนที่ 2-4 ข้อคำถามเป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 2 การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความรู้ในงานและโอกาสความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการยอมรับ และด้านการปฏิบัติงาน โดยปรับปรุงแบบสอบถามมาจากงานวิจัยของ Petcharee (2018) ตอนที่ 3 ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเอาใจใส่ในอาชีพ การควบคุมตนเองในอาชีพ ความใฝ่รู้ในอาชีพ และความมั่นใจในอาชีพ โดยปรับปรุงจาก Career Adapt-Abilities Scale ที่ถูกพัฒนาโดย Savickas and Porfeli (2012) ตอนที่ 4 ความตั้งใจลาออกปรับปรุงแบบสอบถามมาจาก Oumpeng (2015)

3. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence: IOC) ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.66 จะถูกนำไปทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลการทดสอบพบว่าค่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ และความตั้งใจลาออก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.63, 0.92 และ 0.86 ตามลำดับ หากพิจารณาตามเกณฑ์ของ Taber (2017) และ Hair et al. (2015) ที่ระบุว่าแบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปถือว่ามีความน่าเชื่อถือระดับปานกลาง แสดงว่าแบบสอบถามของงานวิจัยดังกล่าวสามารถยอมรับได้ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์หาค่าประจักษ์ยืนยันผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าโมเดลการวัดของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสามารถปรับตัวในอาชีพ และความตั้งใจลาออกสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.001 คำนวณหาค่าประจักษ์ประกอบมาตรฐานตัวแปรสังเกตได้ของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสามารถปรับตัวในอาชีพ และความตั้งใจลาออก อยู่ระหว่าง 0.510-0.817, 0.530-0.727, 0.865-0.925 ซึ่งถือว่ายอมรับได้ตามเกณฑ์ของ Stevens (2009)

4. การเก็บข้อมูล เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยประสานงานกับโรงแรมเพื่อขอแจกแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยโพสต์ในกลุ่มโซเชียลมีเดียของกลุ่มคนที่ทำงานในโรงแรม เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มตัวอย่างที่แท้จริง ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามเพื่อคัด

กรอ ดังนี้ “ข้อที่ 1 คุณทำงานในธุรกิจโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครใช่หรือไม่ (ถ้าตอบไม่ใช่ ท่านไม่ต้องทำแบบสอบถามนี้ต่อไป)” “ข้อที่ 2 โปรดระบุ อายุ ปี (หากคุณอายุมากกว่า 27 ปีขึ้นไป ไม่ต้องทำแบบสอบถามนี้ต่อไป)”

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด และใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 25-26 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อายุงาน 3-4 ปี ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ 4 ข้อ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 4.07, SD = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความรู้ในงานและโอกาสความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการยอมรับ และด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ = 4.15, SD = 0.46) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความเอาใจใส่ในอาชีพ ด้านการควบคุมตนเองในอาชีพ ด้านความใฝ่รู้ในอาชีพ ด้านความมั่นใจในอาชีพ อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจลาออกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.90, SD = 1.39)

2. การทดสอบเงื่อนไขพื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้พบว่าตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.009 ถึง 0.676 โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่วนใหญ่มีระดับความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.7 ถือว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน (Baggio and Klobas, 2011) นอกจากนี้การทดสอบการแจกแจงของข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 10 ตัว พบว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัว มีค่าความเบ้ระหว่าง -1.063 ถึง -0.121 ซึ่งมีค่าไม่เกิน + 3 และความโด่งระหว่าง -1.616 ถึง 3.607 ซึ่งมีค่าไม่เกิน + 10 จึงสรุปได้ว่าการแจกแจงเป็นไปตามเกณฑ์ (Kline, 2015) ข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ และการแจกแจงของข้อมูล

	RSW	KJO	JS	AWP	OP	CC	CT	CR	CF	TI
RSW	1.000									
KJO	0.676**	1.000								
JS	0.637**	0.691**	1.000							
AWP	0.551**	0.536**	0.420**	1.000						

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	RSW	KJO	JS	AWP	OP	CC	CT	CR	CF	TI
OP	0.447**	0.488**	0.348**	0.515**	1.000					
CC	0.427**	0.428**	0.450**	0.399**	0.310**	1.000				
CT	0.300**	0.336**	0.305**	0.322**	0.291**	0.601**	1.000			
CR	0.253**	0.290**	0.174**	0.360**	0.311**	0.382**	0.601**	1.000		
CF	0.292**	0.233**	0.186**	0.279**	0.264**	0.377**	0.512**	0.582**	1.000	
TI	0.099**	0.113**	0.160**	0.020**	0.077**	0.161**	0.052**	-0.009**	0.015**	1.000**
Skewness	-0.821	-0.692	-0.0969	-0.692	-0.704	-0.857	-1.063	-0.548	-0.430	-0.121
Kurtosis	1.203	0.593	1.415	0.936	0.897	1.690	3.607	0.609	-0.101	-1.616

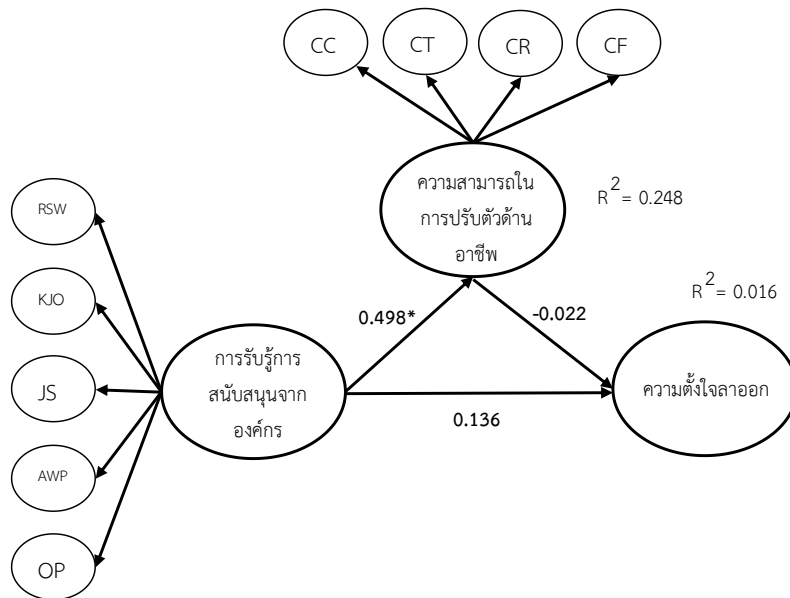
หมายเหตุ: CA = ความสามารถปรับตัวในอาชีพ CC = ความเอาใจใส่ในอาชีพ CT = การควบคุมตนเองในอาชีพ

CR = ความใฝ่รู้ในอาชีพ CF = ความมั่นใจในอาชีพ POS = การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร

RSW = ผลตอบแทนและสวัสดิการ KJO = ความรู้ในงานและโอกาสความก้าวหน้า

JS = ความมั่นคงในการทำงาน AWP = การยอมรับ OP = การปฏิบัติงาน TI = ความตั้งใจลาออก

3. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์ครั้งแรกพบว่าโมเดลไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลเพื่อลดค่าไคสแควร์ (χ^2) และค่าองศาอิสระ (df) โดยการพิจารณาปรับค่า Modification Indices ซึ่งเป็นการปรับค่าความแปรปรวนร่วม (Covariance) ที่มีค่ามากที่สุดก่อน ผลการวิเคราะห์หลังปรับโมเดลพบว่าโมเดลมีความสอดคล้อง ค่าสถิติ $\chi^2 = 1273.561$, $df = 822$, $\chi^2/df = 1.549$, RMSEA = 0.047, RMR = 0.054 และ CFI = 0.904 จึงสรุปได้ว่าโมเดลวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการประมาณค่าอิทธิพลของตัวแปรแฝงในโมเดลการวิจัยแสดงดังภาพที่ 2 และตารางที่ 2 ซึ่งจากตารางและภาพแสดงให้เห็นว่า 1) ค่าอิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรต่อความตั้งใจลาออกนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรไม่มี อิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก 2) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถปรับตัวในอาชีพ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.498 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย และ 3) ค่าอิทธิพลของความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพต่อความตั้งใจลาออกนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงว่าความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก

ภาพที่ 2 แบบจำลองสมการโครงสร้างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพต่อความตั้งใจลาออกของคนเจนเนอเรชั่นซีจากอุตสาหกรรมโรงแรมในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปร

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรตาม					
	ความสามารถปรับตัวในอาชีพ			ความตั้งใจลาออก		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร	0.498**	-	0.498**	0.136	-0.011	0.125
ความสามารถปรับตัวในอาชีพ	-	-	-	-0.022	-	-0.022

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก ขยายความได้ว่า การที่องค์กรให้การสนับสนุนด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ความรู้ในงานและโอกาสการก้าวหน้า ความมั่นคงในการทำงาน ให้การยอมรับ และสนับสนุนการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อความตั้งใจลาออกของพนักงานเจนเนอเรชั่นซีในอุตสาหกรรมโรงแรมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปรากฏการณ์นี้อธิบายได้ว่า สิ่งที่องค์กรสนับสนุนอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนกลุ่มนี้ เห็นได้จากงานวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้พนักงานเจนเนอเรชั่นซีในประเทศไทยยังคงอยู่กับองค์กรคือ ความยึดหยุ่นในการทำงาน การที่หัวหน้างานรับฟังความคิดเห็นของพวกเขา การที่องค์กรนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในระบบการทำงาน และการลดระบบอาวุโส (Sukki, 2022) นอกจากนี้ เจนเนอเรชั่นซียังต้องการมีกิจการเป็นของตนเอง จึงมองหาโอกาสใหม่ๆ อยู่เสมอเพื่อสร้างเสริม

ประสบการณ์ให้ตนเอง โดยนิตยสาร Forbs ระบุว่าร้อยละ 93 ของเจนเนอเรชั่นซีชอบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของธุรกิจ และร้อยละ 75 ของเจนเนอเรชั่นซีต้องการเปิดตัวธุรกิจของตนเอง (Kratz, 2024) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Putri et al. (2023) ที่พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Takaya et al. (2020) ที่พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลด้านลบต่อความตั้งใจลาออก และไม่สอดคล้องกับ Jandasang and Jadesadalug (2018) ที่พบว่าการรับรู้การสนับสนุนขององค์กรด้านค่าตอบแทน ด้านความมั่นคงและด้านโอกาสก้าวหน้าส่งผลให้พนักงานพึงพอใจในงานและอยากอยู่กับองค์กรต่อไป อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาโดยไม่แยกเจนเนอเรชั่น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลในทิศทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ ขยายความได้ว่ากรณีที่พนักงานเจนเนอเรชั่นซีจากอุตสาหกรรมโรงแรมในกรุงเทพมหานครรับรู้ว่าการมอบค่าตอบแทนหรือสวัสดิการอื่นๆ ที่ยุติธรรม รู้สึกถึงความมั่นคงในการทำงาน องค์กร ให้ความรู้และโอกาสการก้าวหน้า ให้การยอมรับ และสนับสนุนการปฏิบัติงาน จะทำให้พนักงานมีความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ กล่าวคือมีความตระหนักถึงเส้นทางอาชีพในอนาคต มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสนใจใฝ่รู้ในงานของตน และมีความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถทำงานที่รับผิดชอบได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะพนักงานรู้สึกว่าการให้การสนับสนุนหากทำงานที่นี้มีเส้นทางความก้าวหน้าให้จึงทำให้เขาวางแผนเส้นทางและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Harmen et al. (2022) ที่พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ และสอดคล้องกับทฤษฎีการสนับสนุนจากองค์กรของ Eisenberger et al. (1986) กล่าวคือการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรจะช่วยให้พนักงานรู้สึกว่ามีคุณค่าและได้รับการยอมรับจากองค์กร ซึ่งส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการทำงาน และมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาทักษะและความรู้ ซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงในการทำงานได้ดีขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังยืนยันทฤษฎีการสร้างอาชีพ (Savickas, 2013) ที่กล่าวว่าความสามารถปรับตัวในอาชีพเกิดขึ้นจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม กล่าวคือการสนับสนุนจากองค์กรเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักถึงเส้นทางอาชีพในอนาคต มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสนใจใฝ่รู้ในงานของตน และมีความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถทำงานที่รับผิดชอบ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก ขยายความได้ว่าแม้ว่าพนักงานเจนเนอเรชั่นซีจากอุตสาหกรรมโรงแรมในกรุงเทพมหานครจะตระหนักถึงเส้นทางอาชีพในอนาคต มุ่งมั่นในการทำงาน ใฝ่รู้ และมั่นใจในความสามารถในการทำงาน ก็ไม่ได้หมายความว่าคนเหล่านี้จะยังอยากอยู่กับองค์กรหรือไม่อยากลาออก ทั้งนี้อธิบายได้ด้วยงานวิจัยของ Ma et al. (2020) ที่พบว่ากลุ่มคนเจนเนอเรชั่นซีที่มีความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพมีแนวโน้มมีผลการปฏิบัติงานที่ดี มักจะค้นหาโอกาสในอาชีพอยู่เสมอ และมีแนวโน้มได้รับโอกาสการจ้างงาน ด้วยเหตุนี้กลุ่มคนดังกล่าวจึงมั่นใจในตนเองและมีทางเลือกในอาชีพหรือตำแหน่งงานใหม่ๆ ดังนั้นการที่พวกเขาจะอยู่หรือไปจากองค์กรอาจจะขึ้นอยู่กับ

ปัจจัยอื่นๆ แต่ไม่เกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hao-Wei (2023) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพและความตั้งใจลาออก ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sun et al. (2023) ที่พบว่าความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพมีอิทธิพลทางลบกับความตั้งใจลาออกอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ

4. การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ดังนี้ 1) ผลการวิจัยที่ว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก เป็นข้อค้นพบที่โต้แย้งทฤษฎีการสนับสนุนองค์กรที่ระบุว่าการทำงานรับรู้อาสาสมัครให้คุณค่าและใส่ใจในความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขาจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ด้านบวกแก่องค์กร ผลงานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าในบริบทที่แตกต่าง และช่วงอายุที่แตกต่าง ผลลัพธ์จากการสนับสนุนขององค์กรนั้นมีโอกาสแตกต่างกันได้ 2) ผลการวิจัยที่พบว่าการทำงานรับรู้อาสาสมัครมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสามารถในการปรับตัว เป็นการยืนยันทฤษฎีการสร้างอาชีพ ที่กล่าวว่าความสามารถปรับตัวในอาชีพเกิดขึ้นจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีนี้ยังสามารถใช้ได้กับคนเจนเนอเรชันซี ในอุตสาหกรรมโรงแรม ประเทศไทย 3) ผลการวิจัยที่พบว่าความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออก เป็นการค้นพบครั้งแรกในประเทศไทย ซึ่งมีประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โรงแรมที่ต้องการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพให้กับพนักงานเจนเนอเรชันซีควรสนับสนุนพนักงานในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ เช่น ให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ใกล้เคียงหรือมากกว่าโรงแรมอื่นในพื้นที่ใกล้เคียง มีเกณฑ์การปรับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ยุติธรรม 2) ด้านความรู้ในงานและโอกาสความก้าวหน้า เช่น ฝึกอบรมในการพัฒนาตนเอง จัดกิจกรรมพัฒนาพนักงานและสร้างเส้นทางอาชีพให้เห็นเป็นรูปธรรม 3) ด้านความมั่นคงในการทำงาน เช่น การบริหารสัญญาจ้างอย่างเป็นธรรม พนักงานที่ผลงานดีมีการต่อสัญญาระยะยาว 4) ด้านการยอมรับ เช่น สร้างความรู้สึกว่าพนักงานเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าขององค์กร โดยการรับฟังข้อเสนอแนะ มอบหมายให้ทำงานสำคัญ และชื่นชมเมื่อพนักงานทำงานท้าทายได้สำเร็จ 5) ด้านการปฏิบัติงาน เช่น มีอุปกรณ์การทำงานที่ปลอดภัย สภาพพร้อมใช้ มีประสิทธิภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน เช่น แสง สี เสียง ความสว่าง อุณหภูมิที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนจากองค์กรต่อความตั้งใจลาออก โดยเปรียบเทียบเจนเนอเรชันวายและเจนเนอเรชันซี

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจลาออก การวิจัยครั้งต่อไปควรให้ความสนใจในการสำรวจตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ (Mediator Variable) เพื่ออธิบายกลไกที่อาจมีอยู่ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ การระบุและวิเคราะห์ตัวแปรที่เป็นตัวกลางจะช่วยให้เรา

เข้าใจว่าปัจจัยอื่นๆ อาจมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างความสามารถในการปรับตัวและความตั้งใจลาออกได้อย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีที่เข้มแข็งและการออกแบบกลยุทธ์ในการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จและล้มเหลวของในการสร้างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พัฒนางานองค์กรต่อไป

References

- Akgündüz, Y., and Şanlı, S. C. (2017). The effect of employee advocacy and perceived organizational support on job embeddedness and turnover intention in hotels. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 118-125. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.12.002>
- Baggio, R., and Klobas, J. E. (2011). *Quantitative methods in tourism: A handbook*. the MPG Books group Ltd.
- Bank of Ayudhya Public Company Limited. (2024). *Thailand's business and industry trends form 2024 to 2027*. Retrieved January 30, 2024, from <https://www.krungsri.com/en/research/industry/summary-outlook/industry-outlook-2024-2026> [in Thai].
- Bentler, P. M., and Chou, C. (1987). Practical issues in structural modeling. *Sociological Methods & Research*, 16(1), 78-117. <https://DOI:10.1177/0049124187016001004>
- Chaikit, T., Yongyuan, B., Musikan, W., and Saeree, P. (2019). The study of the career adaptability, perceived organization career management and turnover intention of the employees in an industry in Samutprakan Province. *ARU Research Journal*, 6(2), 37-43. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-arj/article/view/212843/147991> [In Thai].
- Duarte, A. P., and Silva, V. H. (2023). Satisfaction with internal communication and hospitality employees' turnover intention: Exploring the mediating role of organizational support and job satisfaction. *Administrative Sciences*, 13(10), 216. <https://doi.org/10.3390/admsci13100216>
- Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., and Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology*, 71(3), 500-507. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.71.3.500>

- Halawi, A. H. (2014). Stimuli and effect of the intention to leave the organization. *European Scientific Journal*, 1, 184-198. <https://www.researchgate.net/publication/324391234>
- Half, R. (2023). *Job optimism holds steady: 1 in 4 workers currently looking for a new role*. Retrieved November 1, 2023, from <https://press.roberthalf.com/2023-07-27-Job-Optimism-Holds-Steady-1-in-4-Workers-Currently-Looking-for-a-New-Role>
- Hall, J. (2019). *The cost of turnover can kill your business and make things less fun*. Retrieved February 1, 2023, from <https://www.forbes.com/sites/johnhall/2019/05/09/the-cost-of-turnover-can-kill-your-business-and-make-things-less-fun/?sh=2a2d98b77943>
- Hao-Wei, C. (2023). *The relationship between career adaptability and turnover intention: The moderating effect of job characteristics* [Unpublished master's thesis]. National Taiwan Normal University.
- Hair, J. F., Celsi, M., Money, A. H., Samouel, P., and Page, M. (2015). *The essentials of business research methods* (3rd ed.). Routledge.
- Harmen, H., Nizam, A., Farid, F., and Muhammad, I. (2022). Perceived organizational support and career adaptability towards work performance: A literature review. In B. C. Pratama, S. Kabir, H. M. Kabir, R. Yaya, S. Kassim, J. Kovács, N. Tubastuvi, T. Pandansari, A. Fitriati, W. Purwidiyanti, and S. B. Santoso (Eds.), *Innovation in Economic, Finance, Business, and Entrepreneurship for Sustainable Economic Development. The 3rd International Conference of Business, Accounting, and Economics, ICBAE 2022* (pp. 715-725). European Alliance for Innovation.
- Jandasang, D., and Jadesadalug, V. (2018). Perceived organizational support affecting job performance through employee job satisfaction supplements bangkok. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 24(1), 32-49. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/129790/97481> [in Thai].
- Jianzhi, X., and Worapongpat, N. (2022). Adaptability of freshmen in dalian luxun academy of fine arts. *Journal of Buddha Magga*, 7(2), 51-62. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bdm/article/view/254307/170763> [in Thai].
- Kasikorn Research Center. (2021). *"Gen Z" First Jobber of the new generation to understand the "differences"*. Retrieved February 1, 2023, from <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Gen-Z-11-08-21.aspx> [In Thai].

- Khumhome, B., and Tassawa, C. (2022). *The influence of organizational career management on career adaptability: learning goal orientation as a mediating variable (Research report)*. Management Science Faculty, Ubon Ratchathani University. [in Thai]
- Kim, A., McInerney, P., Smith, T. R., and Yamakawa, N. (2020). *What makes Asia-Pacific's Generation Z different?*. Retrieved February 1, 2023, from <https://www.mckinsey.com/capabilities/growth-marketing-and-sales/our-insights/what-makes-asia-pacifics-generation-z-different>
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). Guilford Press.
- Kratz, J. (2024). *What gen Z entrepreneurs want*. Retrieved March 29, 2024, from <https://www.forbes.com/sites/stevenaquino/2024/03/18/how-pet-tech-company-petcube-is-making-pet-parenting-more-accessible-to-every-human/?sh=6b30773560f3>
- Lertvittayatan, T. (2021). *Factors influencing to persistence of hotel staff in Bangkok affected by Covid-19 situation* [Unpublished master's thesis]. Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Matchon Public Co., Ltd. (2022). *Big wave of resignations: 69% of Thai people are willing to accept no salary increase in exchange for a better life balance*. Retrieved March 29, 2023, from <https://www.prachachat.net/csr-hr/news-967002> [in Thai].
- Ma, Y., Chen, S., and Ruangkanjanases, A. (2020). *Perceived organizational support and career adaptability as predictors of self and environmental-career exploration: An empirical investigation in China*. Retrieved March 28, 2023, from <https://doi.org/10.20944/preprints202007.0592.v1>
- National Statistical Office. (2022). *Accommodation survey 2022*. Retrieved March 28, 2023, from https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230929154600_61861.pdf [in Thai].
- Oumpeng, S. (2015). *Factors affecting supervisor turnover in the corporate Accounting Division of the Siam Cement Group, Bangkok, Thailand* [Unpublished master's thesis]. Thammasat University. [in Thai]
- Petcharee, S. (2018). *Perceived organizational support influencing organizational citizenship behavior of operation employees at Thai Obayashi Corp., Ltd* [Unpublished master's thesis]. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [in Thai]

- Putri, D., Bagis, F., Tubastuvi, N., and Widhiandono, H. (2023). Understanding turnover intention: Exploring the influence of job security, perceived organizational support, and job satisfaction as a mediator. *International Journal of Scientific Research and Management*, 11(12), 5614-5630. <https://DOI:10.18535/ijsrcm/v11i12.em11>
- Rasheed, M. I., Okumus, F., Weng, Q., Hameed, Z., and Nawaz, M. S. (2020). Career adaptability and employee turnover intentions: The role of perceived career opportunities and orientation to happiness in the hospitality industry. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 44, 98-107. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.05.006>
- Savickas, M. L. (2013). Career construction theory and practice. In. S. D. Brown, & R. W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work*. (2nd ed., pp. 147-183). John Wiley & Sons, Inc.
- Savickas, M. L., and Porfeli, E. J. (2012). *Career adapt-abilities inventory--version 1.0*. Retrieved March 27, 2023, from <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Ft17291-000>
- Smithikrai, C., Kanmano, S., and Apaipo, S. (2023). The Influence of Ethical Leadership on Workplace Well-Being: A Parallel Serial Mediation Model. *Human Resource and Organization Development Journal*, 15(2), 1-25. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HRODJ/article/view/255907/174914> [in Thai].
- Stevens, P. J. (2009). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (5th ed). Routledge.
- Sukkij, R. (2022). *How to retain generation Z in the IT business in Thailand?* [Unpublished master's thesis]. Mahidol University. [in Thai]
- Sun, C., Xing, Y., and Wen, Y. (2023). Association between career adaptability and turnover intention among nursing assistants: The mediating role of psychological capital. Retrieved March 28, 2023, from <https://bmcnurs.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12912-023-01187-y>
- Taber, K. S. (2017). The use of Cronbach's Alpha when developing and reporting research instruments in science education. *Research in Science Education*, 48(6), 1273-1296. <https://DOI 10.1007/s11165-016-9602-2>
- Takaya, R., Arsil., and Ramli, A. H. (2020). Perceived organizational support and turnover intention. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 151, 59-63. <https://DOI:10.2991/aebmr.k.200915.015>

- Thai Hotels Association. (2022). *Hotel business operator sentiment index*. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.thaihotels.org/17316689/hotel-business-operator-sentiment-index> [in Thai].
- TMBThanachart Bank Public Company Limited. (2023). *TTB analytics indicates that the hotel business in 2023 will recover to its highest level before Covid*. Retrieved November 26, 2023, from https://media.ttbbank.com/5004/analytics_business_and_industry/47-th.pdf [in Thai].
- Yuwannakul, S., and Kleebbua, C. (2023). Antecedents and consequence of career adaptability among applied Thai traditional medicine students. *Journal of Education Khon Kaen University*, 46(3), 11-27. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/251343/177547> [in Thai].

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกสับนโต๊ะอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุด้วยการประยุกต์ใช้

เทคนิคการแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ

Development of Ceramics Tableware Design for the Elderly Using Quality

Function Deployment

พิพัฒน์ จิตรอารีรักษ์*

Phiphat Chit-arirak

กนกพร ศรีปฐมสวัสดิ์**

Kanokporn Sripathomswat

Received : June 6, 2024

Revised : September 2, 2024

Accepted : October 1, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกสับนโต๊ะอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยใช้การแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ มาช่วยในการวิเคราะห์และออกแบบ ซึ่งแตกต่างจากวิธีดั้งเดิมที่เน้นออกแบบเคยใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การศึกษานี้มุ่งเน้นการออกแบบ จาน ชาม และแก้วน้ำ โดยคำนึงถึงความสะดวกสบาย ประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัย และความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การวิจัยดำเนินการโดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจำนวน 60 คน คัดเลือกด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทำการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ และแบบประเมินความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของผู้สูงอายุสามารถจัดออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความสะดวกสบาย ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านกรรมวิธีการผลิต ข้อมูลเหล่านี้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ 2 รูปแบบที่มีแรงบันดาลใจในการออกแบบแตกต่างกัน และสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบด้วยการพิมพ์สามมิติ ผลการประเมินความพึงพอใจแสดง

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์นวัตกรรมเซรามิกส์ ภาควิชาเทคโนโลยีศิลปอุตสาหกรรม

คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Lecturer Department of Innovative Ceramic Product Design Department of Industrial Arts

Technology, Faculty of Architecture and Design King Mongkut's University of Technology

North Bangkok

**อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมอุตสาหการ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Lecturer Department of Industrial Engineering Technology College of Industrial Technology

King Mongkut's University of Technology North Bangkok (Corresponding Author)

e-mail: kanokporn.s@cit.kmutnb.ac.th

ให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้งสองรูปแบบได้รับความพึงพอใจในระดับสูง โดยจานแบบที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ย 4.50 ชามแบบที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ย 4.52 และแก้วน้ำแบบที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ย 4.50 ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุควรคำนึงถึงทั้งด้านสุนทรียศาสตร์และประโยชน์ใช้สอยควบคู่กัน เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ทั้งสวยงามและใช้งานง่าย นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาต่อยอดเพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุในเชิงพาณิชย์ต่อไป โดยสรุปการใช้เทคนิคในการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่นๆ สำหรับผู้สูงอายุในอนาคตได้

คำสำคัญ : ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์บนโต๊ะอาหาร / ผู้สูงอายุ / การออกแบบผลิตภัณฑ์ / เทคนิคการแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ

ABSTRACT

This research aims to develop ceramic tableware products for the elderly using Quality Function Deployment (QFD), diverging from traditional product development methods. The study focuses on designing plates, bowls, and cups, considering aesthetics, functionality, safety, and target group suitability to enhance the quality of life for older adults. The research employed a sample of 60 elderly individuals selected through purposive sampling. Data collection involved interviews using research tools comprising interview forms, ceramic product design processes, and prototype satisfaction evaluation forms. The results revealed that the elderly's needs could be categorized into four main groups: emotional aspects, aesthetics, functionality, and production methods. This information guided the design of two prototype models with different design inspirations, created using 3D printing. Satisfaction evaluation showed high levels of approval for both prototype models, with the first plate design scoring an average of 4.50, the first bowl design 4.52, and the second cup design 4.50, reflecting an effective response to the elderly's needs. This research suggests elderly product design should balance aesthetics and functionality for attractive, user-friendly items. Further research should apply the findings to commercial elderly product design. In conclusion, the QFD technique demonstrated efficiently developed elderly-friendly ceramics, offering a model for future senior product design.

Keywords : Ceramic Tableware Design / Elderly People / Product Design / Quality Function Deployment

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่างๆ (Department of Older Persons, 2021) กลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มของปัญหาทางสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวมากขึ้น ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นวัยพึ่งพิงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ (Kiattian and Rojanatrakul, 2022) โดยผู้สูงอายุ 75 ปีขึ้นไป จะมีสภาวะติดเตียงเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 2.6 จากช่วงอายุ 60-64 ปี ที่มีเพียงร้อยละ 0.9 ส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลที่เพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่มักมีปัญหาด้านสุขภาพทั้งทางจิตและทางกาย รวมทั้งขาดผู้ดูแล (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022) การจัดการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทยยังขาดการจัด สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพที่เสื่อมถอยลง (Tootongkam, 2018) เริ่มตั้งแต่ที่พักอาศัย สิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน เป็นต้น การเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ มีชีวิตที่ยืนยาว ควรเริ่มจากการมีคุณภาพชีวิตที่ดีตั้งแต่ภายในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมและมีผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอย และลดอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุนั้นมีศักยภาพและความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ (Phorawat, 2019) ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการใช้งานเฉพาะของผู้สูงอายุเหล่านั้นยังคงมีไม่มากนัก

ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดมีหน้าที่ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการได้ นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์ต้องสามารถสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมให้เกิดประโยชน์ใช้สอยที่ดีขึ้นทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจสามารถเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น เพื่อไปสู่การเพิ่มราคาสินค้า เป็นที่พึงประสงค์ดึงดูดใจ และตอบสนองรสนิยมของกลุ่มเป้าหมายได้ โดยเฉพาะการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในด้านกายวิภาค สรีระ และความพึงพอใจทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุที่มีเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยในอนาคต พจนานวณวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น งานของ Promma (2014) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ในท้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก และปัจจัยความน่าเชื่อถือ ตามลำดับ งานของ Boriboon (2016) ออกแบบอุปกรณ์รับประทานอาหารสำหรับผู้สูงอายุที่ข้อมือมีเสื่อม อย่างไรก็ตามในกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ทางด้านผลิตภัณฑ์ (Product design) จำเป็นต้องพิจารณาด้านสุนทรียศาสตร์ และประโยชน์ใช้สอยควบคู่กัน (Jarungjitsoonthorn, 2005) ผู้ออกแบบต้องค้นหาข้อมูลความต้องการเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นมีรูปทรง ขนาด สี สีสันสวยงาม น่าใช้ ตรงตามรสนิยมของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย

นอกจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นความสวยงามแล้ว นักออกแบบ (Designer) สามารถค้นหา รวบรวมความต้องการในการออกแบบได้หลายแนวทาง เทคนิคการแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ (Quality Function Deployment : QFD) (Sullivan, 1986) เป็นเทคนิคที่งานวิจัยนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการออกแบบ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยนำหลักการเบื้องต้นของ QFD มาเป็นเครื่องมือช่วยในการรวบรวมข้อมูลความต้องการของผู้ใช้อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการ และแก้ปัญหาที่พบจาก

ผลิตภัณฑ์เดิม โดยจุดเริ่มต้นของหลักการนี้คือ ข้อมูลความต้องการของลูกค้า (Voice of customer) (Cohen, 1995) หรือในที่นี้คือ ความต้องการของผู้ใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับจากการประยุกต์ใช้ แนวทางนี้สามารถช่วยให้นักออกแบบค้นพบแนวทางในการตัดสินใจที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ดีที่สุด (Sasananan, 2023) อีกนัยหนึ่งเป็นการประกันคุณภาพการออกแบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความพึงพอใจของผู้บริโภคเป็นหลัก รวมถึงถ่ายทอดความต้องการของผู้บริโภคให้เป็นวัตถุประสงค์การของการออกแบบ กล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยสื่อสาร สร้างความเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์ระหว่างนักออกแบบกับผู้บริโภค งานวิจัยทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จำนวนมาก ใช้ QFD ในการค้นหาความต้องการจากลูกค้า เพื่อนำมาเป็นโจทย์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบตัวอย่างการประยุกต์ใช้ที่น่าสนใจอย่างต่อเนื่องในงานของ Rawangwong et al. (2020) และ Rawangwong et al. (2022)

นอกจากนี้หลักการยศาสตร์ ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มผู้สูงอายุ ดังเช่นในงานของ Boriboon (2016) ออกแบบอุปกรณ์รับประทานอาหารสำหรับผู้สูงอายุที่ข้อนิ้วมือเสื่อม ด้วยขนาดและรูปทรงที่จับเหมาะสมสอดคล้องกับขนาดรูปร่างของมือผู้สูงอายุ ผลิตภัณฑ์สร้างความกระชับมั่นคงในการใช้งาน จะเห็นได้ว่าในผลิตภัณฑ์ภาชนะสำหรับรับประทานอาหาร ได้แก่ จาน ชาม และแก้วน้ำ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้สูงอายุใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด ซึ่งต้องมีการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับผลิตภัณฑ์สำหรับรับประทานอาหาร โดยมุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้งานได้สะดวก ลดข้อบกพร่องที่อาจทำให้เกิดอันตราย ความไม่สะดวกสบาย คำนึงถึงท่าทางการเคลื่อนไหว และตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายของผู้สูงอายุ โดยอ้างอิงจากปัจจัยของมนุษย์นำไปใช้ให้เหมาะสมกับการรับประทานอาหาร และไม่เกิดอันตรายต่อร่างกายของผู้สูงอายุ Woodson et al. (1992) ได้สรุปขั้นตอนของการออกแบบที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย เป็น 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ การออกแบบเบื้องต้น การออกแบบในรายละเอียด และการทดสอบระบบ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้หลักการยศาสตร์ในงานวิจัยนี้ สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมือ ได้แก่ การจับ การเคลื่อนย้าย เป็นต้น เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้งาน ทั้งการเตรียมอาหาร การรับประทานอาหาร การเคลื่อนย้าย การทำความสะอาด เป็นต้น ซึ่งนำหลักการทางกายศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เพื่อการออกแบบขนาด รูปทรง ตำแหน่งการจับ ปริมาตรที่เหมาะสม และสะดวกต่อการใช้งานในหน้าที่ที่แตกต่างกัน

นอกเหนือจากการใช้สอยแล้ว การออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองด้านอารมณ์เช่นกัน การออกแบบที่ตอบสนองด้านอารมณ์ (Emotional Design) (Kongprasert, 2015) คือความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ความรู้สึกตอบสนองของกลุ่มเป้าหมาย (Emotional responses) ที่มีต่อภาพลักษณ์ของสินค้า (Design appearance) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของกลุ่มเป้าหมาย และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสามารถแบ่งการตอบสนองออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ตอบสนองต่อรูปลักษณ์ที่สวยงาม ตอบสนองต่อพฤติกรรมการใช้งาน และตอบสนองต่อภาพลักษณ์ของผู้ใช้ การออกแบบที่ตอบสนองด้านอารมณ์ของงานวิจัยนี้ได้แก่การผสมผสานปัจจัยต่างๆ ทั้งรูปทรง ลวดลาย สี สัน ประโยชน์ใช้สอย และการยศาสตร์ ให้เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิต กระแสนิยม หรือแนวโน้มอื่นที่เกิดขึ้นได้อย่างกลมกลืนลงตัว มีความสวยงามโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการตลาด และความเป็นไปได้ในการผลิตจำนวนมาก ส่วนการให้ลำดับ

ความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์นั้น เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับรับประทานอาหารเช้า ควรพิจารณาที่ประโยชน์ใช้สอย ความสะดวกสบายในการใช้ ความสวยงาม และอาจต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

จากที่กล่าวมา ผลิตภัณฑ์เซรามิกสับน้เต้าอาหารที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้สูงอายุมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเหมาะสม งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกสับน้เต้าอาหารสำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้กรณีศึกษาจากกลุ่มผู้สูงอายุ และประยุกต์ใช้หลักการเบื้องต้นของ QFD เพื่อค้นหาความต้องการของผู้ใช้ ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำไปใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการด้านความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย การวิเคราะห์นี้ใช้วิธีการแบบสหวิทยาการในศาสตร์การออกแบบ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ตอบสนองทั้งด้านการใช้งานและความสวยงามได้อย่างลงตัว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ความต้องการผลิตภัณฑ์เซรามิกสับน้เต้าของกลุ่มผู้สูงอายุด้วยการประยุกต์ใช้เทคนิค QFD
2. พัฒนาการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยนักออกแบบ
3. สร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการพิมพ์แบบสามมิติ (3D Printing)

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย มีขั้นตอนดังแสดงในภาพที่ 1 โดยพัฒนาแนวคิดในการออกแบบจากทฤษฎีการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ร่วมกับการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งาน เป็นเครื่องมือช่วยนักออกแบบในการสร้างความเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์ ระหว่างผู้ออกแบบกับผู้ใช้โรค และนำไปออกแบบกับกรณีศึกษาเครื่องใช้เซรามิกสับน้เต้าอาหารสำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

งานวิจัยนี้ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกสับน้ําอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยมีทางเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุอายุระหว่าง 65-75 ปี ที่สามารถช่วยเหลือตนเองและทำกิจกรรมประจำวันได้ อาทิ การเตรียมอาหาร การรับประทานอาหาร การดื่มน้ำ และการทำความสะอาด กลุ่มเป้าหมายจำนวน 60 คนนี้ถูกคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้สูงอายุที่ใกล้ชิดกับนักศึกษาในรายวิชาออกแบบ กระบวนการเก็บข้อมูลเริ่มจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อตรวจสอบความต้องการ ความคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการใช้เครื่องใช้เซรามิกสับน้ําอาหาร

สำหรับการเลือกผลิตภัณฑ์วิจัย ผู้วิจัยเลือกศึกษาจาน ชาม และแก้วน้ำ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้สูงอายุใช้งานบ่อย การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่ปัจจัยการใช้งานที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาที่ผู้สูงอายุพบระหว่างการใช้อุปกรณ์เหล่านี้ โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะถูกวิเคราะห์ผ่านการแจกแจงความถี่ และประมวลผลด้วยหลักการเบื้องต้นของ QFD โดยมีขั้นตอนคือ การสำรวจความต้องการ รวบรวมความต้องการ จัดกลุ่มและจัดเรียงความสำคัญความต้องการ ซึ่งช่วยในการระบุลำดับความสำคัญและจัดกลุ่มความต้องการของผู้ใช้งาน ทั้งในด้านความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย

ขั้นตอนถัดไปคือ การส่งข้อมูลผ่านการวิเคราะห์ไปยังนักออกแบบ เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ซึ่งประกอบด้วยแบบร่างสองมิติ การเลือกแนวคิดการออกแบบ ลวดลาย และสีที่เหมาะสม หลังจากได้แบบผลิตภัณฑ์ นักวิจัยจะสร้างต้นแบบผ่านการพิมพ์แบบสามมิติ (3D printing) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างต้นแบบอย่างรวดเร็ว (Rapid Prototyping) เพื่อลดระยะเวลาในการสร้างต้นแบบ ต้นแบบเหล่านี้จะถูกนำไปทดสอบการใช้งานจริงกับกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อประเมินความพึงพอใจและความเหมาะสมในการใช้งาน จากนั้นสรุปผลการทดสอบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาค้นคว้า ได้มีการออกแบบกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ที่แตกต่างจากงานวิจัยที่ส่วนใหญ่ที่ได้ทำการศึกษาออกแบบผลิตภัณฑ์แยกเป็นสาขาวิชาเฉพาะทางใดทางหนึ่ง ได้แก่ ในสาขาทางการออกแบบผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม เน้นการออกแบบตามหลักหน้าที่การใช้งานและความสวยงาม และส่วนงานที่เน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงวิศวกรรม เน้นการนำเสนอการใช้เทคนิควิธีในการสืบค้นความต้องการของลูกค้าด้วยเครื่องมือทางวิศวกรรมหลากหลายรูปแบบ

แต่สำหรับงานวิจัยนี้ได้ทำการทดลองนำกระบวนการทั้งสองสาขามาเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ไว้ในกระบวนการที่เชื่อมต่อกัน โดยผลการศึกษาแบ่งเป็นสามส่วน (1) ผลการศึกษาปัญหาการใช้งาน พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ และผลการค้นหาและวิเคราะห์ความต้องการผู้ใช้ในการรวบรวมเสียงจากลูกค้า นำมาจำแนกจัดลำดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นำผลลัพธ์มาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านกรรมวิธีการผลิต (2) นำผลที่ได้กำหนดเป็นข้อมูลและเป้าหมายของการออกแบบสร้างสรรค์ ผลของการออกแบบสร้างสรรค์ นำไปสร้างต้นแบบสามมิติด้วยเครื่องพิมพ์สามมิติ และ (3) การทดสอบการใช้งานต้นแบบและสอบถามความคิดเห็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาปัญหาการใช้งานและพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์

ผลการศึกษาปัญหาการใช้งานและพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์แสดงถึงความสำคัญในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยพฤติกรรมเริ่มจากการดักข้าวใส่ในภาชนะที่เตรียมไว้ จากนั้นผู้สูงอายุมักถือภาชนะด้วยมือข้างที่ถนัด หรือใช้สองมือหากข้าวยังร้อน ผู้สูงอายุมักถือด้วยสองมือเพื่อนำภาชนะไปวางที่บริเวณรับประทานอาหารก่อน แล้วจึงกลับมาเพื่อยกอาหารที่เหลือ หรือในบางกรณี ผู้สูงอายุนำภาชนะทั้งหมดวางบนถาดเพื่อเคลื่อนย้ายไปยังบริเวณรับประทานอาหารพร้อมกัน

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการใช้งานผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมการรับประทานอาหารการสัมผัส การรับรู้รส และการตอบสนองต่ออุณหภูมิผลลงตามวัย เนื่องมาจากผิวหนัง ระบบการไหลเวียนของเลือด และระบบประสาท ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้การรับรู้รสลดลง ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดข้อจำกัดในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุ ในลักษณะที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ความแข็งแรง และประสาทสัมผัส การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบการรับประทานอาหาร เนื่องจากการเคลื่อนไหวที่มีข้อจำกัดรวมไปถึงการสัมผัสอาหารที่ร้อนซึ่งสามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะมือเป็นอวัยวะที่ทำหน้าที่หลักคือ ด้านการหยิบจับสิ่งของ ด้านการเคลื่อนย้าย และยกสิ่งของ เป็นต้น มือจึงมีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ เมื่อไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต และส่งผลให้คุณภาพของการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุลดลง ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับรับประทานอาหารของกลุ่มผู้สูงอายุ ควรมีรูปแบบที่รองรับพฤติกรรมการใช้งาน โดยควรคำนึงถึง ขนาด รูปร่าง และน้ำหนัก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องต่อการใช้งาน การหยิบจับ เคลื่อนย้าย และความปลอดภัย เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการรับประทานอาหาร และเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารสำหรับผู้สูงวัย ที่มุ่งเน้นผลิตจากวัสดุเซรามิกส์เท่านั้น ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานอยู่เป็นลักษณะของผลิตภัณฑ์จาน ชาม และแก้วน้ำ ที่พบได้ทั่วไปตามท้องตลาด ซึ่งไม่รองรับในการใช้งานที่มีข้อจำกัดทางกายภาพ และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของกลุ่มผู้สูงอายุได้

ผลการค้นหาและวิเคราะห์ความต้องการผู้ใช้

ในการรวบรวมเสียงจากกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดดังนี้ สำรวจเสียงของลูกค้าจากการสอบถามคำถามในเชิงปัญหาจากผลิตภัณฑ์ และสิ่งที่อยากได้ นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดกลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีทั้งในส่วนของความต้องการที่จับต้องได้และจับต้องได้ยาก ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามตารางสำรวจ โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดจากการสำรวจเสียงของผู้บริโภค นำมาจัดกลุ่มด้วยฟังก์ชันเชื่อมโยงที่ละด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านกรรมวิธีการผลิต ทำทีละผลิตภัณฑ์ ทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์ได้แก่ จาน ชาม และแก้ว ปัญหาที่มีความซ้ำซ้อนกัน นำมาจัดเรียงให้เป็นรูปประโยคที่สื่อความหมายเดียวกัน เช่น ข้อมูลจากเสียงผู้บริโภคได้แก่ (1) จับไม่อยู่มือ (2) ลื่น (3) จับแล้วเหมือนจะหล่น (4) ไม่นั่นคงเวลาจับ (5) จับไม่ถนัด นำมาจัดเรียง รวบรวมอยู่ในปัญหา “ลื่น หยิบจับไม่ถนัด” เป็นต้น

ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างผลลัพธ์เสี่ยงของผู้บริโภค ระบุถึงปัญหาที่ผู้ใช้พบจากการใช้งานผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด โดยเป็นกลุ่มความต้องการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้งานและประโยชน์ใช้สอย (Function) รวม 15 ปัญหา เรียงลำดับน้ำหนักความสำคัญที่ได้จากการสำรวจ จากมากไปน้อย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รวบรวมปัญหาด้านประโยชน์ใช้สอย (Function) ของงานในท้องตลาด (เรียงลำดับจากมากไปน้อย)

ลำดับที่	น้ำหนักความสำคัญ	ปัญหาที่พบ
1	0.1388	มีน้ำหนักมากเกินไป
2	0.1204	ไม่สะดวกต่อการตักกิน
3	0.1082	ลื่น หยิบจับไม่ถนัด
4	0.1061	ก้นตัน
5	0.0980	ทำความสะอาดยาก
6	0.0857	ต้องดูแลรักษาอย่างระมัดระวัง
7	0.0633	ทนกับความร้อนได้น้อย
8	0.0531	มีประโยชน์ใช้สอยเพียงอย่างเดียว
9	0.0531	ชอบเตี้ย
10	0.0469	ผลิตภัณฑ์สึกหรองง่าย
11	0.0429	รูปทรงใหญ่เกินไป
12	0.0327	ไม่กันความร้อน
13	0.0204	มีขนาดเล็กเกินไป
14	0.0204	มีขนาดใหญ่จับไม่ถนัด
15	0.0102	พื้นที่ในการใช้งานน้อย
รวมน้ำหนักความสำคัญ	1.0000	

หลังจากนั้นใช้ข้อมูลทั้งหมดจากการสำรวจเสี่ยงของผู้บริโภค กำหนดเป็นคำถามชนิดให้เลือกตอบตามน้ำหนักความสำคัญ ให้ระดับคะแนน (Rating Scale) จากข้อมูลที่ได้รับ (Data) โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดจากเสี่ยงของผู้บริโภคในแต่ละด้าน กลุ่มตัวอย่างแต่ละท่านสามารถตอบได้เพียง 5 ลำดับเฉพาะข้อที่เห็นว่าสำคัญ จากมากไปหาน้อยตามความรู้สึของผู้ตอบ นำผลรวมมาสรุปจัดเรียงลำดับ ดังตัวอย่างเรียงลำดับความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุในผลิตภัณฑ์เครื่องใช้เซรามิกสับนึ่งอาหาร ประเภทจาน รวมทั้ง 4 ด้าน แสดงในตารางที่ 2

พิจารณาข้อมูลที่ได้นี้เป็นข้อมูลความต้องการเบื้องต้น ที่เป็นการกำหนดทิศทางของเทคนิคที่จะสามารถทำให้ตอบสนองในแต่ละความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ แต่เพื่อไม่เป็นการตีกรอบในการออกแบบมากเกินไป จึงมิได้ทำการวิเคราะห์คะแนนความเชื่อมโยงในเมตริกซ์ของข้อกำหนดทางเทคนิค

ตารางที่ 2 ความต้องการของในผลิตภัณฑ์งาน 5 ลำดับแรกในแต่ละด้าน (เรียงลำดับสำคัญมากไปหาน้อย)

ความต้องการ	ลำดับ ความสำคัญ	รายละเอียดความ ต้องการ	ความต้องการ	ลำดับ ความสำคัญ	รายละเอียดความ ต้องการ
ด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Emotion)	1	ให้ความรู้สึกตก ง่าย	ด้านความ สวยงาม (Aesthetics)	1	สีของงานไม่เข้ากับวัย
	2	รู้สึกว่ามีน้ำหนักมาก ไม่เหมาะกับวัย		2	สีดูจืดเกินไป
	3	ไม่ส่งเสริม ภาพลักษณ์ผู้ใช้งาน		3	สีสันทึบเกินไป
	4	เรียบง่ายขึ้น ไม่ ดึงดูด		4	ลวดลายไม่ทันสมัย
	5	สไตล์ไม่ตรงตาม รสนิยมกลุ่มผู้สูงอายุ		5	ลวดลายไม่น่าใช้งาน
ด้าน ประโยชน์ ใช้สอย (Function)	1	มีน้ำหนักมากเกินไป	ด้านกรรมวิธี การผลิต (Production)	1	วัสดุไม่ค่อยทนแตกหัก ได้ง่าย
	2	ไม่สะดวกต่อการดัด กั้น		2	วัสดุเสื่อมสภาพไว
	3	ลื่น หยิบจับไม่ถนัด		3	ความแข็งแรงน้อยอายุ การใช้งานสั้น
	4	กันดื่น		4	มีการผลิตที่ซับซ้อน
	5	ทำความสะอาดยาก		5	เมื่อใช้ระยะเวลานาน เกิดรอยราน

จากข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 2 ได้ความต้องการผลิตภัณฑ์งาน ที่สำคัญ 5 ลำดับแรกในแต่ละด้าน นำมาวิเคราะห์และสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ดังนี้

ด้านอารมณ์ความรู้สึก ให้ความรู้สึกตกง่าย รู้สึกว่ามีน้ำหนักมากไม่เหมาะกับวัย ไม่ส่งเสริมภาพลักษณ์ผู้ใช้งาน เรียบง่ายขึ้น ไม่ดึงดูด และสไตล์ไม่ตรงตามรสนิยมกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนั้นแนวทางออกแบบผลิตภัณฑ์ควรมีลักษณะให้ความรู้สึกปลอดภัยในการใช้งาน ดึงดูดในการใช้งาน และส่งเสริมภาพลักษณ์ผู้ใช้งาน

ด้านความสวยงาม สีของงานไม่เข้ากับวัย สีดูจืดเกินไป สีสันทึบเกินไป ลวดลายไม่ทันสมัย และลวดลายไม่น่าใช้งาน ดังนั้นแนวทางออกแบบผลิตภัณฑ์ควรมีลักษณะสีสดใส ลวดลาย แลรูปทรงสวยงาม ทันสมัย สิ่งที่กำหนดรูปทรงสาม คือ รูปด้านข้าง (Profile) ซึ่งมีผลให้เป็นรูปทรงที่แตกต่างกันออกไป เช่น

รูปทรงครึ่งวงกลม รูปทรงพาราโบลา รูปทรงกรวย และรูปทรงเอส เป็นต้น ส่วนสีสันทนสวยงามน่าดึงดูดใจ ซึ่งมีผลทางจิตใจให้ผู้สูงอายุรับประทานอาหารได้มากขึ้น

ด้านประโยชน์ใช้สอย มีน้ำหนักมากเกินไป ไม่สะดวกต่อการพกพา สิ้นหยิบจับไม่ถนัด ก้นตื้น และทำความสะอาดยาก ดังนั้นแนวทางออกแบบผลิตภัณฑ์ควรมีลักษณะเหมาะสมกับการใช้งาน เช่น การจับ การตักอาหารได้สะดวก ขนาดที่พอเหมาะ และมีน้ำหนักไม่มาก ซึ่งขนาดของผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับโภชนาการอาหารสำหรับผู้สูงอายุ 1 มื้อ เช่น อาหารประเภทข้าว แป้ง ก๋วยเตี๋ยว ควรบริโภคแต่พอควร และน้อยลงมีมื้อละ 1 ทัพพี จับเหมาะมือ มีร่องเพื่อช่วยให้มือจับได้ถนัด และไม่หลุดลื่นได้ง่าย

ด้านกรรมวิธีการผลิต วัสดุไม่คอยทนแตกหักได้ง่าย วัสดุเสื่อสภาพไว ความแข็งแรงน้อยอายุการใช้งานสั้น มีการผลิตที่ซับซ้อน และเมื่อใช้ระยะเวลานานเกิดรอยราน ดังนั้นแนวทางออกแบบผลิตภัณฑ์ควรมีลักษณะมีความทนทาน มีน้ำหนักพอเหมาะ และการจัดเก็บเคลื่อนย้ายได้สะดวก

เห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานอยู่ และที่พบได้ทั่วไปตามท้องตลาด ไม่รองรับในการใช้งานที่มีข้อจำกัดทางกายภาพ และตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของกลุ่มผู้สูงอายุได้

ผลการพัฒนางานออกแบบสร้างสรรค์ที่น่าสนใจ

ผลการพัฒนางานออกแบบสร้างสรรค์ที่น่าสนใจนี้ เป็นการอธิบายกระบวนการและขั้นตอนการออกแบบ ความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เป็นข้อมูลให้นำมาพัฒนาผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์แบบร่างในขั้นตอนแรกของการออกแบบสร้างสรรค์ สรุปได้โดยสังเขปดังนี้

ด้านอารมณ์ความรู้สึก คำนึงการใช้งาน และผลของผลิตภัณฑ์ที่มีต่ออารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มผู้สูงอายุตอบสนองต่อรูปลักษณะที่สวยงาม (Visceral Level) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุสามารถตอบสนองได้ทันทีหลังจากที่ได้เห็นเพียงรูปทรงของผลิตภัณฑ์ เช่น แสดงออกถึงความโอบเอื้อ ปรารถนา ทันสมัย หรือนำความเชื่อที่เป็นสิริมงคล สัญลักษณ์ความโชคดี มั่นคง อายุยืนยาว นำมาออกแบบลวดลายจัดวางองค์ประกอบ และตกแต่งบนผลิตภัณฑ์ให้สวยงามน่าดึงดูดใจ ซึ่งอาจช่วยให้ผู้สูงอายุอยากใช้งานผลิตภัณฑ์ หรือรับประทานอาหารได้มากขึ้น นำมาสู่การมีชีวิตที่ยืนยาว มีสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ด้านความสวยงาม เป็นวิธีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมและได้ผลดี เพราะความสวยงามเป็นความพึงพอใจแรกในกลุ่มเป้าหมายสัมผัสได้ ได้แก่ รูปทรง สี และลวดลาย ผลิตภัณฑ์ควรมีความสวยงามน่าใช้ ตรงตามรสนิยมของกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนี้

รูปทรง: สิ่งที่กำหนดรูปทรงผลิตภัณฑ์ คือ รูปด้านข้าง ซึ่งมีผลให้ภาชนะเกิดเป็นรูปทรงที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยเลือกใช้ลักษณะรูปทรงแบบครึ่งวงกลม และรูปทรงโค้งแคเทอนารี นำมาผสมผสานกันเพราะมีรูปทรงที่สวยงาม อ่อนหวาน นุ่มนวล และเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย

สี: ความพึงพอใจของสีมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประสาทสัมผัส การรับรู้ส่งผลต่อความรู้สึกของผลิตภัณฑ์ การเลือกใช้สีเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเพิ่มการรับรู้ และช่วยในการมองเห็นได้ง่ายมากขึ้น การเลือกของตาทำให้ผู้สูงอายุมีปัญหาความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน และความสุขสบายอื่น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักมีปัญหาทางสายตา มีการแยกแยะความแตกต่างของสีได้น้อย จากข้อมูลพบว่าสีแดง และสีน้ำเงิน เป็นสีที่ผู้สูงอายุ

จดจำได้ง่าย แต่มองเห็นวัตถุที่มีสีม่วงและสีน้ำเงินไม่ชัด ไม่สามารถแยกความแตกต่างของสองสีนี้ได้ชัดเจน แต่ผู้สูงอายุจะมองเห็นวัตถุสีแดงและสีเหลืองได้ชัดเจนดีมาก เนื่องจากเลนส์ตาที่กลายเป็นสีเหลืองมากขึ้น ยอมให้แสงสีเหลืองและสีแดงผ่านได้ดี

ลวดลาย: สำหรับผู้สูงอายุ นำเสนอแนวทางที่ทำการออกแบบสองแนวทาง คือ แนวทางแรกนำลวดลายที่แสดงความรู้สึกรวดเร็ว โฉบเฉี่ยว สง่างาม ทันสมัยสวยงาม และแนวทางที่สองนำลวดลายที่เกี่ยวกับความเชื่อสิริมงคล สัญลักษณ์ความโชคดี มั่นคง อายุยืนยาว เช่น ดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์ที่เป็นมงคล และลายมงคลของจีน โดยนำทั้งสองแนวทางมาออกแบบจัดวางองค์ประกอบลวดลายใหม่ ตกแต่งบนภาชนะให้สวยงามน่าดึงดูดใจ ซึ่งอาจช่วยให้ผู้สูงอายุอยากใช้งานผลิตภัณฑ์ หรืออยากรับประทานอาหารมากยิ่งขึ้น

ด้านประโยชน์ใช้สอย ควรสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจในกายภาพของกลุ่มผู้สูงอายุทั้งขนาด และสัดส่วน มีความเหมาะสมกับอวัยวะเพื่อความรู้สึกที่ดี สะดวกสบายในการทำงาน และต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลิตภัณฑ์มีเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ การรับประทานอาหาร หรือช่วยให้อยากใช้งานผลิตภัณฑ์ ซึ่งนำมาสู่การมีชีวิตที่ยืนยาว และมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ ตัวอย่างแนวทางที่นำเสนอ ได้แก่ งาน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 15-20 เซนติเมตร ความสูงประมาณ 2.0-3.5 เซนติเมตร รายละเอียดส่วนประกอบของงาน ได้แก่ ส่วนขอบงานช่วงความสูงของงานถึงพื้น ความสูงมีพื้นที่เพียงพอให้มือสอดเข้าไปหยิบยกได้สะดวก ส่วนขางานควรมีความสูงพอประมาณ 0.5-1.0 เซนติเมตร เพื่อช่วยให้ตัวงานสูงจากพื้นโต๊ะ ส่วนท้องงานที่ความหนาตามปกติ ด้านในควรมีพื้นแบนราบ เพื่อช่วยในการใช้ช้อนกวาดอาหารได้ง่าย ไม่สะดุด อาหารไม่ตกค้าง และทำความสะอาดได้ง่าย

ด้านกรรมวิธีการผลิต ควรออกแบบให้สามารถผลิตได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรง และค่าใช้จ่าย ในงานวิจัยนี้ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับกรรมวิธีการผลิตในอุตสาหกรรมเซรามิกส์ ได้แก่ การขึ้นรูป เน้นกระบวนการขึ้นรูปทางอุตสาหกรรมเซรามิกส์ได้เป็นอย่างดี สามารถขึ้นรูปด้วยแม่พิมพ์ปูนปลาสเตอร์ทั้งการหล่อ น้ำดินแบบกลวง แบบตัน ไม่ซับซ้อน หรือการขึ้นรูปด้วยเครื่องจักร เป็นต้น และการเผา ขั้นตอนการเผาผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ทั้งหมด เนื้อดินจะมีการหดตัวลงเล็กน้อย ดังนั้นการทำผลิตภัณฑ์ควรมีการขยายแบบให้มีขนาดใหญ่กว่าประมาณ 14-15 เปอร์เซ็นต์ (ตรวจสอบอัตราการหดตัวของเนื้อดิน) เพราะเมื่อเผาเสร็จแล้ว ผลิตภัณฑ์หดตัวลง มีตามขนาดที่ต้องการ

นอกจากนี้ควรคำนึงถึงรูปทรงของผลิตภัณฑ์ เช่น ส่วนฐานของผลิตภัณฑ์ ควรมีความหนามากกว่าบริเวณอื่น เพื่อช่วยเพิ่มความแข็งแรง ช่วยป้องกันผลิตภัณฑ์หลุดร่วงลงขณะเผา ลักษณะของขอบงาน ควรเป็นสันเล็กน้อยเพื่อป้องกันการบิดเบี้ยวของขอบงาน ทำให้งานมีความแข็งแรงไม่บิ่นง่าย ส่วนด้านในจาน และชาม ควรกำหนดให้บริเวณด้านในจาน และชามมีลักษณะแอ่นโค้งเป็นโดมขึ้นเล็กน้อย เพื่อเพื่อไว้สำหรับการเผา เพราะเมื่อขณะเผาบริเวณด้านในจาน และชามจะหลุดร่วงลงเล็กน้อย ซึ่งทำให้ท้องจาน และชามที่ได้เผื่อไว้ มีความแบนราบตามที่ต้องการ

จากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งานในหัวข้อก่อนหน้านี้ แนวทางที่นำมาออกแบบผลิตภัณฑ์นี้ได้แก้ไขข้อบกพร่องที่ได้จากการวิเคราะห์ และนำมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การพัฒนาผลงานออกแบบขั้นตอนแรกในผลิตภัณฑ์งาน

ความต้องการ	ผลิตภัณฑ์เดิม	ผลิตภัณฑ์ใหม่	ความต้องการ	ผลิตภัณฑ์เดิม	ผลิตภัณฑ์ใหม่
ด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Emotion)	ให้ความรู้สึก แต่ทง่าย	ปรับรูปทรงมันคง ปลอดภัย	ด้านความ สวยงาม (Aesthetics)	สีของงานไม่เข้ากับ วัย	ปรับโทนสีนุ่มนวล อ่อนหวาน
	รู้สึกว่ามี น้ำหนักมากไม่ เหมาะกับวัย	ลดขนาดเหมาะสม กับการใช้งาน		สีดูจืดเกินไป	ปรับสีสดใสขึ้น แตกต่างจากเดิม
	ไม่ส่งเสริม ภาพลักษณ์ ผู้ใช้งาน	ปรับรูปลักษณ์ที่ ร่วมสมัย น่าใช้ งาน		สีส้นไม่ดึงดูด	เพิ่มสีส้น หลากหลายมาก ขึ้น
	เรียบง่าย เกินไป ไม่ ดึงดูด	เพิ่มลวดลายให้มี มิติสวยงาม		ลวดลายไม่ ทันสมัย	ปรับลวดลาย ปราดเปรียว โฉบ เฉี่ยว
	สไตล์ไม่ตรง ตามรสนิยม กลุ่มผู้สูงอายุ	นำความเชื่อ สัญลักษณ์มงคล มาออกแบบ		ลวดลายไม่น่าใช้ งาน	เพิ่มลวดลายให้มี มิติสวยงาม
ด้านประโยชน์ ใช้สอย (Function)	มีน้ำหนักมาก เกินไป	ลดขนาดเหมาะสม กับการใช้งาน	ด้านกรรมวิธี การผลิต (Production)	วัสดุไม่ค่อยทน แตกหักได้ง่าย	เนื้อดิน และ เคลือบคุณภาพดี
	ไม่สะดวกต่อ การดัดกั้น	พื้นเรียบดัดกั้นได้ ง่าย		วัสดุเสื่อมสภาพ ไว	เนื้อดิน และ เคลือบคุณภาพดี
	ลื่น หยิบจับไม่ ถนัด	เพิ่มพื้นที่ขอบงาน มากขึ้น		ความแข็งแรง น้อย อายุการใช้ งานสั้น	เนื้อดิน และ เคลือบคุณภาพดี
	กันดื่น	ปรับปริมาตรให้ เหมาะสม		มีการผลิตที่ ซับซ้อน	ปรับรูปทรงผลงาน ให้เรียบง่าย
	ทำความสะอาด	มีผิวเรียบ ไม่มี ซอกมุม		เมื่อใช้ระยะ เวลานาน เกิด รอยร้าว	ปรับเนื้อดิน และ เคลือบ

หลังจากออกแบบร่างหลายๆ แบบ ในขั้นตอนที่ 2 ของการออกแบบสร้างสรรค์ นำแบบร่างมาคัดเลือก รูปแบบ นำมาปรับปรุงพัฒนา และสรุปผล มีการกำหนดที่มาของอารมณ์ และความรู้สึกที่ใช้ในการออกแบบ ประกอบด้วยที่มาของแรงบันดาลใจ (Inspiration) และแนวคิดการออกแบบ (Design Concept) ออกแบบ รูปทรงและลวดลาย เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบสองมิติ แล้วนำมาคัดเลือกรูปแบบ พัฒนาใส่รายละเอียด ผลิตภัณฑ์ เช่น สีสน ลวดลาย พื้นผิว เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์เสมือนจริงมากที่สุด และสรุปผล เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เสมือนจริง เพื่อนำไปผลิตผลงานผลิตภัณฑ์ต้นแบบสามมิติ ดังภาพที่ 2

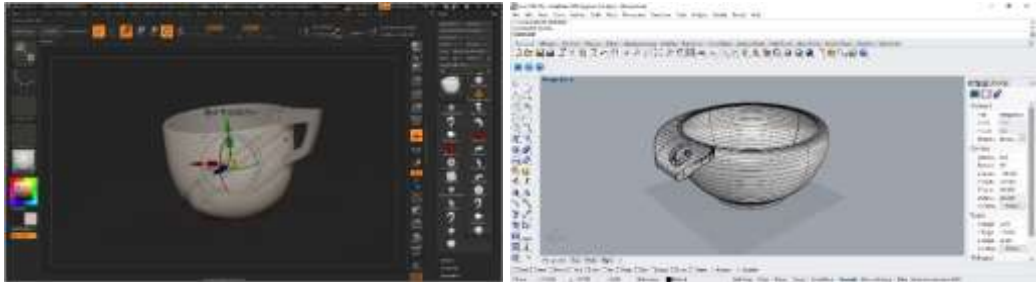
ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนางานออกแบบ แบบที่ 1 และแบบที่ 2

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้งสองแบบมีแนวคิดและแรงบันดาลใจที่ต่างกัน แม้จะเน้นความประทับใจแรกพบ และความสวยงาม (Visceral Level) เป็นหลัก ผลิตภัณฑ์ต้นแบบแบบที่ 1 ได้รับแรงบันดาลใจจากนกอินทรีที่มี รูปร่างสง่างาม โฉบเฉี่ยว และปราดเปรียว โดยเน้นความต่อเนื่องของรูปทรงและโทนสีที่อบอุ่นและเร้าใจ สร้าง ความรู้สึกมั่นใจให้กับผู้สูงอายุ ส่วนผลิตภัณฑ์ต้นแบบแบบที่ 2 ได้แรงบันดาลใจจากสัญลักษณ์งูคลื่น เช่น เต่า และต้นสน ซึ่งเน้นความโชคดีย มั่นคง และอายุยืน รูปทรงครึ่งวงกลมให้ความรู้สึกอบอุ่นและสงบสุข ด้วยโทนสี เยือกเย็นอย่างชมพูและเขียว ทั้งสองแบบนำไปพัฒนาต่อเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่เสมือนจริงเป็นผลิตภัณฑ์ ต้นแบบสามมิติ

ในขั้นตอนที่ 3 ของการออกแบบสร้างสรรค์ นำไปสร้างต้นแบบสามมิติด้วยเครื่องพิมพ์สามมิติ เริ่มทำ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบสามมิติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรูปทรงผลิตภัณฑ์ด้วยโปรแกรมซิบรัช (ZBrush) สำหรับ ต้นแบบที่ 1 ลักษณะคล้ายการแกะสลัก และการสร้างพื้นผิวที่สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ให้ออกมาได้อย่างใกล้เคียง กับความเป็นจริง เปรียบเทียบได้กับเครื่องมือสำหรับปั้นดินในกระบวนการทางเซรามิกส์ และทำผลิตภัณฑ์ ต้นแบบที่ 2 เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรูปทรงผลิตภัณฑ์ด้วยโปรแกรมโรโนเซออส (Rhino) เป็นการสร้าง ผลิตภัณฑ์สามมิติ โดยมีความโดดเด่นในการสร้างรูปทรงวัตถุ รูปทรงอิสระในลักษณะโค้งเว้าได้หลากหลาย และ สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ได้อย่างแม่นยำ

ในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีนำไฟล์ภาพวาดสามมิติที่ถูกวาดผ่านโปรแกรมซิบรัชและโปรแกรมโรโนเซออส นำมา แปลงเป็นไฟล์ชนิดจีโค้ด (G-code) โดยใช้โปรแกรมอัลติเมคเกอร์ คูรา (Ultimaker Cura) สามารถประยุกต์ใช้ ได้กับเครื่องพิมพ์สามมิติ เพื่อสร้างชุดคำสั่งให้เครื่องพิมพ์สามมิติสามารถทำงานตามที่กำหนดได้ แล้วส่งพิมพ์ ผลงานผลิตภัณฑ์ต้นแบบได้ภายในเวลารวดเร็ว (Rapid Prototype) เป็นกระบวนการที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน สะดวกกว่าวิธีการเดิมที่ใช้มือปั้นผลิตภัณฑ์ต้นแบบด้วยดินน้ำมัน ดิน หรือปูนปลาสเตอร์ เป็นต้น เมื่อเสร็จสิ้น

กระบวนการพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สามมิติ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้มีความแข็งแรง น้ำหนักเบา ให้ขนาดชิ้นงานแม่นยำ เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อนำไปทดสอบการใช้งานที่ไม่ต้องรับแรงกระแทก หรือทนความร้อนสูง แต่ไม่มีเหมาะกับการใช้งานที่ต้องการการกระแทก หรือต้องตัดโค้งงอ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 สร้างรูปทรงผลิตภัณฑ์ด้วยโปรแกรมซีบรีซ และโปรแกรมโรโนเซอรอส

สามารถสรุปผลของกระบวนการออกแบบสร้างสรรค์ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การนำข้อมูลความต้องการที่วิเคราะห์ได้มาออกแบบร่าง ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกแบบร่าง วิเคราะห์รูปทรง และกำหนดแนวความคิดในการออกแบบลวดลายและสี ขั้นตอนที่ 3 การสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบสามมิติ แสดงผลลัพธ์ผลิตภัณฑ์ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้งหมด แบบที่ 1 และแบบที่ 2

ผลการทดสอบการใช้งานต้นแบบ

การทดสอบผลิตภัณฑ์ต้นแบบมีเป้าหมายเพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้งานและความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ดังแสดงในภาพที่ 5 และ 6 โดยทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน ซึ่งได้จำลองการใช้งานผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้ง 2 รูปแบบที่พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ 3 มิติ การทดสอบเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาด้านประโยชน์ใช้สอยและความสะดวกในการใช้งานเป็นหลัก ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ดำเนินการใน 4 ด้าน โดยใช้ระดับคุณค่า 5 ระดับ ผลลัพธ์โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก (ดังตารางที่ 4) อย่างไรก็ตาม การทดสอบมีข้อจำกัดในเรื่องการประเมินความสวยงาม กรรมวิธีการผลิต และอารมณ์ความรู้สึกเนื่องจากการใช้ต้นแบบ 3 มิติอาจไม่สามารถแสดงผลในด้านเหล่านี้ได้อย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 5 ทดสอบการใช้งานผลิตภัณฑ์ต้นแบบ แบบที่ 1

ภาพที่ 6 ทดสอบการใช้งานผลิตภัณฑ์ต้นแบบ แบบที่ 2

ตารางที่ 4 ผลประเมินเชิงเปรียบเทียบความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ (ผลิตภัณฑ์งาน)

ลำดับ	ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotion)	ประโยชน์ที่ใช้สัมภาษณ์	แบบที่ 1	แบบที่ 2
1	ให้ความรู้สึกแต่่ง่าย	ให้ความรู้สึกว่แต่่ง่ายเกินไป	4.47	4.42
2	รู้สึกว่มีน้ำหน้กมากไม่เหมาะะกับวัย	ให้ความรู้สึกว่มีน้ำหน้กเหมาะะสมกับวัย	4.53	4.42
3	ไม่ส่งเสริมภาพลักษณ์ผู้ใช้งาน	ส่งเสริมภาพลักษณ์ผู้ใช้งาน	4.42	4.47
4	เรียบ่ง่ายเกินไป ไม่ดั่งดูด	รูปแบบดั่งดูดและดูไม่เรียบเกินไป	4.42	4.37
5	สไต้ลไม่ตรงตามรสนิยมกลุ่มผู้สูงอายุ	สไต้ลตรงตามรสนิยมผู้สูงอายุ	4.74	4.21
ผลเฉลี่ยด้านอารมณ์ความรู้สึก			4.52	4.38
ลำดับ	ด้านความสวยงาม (Aesthetics)	ประโยชน์ที่ใช้สัมภาษณ์	แบบที่ 1	แบบที่ 2
1	สีของงานไม่เข้ากับวัย	สีของงานเหมาะะสมกับวัย	4.16	4.11
2	สีดูจืดเกินไป	สีไม่ดูจืดเกินไป	4.47	4.32
3	สีส้นไม่ดั่งดูด	สีส้นดั่งดูด	4.53	4.47
4	ลวดลายไม่ทันสมัย	ลวดลายทันสมัย	4.47	4.47
5	ลวดลายไม่น่าใช้งาน	ลวดลายน่าใช้	4.42	4.37
ผลเฉลี่ยด้านความสวยงาม			4.41	4.35
ลำดับ	ด้านประโยชน์ใช้สอย (Function)	ประโยชน์ที่ใช้สัมภาษณ์	แบบที่ 1	แบบที่ 2
1	มีน้ำหน้กมากเกินไป	น้ำหน้กไม่มากเกินไป	4.74	4.53
2	ไม่สะดวกต่อการดักกิน	สะดวกต่อการดักกิน	4.37	4.32
3	ลื่น หยิบจับไม่ถนัด	ไม่ลื่น หยิบจับถนัดมือ	4.58	4.47
4	ก้นตื้น	ก้นไม่ตื้นเกินไป	4.42	4.32
5	ทำความสะอาดง่าย	ทำความสะอาดง่าย	4.63	4.63
ผลเฉลี่ยด้านประโยชน์ใช้สอย			4.55	4.45
ลำดับ	ด้านกรรมวิธีการผลิต (Production)	ประโยชน์ที่ใช้สัมภาษณ์	แบบที่ 1	แบบที่ 2
1	วัสดุไม่ค้อยทนแต่่งักได้่ง่าย	วัสดุทนทาน ไม่แต่่งักง่าย	4.37	4.47
2	วัสดุเสื่อมสภาพไว	วัสดุไม่เสื่อมสภาพไว	4.68	4.53
3	ความแข็งแรงน้อย อายุการใช้งานสั้น	แข็งแรง อายุการใช้งานยาวนาน	4.74	4.47
4	มีการผลิตที่ซับซ้อน	การผลิตไม่ซับซ้อนเกินไป	4.47	4.58
5	เมื่อใช้ระยะเวลานาน เกิดรอยราน	เมื่อใช้ระยะเวลานานไม่เกิดรอยราน	4.32	4.47
ผลเฉลี่ยด้านการผลิต			4.52	4.51
สรุปผลเฉลี่ยเกณฑ์ทุกด้านของงาน			4.50	4.42

สรุปผล

ในงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ตอบโจทย์ด้านการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการสอบถามความต้องการและปัญหาของผลิตภัณฑ์เซรามิกส์เดิม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดลำดับความสำคัญและแปลงคุณลักษณะเหล่านั้นด้วยเทคนิค QFD เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใน 4 ด้าน ได้แก่ อารมณ์ความรู้สึก ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย และกรรมวิธีการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ดำเนินการใน 3 ขั้นตอน คือ (1) การรวบรวมและจัดเรียงความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อนำไปสู่การร่างแบบผลิตภัณฑ์ (2) การวิเคราะห์รูปทรงและแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ 2 รูปแบบ และ (3) การใส่รายละเอียดของสี สัน ลวดลาย และพื้นผิว พร้อมกับสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบผ่านการพิมพ์สามมิติ

จากผลการทดสอบผลิตภัณฑ์ต้นแบบกับกลุ่มผู้สูงอายุ 20 คน พบว่าผลิตภัณฑ์งานและขามต้นแบบที่ 1 และแก้วน้ำต้นแบบที่ 2 ได้รับความพึงพอใจสูงสุด ทั้งสองรูปแบบสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ดีในด้านการใช้งาน ความสะดวกในการดื่มน้ำและเคลื่อนย้ายภาชนะ รวมถึงการรองรับพฤติกรรมการใช้งานได้ดีกว่าผลิตภัณฑ์เดิม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ แสดงถึงความพึงพอใจในหลายด้าน โดยจากการจำลองการใช้งาน ผลการประเมินเฉลี่ยระดับคุณค่าอยู่ที่ 4.5 ซึ่งสะท้อนถึงการตอบสนองที่ดีต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะในด้านประโยชน์ใช้สอย เช่น การถนัดมือในการหยิบจับ (เฉลี่ย 4.58 ในรูปแบบที่ 1) และการทำความสะอาดง่าย (ทั้งสองแบบได้คะแนน 4.63) ผลิตภัณฑ์ยังมีน้ำหนักเหมาะสมกับวัย (เฉลี่ย 4.53 ในแบบที่ 1 และ 4.42 ในแบบที่ 2) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boriboon (2016) ที่พบว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับน้ำหนักที่ใช้น้อยและความสะดวกสบายเป็นลำดับแรก เช่น การใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน

ในแง่ของการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้งสองแบบช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผู้ใช้งาน โดยเฉพาะแบบที่ 2 ที่ได้รับการประเมินว่าดึงดูดและทันสมัย (เฉลี่ย 4.47) การใช้แนวคิดการแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ (QFD) ในการค้นหาและวิเคราะห์ความต้องการของผู้สูงอายุ ช่วยให้นักออกแบบสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการในทุกแง่มุม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Rawangwong et al. (2020) ที่ใช้เครื่องมือ QFD ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับกลุ่มสินค้าเครื่องปั้นดินเผาประดับ ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ได้รวบรวมคุณลักษณะสำคัญของผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุไว้อย่างครบถ้วน ผู้สนใจสามารถนำไปศึกษาต่อยอดและพัฒนาเพื่อใช้งานเชิงพาณิชย์ได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้รับการออกแบบมาใหม่นี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความสะดวกสบายให้กับกลุ่มเป้าหมาย

2. ใช้เป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือการวิจัยเชิงพาณิชย์

3. นำกรอบแนวคิดและวิธีการออกแบบที่ได้จากการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการเลือกหรือแนะนำผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในขั้นตอนต่อไปควรนำผลจากงานวิจัยนี้ไปทดสอบ นำไปจัดทำผลิตภัณฑ์ตามขั้นตอนกระบวนการทางเซรามิกส์ เช่น วิธีการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ การเคลือบสี และลวดลาย เป็นต้น เพื่อนำมาทดสอบในด้านอื่นๆ เช่น น้ำหนัก พื้นผิวสัมผัส สีเคลือบ และการนำไปบรรจุอาหาร เพื่อช่วยให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และแม่นยำยิ่งขึ้น

2. ควรมีการทดสอบการใช้งานในกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม ตามรูปแบบพฤติกรรมการรับประทานอาหาร เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ไม่ได้มีการออกแบบเพื่อกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

3. นำข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปใช้ในการวิจัยต่อในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุในประเภทอื่นๆ กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ หรือการพัฒนาเทคนิคการออกแบบใหม่ๆ ต่อไป

References

- Boriboon, P. (2016). *The design of a tableware set concerning age-related decline in wrists and fingers* [Unpublished master's thesis]. King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. [in Thai]
- Cohen, L. (1995). *Quality function deployment: how to make QFD work for you*. Prentice Hall.
- Department of Older Persons. (2021, March 9). *Rights and welfare of the elderly*. Department of Older Persons, Ministry of Social Development and Human Security, Bangkok, Thailand. Retrieved September 9, 2024, from <https://www.dop.go.th/th/know/15/646> [in Thai].
- Jarungjitsoonthorn, W. (2005). *I.d. story: Theory and Concept of Design*. Appa Printing Group. [in Thai]
- Kiattayan, K., and Rojanatrakul, T. (2022). Preparation for Aging Society. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 28(1), 9-18. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/245392/173801> [in Thai].

- Kongprasert, N. (2015). Product Design to Meet Customer Requirements. *SWU Engineering Journal*, 10(1), 55-65. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/SwuENGj/article/view/5473/5127> [in Thai].
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2022, October 21). *The Thirteenth National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*. Office of the National Economic and Social Development Council, Office of the Prime Minister, Bangkok, Thailand. Retrieved June 1, 2024, from https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf [in Thai].
- Phorawat, R. (2019). Developmental Guidelines for Elderly Care of Elders with Dependency in Nakhon Chum Sub-District, Mueang District, Kamphaengphet Province. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ)*, 25(4), 76-85. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/231464/157652> [in Thai].
- Promma, J. (2014). *Marketing mix factors affecting intention to purchase sanitary ware and safety accessories in the bathroom for the elderly* [Unpublished master's thesis]. Thammasat University. [in Thai]
- Rawangwong, S., Homkhiew, C., Boonchouytan, W., Chattong, J., and Tehyo, M. (2020). Application of Quality Function Deployment in Development of Products Pottery: A Case Study of Pottery Community Enterprise in Nakhon Si Thammarat Province. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 12(1), 106-119. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/pnujr/article/view/207044/163584> [in Thai].
- Rawangwong, S., Homkhiew, C., Rodjananugoon, J., and Boonyaso, T. (2022). Application of Quality Function Deployment Technique for Design and Development of Bamboo Furniture Sofa Set Product. *RMUTL Engineering Journal*, 7(1), 1-11. <https://doi.org/10.14456/rmutlengj.2022.1> [in Thai].
- Sasananan, M. (2023). *Product design and development for innovation and reverse engineering* (3rd ed.). Thammasat University Press. [in Thai]
- Sullivan, L. P. (1986). Quality function deployment. *Quality progress (ASQC)*, 39-50. <https://sid.ir/paper/587072/en>
- Tootongkam, T. (2018). *Unit 15: Development of the elderly society and special person, Human development in the global context Sukhothai Thammathirat Open University*. Retrieved June 1, 2024, from <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-15.pdf> [in Thai].

Woodson, W. E., Tillman, B., and Tillman, P. (1992). *Human factors design handbook: information and guidelines for the design of systems, facilities, equipment, and products for human use* (2nd ed.). McGraw-Hill.

การเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง:
กรณีศึกษา นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Learning Thai through Digital Technology and Voice-Activated Artificial
Intelligence: A case study of Chinese students at Phranakhon Si Ayutthaya
Rajabhat University
วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง*
Wacharapatr Techawattanasiridumrong

Received : August 8, 2024

Revised : October 2, 2024

Accepted : December 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 2) เปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียงก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง กลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีน และนักศึกษาจีน จำนวน 47 คน วิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ อันประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่าไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้ ด้านผู้เรียน พบว่า นักศึกษาจีนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ของภาษาไทย ด้านการสอน พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยไม่เน้นทักษะการฟังและพูด และด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อการเรียนการสอนไม่มีความทันสมัยและไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทย พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78

คำสำคัญ : ปัญญาประดิษฐ์ / เทคโนโลยีดิจิทัล / การสั่งการด้วยเสียง / การเรียนรู้ภาษาไทย / นักศึกษาจีน

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Lecturer in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya

Rajabhat University(Corresponding Author) e-mail: ananxisu163@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) Study the problems of teaching Thai to Chinese students at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. 2) Compare Thai listening and speaking skills through digital technology and voice-controlled artificial intelligence systems before and after studying. 3) Study the satisfaction of learning Thai through digital technology and voice-controlled artificial intelligence systems. The target group was 47 teachers who taught Thai to Chinese students and Chinese students. The research method was a mixed-method approach. The research instruments were questionnaires, tests, and satisfaction assessment forms. Data were analyzed using statistical methods, including mean, standard deviation, and t-test. The findings are as follows: 1) the overall problem of teaching Thai to Chinese students is high, with a mean of 3.74 and a standard deviation of 0.52. When considering each aspect, it was found that the problem with the highest mean was that the teacher could not communicate in Chinese. In terms of students, it was found that Chinese students still lacked knowledge and understanding of Thai consonants, vowels, and tones. In terms of teaching, it was found that Thai teaching activities did not emphasize listening and speaking skills. In terms of teaching media, it was found that teaching media were not up-to-date and did not correspond to students' learning in the 21st century. 2) The results of the comparison of Thai listening and speaking skills found that after studying, it was higher than before studying, with a statistical significance level of .05. 3) The results of the satisfaction study found that overall; it was at a high level, with a mean of 4.19 and a standard deviation of 0.78.

Keywords : Artificial Intelligence / Digital Technology / Voice Command / Thai Language Learning / Chinese students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้านของสังคม เช่น การสื่อสาร การศึกษาและเศรษฐกิจ (Office of the National Digital Economy and Society Commission, 2020) การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและแพร่หลายไปทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตและการทำงานของผู้คน (World Economic Forum, 2020) โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดการระบาดของโรค COVID-19 ที่ผ่านมา เทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการทำงานที่บ้านและการเรียนการสอนออนไลน์ (UNESCO, 2020) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลอย่าง

รวดเร็วนี้ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของผู้คนเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต (McKinsey Global Institute, 2019) นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้เน้นย้ำความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพทางเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัยและรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังเน้นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการต่างๆ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022) ด้วยการดำเนินนโยบายเหล่านี้โดยมุ่งหวังที่จะก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางเทคโนโลยีดิจิทัลในภูมิภาคอาเซียน (Asia Pacific Economic Cooperation, 2021) ในอนาคต

ในศตวรรษที่ 21 ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากสามารถช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียน ปรับเปลี่ยนเนื้อหาและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ (Luckin, 2017) ปัญญาประดิษฐ์ยังช่วยสร้างระบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงการเรียนรู้แบบเชิงปฏิสัมพันธ์และให้ผลตอบรับทันที ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (Holmes et al., 2019) นอกจากนี้ระบบปัญญาประดิษฐ์ยังสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแม่นยำและรวดเร็ว ช่วยให้ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับแผนการสอนได้ตามความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน (Ng, 2019) การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นยังสามารถลดภาระงานทางการสอนของครูผู้สอน ทำให้ครูผู้สอนมีเวลามากขึ้นในการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (Zawacki-Richter et al., 2019)

ปัญหาการเรียนรู้อาษาไทยของนักศึกษาจีนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและสาขาวิชาบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาพบปัญหาหลายประการ โดยปัญหาหลักคือความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา ซึ่งทำให้นักศึกษาจีนมีความยากลำบากในการเข้าใจและใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว ดังที่ Worajak (2023) กล่าวว่า ความแตกต่างทางวัฒนธรรมอาจทำให้เกิดความสับสนในบริบทหรือคำศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะ เช่น การใช้สำนวนที่มีความหมายเฉพาะทางวัฒนธรรมไทย ในขณะที่ Patthanapong (2022) ได้ศึกษาความแตกต่างทางภาษาที่รวมถึงการออกเสียงและโครงสร้างของภาษาไทยที่แตกต่างจากภาษาจีน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคนิคการสอนที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของนักศึกษาจีน เช่น การสอนที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษาต่างชาติ อาจทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chiewchan (2023) และ Siripong (2024) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การปรับปรุงหลักสูตรและเทคนิคการสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนสามารถช่วยลดปัญหาและเพิ่มความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดีขึ้น ดังนั้นการเข้าใจปัญหาเหล่านี้สามารถช่วยในการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีน ทำให้ทราบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ สามารถช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาที่พบในปัจจุบัน เช่น การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญและการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยในการลดภาระงานของครูผู้สอน ทำให้ครูสามารถให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้มากขึ้น การศึกษาวิจัยนี้มีความสำคัญในการช่วยพัฒนาวิธีการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับนักศึกษาจีนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแนวทางในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การเรียนการสอนมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเรียนรู้อาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง: กรณีศึกษา นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

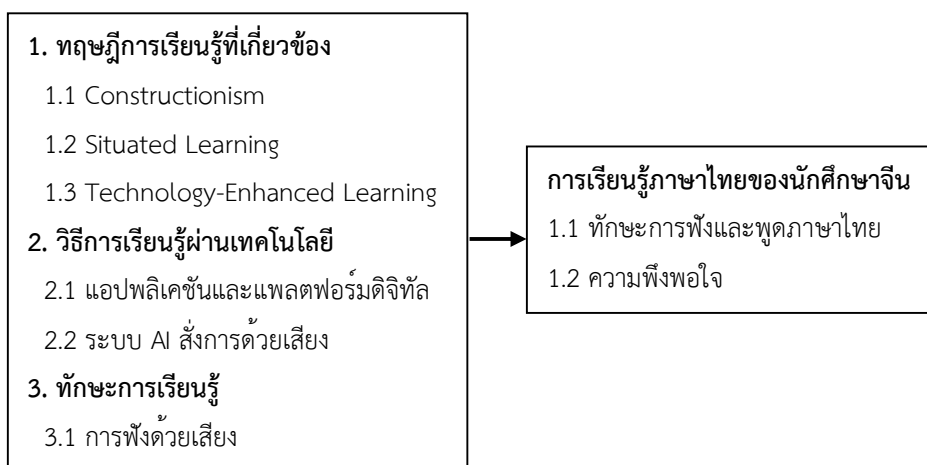
1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการฟังและพูดภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงหลังเรียนสูงกว่าเรียน
2. นักศึกษาจีนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง อยู่ในระดับมากขึ้นไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ผู้วิจัยนำมาออกแบบกระบวนการวิจัยโดยกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้อาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง: กรณีศึกษา นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design (Fitz-Gibbon, 1987) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีน จำนวน 5 คน ที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และนักศึกษาจีน จำนวน 42 คนที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 47 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีน จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยระดับบัณฑิตศึกษาให้นักศึกษาจีนอย่างน้อย 3 ปี 2) มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน 3) มีความยินดีและความสนใจในการเข้าร่วมการวิจัย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาจีนที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2) มีความรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับพื้นฐานถึงปานกลาง 3) มีความยินดีและความพร้อมในการเข้าร่วมการวิจัย และ 4) ผ่านการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน จากนักศึกษาจีนทั้งหมด 42 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

- วิธีการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ แอปพลิเคชันและแพลตฟอร์มดิจิทัล

และระบบ AI ส่งการด้วยเสียง

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย

- ทักษะการฟังและพูดภาษาไทย
- ความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง
2. แบบสอบถามสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา

3. แบบทดสอบวัดทักษะการฟังและพูดภาษาไทยโดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง
4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบ

ปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง

มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 1.3 ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยไปประเมินคุณภาพ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทย จำนวน 5 คน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

2. แบบสอบถามสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีน
- 2.2 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและตำราของ Srichaisawat (2017)
- 2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ
- 2.4 ผู้วิจัยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีน เพื่อพิจารณาความ

ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยระดับบัณฑิตศึกษาให้นักศึกษาจีนอย่างน้อย 3 ปี 2) มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน 3) มีความยินดีและความสนใจในการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมหรือความตรงตามเนื้อหาของข้อคำถามแล้วคัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00

2.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

2.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นนักศึกษาจีน ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดลองใช้เครื่องมือและนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.79

3. แบบทดสอบวัดทักษะการฟังและพูดภาษาไทยโดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียงมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์หลักเพื่อวัดทักษะการฟังและพูดภาษาไทย

3.2 ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ย่อย เช่น 1) การฟังคำศัพท์ ได้แก่ อาหาร สถานที่ ผลไม้ สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ 2) การฟังประโยค ได้แก่ ประโยคคำถาม ประโยคปฏิเสธ ประโยคบอกเล่า 3) การตอบสนองด้วยการพูดและระบุหัวข้อและเนื้อหาที่จะใช้ในแบบทดสอบของ Srichaisawat (2017)

3.3 ผู้วิจัยจัดทำแผนการทดสอบ (Test Blueprint) ที่แสดงเนื้อหาและทักษะที่ต้องการประเมิน เช่น การฟัง การพูด และการสนทนา

3.4 ผู้วิจัยเขียนข้อสอบที่มีความหลากหลาย เช่น คำถามแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ คำถามแบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ และคำถามแบบสถานการณ์ จำนวน 2 ข้อ รวม 32 ข้อ นำไปใช้จริง จำนวน 15 ข้อ โดยสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการฟังและพูดภาษาไทยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

3.5 ผู้วิจัยพัฒนาเนื้อหาและข้อความเสียงที่จะใช้ในแบบทดสอบวัดทักษะการฟังและพูดภาษาไทย โดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ในการสร้างเสียงและการตรวจสอบคำตอบ

3.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะการฟังและพูดภาษาไทย ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ใช้เกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ (Prachanban, 2009) โดยข้อสอบต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า แบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

3.8 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไป (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นนักศึกษาจีน ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

3.9 จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อของแบบทดสอบ ดังนี้ 1) ค่าความยากง่าย (p) พบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.27-0.80 2) ค่าอำนาจจำแนก (r) พบว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25-0.88

3.10 จากนั้นผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกข้อสอบข้อที่ค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ที่มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อนำไปใช้ในการทดลอง จำนวน 15 ข้อ นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3.11 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความที่ปรับปรุงตามเกณฑ์จนสมบูรณ์แล้ว จำนวน 15 ข้อ ไปจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน

4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินความพึงพอใจจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่างๆ

4.2 ผู้วิจัยสร้างคำถามที่ครอบคลุมด้านต่างๆ ของความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ (Srichaisawat, 2017) โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ

4.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขข้อความให้สอดคล้องกับแบบประเมินความพึงพอใจ จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

4.4 ผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า แบบประเมินความพึงพอใจมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

4.5 ผู้วิจัยแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาจีน ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและสาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลังจากการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปประกอบการขออนุญาตเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กับอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีน จำนวน 5 คน ด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงในการทดสอบ นักศึกษาจีน โดยการเก็บรวบรวมคะแนนทักษะการฟังและพูดภาษาไทยของนักศึกษาจีนตลอดระยะเวลาในการ จัดกิจกรรม จำนวน 10 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

4. หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงในการทดสอบ นักศึกษาจีน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่กรอกแล้วนำมาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage) ของคำตอบในแต่ละคำถามและการ แจกแจงความถี่ (Frequency Distribution)

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบทดสอบทักษะการฟังและพูดภาษาไทยโดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่ง การด้วยเสียง ดำเนินการดังนี้

2.1 รวบรวมคะแนนการทดสอบของนักศึกษาและตรวจสอบความครบถ้วน

2.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนทักษะการฟังและพูด

2.3 ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทย โดยใช้การทดสอบที (T-test) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทยเรียนก่อนและหลังการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง เพื่อตรวจสอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญหรือไม่

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและ ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง ดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่กรอกเรียบร้อยแล้วนำมาตรวจสอบความครบถ้วน

3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วย เสียง: กรณีศึกษา นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ดังตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผู้เรียน	3.76	0.51	มาก
2. ด้านผู้สอน	4.09	0.53	มาก
3. ด้านการสอน	3.66	0.55	มาก
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.46	0.49	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.74	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ด้านการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 และด้านปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านผู้สอน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ไม่สามารถดึงดูดนักศึกษาจีนให้สนใจเรียนได้	3.60	0.54	มาก
2. บรรยากาศในห้องเรียนจึงขาดความน่าสนใจ	3.44	0.50	ปานกลาง
3. ผู้สอนไม่สามารถควบคุมห้องเรียนได้	3.18	0.44	มาก
4. ไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้	3.62	0.49	มาก
เฉลี่ยรวม	3.46	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 รองลงมาคือ ไม่สามารถดึงดูดนักศึกษาจีนให้สนใจเรียนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 บรรยากาศในห้องเรียนจึงขาดความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้สอนไม่สามารถควบคุมห้องเรียนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านผู้เรียน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. นักศึกษาจีนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ของภาษาไทย	4.44	0.66	มาก
2. นักศึกษาจีนสับสนกับการประสมเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ภาษาไทย	3.89	0.61	มาก
3. นักศึกษาจีนยังสับสนระหว่างเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ภาษาไทย	3.93	0.33	มาก
เฉลี่ยรวม	4.09	0.53	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักศึกษาจีนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ของภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 รองลงมาคือ นักศึกษาจีนยังสับสนระหว่างเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักศึกษาจีนสับสนกับการประสมเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านการสอน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยไม่เน้นทักษะการฟังและพูด	3.84	0.47	มาก
2. เนื้อหาที่ใช้ฝึกทักษะยากเกินไปไม่เหมาะกับนักศึกษาจีน	3.76	0.48	มาก
3. ทักษะที่เน้นการปฏิบัติไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	3.17	0.47	มาก
4. กิจกรรมเน้นการอ่านและการเขียนมากเกินไป	3.73	0.54	มาก
เฉลี่ยรวม	3.76	0.51	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยไม่เน้นทักษะการฟังและพูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 รองลงมาคือ เนื้อหาที่ใช้ฝึกทักษะยากเกินไปไม่เหมาะกับนักศึกษาจีน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 กิจกรรมเน้นการอ่านและการเขียนมากเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะที่เน้นการปฏิบัติไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเรียนการสอน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สื่อการเรียนการสอนไม่มีความทันสมัยและไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	3.91	0.42	มาก
2. สื่อการสอนที่ใช้จัดกิจกรรมไม่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ	3.51	0.59	มาก
3. สื่อการสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่กระตุ้นความสนใจของนักศึกษา	3.67	0.64	มาก
4. ขาดสื่อการสอนที่เน้นการฝึกทักษะเฉพาะการสอนภาษาไทย	3.53	0.63	มาก
5. ขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจและหลากหลาย	3.69	0.47	มาก
เฉลี่ยรวม	3.66	0.55	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สื่อการเรียนการสอนไม่มีความทันสมัยและไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 รองลงมาคือ ขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจและหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 สื่อการสอนที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่กระตุ้นความสนใจของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 ขาดสื่อการสอนที่เน้นการฝึกทักษะเฉพาะการสอนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สื่อการสอนที่ใช้จัดกิจกรรมไม่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	คะแนน	$\sum X$	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t	Sig.
ทักษะการฟัง									
ก่อนเรียน	30	15	197	7.30	0.95				
						35	53	12.43*	.002*
หลังเรียน	30	15	277	8.41	0.84				
ทักษะการพูด									
ก่อนเรียน	30	15	195	7.22	0.85				
						36	58	11.17*	.004*
หลังเรียน	30	15	230	8.52	0.64				

*p<.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ทักษะการฟังและพูดภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหามีความเหมาะสมกับกิจกรรม	3.97	0.87	มาก
2. เนื้อหาในบทเรียนเข้าใจง่าย	4.13	0.92	มาก
3. ภาษาที่ใช้ในบทเรียนเข้าใจง่าย	4.27	0.73	มาก
4. ระบบปัญญาประดิษฐ์ทำให้เข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น	4.23	0.72	มาก
รวม	4.15	0.81	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
1. กิจกรรมมีการฝึกปฏิบัติระหว่างการจัดกิจกรรม	3.97	0.84	มาก
2. กิจกรรมมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการฝึกปฏิบัติ	4.33	0.87	มาก
3. กิจกรรมมีการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ในการฝึกปฏิบัติ	4.43	0.76	มาก
รวม	4.24	0.82	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์			
1. สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้	4.53	0.67	มากที่สุด
2. สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ไปใช้ในการเรียนได้	3.87	0.72	มาก
3. สามารถศึกษาและทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา	4.17	0.73	มาก
รวม	4.19	0.71	มาก
เฉลี่ยรวม	4.19	0.78	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษาจีนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งการด้วยเสียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 รองลงมาคือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 และด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาแสดงให้เห็นว่าปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดจากผู้สอนและผู้เรียน สำหรับผู้สอนนั้นปัญหาหลักคือไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารกับนักศึกษาได้ ทำให้การเรียนการสอนขาดความเข้าใจและมีอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้ ส่วนนักศึกษาจีนนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของภาษาไทย เช่น พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ทำให้การเรียนภาษาไทยเป็นเรื่องยาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การสอนภาษาไทยให้นักศึกษาจีนต้องการทักษะและความสามารถจากผู้สอน การที่ผู้สอนไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารกับนักศึกษาได้ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ชัดเจนและขาดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ทำให้การถ่ายทอดความรู้และการตอบคำถามไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ การเรียนภาษาไทยยังต้องการความรู้พื้นฐานที่ดีเกี่ยวกับพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ซึ่งนักศึกษาจีนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในส่วนนี้ ทำให้การเรียนภาษาไทยเป็นเรื่องที่ท้าทายและยากลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukjai (2023) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและการปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาในการสอนภาษาไทยให้นักศึกษาต่างชาติและเสนอแนวทางในการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาหลักเกิดจากความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมและภาษาไทยของนักศึกษา อีกทั้งครูผู้สอนไม่มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังพบว่าการขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การสอนภาษาไทยไม่

ประสบความสำเร็จ ส่วนงานวิจัยของ Panyawijit (2023) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการและปัญหาของนักศึกษาจีนในการเรียนภาษาไทยในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาจีนต้องการเนื้อหาการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติและการใช้ภาษาจริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งต้องการสื่อการสอนที่มีความหลากหลายและทันสมัย เช่น สื่อดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratnchai (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับนักศึกษาต่างชาติ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนช่วยเพิ่มความสนใจและความเข้าใจในเนื้อหาของนักศึกษาทำให้สามารถเรียนรู้ภาษาไทยได้ดีขึ้น

2. การเปรียบเทียบทักษะการฟังและพูดภาษาไทยโดยใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง พบว่าหลังจากการเรียนรู้ทักษะการฟังและพูดภาษาไทยด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง นักศึกษาจีนมีทักษะการฟังและพูดเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าอาจเป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์สูงจากระบบปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งช่วยให้นักศึกษาจีนฝึกฝนและปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่อง การฝึกฝนบ่อยครั้งและการให้ข้อเสนอแนะแบบทันทีจากระบบปัญญาประดิษฐ์ ช่วยให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้รวดเร็ว นอกจากนี้ระบบปัญญาประดิษฐ์ ยังสามารถให้ความหลากหลายของเนื้อหาและสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการฝึกฝน ส่งผลให้ทักษะการฟังและพูดของนักเรียนจีนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nguyen and Lee (2023) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันการเรียนรู้ภาษาที่ใช้เทคโนโลยี AI ในการพัฒนาทักษะการฟังและพูด มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันการเรียนรู้ภาษาที่ใช้ AI ในการพัฒนาทักษะการฟังและพูด ผลการวิจัยพบว่า การใช้ AI ช่วยเพิ่มทักษะการฟังและพูดอย่างมีนัยสำคัญ ในทำนองเดียวกันงานวิจัยของ Chung and Jang (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของ AI ที่สั่งการด้วยเสียงต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง: การศึกษากรณีการเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนจีน มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของ AI ที่สั่งการด้วยเสียงต่อการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนจีน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้ระบบ AI ช่วยพัฒนาทักษะภาษาของนักเรียนจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwan and Phong (2023) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ที่ช่วยโดย AI เพื่อปรับปรุงความสามารถในการใช้ภาษาไทย: หลักฐานจากนักเรียนจีน มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสำรวจการใช้ AI ในการปรับปรุงความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนจีน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้ AI มีผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะภาษาของนักเรียนจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่สั่งการด้วยเสียง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาจีนมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการกิจกรรมการเรียนรู้การ

นำไปใช้ประโยชน์และเนื้อหาของการเรียนรู้ นักศึกษาจีนรู้สึกว่าการเรียนรู้ที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ช่วยให้การฝึกปฏิบัติทักษะการฟังและพูดมีประสิทธิภาพสูง การที่ระบบปัญญาประดิษฐ์มีความสามารถในการตอบสนองและปรับตัวตามความต้องการของนักศึกษาจีน ส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนุกสนานมากขึ้น ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ นักศึกษาจีนพบว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในความสามารถในการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง ด้านเนื้อหาการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายช่วยให้นักศึกษาจีนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและไม่รู้สึกสับสน การที่ผลการศึกษากลายเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถของระบบปัญญาประดิษฐ์ในการให้ข้อเสนอแนะแบบทันทีและการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kittisak and Wongyai (2023) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของ AI ในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ภาษา: กรณีศึกษาเกี่ยวกับภาษาไทย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของ AI ในการปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า AI ช่วยให้การเรียนรู้ภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการให้ข้อเสนอแนะแบบทันทีและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ส่วนงานวิจัยของ Leksakul and Chantarak (2024) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เครื่องมือการเรียนรู้ดิจิทัลและผลกระทบต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของเครื่องมือการเรียนรู้ดิจิทัลต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่าเครื่องมือการเรียนรู้ดิจิทัลรวมถึง AI ช่วยเพิ่มความสามารถในการใช้ภาษาไทยและทำให้การเรียนรู้มีความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somboon and Saengsang (2023) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มการเรียนรู้ภาษาโดยใช้ AI: ข้อมูลเชิงลึกจากนักเรียนภาษาไทย มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ใช้ AI ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ใช้ AI ช่วยเพิ่มความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การเรียนรู้ภาษาไทยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งเสริมด้วยเสียง: กรณีศึกษา นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ มีผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาไทยของนักศึกษาจีน โดยการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ ช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะแบบทันที นักศึกษาจีนมีความพึงพอใจสูงต่อกิจกรรมการเรียนรู้ การนำไปใช้ประโยชน์และเนื้อหาของการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาจีนในการเรียนรู้ที่ใช้งานได้จริงและทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการออกแบบและปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ เพื่อให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา เช่น การเพิ่มฟังก์ชันการตอบโต้ที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน

2. ควรจัดอบรมให้แก่ผู้สอนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี AI และเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มทักษะในการใช้งานและการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาไทย

3. สนับสนุนให้นักศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การฝึกฝนการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อเพิ่มโอกาสในการใช้ภาษาไทยจริง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยอื่นๆ หรือระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น นักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เพื่อทำความเข้าใจถึงความต้องการและปัญหาที่หลากหลายของนักศึกษา

2. การวิจัยในอนาคตควรศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยี AI ต่อทักษะการฟังและพูดภาษาไทยในระยะยาว เพื่อตรวจสอบว่าการเรียนรู้ที่ใช้ AI มีผลดีอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนานหรือไม่

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับการรวมเทคโนโลยี AI เข้ากับวิธีการสอนแบบดั้งเดิมเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การเรียนการสอนแบบผสมผสานอาจช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

References

Asia Pacific Economic Cooperation. (2021). *APEC in the digital economy*. APEC Secretariat.

Chiewchan, N. (2023, January 15). Teaching strategies for Thai language for international students: A case study at Rajabhat University. In S. Wongyai (Chair), *International academic conference on education and innovation for sustainable development* [Symposium]. Rajabhat University International Conference, Bangkok, Thailand. [In Thai]

Chung, K., and Jang, H. (2022). The impact of voice-activated AI on second language acquisition: A case study on Thai language for Chinese learners. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World*, 12(2), 34-50.

Fitz-Gibbon, C. T., and Morris, L. J. (1987). *How to design a program evaluation*. Sage Publications.

Holmes, W., Bialik, M., and Fadel, C. (2019). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. Center for Curriculum Redesign.

- Kittisak, T., and Wongyai, V. (2023). *The role of artificial intelligence in enhancing language learning: A case study of the Thai language*. Educational Publishing House. [In Thai]
- Leksakun, P., and Chantharak, S. (2024). *Digital learning and its impact on Thai language proficiency*. Educational Publishing House. [In Thai]
- Luckin, R. (2017). *Enhancing learning and teaching with technology: What the research says*. UCL Institute of Education Press.
- McKinsey Global Institute. (2019). *Globalization in transition: The future of trade and value chains*. McKinsey & Company.
- Ng, W. (2019). Using artificial intelligence to support personalized learning. *Educational Technology Research and Development*, 67(4), 1-5.
- Nguyen, H., and Lee, S. (2023). Exploring the effectiveness of AI-powered language learning apps in enhancing listening and speaking skills. *Journal of Educational Technology*, 20(1), 56-73. [In Thai]
- Office of the National Digital Economy and Society Commission. (2020). *Annual report 2020*. Office of the National Digital Economy and Society Commission. [In Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *The 13th national economic and social development plan*. Office of the National Economic and Social Development Council. [In Thai]
- Panyawijit, S. (2023). A study of the needs for developing Thai language teaching for Chinese students in Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 15(1), 87-103. [In Thai]
- Patthanapong, S. (2022). A study of problems and solutions in learning Thai for Chinese students. *Journal of Education*, 45(3), 123-135. [In Thai]
- Prachanban, P. (2009). *Research methodology in social science*. Rattanasuwan Printing. [In Thai]
- Ratnchai, P. (2022). Development of Thai language teaching activities using digital technology for international students. *Journal of Education and Human Development*, 10(3), 45-61. [In Thai]
- Siripong, S. (2024). Curriculum improvement and teaching techniques for Thai language for international students. *Journal of Education and Teaching*, 52(1), 45-60. [In Thai]

- Somboon, S., and Saengsang, S. (2023). Evaluating the effectiveness of AI-based language learning platforms: Insights from Thai language learners. *Journal of Education and Technology*, 15(2), 123-145.
- Srichaisawat, B. (2017). *Statistics for research* (7th ed.). Thammasat University. [In Thai]
- Sukjai, W. (2023). Problems and improvements in teaching Thai to international students at Thai universities. *Thai Language Education Journal*, 18(2), 123-140. [In Thai]
- Suwan, R., and Phong, K. (2023). AI-assisted learning for improving Thai language proficiency: Evidence from Chinese students. *Educational Research Review*, 18(3), 112-129. [In Thai]
- UNESCO. (2020). *Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action*. UNESCO.
- Worajak, T. (2023). *Teaching Thai language to Chinese university students*. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Press. [In Thai]
- World Economic Forum. (2020). *The global risks report 2020*. World Economic Forum.
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., and Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education-where are the educators. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>

พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา

Behavior and Satisfaction of Tourists towards Thapae Thasap Market in

Yala Province

อัปสร อีซอ*

Apsorn E-sor

ปวีณา เจอารง*

Paweena Jeharrong

ธีรยุทธ มูเล้ง*

Teerayuth Mooleng

พานู คนอง**

Panuh Kanong

อุษณีย์ ขุนหมวก***

Usanee Khunmuak

Received : August 30, 2024

Revised : January 31, 2025

Accepted : April 2, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา โดยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เก็บข้อมูลจากผู้ที่มาเที่ยวตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา รวมจำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว มักใช้รถจักรยานยนต์ โดยมีผู้ร่วมเดินทางเป็นเพื่อน ส่วนใหญ่ใช้บริการเวลา 16.01-18.00 น. ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักในการมาใช้บริการ เพื่อซื้อสินค้าบริโภค โดยเฉพาะประเภทอาหารคาว ด้านสิ่งจูงใจหลักในการมาใช้บริการ คือ อาหารอร่อย จำนวนครั้งที่มาใช้บริการจนถึงปัจจุบัน พบว่าน้อยกว่า 3 ครั้ง ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในแต่ละครั้ง

*อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer in Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

**อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer in Faculty of Science Technology and Agriculture, Yala Rajabhat University

***อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer in Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University(Corresponding Author)

e-mail: usanee.p@yru.ac.th

ประมาณ 101-200 บาท ทั้งนี้ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจซื้อสินค้า มักเป็นตนเองเป็นหลักสำหรับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์บริโภค ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.93) ด้านผลิตภัณฑ์อุปโภค ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 1.03) ด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 1.00) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 1.04) ตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรมนักท่องเที่ยว / ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว / ตลาดท่าแพท่าสาป / ยะลา

ABSTRACT

Customer behaviors and satisfaction are crucial in determining business strategies. The study aims to examine tourist behavior and satisfaction concerning the Thapae Thasap Market in Yala Province. This research employs a quantitative approach, utilizing a structured questionnaire as the primary data collection instrument. The sampling method adopted is accidental sampling, targeting tourists visiting Thapae Thasap Market. A total of 400 participants were used in the surveyed. Data analysis was conducted using statistical measures, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings show that tourists primarily travel to the market by motorcycle, accompanied by their companions. The peak visiting hours are between 4:01 PM and 6:00 PM. The primary purpose of visiting the market is to experience and buy local food. The primary motivation for visiting the market is for the its delicious food. Additionally, the majority of tourists have visited the market fewer than three times. The average expenditure per visit ranges between 101 and 200 baht. Purchasing decisions are primarily made by themselves participants. Regarding the satisfaction of tourists towards Thapae Thasap Market in Yala Province. it is found that, overall, the satisfaction level among tourists is high in every aspect. Tourists are satisfied with products for consumption ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.93), products for use ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 1.03), cultural activities and shows ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 1.00), environmental management and amenities ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 1.04)

Keywords : Tourist Behavior / Tourist Satisfaction / Thapae Thasap Market / Yala

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยด้านเศรษฐกิจนั้น การท่องเที่ยวสามารถเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ช่วงปี พ.ศ. 2563 ถึง 2564 ที่ผ่านมา การท่องเที่ยวภายในประเทศ ประสบภาวะถดถอย อันเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) อย่างไรก็ตามภาพรวมสถานการณ์ภาคการท่องเที่ยวไทยปัจจุบันเริ่มดีขึ้น ปี 2566 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมากกว่า 28 ล้าน 4 หมื่นคน สร้างรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติกว่า 1.2 ล้านล้านบาท โดยแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทย ได้แก่ มาตรการยกเว้นการตรวจลงตราเข้าไทย (Visa Exemption) การจัดกิจกรรมกระตุ้นการท่องเที่ยวที่เป็นไปตามกระแสความนิยมในช่วงเทศกาล การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง การจัดงานเทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ในพื้นที่ 10 จังหวัดทั่วประเทศ การสร้างความรับรู้วิถีไทย การส่งเสริม Soft Power ฯลฯ (National Broadcasting Services of Thailand, The Government Public Relations Department, 2022)

ตลาดน้ำหรือตลาดริมน้ำ หนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเป็นศูนย์รวมด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น อีกทั้งช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทำให้ผู้คนไม่ละทิ้งถิ่นฐานไปหางานในเมืองหลวง นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ นิยมมาเที่ยวตลาดน้ำ เพราะต้องการได้บรรยากาศที่แตกต่างจากชีวิตประจำวัน ความผ่อนคลาย ความรู้สึกที่ได้จากบรรยากาศเสมือนว่าอยู่ในยุคอดีต (Arunrangsiwed, 2019) ตลาดท่าแพท่าสาป เป็นหนึ่งในตลาดที่อยู่ริมน้ำ โดยอดีตเคยเป็นเมืองท่าที่เจริญด้านการค้าขาย ซึ่งมีรายได้หลักจากการให้สัมปทานเหมืองแร่ดีบุกและการเก็บค่าผ่านแดน เทศบาลตำบลท่าสาปจึงมีแนวคิดในการนำพื้นที่บริเวณท่าเรือเก่าบ้านท่าสาปที่ไม่ใช่แล้ว มาพัฒนาเป็น “ตลาดท่าแพท่าสาป” เพื่อให้ชาวบ้านนำสินค้าเกษตรในพื้นที่และอาหารพื้นถิ่นมาจำหน่าย รวมถึงมีพื้นที่เพื่อการแสดงออกถึงวัฒนธรรม โดยเริ่มเปิดอย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2560 เปิดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทุกวันเสาร์ มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวภายในประเทศ ประเภเข้า-เย็นกลับ โดยมีทั้งคนไทย คนต่างชาติที่อยู่ภายในประเทศไทย คนต่างชาติที่เข้ามาเยือนประเทศไทย เช่น นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฯลฯ

จากการสัมภาษณ์คุณมะสติ หะยีปี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลท่าสาป ถึงปัญหาของการดำเนินงานตลาดท่าแพท่าสาป พบว่าตลาดที่มีปัญหาเรื่องน้ำท่วมช่วงหน้าฝน ทำให้จำเป็นต้องเปิดดำเนินการเพียง 10 เดือนต่อปี ส่วนอีกปัญหาหนึ่ง คือ เรื่องผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายที่ไม่มีความหลากหลาย และซ้ำซ้อนกับผลิตภัณฑ์ที่ขายในตลาดอื่นๆ หรือบริเวณใกล้เคียง ทำให้ตอนแรกตั้งใจจะเปิดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 2 วันต่อสัปดาห์ ต้องเปลี่ยนไปเปิดเพียง 1 วันต่อสัปดาห์ ทั้งนี้จากสถานการณ์โควิดที่เกิดขึ้น ทำให้ 2 ปีที่ผ่านมา คือ ปี พ.ศ. 2563 และ ปี พ.ศ. 2564 ตลาดท่าแพท่าสาปไม่ได้เปิดดำเนินการ และเมื่อสถานการณ์ดีขึ้น ปี พ.ศ. 2565 เทศบาลตำบลท่าสาปจึงกำหนดให้มีการเปิดตลาดอีกครั้งหนึ่ง และสัปดาห์หลังจากนั้นก็เปิดเพียง 1 วันต่อสัปดาห์ ด้วยปัญหาเดิมเรื่องของผลิตภัณฑ์ (Hadeepi, 2023, June 25) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้กล่าวถึงในทิศทางเดียวกันว่าตลาดน้ำ/ตลาดริมน้ำไทย มีผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้และบริการ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ แต่

ผลิตภัณฑ์มักซ้ำซ้อน ไม่หลากหลาย ทำให้ลูกค้ารู้สึกเบื่อหน่าย อีกทั้งก่อให้เกิดปัญหาการแข่งขัน การเกลียดชังกันระหว่างผู้ชาย (Kuntapeng and Siri Wong, 2017; Ploenhad, 2015; Utsena, 2016) การนำความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญามาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีอัตลักษณ์ หรือที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถลดปัญหาดังกล่าวได้ (Arunrangsiwed and Arunrangsiwed, 2017; Kuntapeng and Siri Wong, 2017) สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2562-2580) ที่เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017)

ด้วยเหตุที่พื้นที่ท่าสาป มีอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่เป็นตลาดน้ำ และประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ รวมถึงอัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมอาหาร ดนตรี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่แตกต่างจากพื้นที่ภาคอื่นๆ หรือจังหวัดอื่น (นอกเหนือจากจังหวัดชายแดนใต้) ซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวและทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Chanasith and Sungrugs, 2010; Suansri, 2016) อย่างไรก็ตาม ในขณะที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวพันกับการ “เที่ยวชมและมองดู” เป็นหลัก แต่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ วางอยู่บนพื้นฐานของ “การสร้างประสบการณ์ร่วมและการเรียนรู้” ถึงอัตลักษณ์ มาตรฐาน และคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่ได้เยี่ยมชม นักท่องเที่ยวจึงได้รับความพึงพอใจ อันประณีต ลึกซึ้งกว่า (Wisudthiluck, 2015) จึงนำมาซึ่งคำถามที่ว่า “จะส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดท่าสาป ให้คงเสน่ห์ อัตลักษณ์อย่างสร้างสรรค์อย่างไร?” ทั้งนี้งานวิจัยนี้เป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์วิจัยของงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการคงเสน่ห์อัตลักษณ์อย่างสร้างสรรค์ ตลาดท่าสาป จังหวัดยะลา” โดยเป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหนึ่งในนั้นเป็นข้อมูลพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าสาป จังหวัดยะลา ทั้งนี้พฤติกรรมลูกค้า เกี่ยวข้องกับการเลือกสรร การซื้อ และการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ธุรกิจจำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมลูกค้าเพื่อตอบสนองความต้องการให้ได้รับความพอใจ โดยการศึกษาพฤติกรรมลูกค้า มักจะใช้คำถาม 6 W’s และ 1 H’s อันประกอบด้วย ข้อคำถาม ใคร (Who), ทำอะไร (What), ทำไม (Why), เมื่อใด (When), ที่ไหน (Where), กับใคร (Whom) และอย่างไร (How) (Solomon, 2020) ซึ่งจะช่วยให้อ่านใจลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น อันนำมาซึ่งการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ พัฒนาสินค้าและบริการ รวมถึงดำเนินงานทางการตลาด ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตลาดท่าสาป จังหวัดยะลา ให้มีความเหมาะสม มีศักยภาพด้านการพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวตลาดท่าสาป จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าสาป จังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรเป็นผู้ที่มายุวตลาดทำแพททำสาป จังหวัดยะลา ซึ่งไม่สามารถทราบระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของคอรัน (Cochran, 1953) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ทำให้ได้จำนวนตัวอย่างจากการคำนวณเป็น 384 คน แต่เพื่อป้องกันการตอบกลับที่อาจไม่สมบูรณ์ จึงใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากผู้ที่มาเที่ยวตลาดทำแพททำสาป จังหวัดยะลา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา เลขที่โครงการวิจัย SCPHYLIRB-2566/290 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นข้อคำถามที่ให้เลือกตอบเพียง 1 คำตอบเดียว เกี่ยวกับ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ ที่พักอาศัยปัจจุบัน ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน ตอนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดทำแพททำสาป จังหวัดยะลา โดยเป็นคำถามที่ใช้เพื่อการค้นหาลักษณะพฤติกรรมลูกค้ากลุ่มเป้าหมายด้วยคำถาม 6 W's และ 1 H's ประกอบด้วย ใคร (Who?), ทำอะไร (What?), ทำไม (Why?), เมื่อใด (When?), ที่ไหน (Where), กับใคร (Whom?) และอย่างไร (How?) (Kotler, 2021) ซึ่งเมื่อประยุกต์แล้วทำให้ได้ข้อคำถามที่ประกอบด้วยข้อมูลวิธีการเดินทาง รูปแบบการเดินทาง เวลาการเดินทาง วัตถุประสงค์การมาเที่ยว สิ่งจูงใจการมาเที่ยว ความถี่ของการมาเที่ยว ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง และบุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อการมาเที่ยว รวมถึงการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยเป็นคำถามที่ให้เลือกตอบตามสภาพจริงมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว ส่วนตอนที่ 3 ข้อมูลความพึงพอใจนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดทำแพททำสาป จังหวัดยะลา โดยเป็นคำถามที่เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการตลาด 7 ด้าน หรือที่เรียกว่า 7 P's ซึ่งช่วยพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย Product (สินค้าหรือบริการ) Price (ราคา) Place (ช่องทางการจัดจำหน่าย) Promotion (การสื่อสารและการส่งเสริมทางการตลาด) People (บุคลากร) Process (กระบวนการ) และ Physical Evidence (สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ) (Serwas, 2015) ประยุกต์เป็นข้อคำถามในการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดทำแพททำสาป จังหวัดยะลา ซึ่งจำแนกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผลิตภัณฑ์บริโภค 2) ด้านผลิตภัณฑ์อุปโภค 3) ด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม และ 4) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น ความพึงพอใจระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ทั้งนี้แบบสอบถามดังกล่าว ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีการหาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว การตลาด และการจัดการรวม 3 ท่าน จากนั้นจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมถึงปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) ด้านความเหมาะสมของการสื่อความหมายและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับกับกลุ่มที่เคยซื้อ/ใช้บริการจากตลาดทำแพททำสาป จังหวัดยะลา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha

Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ซึ่งค่าที่ได้มากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ (George and Mallery, 2003) จากนั้นจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มาเที่ยวตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ตลอดช่วงเดือนธันวาคม 2566 ถึง มกราคม 2567 จนครบจำนวน 400 คน ตามขนาดตัวอย่างที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ตอนที่ 1 และ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลตอนที่ 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการแปลผล 5 ระดับ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง พึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง พึงพอใจน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด (Srisa-ard, 2011)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และข้อมูลความพึงพอใจนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยศึกษาจากผู้ที่มาเที่ยวตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา รวม 400 คน พบว่า พบว่า เป็นหญิงและชาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 63.50 : 36.50 นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 79.75 โดยเป็นคนโสดร้อยละ 56 สมรสร้อยละ 43.75 และเป็นหม้าย ร้อยละ 0.75 ส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 31 ปี มีที่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าสาป จังหวัดยะลา คิดเป็นร้อยละ 61.50 นอกเขตเทศบาลตำบลท่าสาป จังหวัดยะลา ร้อยละ 26.25 และจังหวัดปัตตานี ร้อยละ 7.25 สำหรับการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.75 ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 26.5 และอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 21 ด้านอาชีพ พบว่า ทำธุรกิจส่วนตัว/ประกอบอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 26 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 25.50 และรับจ้าง ร้อยละ 19.25 ด้านรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ระดับ 5,001-10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 43.50 ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือนร้อยละ 26.50 และระดับ 10,001-20,000 บาท/เดือน ร้อยละ 19.75

2. ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ผลวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมายังตลาดท่าแพท่าสาปด้วยรถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 49.50 รถยนต์ส่วนตัวร้อยละ 24 และรถจักรยาน ร้อยละ 15.75 โดยมีผู้ร่วมเดินทางเป็นเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ครอบครัว ร้อยละ 32.75 และมาคนเดียว ร้อยละ 22.5 ด้านเวลาในการมาใช้บริการพบว่า เวลา 16.01-18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 34.25 เวลาไม่แน่นอน ร้อยละ 30 และเวลา 18.01-20.00 น. ร้อยละ 23.25 ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักในการมาใช้บริการตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา เพื่อซื้อสินค้าบริโภค (ของกิน) คิดเป็นร้อยละ 32.50 เพื่อซื้อสินค้าอุปโภค (ของใช้)

ร้อยละ 30.00 และชมการแสดงศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 11.75 โดยหากเป็นประเภทสินค้าบริโภค (ของกิน) ประเภทสินค้าหลักที่ซื้อ ได้แก่ อาหารคาว คิดเป็นร้อยละ 28.25 ขนม/เบเกอรี่ ร้อยละ 18.75 และเครื่องดื่ม ร้อยละ 18.25 หากเป็นวัตถุประสงค์เพื่อซื้อสินค้าอุปโภค (ของใช้) ประเภทสินค้าหลักที่ซื้อ ได้แก่ เสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 38.50 สินค้ามือสอง ร้อยละ 33.50 และเครื่องประดับ ร้อยละ 11.00

ด้านสิ่งจูงใจหลักในการมาใช้บริการตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ได้แก่ อาหารอร่อย คิดเป็นร้อยละ 42.50 มีสินค้าหลากหลาย ร้อยละ 18.75 และราคาคู่มือ ร้อยละ 15.50 ส่วนจำนวนครั้งที่มาใช้บริการตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา พบว่า น้อยกว่า 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.75 จำนวน 3-5 ครั้ง ร้อยละ 35.75 และมากกว่า 5 ครั้ง ร้อยละ 24.50 โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในแต่ละครั้ง 101-200 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.75 ค่าใช้จ่ายมากกว่า 300 บาท ร้อยละ 24.25 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไม่เกิน 100 บาท และ 201-300 บาท คิดเป็นสัดส่วนที่เท่าๆ กัน ร้อยละ 21 ด้านผู้ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจซื้อสินค้าพบว่า ตัดสินใจด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 39 เพื่อน ร้อยละ 33 และครอบครัว ร้อยละ 20.75

3. ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ในครั้งนี้ จำแนกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์อุปโภค ด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม และด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านผลิตภัณฑ์บริโภค

ภาพรวมระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ด้านผลิตภัณฑ์บริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.93) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจความหลากหลายประเภทผลิตภัณฑ์บริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.94) คุณภาพผลิตภัณฑ์บริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.82) และการบริการของผู้ขายผลิตภัณฑ์บริโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.93)

3.2 ด้านผลิตภัณฑ์อุปโภค

ภาพรวมระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ด้านผลิตภัณฑ์อุปโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.03) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจคุณภาพผลิตภัณฑ์อุปโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.93) การบริการของผู้ขายผลิตภัณฑ์อุปโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.00) และความหลากหลายประเภทผลิตภัณฑ์อุปโภค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 1.05)

3.3 ด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม

ภาพรวมระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.00) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจการอ่านบทกวี & การขับร้องบทเพลง เกี่ยวกับศาสนา/การทำมาหากิน เช่น

อนาซีต ดิเกร์ฮูลู ฯลฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.99) การแสดงรำไทย นาฏศิลป์ไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.97) และการแสดงรำมลายู เช่น ตาลีกีปัต ร่องเง้ง ฯลฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.99)

3.4 ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก

ภาพรวมระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 1.04) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่จอตระ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 0.92) การจัดร้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 1.00) และมุมถ่ายภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 1.04)

อภิปรายผลการวิจัย

จากงานวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยศึกษาจากผู้ที่มาเที่ยวตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง นับถือศาสนาอิสลาม สถานภาพโสด อายุเฉลี่ย 31 ปี ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ประกอบอาชีพอิสระ รายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน ระดับ 5,001-10,000 บาท/เดือน กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในเขตเทศบาลตำบลท่าสาป จังหวัดยะลา เป็นหลัก ซึ่งดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่มีพฤติกรรมชอบจับจ่ายใช้สอย (Ramachannel, 2017) อีกทั้งอายุดังกล่าวจัดอยู่ในวัยระดับกลางคน จัดเป็นวัยที่มีคุณลักษณะอนุรักษ์นิยมและชาตินิยมสูง อีกทั้งสะท้อนถึงการมีอำนาจซื้อและมีสิทธิในการตัดสินใจซื้อ ซึ่งจัดเป็นคุณลักษณะสำคัญในความเป็นตลาดเป้าหมาย (Kotler and Armstrong, 2020) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำยะกัง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งพบว่า เพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย อายุระหว่าง 25-36 ปี ประกอบอาชีพอิสระโดยเป็นชาวบ้านในชุมชนและมีรายได้ 5,001-10,000 บาท ต่อเดือน ด้านทำเลที่ตั้งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในชุมชนร้อยละ 70 (Intrungsi, 2021) ทั้งนี้ตลาดท่าแพท่าสาปแตกต่างจากตลาดน้ำคลองแห อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวมลายูเซีย หากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย มักจะเป็นนักเรียน นักศึกษา ซึ่งอยู่นอกพื้นที่จังหวัดสงขลามากที่สุด (Buakwan, 2013)

2. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ผลวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมายังตลาดท่าแพท่าสาปด้วยรถจักรยานยนต์ ด้านเวลาในการมาใช้บริการพบว่า เวลา 16.01-18.00 น. ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักในการมาใช้บริการตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา เพื่อซื้อสินค้าบริโภค โดยประเภทสินค้าที่ซื้อได้แก่ อาหารคาว ขนม/เบเกอรี่ และเครื่องดื่ม ด้านสิ่งจูงใจหลักในการมาใช้บริการตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ได้แก่ อาหารอร่อย ที่เป็นเช่นนี้สามารถอภิปรายได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ พฤติกรรมการเดินทางจึงเป็นแบบง่ายๆ ไม่ยุ่งยาก อีกทั้งเป็นไปตามหลักวิถีชีวิตมุสลิมที่ช่วงเวลาดังกล่าวอยู่กึ่งกลางเวลาของการละหมาดอัศรี (ยามเย็น) และมัฆริบ (ยามอาทิตย์ตกดิน) ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนากิจอิสลาม (Adair, 2022) อีกทั้งเป็นเวลาของวิถีชีวิตการบริโภคอาหารเย็น ที่สะดวกง่ายและรวดเร็ว

สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ถึงเหตุผลหลักที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางเที่ยวตลาดน้ำ เนื่องจากต้องการรับประทานอาหารมากกว่าซื้อของทั่วไป (Ishikawa and Denpaiboon, 2017) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยทางการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของตลาดน้ำวัดลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า เวลาในการเปิดปิดตลาดน้ำและจัดกิจกรรมมีผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ (Phuakpong and Bunyasiri, 2019)

3. ความพึงพอใจนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์บริโภคมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม ด้านผลิตภัณฑ์อุปโภค และด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ผลความพึงพอใจดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากด้านผลิตภัณฑ์บริโภคส่วนใหญ่มักเป็นอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์สะดวกซื้อ (Convenience Goods) ที่มีระดับราคาไม่แพง (ราคาหลักสิบ) อีกทั้งผลิตภัณฑ์ลักษณะสิ้นเปลืองหรือหมดโดยเร็ว พฤติกรรมลูกค้าจึงซื้อขาย ซื้อบ่อย นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก ซึ่งแตกต่างจากผลิตภัณฑ์อุปโภค เช่น เสื้อผ้า สินค้ามือสอง เครื่องประดับที่มีมักเป็นผลิตภัณฑ์เปรียบเทียบซื้อ (Shopping Goods) ที่มีระดับราคาค่อนข้างแพง (ราคาหลักร้อย) ผลิตภัณฑ์ใช้นานทำให้ไม่ต้องซื้อบ่อย (Kotler and Armstrong, 2020) ส่งผลให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจึงมีน้อยกว่า ในขณะที่ด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมักชมควบคู่กับการรับประทานอาหารไปด้วย ความพึงพอใจจึงมีมากกว่า ซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยทางการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของตลาดน้ำวัดลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลเชิงบวกซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวตลาดน้ำวัดลำพญาแห่งนี้อีกครั้ง ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านการเข้าถึง และปัจจัยด้านกิจกรรม โดยปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม ส่วนปัจจัยด้านการเข้าถึง ได้แก่ ความสะดวกในการเดินทางและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยรถยนต์ สำหรับปัจจัยด้านกิจกรรม ได้แก่ ระยะเวลาจัดกิจกรรมที่เหมาะสม (Phuakpong and Bunyasiri, 2019)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านผลิตภัณฑ์บริโภค ด้านกิจกรรม/การแสดงทางวัฒนธรรม ด้านผลิตภัณฑ์อุปโภค และด้านการจัดการสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งดังกล่าวสะท้อนถึงศักยภาพด้านการพัฒนา จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยพัฒนาสินค้าและบริการบนฐานอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ ควบคู่กับการสนับสนุนการสื่อสารการตลาด ตลาดท่าแพท่าสาป อย่างสร้างสรรค์

2. จากผลการวิจัยกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในเขตเทศบาลตำบลท่าสาป จังหวัดยะลา เป็นหลัก ดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาตลาดท่าแพท่าสาป ที่ต้องพยายามปรับเปลี่ยนให้ตลาด

เป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวนอกพื้นที่ และพยายามทำให้ชาวบ้านในพื้นที่เป็นผู้ประกอบการสร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการยกระดับการสร้างสรรค์เครือข่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาสินค้าและบริการบนฐานอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทูทางวัฒนธรรมให้ร่วมสมัย เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้มาเยือนและได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยต่อยอดพัฒนาในลักษณะแผนงานวิจัยหรือโครงการวิจัยชุด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดท่าแพท่าสาป จังหวัดยะลา ตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาจพัฒนาด้านการพัฒนาอาหารพื้นถิ่นร่วมสมัย กิจกรรมนันทนาการ และการสื่อสารการตลาด

References

- Adair, A. (2022). *Preserving arts and culture: Salat*. Retrieved April 13, 2024, from <https://profile.yru.ac.th/th/ajaman.a/preserve-art-and-culture/1649> [In Thai].
- Arunrangsiwed, P. (2019). Content analysis in floating market studies, Thailand. *Humanities and Social Sciences Journal Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 11(1), 92-107. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/view/212467/164420> [In Thai].
- Arunrangsiwed, P., and Arunrangsiwed, R. (2017). Creative economy and perceived product value. *Management Science Rajabhat Mahasarakham University Journal*, 2(3), 47-63. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/Download/456999?Resolve_DOI=10.14456/fmsj.2017.4 [In Thai].
- Buakwan, N. (2013). *A model of floating market management for cultural tourism: a case study of Klonghae floating market, Hatyai district, Songkhla province*. Prince of Songkhla University. [In Thai]
- Chanasith, K., and Sungrugsa, N. (2010). Guidelines for the development of cultural tourism Klong Dan floating market Ra-Nod district, Songkhla province. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 12(28), 163-176. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/124139/94178> [In Thai].
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling techniques*. John Wiley & Sons Inc.
- George, D., and Mallery, M. (2003). *SPSS for Windows step by step: a simple guide and reference 11.0 update* (4th ed.). Allyn & Bacon.
- Hadeepi, M. (2023, June 25). Mayor of Tha Sap Subdistrict. Tha Sap Subdistrict, Mueang Yala District, Yala Province. Interview. [In Thai]

- Intrungsi, A. (2021). The value added on identity design of Yakang tourism community. *The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 1(2), 1-17.
https://so01.tci-thaijo.org/index.php/The_New_Viridian/article/view/245878/167097 [In Thai].
- Ishikawa, T., and Denpaiboon, C. (2017). Analyzing of the Floating Market System in Thailand for Sustainability. *Journal of Research and Information on Architecture and Urban Planning in English*, 14(2), 127-142. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jars/article/view/116263/89534> [In Thai].
- Kotler, P. (2021). *Marketing Management*. Prentice-Hall International Inc.
- Kotler, P., and Armstrong, G. (2020). *Principles of Marketing Global* (18th ed.). Pearson Prentice-Hall.
- Kuntapeng, K., and Siriwong, P. (2017). Dynamic of entrepreneurial shops at Amphawa floating market, in Samutsongkhram province: study for grounded theory. *Journal of Humanities and Social Sciences Thaksin University*, 12(1), 81-101. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/article/view/154380/112324> [In Thai].
- National Broadcasting Services of Thailand, The Government Public Relations Department. (2022). *Revealing the numbers for traveling to Thailand in 2023, exceeding 28 million people, with total income of 54,400 million baht*. Retrieved April 13, 2024, from <https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/category/detail/id/2153/iid/246822> [In Thai].
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *Master plan under the national strategy (5) issues travel (2018-2037)*. Retrieved April 13, 2024, from <https://shorturl.asia/JcrX4> [In Thai].
- Ramachannel. (2017). *"Shopaholic" is a psychological disorder-shopping addiction is not just for women; men can be affected too*. Retrieved July 1, 2024, from <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/article/shopaholic> [In Thai].
- Phuakpong, P., and Bunyasiri, S. (2019). Tourism component factor influencing the tourists' revisit to Lumphaya floating market, Bang Len district, Nakorn Pathom province. *Integrated Social Science Journal*, 6(2), 132-154. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/issshmu/article/view/228839/155745> [In Thai].

- Ploenhad, J. (2015). Increasing of One Tambon One Product's potential in tourist industry (floating market) of Thailand to ASEAN economic community by using supply chain manage. *Journal of Logistics and Supply Chain Operations, Suan Sunandha Rajabhat University*, 1(2), 19-27. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/Logis_j/article/view/150153/110109 [In Thai].
- Serwas, H. (2015). *User's manual for the 7 P of marketing*. McGraw-Hill Education.
- Solomon, M. R. (2020). *Consumer Behavior* (13th ed.). Prentice-Hall International.
- Srisa-ard, B. (2011). *Introduction of research* (9th ed.). Suviriyasarn printing. [In Thai]
- Suansri, M. (2016). The development guidance and tourism promotion effect to Bangnamphung floating market, Samut Prakan province's uniqueness. *Journal of Cultural Approach*, 17(31), 41-55. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/cultural_approach/article/view/58372/48174 [In Thai].
- Utsena, R. (2016). Floating market for sustainable community development. *Eau Heritage Journal Social Science and Humanity*, 6(3), 58-68. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/view/70893/58869> [In Thai].
- Wisudthiluck, S. (2015). *Knowledge of creative tourism: manual and handbook*. Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization) DASTA. [In Thai]

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการสนับสนุนต่อความสำเร็จของ
การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วน
จังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย*

Analysis of the Relationship between Management Factors and Support for
the Success of the Management of the Cooperation Network in Crisis
Management: A Case Study of the Kalasin Provincial Administrative
Organization and Network Organizations

อารียา ปองศิริ**

Ariya Pongsiri

จริยา อินทนิล**

Jariya Intanin

พิมพลีจิต แก้วหานาม**

Phimlikid Kaewnanam

กตัญญู แก้วหานาม**

Kathanyoo Kaewhanam

Received : March 25, 2024

Revised : December 9, 2024

Accepted : January 2, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่าย
ความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 การศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระหว่าง
องค์กรเครือข่าย ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน ด้วยแบบสอบถาม

*ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ.2566 และได้รับได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ รหัสโครงการ HS-KSU041/2565

Research funding support in the form of grants from the Science Research and Innovation Promotion
Fund for the fiscal year 2566 B.E. (2023) and was certified for research ethics in humans by
the Human Research Committee Kalasin University Project Code HS-KSU041/2565

**อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Lecturer at the Public Administration Faculty of Art Faculty of Arts Kalasin University

(Corresponding Author) e-mail: Ariya.po@ksu.ac.th/jariya_pang.pa@hotmail.com

ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบของ วัตถุประสงค์งานวิจัย ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งกลุ่มภายในรัฐบาล และกลุ่มภายนอกรัฐบาล ผลการศึกษา พบว่า 1. ภาพรวมระดับความคิดเห็นต่อการ บริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และ องค์การเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.55) 2. ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความ ร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์การเครือข่าย อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.638$) โดยปัจจัยหลัก คือ 2.1 การบังคับบัญชา ($r=0.683$) ต้องให้ ความสำคัญกับการประสานงานกับหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข การบังคับมาตรการควบคุมต่างๆ ที่ชัดเจน และการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน 2.2 การวางแผน ($r=0.662$) ต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมาย การวางแผนการดำเนินการ และการจำลองสถานการณ์ 2.3 การควบคุมงาน ($r=0.633$) ต้องดำเนินการควบคุมงานทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง ส่วนปัจจัยรอง คือ 2.4 การจัดองค์การ ($r=0.625$) ต้องกำหนดโครงสร้างองค์กร การกำหนดผู้รับผิดชอบ การกระจายงาน และการสร้างช่องทางสื่อสาร 2.5 การประสานงาน ($r=0.581$) ต้องส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน ร่วมกับการระบุและวิเคราะห์ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกต่อความสำเร็จของการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ / การจัดการภาวะวิกฤต /
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ / องค์การเครือข่าย /
การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19

ABSTRACT

This objective of this research to study the level of opinions and factors affecting the management of the cooperation network in crisis management, a case study of Kalasin Provincial Administrative Organization and network organizations during the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) pandemic. This study focuses on the management between network organizations, using quantitative research methods with 420 people and qualitative research with 25 people to answer the research objectives. The sample group is people involved in the preparation and management of various crises in the area, both groups within the government and groups outside the government. The results of the study found that 1. The overall level of opinions on the management of the cooperation network in crisis management, a case study of Kalasin Provincial Administrative Organization and network organizations, was at the

highest level ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.55) 2. The relationship of the management of the cooperation network in crisis management, a case study of Kalasin Provincial Administrative Organization and network organizations, was statistically significant at the 0.01 level (r = 0.638). The main factors were: 2.1 Command (r = 0.683) must give importance to coordination with public health agencies. 2.2 Planning (r = 0.662) requires situation analysis, setting objectives and goals, planning operations, and testing plans. 2.3 Work control (r = 0.633) requires control before, during, and after the work. The secondary factors are: 2.4 Organization (r = 0.625) requires organizational structure, assignment of responsibilities, work distribution, and creation of communication channels. 2.5 Coordination (r = 0.581) requires promotion of cooperation and collaboration, along with identification and analysis of stakeholder groups. All factors have a moderately positive relationship with the success of the crisis management cooperation network, respectively.

Keywords : Managing Cooperative Networks / Crisis Management /

Kalasin Provincial Administrative Organization / Network Organizations /
COVID-19

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นทุกจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2498 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน ด้วยการนำมติหรือนโยบายของสภาจังหวัดไปพิจารณาดำเนินการ ฐานะเป็นนิติบุคคลและมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วทั้งจังหวัด มีพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น คือ เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนั้น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการจัดการระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับการยกให้ถ่ายโอนภารกิจจากกรมต่างๆ โดยแบ่งเป็นภารกิจที่ต้องทำ และสามารถเลือกทำ (King Prajadhipok's Institute, 2003) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยภารกิจหนึ่งที่ดำเนินการนั้นคือ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นภาวะวิกฤตที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในทุกจังหวัดมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลบริการสาธารณะต่างๆ ของจังหวัด โดยเฉพาะการจัดการในภาวะวิกฤติต่างๆ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบอย่างรวดเร็วและรุนแรง ดังนั้นการใช้ความร่วมมือจากองค์กรเครือข่ายในการจัดการกับปัญหาจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้การแก้ไขในภาวะวิกฤติได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและ

ทันทั้งที่ ซึ่งการการถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 เป็นแผนที่กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในสามมามีอิสระในการ กำหนดนโยบาย การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดการโดยใช้อำนาจเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญกับบริบทของแต่ละเรื่องจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ร่วมกับการใช้ศักยภาพชุมชน (Efficacy) (Manokham et al., 2022) ในการเผชิญปัญหา แก้ไขปัญหา และฟื้นฟูช่วยเหลือกัน เป็นการช่วยให้ชุมชน เตรียมพร้อมรับมือต่อวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสถาบันการศึกษาและภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดหนึ่งที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนได้ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม ภัยทางธรรมชาติ หรือแม้กระทั่งโรคระบาดต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19 ที่ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดต้องมีการปรับตัว โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งที่ต้องมีการปรับบทบาทให้สามารถจัดการกับภาวะวิกฤติต่างๆ เหล่านี้ ให้ได้ โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสิ่งสำคัญคือการ เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Sangsree and Jaichalad, 2023) องค์ความรู้จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรเครือข่ายที่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาวิกฤติใหญ่ๆที่เกิดขึ้นหลายครั้ง ซึ่งการสร้างเครือข่าย ระหว่างองค์กรนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต เนื่องจากต้องมีการรับรู้และการมี มุมมองการรับรู้ที่ตรงกัน การมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในองค์กร หรือแม้กระทั่งการเกื้อหนุนระหว่างกันทั้งด้าน คน งาน และเงิน ซึ่งต้องอาศัยรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม

ภายใต้ภาวะวิกฤต (Crisis Situation) เป็นภาวะที่ “ความผิดปกติ” ได้อุบัติขึ้นแบบทันทีทันใดอย่างไม่ คาดฝัน โดยอาจอยู่นอกเหนือการควบคุมขององค์กรหรือสังคม แต่ส่งผลกระทบ ต่อการดำเนินชีวิตหรือการ ดำเนินงานตามปกติ เหตุการณ์ความผิดปกติดังกล่าวนี้อาจเกิดการกระทำของมนุษย์ และจากธรรมชาติ ระยะเวลาที่เกิดขึ้นอาจเกิดครั้งเดียว วันเดียว หรือติดต่อกัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคง ความเชื่อมั่น และความศรัทธาต่อองค์กร หรือส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สินและสภาพจิตใจของผู้คนโดยรวม ต้องรีบตัดสินใจ ในระยะเวลาอันสั้น จะเห็นได้ว่า การบริหารความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้เหตุการณ์เหล่านี้ ต้องมีแนวทางการ ประเมินสิ่งที่คุกคาม และหามาตรการที่ดีที่สุดเพื่อลดผลกระทบ ทั้งความรุนแรง และความถี่ของเหตุการณ์นั้นๆ แต่การจัดการภาวะวิกฤตเกี่ยวข้องกับการจัดการทั้งก่อน ระหว่าง และหลังที่สิ่งคุกคามเกิดขึ้น มีข้อบังคับ ความสำคัญต่อบริบทในการจัดการ ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ กระบวนการและเทคนิคที่ จำเป็น เพื่อที่จะบ่งชี้ ประเมิน พร้อมรับมือกับสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกเริ่มเกิดขึ้นไปจนถึงจุด ขึ้นตอนของการฟื้นฟู ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะวิกฤตที่เกิดจากธรรมชาติ ได้แก่ การแพร่ระบาด โรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19

แนวคิดการจัดการภาคีในรูปของเครือข่าย (Network governance) ให้ความสนใจไปที่การวิเคราะห์ถึง วิธีการในการจัดตั้งตนเองของเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (Self-organizing of Interorganizational networks) ซึ่งเครือข่ายดังกล่าวนี้ ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณะ โดยมีรัฐเข้าร่วมเป็นภาคีหนึ่ง (A partner) ของ

เครือข่ายดังกล่าว เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันของตัวกระทำที่หลากหลาย (Diverse Actors) ซึ่งมีคุณลักษณะความสัมพันธ์ทั้งในลักษณะที่หลายองค์กรที่มีความแตกต่างกันในทรัพยากร และศักยภาพมาร่วมมือกันภายใต้เป้าหมายอย่างเดียวกัน โดยที่แต่ละองค์กรไม่ได้สูญเสีย ความเป็นอิสระในการจัดการองค์กรของตนเอง ไม่มีโครงสร้างของสายการบังคับบัญชา ไม่มีการแข่งขันภายในเครือข่าย แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงร่วมมือกัน (Collaboration) ในการตัดสินใจจัดการบางอย่างร่วมกัน กล่าวคือเมื่อมีเครือข่ายหากแต่ไม่มีความร่วมมือก็ไม่สามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ เครือข่ายจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือเนื่องจากการเปิดโอกาสให้องค์กรต่างๆ ได้เข้ามาดำเนินการร่วมกัน สร้างความรู้ในด้านต่างๆ ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากร และค้นหาแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้การปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้บริบทของเครือข่าย เป็นการปฏิบัติงานที่ไม่ใช้การปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา หากแต่เป็นการร่วมกันค้นหาแนวทางในการปฏิบัติงาน (Agranoff, 2006) โดยให้ความสำคัญกับหลักการบริหารของ Henry Fayol (1949) ต้องมีการเชื่อมโยงและส่งผลต่อกันและกัน ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เพื่อให้การทำงานสมบูรณ์และประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่าหลัก “POCCC”

สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของจังหวัดกาฬสินธุ์นั้น ในช่วงปี 2566 มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยยอดผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตลดลงจนใกล้เข้าสู่การเป็นโรคประจำถิ่น (Matichon Online, 2022) มีผู้ป่วยสะสมที่ต้องรักษาในโรงพยาบาลกว่า 38,000 รายตลอดปี ขณะที่ผู้เสียชีวิตสะสมทั้งปีอยู่ที่ 848 ราย ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในมาตรการควบคุมโรคที่ลดความรุนแรงของการระบาดเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนๆ (Prachachat Business, 2024) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดซึ่งถือว่าเป็นภาวะวิกฤตที่ส่งผลกระทบในทุกมิติ ซึ่งแม้ว่าจะมีรูปแบบการบริหารจัดการที่แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมและสามารถบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติจะมีข้อจำกัดหลายประการที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์ในพื้นที่ โดยเฉพาะการบริหารความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ (Pongsiri et al., 2023) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Method) ร่วมกันศึกษาหาคำตอบของงานวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย เก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกประชากรที่มีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่จริงในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และเป็นบุคคลที่เคยเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดตัวอย่างของ Yamane จากประชากรในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 977,175 คน (Kalasin Provincial Administrative Organization, 2020) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน แต่ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้ 420 คน ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน ในการเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต ประกอบด้วย 2 กลุ่ม 1) กลุ่มภายในรัฐบาล ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, อสม., จิตอาสา) 2) กลุ่มภายนอกรัฐบาล ได้แก่ องค์กรศาสนา ภาคสื่อมวลชน ภาคเอกชน และภาคประชาชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าสำหรับแบบสอบถาม ร่วมกับการใช้แนวทางการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต ประกอบกับการศึกษาเอกสารสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ โดยผลการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีค่าเฉลี่ย 0.87 ซึ่งมีค่าเที่ยงตรงนำไปใช้ได้ (Rovinelli and Hambleton, 1977)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ทั้งหมดพร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล และใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤตฯ ส่วนสถิติอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรและในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤตฯ ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากนั้นหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร เครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤตฯ โดยหากค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (Sample Correlation) เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ถ้าไม่เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน โดย ทิศทางของความสัมพันธ์พิจารณาจากเครื่องหมายของค่าความสัมพันธ์ที่คำนวณได้ คือ ถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่คล้ายตามกัน ถ้าเป็นไปในทางลบ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ ในทางตรงกันข้ามกันหรือผกผันกัน

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาตรวจสอบ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีเชื่อมโยงความสัมพันธ์สอดคล้องของเนื้อหาเท่าที่รวบรวมมาได้และเรียบเรียง อย่างเป็นระบบเพื่อนำเข้าสู่ประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดและนำเสนอในรูปแบบ การอธิบายเชิงพรรณนาที่ได้จากผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 มี ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะวิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 และเป็นผู้ปฏิบัติงานที่เคยเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและการจัดการภาวะ วิกฤตต่างๆ ในพื้นที่ จำนวน 392 คน คิดเป็นร้อยละ 93.3

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ในภาพรวม

ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด กาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น
การวางแผน (Planning)	4.41	0.58	มากที่สุด
การจัดองค์การ (Organizing)	4.33	0.60	มากที่สุด
การบังคับบัญชา (Commanding)	4.41	0.51	มากที่สุด
การประสานงาน (Coordinating)	4.26	0.51	มากที่สุด
การควบคุมงาน (Controlling)	4.22	0.57	มากที่สุด
รวม	4.33	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ภาพรวมระดับความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย การวางแผน (Planning) ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ การบังคับบัญชา (Commanding) ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.51) การจัดองค์การ (Organizing) ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.60) การประสานงาน (Coordinating) ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.51) และการควบคุมงาน (Controlling) ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

จากผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ สามารถสรุปผลการศึกษาที่สอดคล้อง และเป็นการอธิบายถึงความคิดเห็นต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต โดยผลการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยหลักที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต และปัจจัยรองที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยหลักที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต

1.1 การการบังคับบัญชา การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ต้องมีการออกคำสั่งและแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับระบบสาธารณสุข เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน โดยอาจมอบหมายอำนาจในการตัดสินใจให้ในบางเรื่องอย่างเด็ดขาด ร่วมกับการบังคับมาตรการควบคุมต่างๆ ที่ชัดเจน สำหรับประเทศไทยมีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์เพื่อรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจและการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน คือ ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการ และมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่เตรียมพร้อมเพื่อการดำเนินการตามมาตรการ ขัดห้าม และข้อปฏิบัติต่างๆ ซึ่งเป็นการบังคับบัญชาและการบริหารจัดการในภาครัฐที่เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในขณะนั้น

นอกจากนี้ยังมีการสร้างรูปแบบการตรวจสอบและปรับปรุงมาตรการตามสถานการณ์ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ และมีการวิเคราะห์ผลกระทบในทุกมิติเพื่อปรับปรุงมาตรการต่างๆ ที่ถูกบังคับใช้ มีแผนการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินที่เน้นที่การบังคับบัญชา โดยต้องมีผู้ที่สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจนและเด็ดขาด บนพื้นฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ครอบคลุมทุกมิติ และเป็นข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดการทรัพยากรและบุคลากรที่จำเป็นในภาวะฉุกเฉินด้วย โดยเฉพาะบุคลากรทางด้านสาธารณสุข โดยในกรณีที่มีจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอได้มีการอบรม หรือสร้างขั้นตอนการให้คำแนะนำต่างๆ ในกรณีฉุกเฉินที่ชัดเจน

1.2 การวางแผน มีการดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมกับองค์กรและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถคาดการณ์ผลที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งมีผลต่อการค้นหาแนวทางการป้องกันเหตุการณ์ที่อาจจะมีผลกระทบรุนแรง คำนึงถึงมิติทั้งภายในที่สามารถควบคุมจัดการได้ โดยสร้าง

อาสาสมัครชุมชนเพื่อช่วยเหลือในระดับพื้นที่ และมีதியานอกที่ไม่สามารถควบคุมจัดการได้ นอกจากนี้มีการระบุปัจจัยที่ส่งผลในภาวะวิกฤตร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการที่เหมาะสมได้ พร้อมกับการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลังจากนั้นต้องร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุในการจัดการภาวะวิกฤต เพื่อร่วมกันคาดการณ์โอกาสที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม โดยมีกระบวนการขั้นตอนการดำเนินการและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างทีมที่มีทักษะและความรับผิดชอบ ภายใต้กระบวนการสื่อสารที่ดีกับทีมและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการให้โอกาสแก่ทุกที่มีบทบาทในการจัดการภาวะวิกฤต และสิ่งสำคัญคือการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

1.3 การควบคุมงาน องค์กรเครือข่ายความร่วมมือที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมก่อนดำเนินงาน (Preventive Control) เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อทิศทางในการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามที่ไดวางแผนร่วมกัน เป็นการควบคุมก่อนนำทรัพยากรต่างๆ เข้าสู่กระบวนการดำเนินงานในทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ในระหว่างดำเนินงาน (Concurrent Control) ต้องควบคุมที่ให้งิจกรรมทุกอย่างเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดและแก้ไขก่อนที่การเสียหายจะเกิดขึ้น และยังเป็นการตรวจสอบทรัพยากร นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการควบคุมหลังดำเนินงาน (Feedback Control) เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบถึงข้อบกพร่องต่างๆ และนำไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

2. ปัจจัยรองที่ต้องให้ความสำคัญในการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต

2.1 การจัดองค์การ ในภาวะวิกฤตต้องมีการกำหนดโครงสร้างองค์กร ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ง่าย โดยต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ เป็นการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่จำเป็นต้องมีสมรรถนะและความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับแต่ละงาน โดยต้องออกแบบให้สามารถกระจายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างทีมปฏิบัติการเชิงรุก (Active Surveillance) จึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะพบว่าการแก้ไขปัญหาจะมีการจัดทีมลงพื้นที่เพื่อค้นหาผู้ติดเชื้อเชิงรุกในชุมชนเสี่ยง โดยการไต่ถามไถ่ผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายอาสาสมัคร ในการประสานงานกับโรงพยาบาลในพื้นที่หรือหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขในพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 พบปัญหาและอุปสรรคในด้านโครงสร้างและการบริหารอัตรากำลังของบุคลากรด้านสาธารณสุข ดังนั้นจึงมีการจัดอบรมบุคลากรใหม่หรือบุคคลทั่วไปเพื่อช่วยในงานเฉพาะหน้า เช่น การตรวจคัดกรอง ร่วมกับการสร้างช่องทางสื่อสารที่ทำให้ข้อมูลถูกส่งผ่านได้รวดเร็ว เนื่องจากเป็นภาวะฉุกเฉินที่ต้องการตัดสินใจที่เร่งด่วน ดังนั้นการกำหนดขั้นตอนการสื่อสารและการรายงานความคืบหน้าต้องมีความชัดเจน

2.2 การประสานงาน ในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ได้มีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รวมตัวแทนจากทุกภาคส่วน เช่น หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 และส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกันในการส่งต่อข้อมูล หรือความต้องการให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยังมีที่ตั้ง ศบค.จังหวัด ที่นำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้เกิดการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในพื้นที่ ภายใต้สถานการณ์

ดังกล่าว ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน หมอพร้อม สำหรับการลงทะเบียนฉีดวัคซีน และไทยชนะ สำหรับติดตามการแพร่ระบาด เพื่อเป็นเครื่องมือในการกักติดตามข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งจำเป็นมาก โดยเฉพาะช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว และในแต่ละพื้นที่ก็มีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทต่างๆ ร่วมกับการพัฒนาระบบการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องก่อนการส่งไปตามช่องทางต่างๆ มีกระบวนการระบุและวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Analysis) เพื่อค้นหาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างความตระหนักรู้ ในการป้องกันและดูแลตนเอง นอกจากนี้ยังมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ในการสนับสนุนด้านทรัพยากร ทั้งอุปกรณ์ทางการแพทย์ อาหาร สถานที่ และระบบการขนส่งต่างๆ สำหรับผู้ป่วยในขณะนั้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต	ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	P-value	ระดับความสัมพันธ์
การวางแผน (Planning) (X_1)	.662**	<0.01	ปานกลาง
การจัดองค์การ (Organizing) (X_2)	.625**	<0.01	ปานกลาง
การบังคับบัญชา (Commanding) (X_3)	.683**	<0.01	ปานกลาง
การประสานงาน (Coordinating) (X_4)	.581**	<0.01	ปานกลาง
การควบคุมงาน (Controlling) (X_5)	.633**	<0.01	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	.638**	<0.01	ปานกลาง

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.638$, $p\text{-value}<0.01$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบังคับบัญชา (Commanding) (X_3) ($r=0.683$, $p\text{-value}<0.01$) การวางแผน (Planning) (X_1) ($r=0.662$, $p\text{-value}<0.01$) การควบคุมงาน (Controlling) (X_5) ($r=0.633$, $p\text{-value}<0.01$) การจัดองค์การ (Organizing) (X_2) ($r=0.625$, $p\text{-value}<0.01$) และการประสานงาน (Coordinating) (X_4) ($r=0.581$, $p\text{-value}<0.01$) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกต่อบัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise Method ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย รายละเอียดผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต	b	S.E.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.686	0.161		4.273	<.001
Commanding (X ₃)	0.336	0.055	0.316	6.082	<.001
Planning (X ₁)	0.274	0.045	0.294	6.087	<.001
Controlling (X ₅)	0.216	0.045	0.228	4.832	<.001
R = .745, R ² = 0.555, Adj. R ² = 0.552, F = 22.33					

*P < .05, **P < .01 *** P < .001

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ทั้ง 5 ด้าน พบว่ามีปัจจัยเพียง 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การบังคับบัญชา (Commanding) (X₃) การวางแผน (Planning) (X₁) และการควบคุมงาน (Controlling) (X₅) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.754 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R²) เท่ากับ 0.555 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adj. R²) เท่ากับ 0.552 แสดงว่า การบังคับบัญชา (Commanding) (X₃) การวางแผน (Planning) (X₁) และการควบคุมงาน (Controlling) (X₅) ร่วมกันพยากรณ์ต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ได้อยู่ละ 55.50

สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ในรูปของคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

การบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต

กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

$$= .686 + .336X_3 + .274X_1 + .216X_5$$

$$\text{สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z_{Total\text{dependent}} = .316X_3 + .294X_1 + .228X_5$$

จากสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ สามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

1. ถ้าตัวแปรการบังคับบัญชา (Commanding) (X_3) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น 0.336 หน่วย โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่
2. ถ้าตัวแปรกลุ่มการวางแผน (Planning) (X_1) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น 0.274 หน่วย โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่
3. ถ้าตัวแปรกลุ่มการควบคุมงาน (Controlling) (X_5) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น 0.216 หน่วย โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

จากผลการศึกษาคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และสรุปเป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายต้องคำนึงถึงความสามารถในการเป็นผู้นำ ที่ต้องนำพาผู้เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน และในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต้องมีการวิเคราะห์ความเชี่ยวชาญของเครือข่ายต่อการจัดการภาวะวิกฤต ที่ต้องมีความเชี่ยวชาญของเครือข่ายต่อการจัดการภาวะวิกฤต ภายใต้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันในหลายมิติ รวมถึงต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่างๆ เนื่องจากในแต่ละเครือข่ายมีองค์ความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน และประเด็นที่ควรให้ความสำคัญคือ ภูมิหลังและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่มีอยู่ก่อน ซึ่งมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่และมีผลต่อความไว้วางใจต่อกัน ซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการมีผลอย่างยิ่งต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการสนับสนุนต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย* ผลการศึกษาพบว่า การบังคับบัญชา (Commanding) การวางแผน (Planning) การควบคุมงาน (Controlling) การจัดองค์การ (Organizing) และการประสานงาน (Coordinating) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

โดยที่ในภาวะวิกฤตนั้นการบังคับบัญชา (Commanding) ถือเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากในภาวะดังกล่าวเนื่องจากในภาวะดังกล่าวต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า สอดคล้องกับ Jakkhom and Chamruspanth (2023) ที่อธิบายว่าการมอบอำนาจ (Empowerment) โดยใช้การกระจายอำนาจเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานในภาวะวิกฤตให้สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยเร็ว โดยยึดถือแนวปฏิบัติในหลักการใหญ่เป็นทิศทางสำคัญในการผ่านวิกฤต โดยให้ผู้บริหารทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมที่จะมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป และมีการวางแผน (Planning) ผ่านการดำเนินผ่านนโยบายที่มีความชัดเจน โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ต้องการการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากภาครัฐและอาสาสมัครชุมชนในระดับพื้นที่ สอดคล้องกับ Pongsiri et al. (2023) ที่พบว่า กลุ่มหน่วยงานระดับพื้นที่หรือระดับจังหวัดเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่ทราบถึงปัญหาและความต้องการของพื้นที่ และมีเครือข่ายสำหรับการปฏิบัติงาน ส่งผลให้รัฐบาลจำเป็นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและเร่งด่วน เพื่อรองรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาด รวมถึงต้องเตรียมแผนงานเพื่อคาดการณ์ผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 (Udomthanasansakul, 2021) ร่วมกับระบบควบคุมการจัดการ (Controlling) ที่มีความรัดกุม และได้มาตรฐานตามหลักการที่เกี่ยวข้องกับบริบทของประเด็นนั้นๆ สอดคล้องกับ Virothewan Wanpiyarat (2023) ที่อธิบายถึงหลักการควบคุมการจัดการธุรกิจโรงแรมที่ต้องดำเนินการควบคุมการทำงานของพนักงานต้องเป็นไปตามมาตรฐานความสะอาด และปลอดภัยตามหลัก SHA และยังคงให้ความสำคัญกับการควบคุมการจัดการทั้งก่อน ระหว่างและหลังดำเนินการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ต่างๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ (Namwong et al., 2024) นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดองค์การ (Organizing) ที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะกลุ่มหน่วยงานในภาครัฐบาล ที่ได้กำหนดรูปแบบบริหารจัดการระบบการดูแลผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำโดยการจัดตั้งศูนย์เฉพาะขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ดูแลควบคุมสั่งการและรายงานข้อมูลต่างๆ ต่อสาธารณชน (Chaitarachote, 2022) ซึ่งเป็นรูปแบบโครงสร้างองค์กรแบบเฉพาะกิจ และในส่วนของการประสานงาน (Coordinating) นั้น ผู้ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักต้องแสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสารไปยังภาคีเครือข่าย ต้องกำหนดรูปแบบช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งทางการสื่อสารที่เป็นทางการและแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งมีการใช้อย่างทั่วไปในหลายประเทศ สอดคล้องกับ Sawangnuwatkul (2024) ที่พบว่าแนวทางหนึ่งของประเทศนิวซีแลนด์ในการจัดการการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ใช้แอปพลิเคชัน NZ Covid Tracer ในการติดตามผู้ติดเชื้อและผู้ที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งข้อมูล

เหล่านี้เป็นการชี้แจงให้ทราบและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันต่อข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และต้องไม่ปกปิดข้อมูล ซึ่งจะสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชน โดยเฉพาะแอปพลิเคชันไลน์ (Line) เป็นช่องทางการสื่อสารที่ทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงง่ายต้องมีกระบวนการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องก่อนส่งไปยังผู้เกี่ยวข้องต่างๆ โดยต้องมีการตั้งกลุ่มเฉพาะเรื่องสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบข้อมูล สอดคล้องกับ Smith et al. (2022) ที่พบว่า การประสานงานระหว่างเครือข่ายการศึกษาทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีการจัดตั้งกลุ่ม Line ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในดานต่างๆ เพื่อนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเครือข่าย และนอกจากข้อมูลข่าวสารที่ต้องมีการตรวจสอบแล้วต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กับสื่อเพื่อให้สื่อเป็นผู้สนับสนุนในการนำเสนอข้อเท็จจริงอย่างเป็นธรรม (Jakkhom and Chamruspanth, 2023) ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นเป็นการศึกษาเฉพาะบริบทความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่ายในการจัดการภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาภายใต้บริบทอื่นอาจมีความแตกต่างกันไปจากข้อค้นพบดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์และองค์กรเครือข่าย ควรมีกระบวนการออกแบบการทำงานร่วมกัน โดยการถอดบทเรียนจากภาวะวิกฤตต่างๆ ที่เคยดำเนินงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จ และความล้มเหลว รวมถึงสร้างรูปแบบการทำงานร่วมกันที่เหมาะสม และถ่ายทอดยังหน่วยงานเครือข่ายอื่นๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

การบังคับบัญชา (Commanding) ต้องมีการมอบอำนาจการตัดสินใจหลักให้แก่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง โดยเฉพาะหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข สร้างรูปแบบการตรวจสอบและปรับปรุงมาตรการตามสถานการณ์ของพื้นที่ ร่วมกับการบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม

การวางแผน (Planning) ต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการร่วมกันที่ชัดเจน ทั้งในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการและตัวชี้วัด ร่วมกับการพัฒนาทีมงานและช่องทางการสื่อสาร

การควบคุมงาน (Controlling) ต้องมีการควบคุมการดำเนินงานทั้งก่อน ระหว่างและหลัง เพื่อให้อยู่ภายใต้แผนการดำเนินงานที่ได้กำหนดร่วมกัน อันจะนำไปสู่การรับผิดชอบทั้งด้านบวกและด้านลบร่วมกัน

การจัดองค์การ (Organizing) ในสถานการณ์ที่เกิดวิกฤต หรือสถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว ต้องมีการสร้างทีมปฏิบัติการเชิงรุกในพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหา โดยต้องมีการให้ความรู้ที่ถูกต้อง สร้างช่องทางการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และทันเวลา เพื่อให้เกิดการส่งต่อข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับผิดชอบหลักได้อย่างถูกต้องสำหรับให้คำแนะนำ ปรีกษา

การประสานงาน (Coordinating) สร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือแก่ทุกภาคส่วน อันนำไปสู่การสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง และประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ การตรวจสอบข้อมูลที่จะถูกเผยแพร่ออกไป โดยเฉพาะทาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการในภาวะการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ใน และภาวะวิกฤตอื่นๆ ในพื้นที่ โดยศึกษาถึงแนวทางขององค์กรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ เช่น เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เพื่อนำมาเปรียบเทียบ พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกมิติ

References

- Agranoff, R. (2006). Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public Managers. *Public Administrative Review*, 66(6), 56-65. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00666.x>
- Chaitarachote, N. (2022). Crisis management due to the pandemic situation. *Journal of Majon Buddhaphanya Periscope*, 7(4), 278-291. doi: 10.1017/dmp.2022.51 [In Thai].
- Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. Pitman.
- Jakkhom, Y., and Chamruspanth, V. (2023). Roles of Leadership on the Crisis Management in the Situations of the Corona Virus 2019 (COVID-19) Pandemic in Thailand. *Journal of Politics and Governance*, 13(2), 1-19. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/259070/179633> [In Thai].
- Kalasin Provincial Administrative Organization. (2020). *Local Development Plan 2023-2027*. Retrieved March 11, 2024, from <https://www.kalasin-pao.go.th/pao/userfiles/file/plan/66-70/masterplan2566-70.pdf> [In Thai].
- King Prajadhipok's Institute. (2004). *Encyclopedia of Thai Local Government (Section 3 Development and Patterns of Thai Local Government No. 2 Provincial Administrative Organization*. Retrieved March 11, 2024, from <https://kpi.ac.th/uploads/files/a9iXGAiVuuXN1D4mlfcrxJQKynbt52ToJqr4JjyM.pdf> [In Thai].
- Manokham, T., Bunjantuek, A., Seekaenwong, N., Sriboonruang, A., and Bunlengsong, L. (2022). Learning Management through Online Lessons on the Integrated Learning Module: COVID-19 of Prathom Suksa VI Studentsat Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level). *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(4), 111-124. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/252642/171958> [In Thai].
- Matichon Online. (2022). 'Kalasin' prepares for the transition to endemic diseases The number of illnesses and deaths continues to decrease, and the 608 group receives booster doses. Retrieved March 11, 2024, from <https://news.trueid.net/detail/JDd3WLBjLnd8> [In Thai].

- Namwong, S., Pongsiri, A., and Kaewhanam, P. (2024). Participation according to the Bowon guidelines (home, temple, school) Case study of Samran Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province. *Governance Journal, Kalasin University*, 13(1), 107-133. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gjournal-ksu/article/view/270071/176474> [In Thai].
- Pongsiri, A., Intanin, J., Kaewhanam, P., and Kaewhanam, K. (2023). The consistency among the opinions of actors in the formulation of poverty alleviation policy in Kalasin province. *Kasem Bundit Journal*, 24(2), 17-30. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/article/view/261942/181813> [In Thai].
- Prachachat Business. (2024). *Ministry of Public Health Summary of COVID-19 Peak in 2023*. Retrieved March 11, 2024, from <https://www.prachachat.net/general/news-1470494> [In Thai].
- Rovinelli, R. J., and Hambleton, R. K. (1977). On the Use Content Specialists in the Assessment of Criterion Reference Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED121845.pdf>
- Sangsree, R., and Jaichalad, N. (2023). A Study of the Teacher Competence Development based on Situation of Corona Virus Outbreak (Covid-19) among Administrators from Schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(6), 194-204. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/254340/172802> [In Thai].
- Sawangnuwatkul, N. (2024). New Zealand's Public Administration Experience in the COVID-19 Pandemic. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ)*, 30(3), 20-35. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/265346> [In Thai].
- Smith, P. Smith, P., and Sinjindawong, S. (2022). Administration Guidelines of Small schools in Suphanburi Province Educational Service Area 3 to Keep up with Changes in the Disruption Era. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ)*, 28(4), 125-141. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/254672/176612> [In Thai].
- Udomthanasansakul, P. (2021). The Influences of Government Policies and Crisis Management on Business Operation of Small and Medium Enterprises in Service Sector in Chiang Mai Province During the Crisis of the COVID-19 Epidemic. *Journal of Accountancy and Management*, 13(2), 75-92. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/mbs/article/view/249076/168772> [In Thai].

Viroteawan Wanpiyarat, K. (2023). Crisis Management of Sole-owner Hotel during Coronavirus Pandemic 2019 in Bangkok. *Modern Management Journal*, 21(1), 36-51.

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/stou-sms-pr/article/view/264160/181415> [In Thai].

The Effects of Integrating Contemplative Education Mentoring and Research-Based Learning on Changing Teacher Behavior and Development of Teaching Competencies of Thai Language Major Teacher Students

Kant Ampanon*

Received : October 13, 2024

Revised : November 21, 2024

Accepted : November 25, 2024

ABSTRACT

This research has the following objectives 1) to study the effects of integrating the concept of Contemplative Education, Coaching and Mentoring and Research-Based Learning to change teaching behavior of the students and 2) to study the effects of integrating the concept of Contemplative Education, Coaching and Mentoring and Research-Based Learning to development of teaching competency of the students. The target group was twelve 4th year students of Bachelor of Faculty Education in Thai major, who have had Teaching Profession practice in schools of academic year 2022, using the method of purposive sampling. Research methods consist of analytical procedures follow objectives by qualitative and quantitative research methods. Research results according to objective 1 are; 1) the results revealed that the results of integrating the concept of Contemplative Education, Coaching and Mentoring and Research-Based Learning have an effect on changing teaching behavior of the students in 6 aspects: attitudes toward the learners, preparation for teaching, teaching, using media and learning resources, interaction with learners both inside and outside the classrooms, and measurement and evaluation. Research results according to objective 2 are; the results of integrating the concept of Contemplative Education, Coaching and Mentoring and Research-Based Learning to development of teaching competency of the students in 4 domains: defining learning objectives, instructional design, learning measurement and evaluation and using instructional media. Considering the evaluation results of the 1st monitoring supervision, the quality was a moderate level and the 2nd time of monitoring supervision reached a very good level, with an average of 4.25 and standard deviation 0.93.

*Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University(Corresponding Author)

e-mail: kant.amp@pcru.ac.th

**Keywords : Contemplative Education / Coaching and Mentoring /
Research-based Learning / CCR / Changes in Teaching Behavior /
Teaching Competency Development**

Introduction

Understanding that the Thai educational paradigm from more than a century ago was a limited paradigm Education management is teaching in order to communicate the topic knowledge found in textbooks, a method that has been ingrained in the minds and consciousness of Thai people. The result is that textbooks, rather than the actual world, serve as the foundation for education. (Dhedchawanagon, 2023) Thus, a new educational paradigm that emphasizes learning rather than teaching is suggested, and learning will no longer be dependent on textbooks but rather on real-world experiences and practical application, “teach less-learn more”. Textbooks will still be an important part of education, but their role will change from being the primary source of knowledge to being the primary source drawn from experience or practice. In contrast to teaching and transmitting narrow and limited subject matter, learning will be vast and unbounded since it is grounded in practice, or real life. It is the integration of living and learning together. (Wasi, 2007) Therefore, in order for learning to be really transformative, it needs to produce qualitative outcomes and cause the learner to undergo long-lasting change, that is, learning for fundamental change to development at an even higher level.

This is a result of a growing understanding of the significance of training and developing teacher graduates, particularly the enhancement of the learning and teaching competencies of students pursuing teaching careers in academic institutions. Throughout the aforementioned development process, a variety of innovative learning approaches have been employed. One particularly intriguing approach emerged from involvement in research and development projects aimed at creating systems and production processes as well as training teachers through the use of project-based research. Applying ideas from the intellectual cultivation and “Teacher Coaching” research projects, then connecting them to the learning management process, until arriving at the key ideas utilized in the research by incorporating the idea of contemplative education. In an attempt to adapt the findings to teaching professional practice in educational institutions, the knowledge set was synthesized and applied to the project's target groups using research-based projects (RBL) and coaching principles from the teacher coaching research. The curriculum, student preparation and development, teaching and

learning management, assessment and evaluation, experience training, and professional work for educators in educational institutions are among the other significant processes that are covered by the conceptual framework in this respect. Additionally, knowledge extraction and knowledge management (KM) are combined to concentrate on learning outcomes for tangible change.

Learning that transforms oneself by adding new meaning to things, affective qualities, cognitive qualities, and psychomotor qualities is known as transformative learning. However, Phanich (2015) it is suggested that there are six key components that help kids learn for change; 1) personal experience, 2) thoughtful contemplation, 3) artistic dialogue, 4) an all-encompassing viewpoint or approach, 5) the significance of context, and 6) connections founded on genuineness. This approach has the concept of contemplative education, which is learning from the mind that affects the body and brain, this style of learning through direct conscious understanding instead of intellectual thinking helps to govern the mind, extend awareness, quiet the mind, and improve the learner's attention, knowledge, and capacities. (Zajonc and Montessori, 2006) Another way to put it is that secondary education is another form of knowledge. (Triranopas, 2010). Supports learning methodologies based on actual research, cultivates awareness and comprehension, and assists individuals in connecting with their inner knowledge. It also aids in the development of a person's personality, neurology, and growth. Additionally, behavioral research has demonstrated that the practice of mindful contemplation has an impact on an individual's mental health, ability, self-control, attention, and awareness. The goal of contemplative education activities is to develop mental strength and awareness, which will influence the development of other areas of the mind and is a crucial component of efficient learning. There are seven categories of mental education exercises that can be used, like as 1) stillness practices, 2) activity practices, 3) government practices, 4) rituals/cyclical practices, creativity practices, 6) relations practices, and 7) generative practices. (Johannes, 2012) These kinds of diverse exercises can be used in the classroom to support different facets of student growth or the subject matter, which side Pengphan (2015) has investigated activity formats in accordance with the idea of contemplative education, by modifying different activities, the activities' outcomes demonstrated that the four areas indicated the desired learner qualities in accordance with the idea of contemplative education; the most accomplished then comes worldview, or how one views the world and life, behavioral, and mental components, which are positive changes

brought about by mental-capacity-based activities that lead to firsthand experience-based learning. The creation of a new consciousness of being a teacher is one of the intended features created by this element, and it will have an impact on the development and production of teacher graduates into fully realized human beings.

Since the ideas, procedures, or activities of research-based learning, coaching, counseling, mentoring, and contemplative education are varied and interwoven, they can be used to enhance teaching and learning in a variety of ways. This requires educators to develop a fresh conscience and awareness of the need to continuously work on their own professional development in order to help students grow. According to Sweeney (2013), structuring instruction by including important ideas such as research-based learning, coaching and mentoring, and contemplative education will foster positive traits and increase teacher competency. Including Whitmore (2009), who claimed that all learning management processes place a strong emphasis on the development of critical thinking abilities and other 21st-century skills. Crucially, it will serve as a learning management guideline that fosters knowledge and comprehension and helps create innovative teaching and learning methods. It also fosters collaborative learning within a professional learning community (PLC), which is particularly advantageous for student teachers who may use it in the future when they become teachers.

Since skills are defined as procedures or methods that may be utilized as instruments for learning, working, interacting with people, and making decisions about any action, skill development is also crucial for leading a fulfilling life in the twenty-first century. Therefore, in addition to directly teaching skills that are separate from content-free instruction, pupils must be developed by merging their abilities to learn academic content and other attributes. The definition of key ideas and methods for structuring learning in transdisciplinary material or learning themes, however, will be done through core subjects. Learning skills will continue to evolve and incorporate innovation skills by encouraging comprehension of the material covered in core subjects and incorporating 21st century skills into each core subject. It will assess students' preparedness for the more demanding workplace of today, which includes critical thinking and problem solving, creativity and invention, communication, and teamwork. (Khaemmanee, 2014) The teacher will create the learning and train to be a coach in addition to being able to assist learning. The teacher cannot be the lone instructor; they must let the pupils learn on their own, to improve students' ways of thinking, doing, and applying skills,

teachers should provide opportunities for students to apply integrated skills, have learning strategies that use technology as a support, and learn from employ research-based learning in conjunction with problem-based learning to develop sophisticated thinking abilities up to the learning level.

"Coaching" is considered a new role for teachers in the modern learning world, developed from the role of teaching, which is a one-way communication. Coaching goes beyond merely facilitating learning, where the teacher contributes by promoting dialogue and knowledge sharing, and it helps students reach their maximum potential. Including encouraging critical thinking and inquiry, facilitating two-way dialogue and interaction between educators and students, and organizing educational events to enable students to determine their own learning goals and paths, students should also be given the chance to help choose the learning activities and assessment standards for their education. Areesin (2016) developed the idea of coaching in Thai literature instruction, which involves switching from lecture to discussion to foster reading, thinking, and analyzing skills. In order to help students reach their maximum potential, coaching is defined as training or the process of developing each individual student, who has unique development needs. Consequently, coaching serves as a tool to help students build their higher-order thinking skills, understanding how to learn, and self-evaluation, it can also decide the course of one's own development, leading to introspection and self-analysis that, rather than explicit instruction, results in ongoing improvement. Instead, it makes use of a variety of strategies and tactics and emphasizes the learning objectives and process. (Wongyai and Phatphon, 2014)

In order to improve the teaching abilities of student teachers in the Thai language field, the researcher is interested in using the learning management process, the concept of contemplative education, coaching and mentoring systems, and research, or the acronym CCR model. The findings of content analysis and evaluation gleaned from the examination of learning management results make up the substance of this study. Applying the ideas and practices of contemplative education to learning management, learning coaches, and mentoring systems can help you develop critical learning abilities by using research as a foundation. During the course of study for students enrolled in the professional practice course on teaching Thai language in educational institutions. After that, evaluate the outcomes of the teaching practice, discuss the findings, and share knowledge in order to get ready for more study and advancement, this will be an important part of creating and

developing guidelines to become professional learning development (PLC). Additionally, it might be able to spread the results to learning at a more advanced level and build communities between schools or other agencies and organizations, which will be advantageous in a number of ways and support the development of Thai language teachers' excellence.

Objectives

1. To investigate learning management outcomes by using the ideas of coaching and mentoring programs, contemplative education, and research as a foundation to modify teaching practices and enhance the teaching proficiency of Thai language majors.

2. To study the results of learning management by integrating the concept of contemplative education, coaching and mentoring systems, and research as a basis for developing the teaching competencies of teacher students in Thai language major.

Research Methods

The target group is students in the Bachelor of Education program, Thai language major, who are in their 4th year studying and working as teachers in educational institutions in the academic year 2022, using the method of purposive sampling, of which the researcher is a teacher and a supervisory teacher, a total of 12 people.

The tools used in the research include;

The project was carried out using a learning management plan that combined research, coaching and mentoring methods, and contemplative instruction. The researcher used the research base project in the southern area to examine the content validity of the student teaching competency assessment form, which was modified from the system research and development tools and teacher production and development process from 3 experts.

The tools used to collect data include; 1) a form for documenting supervisory observations of students' instructional behavior, 2) a form for documenting students' thoughts on altering their teaching methods, and 3) student teaching competency assessment form. Which the researcher used in a research-based initiative in the southern region to produce and develop teachers using research and development tools, methods, and processes.

Data collection and analysis

The researcher gathers study data in accordance with the procedures for planning lessons and monitoring teachers' professional development in educational establishments, and then uses a qualitative approach to analyze the data, it consists of

participant observation, note-taking, and interviews, then the data was analyzed by content analysis. Together with considering the evaluation results from the student teaching competency assessment using quantitative methods. The research findings are then summarized and presented by comparing the first and second evaluation outcomes and analyzing the mean and standard deviation.

Conclusion

1. Results on learning management by integrating the concepts of contemplative education, coaching and mentoring systems, and research as a base to change teaching behavior and development of teaching competency of teacher students, they are as follows;

1.1 Perception of students are more motivated and determined to effectively manage their learning because they have a more positive attitude and a different view on other students. Ready to accept that every learner is unique, believe in their abilities, and keep in mind that they are human beings with room to grow.

1.2 Preparing to teach Pupils are more excited about getting ready to teach and organizing their lessons in a methodical manner. There is student analysis, knowledge can be linked, and learning objectives are examined using learning standard indicators, to prepare knowledge and experience content through more varied and pertinent learning activities, media, and assessment and measuring instruments.

1.3 Arranging instruction and learning, using student-centered learning management, and shifting from a knowledge-transmitting function to one of learning organizer, coach, facilitator, and supporter. The idea of contemplative education is used to plan learning-stimulating activities when learning management abilities and approaches have improved and become more varied, this involves educating children to enhance their critical thinking abilities and fortify their character. The foundation is research concepts, which are then used to arrange learning activities with real-world experience and to create student work through research-based projects. Including organizing a learning process for students to research knowledge and create knowledge on their own with principles, able to develop their own learning, able to solve problems, and able to be creative. In addition, the idea of coaching and mentorship programs is utilized to offer guidance to students in order to enhance their capacity for learning and critical thinking, maximize each student's potential.

1.4 Using learning resources and media, it was discovered that there is greater passion for providing a range of learning resources as well as for evaluating and creating

learning media, create innovative instructional materials and tools, and give students imaginative assignments to help them learn, more media that are local resources and knowledge that are relevant to the students are being used. Including the use of multimedia materials that support learning and encourage interaction in accordance with the idea of contemplative education in order to encourage students' thinking and learning.

1.5 Communicating with pupils both within and outside of the classroom, friendly connections with students, alertness, and self-control in contacts with students were shown to be more prevalent, both within and outside of the classroom.

1.6 Evaluation measurement revealed a better grasp of how to measure and assess learning in real-world circumstances. It also revealed a methodical shift in measurement and evaluation from evaluations conducted prior to, during, and after study. Measurement and evaluation techniques that let students assess their own learning as well as an assessment of their own work are available to track students' progress in learning, the evaluation criteria are more precisely defined.

2. Learning management outcomes through the integration of research as a foundation for the development of students' teaching competencies and the contemplative education coaching and mentoring system. Considering the 1st and 2nd follow-up supervision, it was found that the 1st time the students' teaching competencies were of a moderate quality (2.58) and the 2nd time the students' teaching competencies were of a very good quality (4.54), as the following table;

Table 1 Results of student teaching competency assessment from the 1st and 2st follow-up supervision

Assessment issues	First assessment			Second assessment		
	average	S.D.	level	average	S.D.	level
Objective setting						
1. Establishing learning goals in accordance with criteria and metrics.	2.83	0.71	Neutral	4.66	0.49	Excellent

Table 1 (continue)

Assessment issues	First assessment			Second assessment		
	average	S.D.	level	average	S.D.	level
2. According to the curriculum, certain learning objectives address the knowledge, abilities, and traits of learners by integrating the ideas of research, mentorship, and contemplative education as a foundation.	2.83	0.57	Neutral	4.58	0.70	Excellent
Instructional design						
3. Active learning is a type of activity that is used to get students ready.	2.91	0.51	Neutral	5.00	0	Excellent
4. Learning exercises are planned so that students can practice.	3.25	0.62	Neutral	4.83	0.38	Excellent
5. Learning activities are planned using cooperative group activities.	3.08	0.28	Neutral	4.91	0.28	Excellent
6. Through reflection, knowledge is shared in the classroom.	2.66	0.49	Neutral	4.75	0.45	Excellent
7. There are things that encourage ethics, morality, and positive traits.	2.58	0.51	Neutral	4.91	0.28	Excellent
8. Asking questions helps pupils think more deeply.	2.50	0.52	Neutral	5.00	0	Excellent
9. There are innovative presentations and communication exercises.	2.33	0.49	Fair	4.41	0.51	Good
10. Give students the chance to contribute to the summarization of what they have learned.	2.50	0.52	Neutral	4.25	0.45	Excellent

Table 1 (continue)

Assessment issues	First assessment			Second assessment		
	average	S.D.	level	average	S.D.	level
Measurement and evaluation						
11. Participatory assessment.	2.08	0.28	Fair	3.83	0.71	Good
12. The learning process is assessed.	2.00	0	Fair	3.33	0.49	Good
13. Assessments are given in class to monitor students' progress in learning.	2.75	0.45	Neutral	3.66	0.49	Excellent
14. The output or elements that come from learning are evaluated.	2.75	0.45	Neutral	4.91	0.28	Excellent
15. Encourage students to know how to develop themselves.	2.50	0.52	Neutral	4.91	0.28	Excellent
In terms of media use/learning resources						
16. Media/learning resources are used that promote interaction between teachers and students.	2.66	0.49	Neutral	4.75	0.45	Excellent
17. Media/learning resources are used to support learning that promotes interaction between learners and learners.	2.66	0.49	Neutral	4.75	0.45	Excellent
18. Media and educational resources are used to encourage logical thinking.	2.16	0.38	Fair	4.83	0.38	Good
19. Media and other learning resources are used to help people learn on their own.	2.50	0.52	Neutral	3.83	0.38	Excellent
20. Learning media/resources are used that inspire learning.	2.16	0.38	Fair	4.83	0.38	Excellent
	2.58	0.45	Neutral	4.54	0.93	Excellent

The assessment of students' teaching competencies from the first and second supervision sessions is shown in Table 1, where the first assessment's results, which had an average of 2.58 and a standard deviation of 0.45, were largely at the neutral level. Additionally, the majority scored at the excellent level on the second evaluation level, with a mean score of 4.54 and a standard deviation of 0.93.

Discussion

Learning management through combining the ideas of coaching, mentoring, and contemplative education and research-based, or CCR, can provide a solution to the challenge of how to help student instructors build new methodologies and paradigm shifts in learning. In order to enhance the knowledge management process in teaching professional practice in educational institutions in a high-quality way, students might employ thinking techniques and techniques. As a result, it is thought to be beneficial to use learning from real-world experience to prepare students before they enter the workforce.

According to study findings that align with the goals It demonstrates how self-transformation in performance behavior and internal learning behavior leads to genuine change and observable outcomes. It leads to awareness, education, and the understanding of how to continuously connect and enhance learning. This means that when students improve themselves, they can learn to improve others, this is in line with the idea that learning that can actually bring about change is long-lasting change in the learner, and the quality of developmental learning is the empirical outcome. In this regard, the research results can be discussed according to objectives 1 and 2 as follows;

1. Students' individual learning habits have an impact on how they teach concepts and behave as well as how well they are able to regulate their learning, including students to develop various skills in the 21st century and enhance continuous learning. The employment of activities based on the idea of contemplative education is a crucial supporting process that leads to the development of desirable traits, it most obviously encourages favorable behavioral traits. This is consistent with the research of Jeenawathana (2016) which found that; professional development is necessary for teachers to stay up to date with the constant developments, creating an environment that fosters good attitudes or feelings in response to change is one of the key change abilities. This is different from the research results of Pengphan (2015) which suggested that it helps develop skills the most, which may depend on the purpose or nature of the activities chosen. The study's findings demonstrate that skill

development can be accomplished through mentoring and coaching programs, with research serving as the foundation. These processes help students cultivate critical thinking abilities, which are crucial since they serve as the foundation for the development of other abilities. Additionally, utilizing a mentor system and friendship to support kids' learning throughout the process provides them hope, motivation to better themselves, and a highly positive perspective on the world, and encourage pupils to have a more positive attitude toward other students and to be committed to their own growth in order to benefit the growth of others. Consistent with Bunman et al. (2018) studied the results of CCR mentoring learning activities on polynomials on academic achievement, problem solving skills and attitude towards mathematics of Mathayom 1 students of Chakangrao Wittaya School (In-Chum Deesarn Utpatham) it was discovered that after completing the exercises, pupils were able to answer mathematical issues and had positive views regarding the subject. It was also found that the part of learning according to the concept of professional learning community and mentoring system in the CCR format was higher than the 70% threshold with statistical significance at the .05 level.

2. Furthermore, whether it is in teaching or learning troubleshooting, research-based learning supports teachers who have potential in a variety of areas. Through research to systematically increase student learning, students gain a wide range of skills and knowledge, particularly the ability to seek empirical truth, think analytically, synthesize, and create information for the benefit of others, which prepares them to carry out professional teaching tasks in educational institutions. It is consistent with the principle of changing the learning base and developing it towards concrete change. Samakhom (2016) said that the process of organizing science learning using research as a basis (Research-Based Instruction) is organized primarily in subject learning. In order to manage learning for students to think through the process, the instructor still has a role and the ability to organize learning about the research process. and use the research method and the research results are a supplemental process. As a result, weaker students who possess fundamental skills must engage in activities other than only listening to lectures from lecturers in order to learn. Accordingly, "competence" is defined by Udomphol (2020) as conduct that arises from knowledge, skills, abilities, and personal traits that allow an individual to carry out the teaching profession successfully. When considering learning management from the previous educational reform era, it was discovered that teachers' professional competencies still need to be developed significantly.

Consequently, it can be said that the research's concepts and findings can be applied to assist the growth of teaching and learning in a variety of ways because the processes or activities are varied and interwoven, this requires educators to develop a fresh conscience and awareness of the need to continuously work on their own professional development in order to help students grow. As a result, structuring instruction by including key ideas like research-based learning, coaching and mentorship programs, and contemplative education will foster positive traits and increase teacher competency. It is evident that every learning management method places a strong emphasis on the development of critical thinking abilities and other 21st century skills. Crucially, it will serve as a learning management guideline that promotes knowledge and comprehension and helps with the development of teaching innovations and collaborative learning in a professional learning environment (PLC), particularly for student teachers who may use it in their future teaching careers.

Suggestions

Suggestions for applying research results

1. In order to give teachers an alternate method of structuring learning activities, the learning management model ought to be presented. Teachers should prepare pupils by encouraging them to remain composed and adhering to critical studies after mastering the first step.

2. Preparation for teaching students should organize their lessons and prepare to teach more methodically. In particular, they should prepare media, learning activities, experiences, and knowledge content, as well as assessment and evaluation techniques that are relevant and consistent.

Suggestions for future research

1. The trial was a one-group investigation that included a variety of pre-, during-, and post-study outcomes. In the subsequent research, the effects of learning management should be investigated by integrating the concepts of coaching and mentoring programs, contemplative education, and research as a basis for changing students' teaching behaviors. Additionally, the results of learning management should be investigated by integrating the concepts of coaching and mentoring programs, contemplative education, and research as a basis for improving the teaching skills of other student groups.

2. Particularly for student teachers who may use it in the teaching profession in the future, research should be conducted on learning management strategies that foster

knowledge and comprehension that are helpful in creating innovative teaching practices and collaborative learning as part of a professional learning development.

References

- Areesin, H. (2016). *Teaching materials for course 2201353 Literary Criticism*. Charansanitwong Printing. [In Thai]
- Bunman, S., Chaiprad, B., and Choeitherb, P. (2018). The Effect of Learning Provision by Using CCR Model of Polynomial on Mathematical Achievement, Problem-Solving Skill and Attitude Toward Mathematics for Grade 7 Students at Chakungraowitaya School (In-Chum Deesarn Utpatham). In Wichuwaran, W. (Eds.), *Active Learning in the Era of Thailand 4.0. The 1st National Conference On Education* (pp. 531-540). Faculty of Education Kamphaeng Phet Rajabhat University.
<https://research.kpru.ac.th/research2/pages/filere/26872019-09-05.pdf> [In Thai].
- Dhedchawanagon, K. (2023). Development of bilingual teaching models according to multicultural education approaches using english and ethnicity language. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 24(2), 32-55. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/cmruresearch/article/view/263046/177829> [In Thai].
- Itthichinphat, J. (2016). A Study of teaching research-based to develop numerical analysis skills, Communication and information technology, Usage, Faculty of Education, Rajabhat University. *Academic journal Buriram Rajabhat University Humanities and Social Sciences Academic Journal*, 8(special), 285-304.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj/article/view/247498/167444> [In Thai].
- Jeenawathana, A. (2016). Self- Development of Professional Teacher. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1379-1395. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/67581/55153> [In Thai].
- Johannes, J. (2012). *Contemplative Education: How contemplative practices can support and improve education* [Master Thesis Center for International Education, University of Massachusetts Amherst]. <https://scholarworks.umass.edu/entities/publication/e66be1e4-e587-4f6c-9d60-514b499e3be5>
- Khaemmanee, T. (2014). *Teaching science: knowledge for organizing effective learning processes, 18th printing*. Chulalongkorn University Publishing House. [In Thai]

- Nawakitpaitoon, N. (2014). Developing research competencies in the classroom and academic achievement research subjects to develop learning using participatory teaching processes 4 P. *Journal Nagabutr Periscope Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*, 6(2), 99-112. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nakboot/article/view/97358/75836> [In Thai].
- Pengphan, W. (2015). *Academic administration strategy based on the concept of quality enhancement* [Unpublished doctoral dissertation, Nakhon Pathom Rajabhat University]. [In Thai]
- Phanich, W. (2015). *Management skills in the 21st century*. Printed. [In Thai]
- Prasertsan, S. (2012). *Research-based project: new learning process of Thai education*. Research Support Office (TRF). [In Thai]
- Samakhom, J. (2016). *Academic achievement and scientific process skills in chemistry of Mathayom 4 students who learned from research-based learning* [Unpublished master's independent study, Khon Kaen University]. [In Thai]
- Sweeney, D. (2013). *Student-Centered Coaching at the Secondary Level*. Corwin.
- Tiranopas, S. (2010). *A study of the results of the development of complete humanity through the learning process using the contemplative approach in the study of psychology for teachers and students of the science program general*. Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. [In Thai]
- Udomphol, B. (2020). A Model for Enhancing the Competency of Buddhist Integrative Teacherhood in of Students in Faculty of Education, Rajabhat University. *Journal of Educational Administration, Silpakorn University*, 10(2), 170. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/244079/165434> [In Thai].
- Wasi, P. (2007). *Community health system development; community well-being the basic of well-being for all*. National Health Security Office. [In Thai]
- Whitmore, J. (2009). *Coaching for Performance: GROWing Human Potential and Purpose The Principles and Practice of Coaching and Leadership* (4th ed.). Nic
- Wichadi, S. (2011). *Education in a new paradigm: research-based learning*. Office of the Basic Education Commission. [In Thai]
- Wongyai, W., and Phatphon, M. (2014). *Cognitive Coaching* (3rd ed.). Charansanitwong Printing. [In Thai]

Zajonc, A., and Montessori, M. (2006). Love and knowledge: Recovering the heart of learning through contemplation. *Teachers College Record Journal*, 108(9), 1742-1759.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00758.x>

รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง”
เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
สาขาศิลปะจิตรกรรม คณະศิลปกรรมศาสตร์

Art Instructional Model Based on “Art analysis, Social analysis and Self
analysis” Approach to Promote the Critical Thinking and the Emotional
Intelligence of Undergraduate Students of an Imaging Art Field, Faculty of

Fine Arts

อนุศักดิ์ จินดา*

Anusak Jinda

เฉลิมชัย มนุเสวต**

Chalermchai Manusewat

สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง***

Sathit Thimwattanabuntherng

Received : February 8, 2024

Revised : April 24, 2024

Accepted : September 10, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และ
วิเคราะห์ตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
สาขาศิลปะจิตรกรรม คณະศิลปกรรมศาสตร์ 2. เพื่อหาประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่
พัฒนาขึ้น 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณของนักศึกษาศิลปะ ก่อนและหลังการใช้
รูปแบบการเรียนการสอน 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาศิลปะ ก่อนและหลังการใช้
รูปแบบการเรียนการสอน 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง

*นักวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร

Independent Researcher, Bangkok(Corresponding Author) e-mail: anusakjinda666@gmail.com

**อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer of Faculty of Education, Thaksin University

***อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer of Faculty of Fine Srinakharinwirot University

คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตรกรรม สาขาศิลปะจินตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้เหมาะสมกับงานวิจัยด้านศิลปะ จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 1. ใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง 2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในสร้างผลงานศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 แนะนำ จุดมุ่งหมาย วิธีการเรียน ระเบียบ กติกา ข้อตกลงต่างๆ ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนข้อมูลผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ ตามหลัก 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง ขั้นที่ 4 สร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง ขั้นที่ 5 ประเมินผลงาน ดูข้อดีข้อเสียของผลงาน เพื่อพัฒนาในชิ้นงานต่อไปทำขั้นตอน ทั้ง 5 ขั้นตอน เข้าขั้นตอนที่ 4 เพื่อให้เกิดความชำนาญและความคล่องแคล่วในการวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคมและวิเคราะห์ตนเอง และ 4) ขั้นตอนการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจประเมินสาระในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบนี้ พบว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ 2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า 1) การประเมินด้านการคิดวิจารณ์ญาณ ผู้เรียนหลังการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การประเมินผลความฉลาดทางอารมณ์มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน มีค่าน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ / การคิดวิจารณ์ญาณ / ความฉลาดทางอารมณ์ / ศิลปะจินตทัศน์

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to find out the effective an Art instructional model Instructional Model based on “Art analysis, Social analysis and Self analysis.” Approach to promote the critical thinking and the emotional intelligence of undergraduate students of an Art Field, 2) to find the effectiveness of the developed teaching model. 2.1) to compare the critical thinking ability of art students before and after using the teaching model.

2.2) to compare the emotional intelligence of art students before and after using the teaching model. 2.3) to study the satisfaction of students with the teaching model. The samples were the 20 undergraduate students of painting major of Visual Arts Field of Faculty of Arts, Srinakharinwirot University in the first semester of academic year 2019 by purposive sampling to suit the research of the instructional model of art. Research instruments included lesson plans of the developed instructional model; analysis worksheet, social analysis and self - analysis. The Emotional Intelligence Assessment Form (E.Q) of the Department of Mental Health, an art evaluation form of undergraduate students, and the satisfaction questionnaire of the instructional model. The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test, and content analysis. The findings were as follows: 1) An Art Instructional Model based on “Three Aspects’ Analysing” Approach to Promote the Critical Thinking and the Emotional Intelligence of Undergraduate Students of an Art Field consists of 4 components: (1) principles, (2) objectives, (3) 5 stages of instructional procedures including introducing objectives of the course /how to learn/ disciplines and rules, exchanging art data, analysing the artists’ products of products analysis , social analysis and self - analysis, creating products from 3 analysis of products analysis , social analysis and self - analysis, and evaluating products to look for the good and weak points in order to develop the following products according to 5 stages of instructional procedures, and repeating the 4th step in order to gain expertise and fluency of products analysis , social analysis and self - analysis, and (4) assessment and evaluation. The experts confirmed that all elements of the model were appropriate.

Keywords : Instructional Model Art / Critical Thinking / Emotional Intelligence / Imaging Art

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รูปแบบผลงานศิลปะที่เกิดจากผู้เรียนในสถาบันศิลปะชั้นนำในประเทศไทยส่วนใหญ่มีรูปแบบของผลงานที่ซ้ำ รูปแบบแนวคิดในการสร้างผลงานงานไม่ต่างไปจากเดิม (Silpakorn University, 2003; Silpakorn University, 2013) ผู้วิจัยใช้เวลาในการเรียนการสอนศิลปะตั้งแต่เป็นนักศึกษาจนถึงปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสอนด้านศิลปะเป็นเวลามากกว่า 15 ปี จากการสังเกตนักศึกษาศิลปะมีกระบวนการสร้างผลงานโดยการดูผลงานศิลปะจากศิลปินต่างๆ ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งนิทรรศการศิลปะในหอศิลป์ ผลงานศิลปะจากหนังสือ นิตยสาร และในปัจจุบันแหล่งการดูผลงานศิลปะผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, YouTube ฯลฯ เป็นแหล่งข้อมูลที่รวดเร็วและสะดวกที่สุดในการเข้าถึงผลงานศิลปะ ผ่านระบบและ

เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่มีขนาดเล็กและคุณภาพสูงขึ้น ทั้ง คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์แบบพกพา แท็บเล็ต และโทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) ดังสถิติจากผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทย National Statistical Office (2013) ยุทธศาสตร์ 5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาข้อมูลจากการสำรวจรอบแรก ระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคม 2556 นิสิต/นักศึกษาในกรุงเทพมหานครเห็นว่า การใช้สื่อเทคโนโลยีผ่านอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ที่บ้าน เครื่องมือที่เหมาะสม ได้แก่ คอมพิวเตอร์พกพา ร้อยละ 76 และมือถือ ร้อยละ 21

การเข้าถึงแหล่งถึงแหล่งข้อมูลทางศิลปะได้ง่าย รวดเร็วและสะดวกขึ้น ในทางกลับกันรูปแบบของผลงานศิลปะของนักศึกษาที่ไม่ได้พัฒนาไปตามเทคโนโลยีเท่าที่ควร กลับเป็นการลอกผลงานศิลปะของศิลปินทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนำเพียงรูปแบบของผลงานศิลปะมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เน้นการนำเอารูปแบบผลงานมาเป็นงานของตนเอง นักศึกษาขาดทักษะการคิดสร้างสรรค์ผลงานที่ดีพอจึงส่งผลให้นักศึกษาศิลปะส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นเพียงกระบวนการเพื่อให้ผลงานเสร็จสิ้นและเสร็จตามกำหนดเวลาในการเรียนการสอน โดยนักศึกษาศิลปะเป็นผู้ที่ต้องมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่ดี แต่ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะที่ไม่มุ่งเน้นกระบวนการคิดจึงไม่สามารถสร้างนักศึกษาศิลปะให้มีความคิดสร้างสรรค์ได้

การศึกษาศิลปะเป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนที่มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ แต่ด้วยปัญหาของการเรียนการสอนที่เน้นเพียงทักษะการสร้างผลงานศิลปะเป็นหลัก โดยไม่เน้นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้รูปแบบผลงานศิลปะของนักศึกษาไม่มีความแตกต่างจากผลงานศิลปะของศิลปินในประเทศไทยที่เคยทำกันมาก่อนหน้านี้

ในกระบวนการเรียนการสอนศิลปะนอกเหนือจากการที่ต้องพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณแล้วนั้นสิ่งที่ต้องพัฒนาและส่งเสริมคู่กันคือการจัดการอารมณ์ (EQ) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ควรส่งเสริมควบคู่กับความคิดวิจารณ์ญาณ ในการส่งเสริมพัฒนาระบบการคิด เพื่อนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ ในการแสวงหาความรู้เป็นองค์ความรู้ด้านข้อมูล ส่วนด้านอารมณ์ก็เป็นสิ่งสำคัญของความเป็นมนุษย์ การเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสังคม นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยเป็นส่วนผสมที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ความคิดใหม่ ได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

ก่อนที่นักศึกษาศิลปะที่เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นควรส่งเสริมความคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์เป็นสองส่วนสำคัญที่พัฒนาให้เกิดในการเรียนการสอนของนักศึกษาศิลปะ เปรียบเสมือนการพัฒนาทั้งทางด้าน IQ และ EQ ในการเรียนการสอนศิลปะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจิตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจิตรทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะเป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บข้อมูลปัญหาในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากร นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาศิลปะจิตรทัศน์ สาขาเซรามิกส์ และสาขาศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 211 คน หน่วยงานเอกชนทางด้านศิลปะ จำนวน 3 แห่ง 1) บริษัท CMO Group, 2) บริษัท Global Art & Creative (Thailand), และ 3) บริษัท Rightman บริษัทที่รับนิสิตที่จบการศึกษาจาก สาขาศิลปะ จิตรทัศน์เข้าทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและความคิดสร้างสรรค์

โดยเก็บข้อมูลปัญหาการเรียนการสอนจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาด้านศิลปะ ระดับปริญญาตรี สาขา ศิลปะ ส่งแบบสอบถามสำหรับนิสิต จำนวน 100 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยเก็บข้อมูลสภาพปัญหานักศึกษาจบใหม่ในการทำงานในบริษัทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ ส่งแบบสอบถามสำหรับหน่วยงานเอกชน 3 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนศิลปะ

การเรียนการสอนศิลปะสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจิตรทัศน์ ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย ผสมผสานหลักการคิดเชิงเหตุผล (ความคิดวิจารณ์ญาณ) และหลักการใช้อารมณ์ (ความฉลาดทางอารมณ์) ตามแนวคิดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ (Synectics) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และสร้างสมดุลทาง ความคิดและอารมณ์ ทำให้นิสิตสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้อย่างเหมาะสม

หลักการและแนวคิด

ความคิดวิจารณ์ญาณ: อ้างอิงจากแนวคิดของ Glaser (1941), Dewey (1989), Ennis (1989), Fisher and Scriven (1997) และ Amornchiwin (2013)

ความฉลาดทางอารมณ์: อ้างอิงจากแนวคิดของ Gardner (1983), Cooper and Swaff (1997), Goleman (1997) และ Phra Thammapitok (P.A. Payutto) (2001)

รูปแบบการเรียนการสอน วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง

วิเคราะห์ผลงาน:

ทำความเข้าใจรูปแบบการทำงาน ลักษณะผลงาน เทคนิคการสร้างสรรค์ และแนวคิดของศิลปิน

ใช้ผลงานของศิลปินเป็นตัวอย่างในการพัฒนาผลงานของตนเอง

วิเคราะห์สังคม:

วิเคราะห์บริบททางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผลงานศิลปะของศิลปิน

วิเคราะห์สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่และเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง

ใช้ข้อมูลทางสังคมเพื่อสนับสนุนแนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะ

วิเคราะห์ตนเอง:

ทำความเข้าใจแนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะของตนเอง

ประเมินผลกระทบของผลงานศิลปะต่อสังคม

นำเสนอแนวคิดเชิงบวกและเชิงลบของผลงานและรับผิดชอบต่อสังคม

เครื่องมือวัดและประเมินผล

ใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง: ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ

แยกประเด็นย่อย (Scoring-rubric) 4 ระดับ

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต

แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้: ใช้มาตราวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

คะแนนใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเองสูงขึ้น

คะแนนแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สูงขึ้น

ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

คู่มือการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้ (IOC = 0.76)

รายละเอียดในคู่มือมีความครบถ้วนและเข้าใจง่าย (IOC = 0.80)

แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม (IOC = 1.00)

รูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตศิลปะ ช่วยให้พวกเขาสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความหมายและรับผิดชอบต่อสังคม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรม สาขาทัศนศิลป์ วิชาจิตรศิลป์ และศิลปะจินตทัศน์ ของมหาวิทยาลัยของรัฐ และกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครฯ จำนวน 670 คน จาก 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปกรรม สาขาจิตรกรรม 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์ 3) มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ สาขาจิตรกรรม 4) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขา ศิลปะจินตทัศน์ และ 5) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาจิตรศิลป์

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรม สาขาศิลปะจินตทัศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง เพื่อต้องการลักษณะของผู้เรียนที่มีความสามารถทางด้านศิลปะพื้นฐาน อย่างน้อย 1 ภาคเรียน 13 ครั้งเป็นเวลา 26 คาบเรียน

วิธีการสอน:

วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง

วิเคราะห์ศิลปิน: ศึกษาประวัติ, ลักษณะนิสัย, ประเภทผลงาน, ทักษะ, เนื้อหา, และสิ่งที่นำไปใช้ได้

วิเคราะห์สังคม: ศึกษาลักษณะสังคม, อิทธิพลทางสังคม, เนื้อหาที่สื่อสาร, และสิ่งที่นำไปปรับใช้ได้

วิเคราะห์ตนเอง: สำรวจอารมณ์, เนื้อหาผลงาน, อิทธิพลทางสังคม, สิ่งที่ต้องการสื่อสาร, และผลที่คาดหวัง

การสร้างสรรค์ผลงาน:

สร้างผลงานจิตรกรรม 4 ชิ้น ตลอดการเรียนการสอน

การให้คำปรึกษา:

ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยนิสิตในการวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงาน

การประเมินผล:

ประเมินผลงานศิลปะก่อนและหลังการเรียนการสอน

ประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ขั้นตอนการเรียนการสอน:

ครั้งที่ 1: แนะนำรายวิชา, เก็บข้อมูลพื้นฐาน, มอบหมายงานชิ้นที่ 1

ครั้งที่ 2: สอนหลักการวิเคราะห์ 3 ด้าน โดยใช้ตัวอย่างผลงานศิลปะ

ครั้งที่ 3: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 1

- ครั้งที่ 4: ตรวจงานชิ้นที่ 1, ให้คำแนะนำ, ประเมินผลงานก่อนเรียน
 ครั้งที่ 5: มอบหมายงานชิ้นที่ 2, อธิบายหลักการวิเคราะห์เพิ่มเติม
 ครั้งที่ 6: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 2
 ครั้งที่ 7: ตรวจงานชิ้นที่ 2, ให้คำแนะนำ
 ครั้งที่ 8: มอบหมายงานชิ้นที่ 3, อธิบายหลักการวิเคราะห์เพิ่มเติม
 ครั้งที่ 9: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 3
 ครั้งที่ 10: ตรวจงานชิ้นที่ 3, ให้คำแนะนำ
 ครั้งที่ 11: มอบหมายงานชิ้นที่ 4, อธิบายหลักการวิเคราะห์เพิ่มเติม
 ครั้งที่ 12: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 4
 ครั้งที่ 13: ตรวจงานชิ้นที่ 4, ให้คำแนะนำ, เก็บข้อมูลหลังเรียน,

ประเมินความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ใช้การวัดประเมินตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เครื่องมือวัด 4 แบบดังนี้

1. คะแนนใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต
3. คะแนนผลงานศิลปะของผู้เรียน
4. ระดับความพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้วางแผนเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น

3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถ นำแบบร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องและเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยตรวจค่าความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไปและด้านการใช้ชีวิตและประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยกำหนดเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีอิสระทางความคิดในการให้ข้อมูล

ช่วงที่ 2 ระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้รวมทั้งความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้กับรูปแบบการเรียนการสอน โดยพิจารณาตามแบบประเมินความ

เหมาะสมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าเหมาะสม มีความเห็นว่าจะไม่แน่ใจ และมีความเห็นว่าจะไม่เหมาะสม การประเมินความเหมาะสมใช้ดัชนีความเหมาะสม (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนน 0.50 ขึ้นไป หลังจากนั้นจะต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงใหม่ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนศิลปะ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนได้ผล ดังนี้

1. คู่มือการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอน วิเคราะห์ 3 ด้าน เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษาศิลปะ ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาศิลปะในระดับปริญญาตรีที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ มีค่า IOC เท่ากับ 0.76 พบว่า รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” ระดับการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ครบถ้วน มีค่า IOC เท่ากับ 0.80 รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย มีค่า IOC เท่ากับ 0.80

2. ภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 สารการเรียนรู้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 กิจกรรมการเรียนรู้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การวัดและประเมินผลมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

ช่วงที่ 3 หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เมื่อผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ใช้การวัดประเมินตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เครื่องมือวัด 4 แบบดังนี้

1. คะแนนใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง สูงกว่าก่อนเรียน
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต สูงกว่าก่อนเรียน
3. คะแนนผลงานศิลปะของผู้เรียนผ่านเกณฑ์ 60 เปอร์เซ็นต์
4. ระดับความพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียน

ทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลสภาพของปัญหาการเรียนการสอนศิลปะ

โดยเก็บข้อมูลปัญหาการเรียนการสอนจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาด้านศิลปะ ระดับปริญญาตรี สาขา ศิลปะ ส่งแบบสอบถามสำหรับนิสิต จำนวน 100 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า จากค่าเฉลี่ย 3.87 มีความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัยพอสมควรในระดับปานกลาง จากค่าเฉลี่ย 3.44 ผู้เรียน คาดว่าจะได้รับความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย อยู่ในระดับมาก จากค่าเฉลี่ย 3.65 ผู้เรียนต้องการนำความรู้เพื่อไป

พัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากจากค่าเฉลี่ย 3.63 ปรับสภาพอารมณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถ บรรยากาศการสอนไม่ส่งเสริมการคิดอย่างเสรี อยู่ในระดับ ปานกลาง

โดยเก็บข้อมูลสภาพปัญหานักศึกษาจบใหม่ในการทำงานในบริษัทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ส่งแบบสอบถามสำหรับหน่วยงานเอกชน 3 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ต้องการบุคลากรใหม่ทดแทนบุคลากรเก่าอยู่ในระดับ มากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 5 บุคลากรที่หน่วยงานต้องการขั้นและมนุษย์สัมพันธ์ดีและเป็นผู้นำ อยู่ในระดับ มากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 5 ปัญหาของบุคลากรใหม่ในการทำงานคือไม่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 5 บุคลากรใหม่ขาดการคิดวิจารณ์งานในระดับปานกลาง จากค่าเฉลี่ย 3.33 บุคลากรมีปัญหาด้านกระบวนการคิดวิจารณ์งาน อยู่ในระดับมาก จากค่าเฉลี่ย 3.67 สถาบันการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการคิดวิจารณ์งานของบุคลากรใหม่ โดย การเรียนการสอนเน้นทักษะ การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนไม่ร่วมสมัย การเรียนการสอนไม่ส่งเสริมกระบวนการคิด อยู่ในระดับมาก จากค่าเฉลี่ย 4.33 สาเหตุของความปัญหาหลากหลายทางอารมณ์เกิดจากระยะเวลาการทำงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 4.67

การเรียนการสอนศิลปะในระดับปริญญาตรีควรปรับปรุงเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักศึกษา และส่งเสริมการคิดอย่างเสรี

สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์งานและทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน

หน่วยงานควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรใหม่ในด้านประสิทธิภาพการทำงานและความฉลาดทางอารมณ์

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งานและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ และเครื่องมือวัดประเมินผลโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิจารณ์งานของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรีกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งานในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ การคิดวิจารณ์งานของผู้เรียนหลังการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรีกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 95.80 คะแนน ที่ค่าน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนซึ่งเท่ากับ 131.00 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นหลังเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญ

3. ผลการศึกษาศึกษาการพัฒนาในการสร้างผลงานศิลปะของนักศึกษากลุ่มทดลองหลังการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ 3 ด้าน” พบว่า ผู้เรียนให้หลักการ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง นำการเรียนรู้ที่ได้ไปพัฒนาผลงานศิลปะหลังการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ 3 ด้าน” พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก มีพอใจสูงสุดคือ ผู้เรียนชอบเรียนวิชานี้มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.65 และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 11 ผู้เรียนทราบเกณฑ์การประเมินผลงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” ผลการทดลองพบว่าผู้เรียนมีการคิดวิจารณ์ญาณ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพผลงานศิลปะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยมีเจตนาต้องการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการทางความคิดที่ชัดเจนและมีมิติในการคิด และมีความเข้าใจตนเองและสังคมในการทำงานศิลปะ เพื่อให้เกิดผลงานศิลปะที่มีคุณค่าทางด้านทักษะและความคิดสอดคล้องกัน การวิเคราะห์ 3 ด้านเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยต้องการแบ่งการออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1) ผลงานศิลปะ ผู้วิจัยต้องให้ผู้เรียนสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ และมีมิติทางการคิด ในการวิเคราะห์ ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนมีความสนใจ ให้ผู้เรียน สร้างการเรียนรู้หาข้อมูลของผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจในเชิงลึก ด้านที่ 2) สังคม ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะในการสังเกตทำความเข้าใจรูปแบบของสังคม ศิลปวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อผลงานศิลปะที่ตนเองสนใจ และสร้างการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อแนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะ ด้านที่ 3) ตนเอง ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในการสังเกตทำความเข้าใจตนเอง เข้าใจอารมณ์ของตนเอง ว่าสภาพอารมณ์ที่เกิดในการคิดสร้างผลงานศิลปะ เป็นรูปแบบไหน เป็นแนวคิดเชิงบวกหรือลบ เรียนรู้สภาพอารมณ์ทางสังคมที่มีอิทธิพลทางผลกระทบหลังจากผลงานศิลปะได้รับการเผยแพร่ ผู้เรียนสามารถรับถึงผลที่เกิดขึ้นและเรียนรู้พร้อมกับรูปแบบอารมณ์ทางสังคม ให้สอดคล้องกัน

การจัดการเรียนการสอนข้างต้นผู้วิจัยได้จัดเรียงไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ตามแนวคิดที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อตอบสนองทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Khammanee (2002) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์กันจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน

เรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้จะมีประสิทธิภาพดี ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ความคิด วิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์มาวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง ในการเรียน

ศิลปะเพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด “วิเคราะห์ 3 ด้าน” ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนศิลปะได้จริงตรงตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kanchanachaya (2012) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ Lanchawatthanakorn (2011) ได้ศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบเสริมศักยภาพการอ่านโดยใช้มัลติทูล ด้วยข้อมูลหลักฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาทางการอ่าน Sriornrat (2011) ได้ศึกษาและพัฒนาแบบการเรียนโดยใช้ทัศนศึกษาเสมือนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบและการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถทางกระบวนการคิดเพิ่มขึ้นหลังจากการทำการเรียนการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญ

ทางด้านความฉลาดทางอารมณ์มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chatsuphakul and Kirdphitak (2001) ได้ศึกษาการสร้างมาตรฐานและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย การวิจัยครั้งนี้ประสงค์จะสร้างมาตรฐานความฉลาดทางอารมณ์ และวิเคราะห์หาปกติวิสัยหรือเกณฑ์ปกติของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย Khawnmaung (1999) ได้ศึกษาการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง Boonpraset (2011) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรมสำหรับพยาบาลวิชาชีพ สอดคล้องด้านภาวะอารมณ์ทั่วไปและความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญ

ผู้วิจัยรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ การวิเคราะห์ 3 ด้าน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจินตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ใช้กับนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาศิลปะจินตทัศน์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ศึกษาผ่านประสบการณ์การเรียนในรายวิชา จิตรกรรม อย่างน้อย 1 ภาคการศึกษาเพื่อสามารถเข้าใจลักษณะการเรียนการสอน เป็นจำนวน 13 ครั้ง 39 คาบ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ถึงกันยายน พ.ศ. 2562 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถทางกระบวนการคิดวิจารณ์ญาณ และมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญ ผู้เรียนมีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนระดับมาก รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะการวิเคราะห์ 3 ด้าน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจินตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ผู้สอนศิลปะสามารถนำไปประยุกต์ในการสอนได้ในทุกระดับ โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน เช่น การสร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้นักศึกษาฝึกแลกเปลี่ยนข้อมูลผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ สร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน ประเมินผลงาน ดูข้อดีข้อเสียของผลงาน เพื่อพัฒนาในชิ้นงานต่อไป ทำขั้นตอน (Evaluating products) ทั้ง 5 ขั้นตอน และเข้าขั้นตอนที่ 4 เพื่อให้เกิดความชำนาญและความคล่องแคล่วในการวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคมและวิเคราะห์ตนเอง เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ผู้สอนจึงต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาลงมือทำกิจกรรมหรือภาระงานด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนข้อมูลผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ ตามหลัก 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง (Analysing the Artists' Products)

3. ผู้เรียนใช้หลักในการสร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง (Creating Products) ขั้นที่ 5 ประเมินผลงาน ดูข้อดีข้อเสียของผลงาน เพื่อพัฒนาในชิ้นงานต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น แรงจูงใจในการเรียนศิลปะ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทักษะให้สอดคล้องกับยุคสมัย

2. ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปต่อยอดการวิจัยหรือทดลองใช้กับรายวิชาอื่นหรือบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ โดยเลือกรูปแบบที่น่าสนใจเหมาะกับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคสมัย

References

- Amornchiwin, B. (2013). *Critical Thinking*. Institute of Critical Thinking. [In Thai]
- Boonprasert, W. (2011). *Development of an Instructional Model of Non-formal Education to Enhance the Emotional Intelligence and Ethic Intelligence for Professional Nurses Degree of Doctor of Philosophy* [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. [In Thai]

- Chatsuphakul, K., and Kirdphitak, P. (2001) *Creation of Evaluation Criteria and Habitual Emotional Intelligence of Thai Youth Emotional Intelligence, Department of Guidance and Educational Psychology (Research Report), Educational Faculty. Srinakharinwirot University. [In Thai]*
- Cooper, R. K., and Swaff, A. (1997). *Executive EQ: Emotional intelligence in leadership and organizations*. Grosset/Putnam.
- Dewey, J. (1989). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. D.C. Heath.
- Ennis, R. H. (1989). Critical thinking and subject specificity: Clarification and needed research. *Educational Researcher*, 18(3), 4-10. <https://doi.org/10.2307/1174885>
- Fischer, A., and Scriven, M. (1997). *Critical thinking: Its definition and assessment*. Edgepress.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
- Glaser, E. M. (1941). *An experiment in the development of critical thinking*. Teachers College, Columbia University.
- Goleman, D. (1997). *Emotional intelligence*. Bantam Books.
- Khammanee, T. (2002). *Science of Teaching*. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Kanchanachaya, N. (2012). *Development of an Instructional Model of Principles in Solving Problem Creativity by Techniques of Thinking outside the box to Promote the Ability of Principles in Solving Problem Creativity to Produce the Instruction of Undergraduate Students of Educational Faculty* [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Khawnmaung, C. (1999). *The Study of Emotional Intelligence of Undergraduate Students of Educational Faculty of the Group of Rajaphat Institutions in the Lower Northern Thailand (Research Report) Educational Faculty. Phiboonsongkram Rajaphat Institution. [In Thai]*
- Lanchawatthanakorn, C. (2011). *The Development of the Institutional System to Enhance Reading Potential by Mind Tool with Evidence Reading of Information to Promote Reading Skills and Critical Thinking of Grade 6th Students who have Reading Problem*. Retrieved October 9, 2019, from www.onesqa.or.th/download-file/index.php? [In Thai].
- National Statistical Office. (2013). *The survey of education 2013*. National Statistical Office of Thailand. [In Thai]

- Phra Thammapirok (P.A. Payutto). (2001). *Life's Constitution: For a Peaceful and Happy Life*. Buddhaddhamma Foundation. [In Thai]
- Phuworawan, Y. (2014, November 1). Challenges of new frontier in learning: Education 4.0. In *new frontier of learning: Education system 4.0* [Symposium]. Dusit Thani Hotel Bangkok, Bangkok: Chulalongkorn University Learning Innovation Center. [In Thai]
- Silpakorn University. (2003). *Catalogue of the 49th National Exhibition of Art*. Silpakorn University. [In Thai]
- Silpakorn University. (2013). *Catalogue of the 59th National Exhibition of Art*. Silpakorn University. [In Thai]
- Sriorunrat, E. (2011). The study and development of a learning model using virtual field trips with inquiry-based learning and critical thinking to enhance science learning outcomes of lower secondary students [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. [In Thai]

อิทธิพลของ Fandom BTS ที่มีต่อความผูกพันต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ

The Influence of BTS Fandom on Artist Engagement and Purchase Intentions

อมรพรรณ บุญศรี*

Amornpan Boonsri

เปรมฤดี จิตรเกื้อกุล**

Premruedee Jitkuakul

Received : August 5, 2024

Revised : October 1, 2024

Accepted : November 1, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อของกลุ่ม Fandom BTS 2. ศึกษาอิทธิพลของอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความผูกพันต่อศิลปินที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีและความตั้งใจซื้อของ Fandom BTS และ 3. ศึกษาการเป็นตัวแปรคั่นกลางของตัวแปรความจงรักภักดีของ Fandom BTS โดยทำการเก็บข้อมูลจาก Fandom BTS ที่เรียกว่า ARMY ที่ติดตามบ้านเบส Candyclover จำนวน 800 คน ผลการศึกษา พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ ความผูกพันต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ไม่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน และความผูกพันต่อศิลปินไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ และผลการทดสอบความเป็นตัวแปรคั่นกลาง พบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน (Partial Mediation) ระหว่างตัวแปรอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน (Partial mediation) ระหว่างตัวแปรความผูกพันต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ของ Fandom BTS / ความผูกพันต่อศิลปิน / ความจงรักภักดีต่อศิลปิน / ความตั้งใจซื้อ

*นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master of Business Administration Program Students Kasetsart University

**อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Lecturer in Department of Business Administration, Faculty of Liberal Arts and Management Science

Kasetsart University(Corresponding Author) e-mail: prtick@hotmail.com

ABSTRACT

This study aims to 1. examine the identity, engagement, loyalty, and purchase intentions of BTS fandom; 2. examine the influence of BTS fandom identity and engagement on loyalty and purchase intention; and 3. examine the partial mediating ability of BTS fandom loyalty. Data were collected from 800 members of the BTS fandom called “ARMY”, who follow the Candyclover house. The results show that the BTS fandom’s identity, engagement, loyalty, and purchase intention significantly influence loyalty, which in turn significantly affects purchase intention. However, the study also found that the BTS fandom’s identity did not influence loyalty to the artist, which did not influence purchase intention. The partial mediation analysis showed that loyalty to the artist was a partial mediation factor between the BTS fandom’s identity and purchase intention, with statistical significance. Loyalty to the artist also partially mediated the relationship between engagement and purchase intention, with the Variance Accounted Value (VAF) indicating statistical significance.

Keywords : The BTS Fandom’s Identity / Loyalty to the Artist /
Engagement to the Artist / Purchase Intention

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศเกาหลีใต้ได้รับความนิยมจากทั่วโลกเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากกระแสของ K-pop หรือเพลงป๊อปเกาหลีที่ประสบความสำเร็จและได้รับความนิยมแผ่ขยายไปทั่วโลก ส่งผลให้ K-pop กลายเป็นเพลงแนวใหม่ของการเพลงโลกที่ได้รับการตอบรับจากผู้ฟังอย่างรวดเร็ว โดยมีความโดดเด่นที่เป็นแนวเพลงสมัยใหม่ประสานกับการร้องแร็ปภาษาเกาหลีและภาษาอังกฤษเข้าด้วยกัน ตลอดจนท่วงทำนองของเพลงที่เป็นเอกลักษณ์จนสามารถทำให้เพลง K-pop ติดหูและประทับใจผู้ฟังได้เป็นอย่างดี อีกทั้งศิลปินของวงมักจะมีหน้าตาที่ดี ประกอบด้วยความสามารถทางการร้อง และการเต้นที่โดดเด่นของศิลปินด้วยแล้วนั้น จึงทำให้เกิดความชื่นชอบในตัวศิลปินได้อย่างง่ายดาย (Auarat, 2021)

เมื่ออุตสาหกรรมเพลงของเกาหลีได้รับความนิยม จึงส่งผลให้มีค่ายเพลงและศิลปินเกิดใหม่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละค่ายเพลงจะต้องสร้างความแตกต่างให้กับศิลปินของตนเองให้มีความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน เนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงมากในอุตสาหกรรม ศิลปินที่จัดได้ว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น หนึ่งในนั้นจะต้องกล่าวถึงศิลปิน K-pop วง “Beyond The Scene” หรือวง BTS ที่มีเอกลักษณ์ในด้านความสามารถในการแต่งเพลง และเนื้อเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง และการเคารพตนเองรวมถึงการต่อสู้เพื่อความฝันของตนเอง ซึ่งไม่มีศิลปินวงใดในเกาหลีใต้ที่มีเนื้อเพลงแบบเดียวกันนี้ รวมถึงการเต้นของศิลปินแต่ละคนในวงที่จะมีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล จนส่งผลให้วง BTS ได้รับความนิยมในระดับโลกเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าในช่วงแรก

BTS จะยังไมได้รับความนิยมจากแฟนคลับเทียบเทากับศิลปินที่มาจกค่ายใหญ่ในเกาหลีอย่าง YG SM และ JYP แต่วัฒนความสามารถที่กล่าวมาในข้างต้น ส่งผลให้ BTS ได้รับความนิยมจนขึ้นชาร์ต Billboard Artist 100 จากเพลง DNA ในปี 2021 จนสามารถสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจให้กับเกาหลีใต้ได้มากถึง 1.5 แสนล้านบาท ซึ่งคิดเป็นมูลค่าประมาณ 0.3% ของ GDP ทั้งประเทศเกาหลีใต้ อีกทั้งในปี 2019 BTS ยังทำรายได้มูลค่าทั้งสิ้น 16,066 ล้านบาท และมีกำไรสุทธิ 2,664 ล้านบาท โดยตัวเลขของกำไรนี้มากกว่ากำไรของ 3 ค่ายใหญ่ของเกาหลีใต้รวมกัน (Wandering, 2019) อีกทั้งยังเป็นวงบอยแบนด์สัญชาติเกาหลีใต้ที่มีแฟนคลับ หรือที่เรียกว่า Fandom จำนวนมากที่สุดในโลก โดยมีชื่อเรียกว่า ARMY

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของ Fandom ในประเทศไทย ได้แก่ บ้านเบส (Base) ที่มีชื่อว่า CandyClover ซึ่งสมาชิกสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวง BTS และกิจกรรมต่างๆ ของวง โดยสมาชิกในบ้านเบสยังสามารถแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับวง ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ เสียง หรือวิดีโอ รวมถึงยังสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลง เกี่ยวกับการเข้าร่วมชมคอนเสิร์ต และมีการพูดคุยติดต่อสื่อสารกับ Fandom คนอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสารกับผู้ดูแลบ้านเบส (Admin) และสมาชิกในบ้านเบส โดยสมาชิก Fandom ในบ้านเบสนี้จะมีอัตลักษณ์เช่นเดียวกับ Fandom ทั่วโลกที่พร้อมจะสนับสนุน BTS ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสินค้าของวงหรือสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวง เช่น อัลบั้มเพลง ตุ๊กตาพิกเกอร์ Tiny Tan และ BT21 ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่เหล่า Fandom ยินดีและเต็มใจที่จะสนับสนุน BTS เนื่องมาจากความรักและผูกพันที่ Fandom มีต่อ BTS (Bialeam, 2021)

จากความรู้สึกรักผูกพันของ Fandom ที่มีต่อ BTS เป็นระยะเวลายาวนาน ส่งผลให้เกิดความจงรักภักดีต่อวง BTS โดย Fandom มักจะบอกต่อเรื่องราวดีๆ ของ BTS ให้บุคคลใกล้เคียงหรือบุคคลอื่นรับทราบ รวมถึงการแสดงความคิดเห็นในด้านดีของวงหรือตัวศิลปินให้บุคคลอื่นได้รับรู้ อีกทั้งเมื่อมีบุคคลอื่นกล่าวถึง BTS ในทางที่ไม่ดี Fandom ก็พร้อมที่จะปกป้องเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม้ว่าจะมีบุคคลชักชวนให้เป็น Fandom วงอื่นหรือแม้ว่าจะมีศิลปินวงอื่นๆ เกิดมาใหม่ก็ตาม Fandom ก็ยังคงรักและจงรักภักดีกับ BTS เสมอ (Jackky, 2021)

เหล่า Fandom ที่มีความรัก และความภักดีต่อวง BTS มักมีการสนับสนุนต่อสมาชิกของวงเป็นอย่างมากในทุกด้าน โดยเฉพาะการสนับสนุนสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวง Fandom มักจะแสดงความรักและภักดีโดยการซื้อสินค้า Official ที่เกี่ยวกับศิลปินที่ทางค่ายผลิตออกมาจำหน่าย การใช้สินค้าที่ศิลปินเป็นพรีเซ็นเตอร์ หรือแม้กระทั่งการใช้สินค้าตามศิลปิน จนกระทั่งมี Fandom บางคนที่มีความสนใจในการเก็บรวบรวมสินค้าหรือครอบครองสินค้าทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับ BTS การแสดงความตั้งใจซื้อสินค้าจึงเป็นเครื่องแสดงถึงความรักและความจงรักภักดีของ Fandom ที่มีต่อวง BTS (Cumpee, 2023)

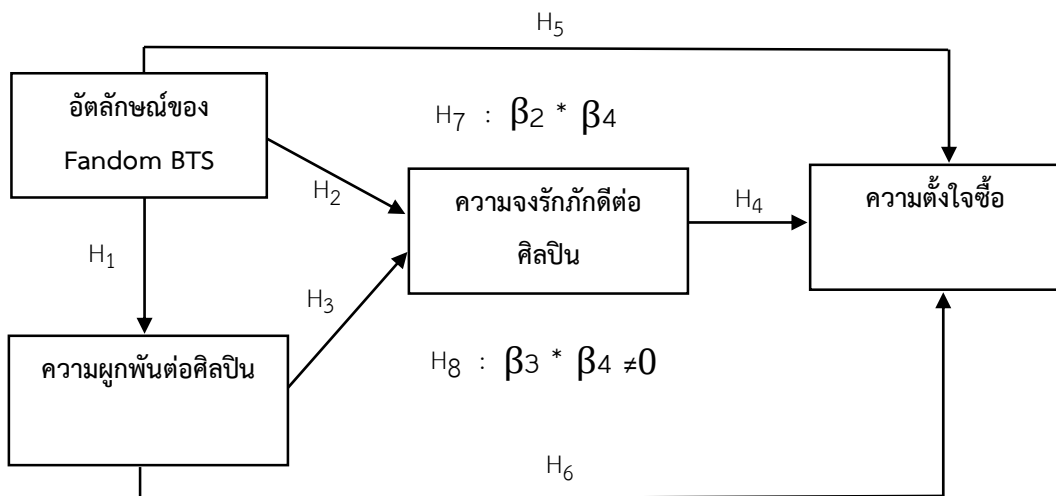
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลของอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ที่ส่งผลต่อความผูกพันที่มีต่อศิลปิน ความจงรักภักดี และความตั้งใจซื้อสินค้า โดยผลจากการวิจัยนี้จะช่วยในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับสินค้า Official และสินค้าที่เกี่ยวข้องกับศิลปินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการศึกษานี้ยังเป็น

ส่วนเติมเต็มของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของ Fandom ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีที่มีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้ออีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และศึกษาระดับความคิดเห็นของความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อของ Fandom BTS
 2. ศึกษาอิทธิพลของอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อของ Fandom BTS
 3. ศึกษาการเป็นตัวแปรคั่นกลางของความจงรักภักดีต่อศิลปินของ Fandom BTS
- กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาการวิจัยเป็นการศึกษาอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ กำหนดเป็นกรอบแนวคิด ตามที่ปรากฏใน Conceptual Framework ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1: อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อศิลปิน
- สมมติฐานที่ 2: อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน
- สมมติฐานที่ 3: ความผูกพันต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน
- สมมติฐานที่ 4: ความจงรักภักดีต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ
- สมมติฐานที่ 5: อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ

สมมติฐานที่ 6: ความผูกพันต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ

สมมติฐานที่ 7: ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ

สมมติฐานที่ 8: ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างความผูกพันต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ กลุ่ม Fandom ของ BTS ที่เรียกว่า ARMY และติดตามบ้านเบส Candyclover จำนวน 800 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตาม Hair et al. (2010) ที่แนะนำว่าขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมที่ใช้ในการวิจัยควรมีขนาดตัวอย่าง 10-20 เท่า ของจำนวนตัวแปรสังเกตในงานวิจัยนั้นๆ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีตัวแปรสังเกต จำนวน 38 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมและเพียงพอ คือ 20 เท่า คูณ 38 ตัวแปรสังเกต เท่ากับ 760 ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างรวมเป็นทั้งหมดเท่ากับ 800 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามทาง Online โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามได้จะต้องเป็น Fandom ที่มีความรู้เกี่ยวกับ BTS และมีความชำนาญ เชี่ยวชาญในการสร้างอีเมลแอดเดสส์ในทางโซเชียลมีเดีย รวมทั้งมีส่วนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ BTS ทั้งนี้ ในระยะเริ่มต้นของการศึกษา ผู้วิจัยได้เผยแพร่ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นบางส่วนในรูปแบบบทความภาษาอังกฤษใน proceeding ของการประชุมวิชาการ International Conference on Business, Management and Humanities 2024 (ICOBMH 2024) (Boonsri and Jitkuakul, 2024) ขณะที่บทความฉบับนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ฉบับสมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และขยายแบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีทั้งหมด 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 อัตลักษณ์ของ Fandom BTS (Bergami et al., 2000)

ส่วนที่ 3 ความผูกพันต่อศิลปิน (Kahn, 1990)

ส่วนที่ 4 ความจงรักภักดีต่อศิลปิน (Pong and Yee, 2001)

ส่วนที่ 5 ความตั้งใจซื้อ (Ajzen, 1991)

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (Reliability Analysis) ในการทดสอบคุณภาพของ

เครื่องมือการวิจัย โดยมีผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 Cronbach's alpha coefficient of variables

ตัวแปร	ค่า Cronbach's alpha
1. อัตลักษณ์ Fandom BTS	0.922
2. ความผูกพันต่อศิลปิน	0.927
3. ความจงรักภักดีต่อศิลปิน	0.911
4. ความตั้งใจซื้อ	0.901

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง Fandom ทั้งหมด 800 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 96.60 มีช่วงอายุระหว่าง 16-25 ปี ร้อยละ 53.10 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 65.00 ประกอบอาชีพนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ร้อยละ 46.10 รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน ร้อยละ 35.90 และเป็น ARMY ระยะเวลา 3 ปี ร้อยละ 21.30
2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของ ARMY ที่มีต่ออัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23, 4.70, 4.62 และ 4.39 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
อัตลักษณ์ของ Fandom BTS (IDEN)	4.23	0.60	มากที่สุด
ความผูกพันต่อศิลปิน (ENGA)	4.70	0.36	มากที่สุด
ความจงรักภักดีต่อศิลปิน (LOY)	4.62	0.39	มากที่สุด
ความตั้งใจซื้อ (INT)	4.39	0.58	มากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ซึ่งสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ Hair et al. (2010) อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่ควรเกินกว่า 0.80 ซึ่งถ้าเกิน 0.80 ถือว่าเกิด Multicollinearity รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

	IDEN	ENGA	LOY	INT
MEAN	4.232	4.699	4.618	4.385
S.D.	0.603	0.357	0.392	0.582
IDEN	1			
ENGA	0.449**	1		
LOY	0.388**	0.644**	1	
INT	0.335**	0.370**	0.494**	1

** P value <0.01 (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01)

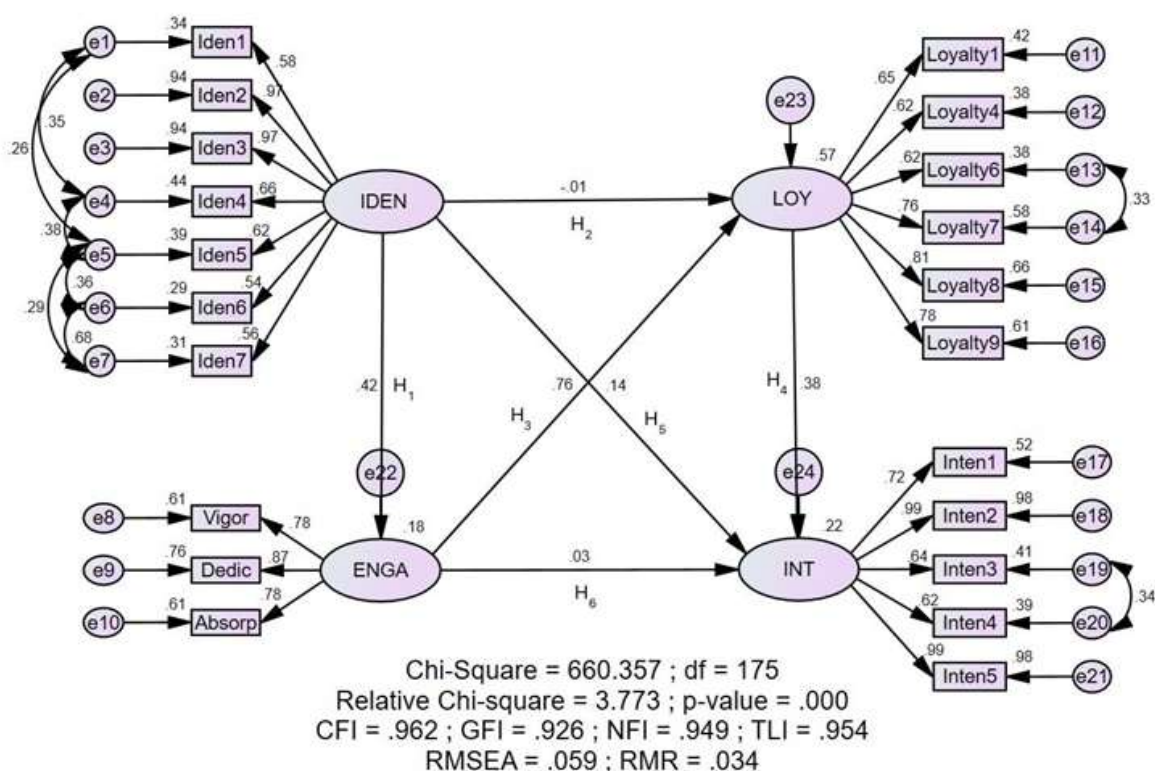
จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นด้วยกันเองจะต้องมีค่าไม่เกิน 0.80 (Hair et al., 2010) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอัตลักษณ์ของ Fandom BTS (IDEN) ความผูกพันต่อศิลปิน (ENGA) ความจงรักภักดีต่อศิลปิน (LOY) และความตั้งใจซื้อ (INT) มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.335-0.644 และมีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรไม่เกิน 0.80 ทำให้ไม่เกิด Multicollinearity เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ดังนั้นจึงสามารถทดสอบอิทธิพลของตัวแปรต้นและตัวแปรตามตามสมมติฐานได้

4. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง โดยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 โดยมี χ^2/df เท่ากับ 3.773 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ค่า χ^2/df ที่ระหว่าง 2.00 ถึง 5.00 ค่า p-value มีค่า <

0.01 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ 0.926 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (Comparative Fit index: CFI) มีค่าเท่ากับ 0.962 ค่าความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (Normed Fit Index: NFI) มีค่าเท่ากับ 0.949 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Tucker-Lewis Index: TLI) มีค่าเท่ากับ 0.954 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดไว้ของค่า GFI, CFI, NFI และ TLI จะต้องมีความมากกว่า 0.92 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation : RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.059 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ เข้าใกล้ 0.06 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root of Mean Square Residual : RMR) มีค่าเท่ากับ 0.034 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.08 หรือน้อยกว่า (Hair, 2019, p. 642)

ตารางที่ 4 แสดงผลของสมการโครงสร้างของ Fandom BTS

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น → ตัวแปรตาม	β	t-value	Sig	สมมติฐาน
1	อัตลักษณ์ของ Fandom BTS → ความผูกพันต่อศิลปิน	0.420	0.027	0.000*	H ₁ Support
2	อัตลักษณ์ของ Fandom BTS → ความจงรักภักดีต่อศิลปิน	- 0.013	0.023	0.696	H ₂ Not Support
3	ความผูกพันต่อศิลปิน → ความจงรักภักดีต่อศิลปิน	0.761	0.057	0.000*	H ₃ Support
4	ความจงรักภักดีต่อศิลปิน → ความตั้งใจซื้อ	0.380	0.101	0.000*	H ₄ Support
5	อัตลักษณ์ของ Fandom BTS → ความตั้งใจซื้อ	0.140	0.040	0.000*	H ₅ Support
6	ความผูกพันต่อศิลปิน → ความตั้งใจซื้อ	0.033	0.110	0.615	H ₆ Not Support
RMSEA = 0.059, $\chi^2/df.$ = 3.773 ($p < 0.01$), CFI = 0.962, GFI = 0.926, NFI = 0.949, TLI = 0.954, RMR = 0.034					

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของ Fandom BTS

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ

	ความผูกพันต่อศิลปิน			ความจงรักภักดีต่อศิลปิน			ความตั้งใจซื้อ		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
อัตลักษณ์ของ Fandom BTS	0.420**	-	0.420	-0.013	0.320	0.307	0.140**	0.129	0.269
ความผูกพันต่อศิลปิน	-	-	-	0.761**	-	0.761	0.033	0.289	0.322
ความจงรักภักดีต่อศิลปิน	-	-	-	-	-	-	0.380**	-	0.380

หมายเหตุ : ** p<.01, DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลโดยรวม

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก Chi-Square ซึ่งมีค่าเท่ากับ 660.357 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 175 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (CFI) เท่ากับ 0.962 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.926 ค่าความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (NFI) เท่ากับ 0.949 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ TLI เท่ากับ 0.954 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.059 และ ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.034 จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าโมเดลตามที่กำหนดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาผลประมาณค่าอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อศิลปิน พบว่า ความผูกพันต่อศิลปินได้รับอิทธิพลรวมจากอัตลักษณ์ของ Fandom BTS อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีขนาดอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.420

เมื่อพิจารณาผลประมาณค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน พบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปิน ได้รับอิทธิพลรวมจากความผูกพันต่อศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีขนาดอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.761 รองลงมาคือ อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน โดยมีขนาดอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.307

เมื่อพิจารณาผลประมาณค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ พบว่า ความตั้งใจซื้อ ได้รับอิทธิพลรวมจากความจงรักภักดีต่อศิลปินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีขนาดอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.380 รองลงมาคือความผูกพันต่อศิลปิน ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ โดยมีขนาดอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.380 รองลงมาคือ อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีขนาดอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.269 ซึ่งรายละเอียดผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรแฝงในโมเดลที่แสดงในตารางที่ 5 จะสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) อัตลักษณ์ของ Fandom BTS

- 1.1 มีอิทธิพลรวมต่อความผูกพันต่อศิลปิน เท่ากับ 0.420 ซึ่งทั้งหมดเป็นอิทธิพลทางตรง
- 1.2 มีอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน เท่ากับ 0.307 เป็นอิทธิพลทางตรงในเชิงลบ เท่ากับ - 0.130 และเป็นอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.320 โดยส่งผ่านความผูกพันต่อศิลปิน
- 1.3 มีอิทธิพลรวมต่อความตั้งใจซื้อ เท่ากับ 0.269 เป็นอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.140 และเป็นอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.129 โดยส่งผ่านความผูกพันต่อศิลปิน

2) ความผูกพันต่อศิลปิน

- 2.1 มีอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน เท่ากับ 0.761 ซึ่งทั้งหมดเป็นอิทธิพลทางตรง
- 2.2 มีอิทธิพลรวมต่อความตั้งใจซื้อ เท่ากับ 0.322 เป็นอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.033 และเป็นอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.289 โดยส่งผ่านความจงรักภักดีต่อศิลปิน

3) ความจงรักภักดีต่อศิลปิน

3.1 มีอิทธิพลรวมต่อความตั้งใจซื้อ เท่ากับ 0.380 ซึ่งทั้งหมดเป็นอิทธิพลทางตรง

5. ผลการทดสอบความเป็นตัวแปรคั่นกลางเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ตัวแปรคั่นกลาง คือ ตัวแปรที่แฝงเชื่อมโยงตัวแปร X กับ Y เข้าหากันทำให้มีความสัมพันธ์ต่อกันสูง สังเกตได้จากค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางสูงมากจนผิดสังเกต

1. สัมประสิทธิ์เส้นทางสูงกว่า 0.20 (Chin, 1998) หรือ

2. มีค่า VAF (Variable Account For) ดังนี้ (Hair et al., 2013, p. 224)

$$1) \text{ ถ้า } VAF = \frac{\text{อิทธิพลทางอ้อม}}{\text{อิทธิพลทางตรง} + \text{อิทธิพลทางอ้อม}} \leq 0.20 \text{ แสดงว่าไม่ต้องมีตัวแปรคั่นกลาง}$$

คั่นกลาง

2) ถ้าอัตราส่วน $VAF > 0.20$ แต่ไม่เกิน 0.80 แสดงว่าต้องมีตัวแปรคั่นกลางและต้องมีตัวอื่นอีกเพราะตัวแปรคั่นกลางที่พบนี้เป็นเพียงบางส่วน (Partial Mediation) (Piriyakul, 2019)

3) ถ้า $VAF > 0.80$ แสดงว่าตัวแปรคั่นกลางที่พบนี้ครบแล้ว (Full Mediation)

การทดสอบความเป็นตัวแปรคั่นกลางของตัวแปรความจงรักภักดีต่อศิลปินระหว่างอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ

ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเป็นตัวแปรคั่นกลางของตัวแปรความจงรักภักดีต่อศิลปินระหว่างอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ พบว่า มีค่าอิทธิพลรวมอยู่ที่ 0.335** ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.20 มีค่าอิทธิพลทางอ้อมอยู่ที่ 0.137** และมีค่าอิทธิพลทางตรงอยู่ที่ 0.198** ซึ่งลดลงจากเดิมคือ 0.335 แต่ไม่เข้าใกล้ 0 และมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาประกอบกับอิทธิพลทางอ้อมที่มีนัยสำคัญ และผลการวิเคราะห์

$$\text{Variable account for (VAF)} = \frac{\text{อิทธิพลทางอ้อม}}{\text{อิทธิพลรวม}} = \frac{0.137}{0.335} = 0.409 \text{ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง } 0.20 \text{ ถึง } 0.80$$

จึงสรุปได้ว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน (Partial mediation) และจะยังมีตัวแปรอื่นนอกเหนือจากความจงรักภักดีต่อศิลปิน ที่เป็นตัวแปรคั่นกลาง

การทดสอบความเป็นตัวแปรคั่นกลางของตัวแปรความจงรักภักดีต่อศิลปินระหว่างความผูกพันต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ

ผลการวิเคราะห์การทดสอบความเป็นตัวแปรคั่นกลางของตัวแปรความจงรักภักดีต่อศิลปินระหว่างความผูกพันต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ พบว่า มีค่าอิทธิพลรวมอยู่ที่ 0.370** ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.20 มีค่าอิทธิพลทางอ้อมอยู่ที่ 0.245** และมีค่าอิทธิพลทางตรงอยู่ที่ 0.125** ซึ่งลดลงจากเดิมคือ 0.370 แต่ไม่เข้าใกล้ 0 และมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาประกอบกับอิทธิพลทางอ้อมที่มีนัยสำคัญ และผลการวิเคราะห์ Variable

$$\text{account for (VAF)} = \frac{\text{อิทธิพลทางอ้อม}}{\text{อิทธิพลรวม}} = \frac{0.245}{0.370} = 0.662 \text{ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง } 0.20 \text{ ถึง } 0.80 \text{ จึงสรุปได้ว่า}$$

ความจงรักภักดีต่อศิลปิน เป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วน (Partial mediation) และจะยังมีตัวแปรอื่นนอกเหนือจากความจงรักภักดีต่อศิลปิน ที่เป็นตัวแปรคั่นกลาง

6. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย สามารถนำเสนอการทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้
- สมมติฐานที่ 1 ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อศิลปิน
- สมมติฐานที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ไม่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน
- สมมติฐานที่ 3 ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง พบว่า ความผูกพันต่อศิลปิน มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน
- สมมติฐานที่ 4 ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง พบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ
- สมมติฐานที่ 5 ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ
- สมมติฐานที่ 6 ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง พบว่า ความผูกพันต่อศิลปินไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ
- สมมติฐานที่ 7 ผลจากการวิเคราะห์การทดสอบความเป็นตัวแปรคันกลาง พบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคันกลางบางส่วน (Partial Mediation) โดยมีค่า VAF เท่ากับ 0.409 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยสามารถอธิบายได้ว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคันกลางบางส่วนระหว่างตัวแปรอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ
- สมมติฐานที่ 8 ผลจากการวิเคราะห์การทดสอบความเป็นตัวแปรคันกลาง พบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคันกลางบางส่วน (Partial Mediation) โดยมีค่า VAF เท่ากับ 0.662 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยสามารถอธิบายได้ว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคันกลางบางส่วนระหว่างตัวแปรความผูกพันต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ที่ส่งผลต่อความผูกพันและความจงรักภักดีต่อศิลปิน ผู้วิจัยได้มีการแบ่งการอภิปรายตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อศิลปิน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อศิลปินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.420 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cocco (2020) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง แฟนคลับจากต่างแดน: อัตลักษณ์ ความผูกพัน และพฤติกรรมกรรมการบริโภค ในหมู่แฟนบอลที่อาศัยในสหรัฐอเมริกาของสโมสรฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของแฟนคลับมีอิทธิพลต่อความผูกพันของแฟนคลับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าเฉลี่ยที่ส่งผลต่อความผูกพันอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์ เพื่อให้แฟนคลับรู้สึกเป็นส่วน

หนึ่งของกลุ่มและมีอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับกลุ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อความผูกพันของแฟนคลับและนำไปสู่ความตั้งใจซื้อ

อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ไม่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS ไม่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rizka et al. (2022) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง แบบจำลองของการระบุตัวตนกับชุมชนแบรนด์ที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อแบรนด์ ในชุมชนของแบรนด์บุคคล: กรณีศึกษากลุ่มแฟนคลับ BTS (ARMY) บนแพลตฟอร์ม Weverse พบว่า การระบุตัวตนของ Fandom ไม่ส่งผลต่อความจงรักภักดี เนื่องจากกลุ่ม Fandom ที่ชื่นชอบ BTS และแสดงตนว่าเป็น ARMY ยังไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ถึง ARMY คนอื่นๆ ในบ้านเบส จึงยังไม่แสดงความจงรักภักดีเท่าที่ควร ARMY จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับ ARMY และ BTS จึงจะเกิดความผูกพันและนำไปสู่ความจงรักภักดี ดังนั้นควรให้ความสำคัญสร้างความผูกพัน ด้วยการทำให้สมาชิกของกลุ่ม Fandom เกิดความรู้สึกผูกพันต่อกลุ่มก่อนจึงจะเกิดความจงรักภักดี

ความผูกพันต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความผูกพันต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.761 ซึ่งความผูกพันต่อศิลปินด้านความกระตือรือร้น (Vigor) ด้านอารมณ์ความทุ่มเท (Dedication) และด้านความคิดรู้สึก (Absorption) มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ekpanithanpon and Jitkuakul (2020) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความผูกพันต่อตราธุรกิจที่ส่งผลต่อความเชื่อใจ ความจงรักภักดีและการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านขายอุปกรณ์เครื่องเขียนสำนักงานในจังหวัดสกลนคร และผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อตราธุรกิจด้านความกระตือรือร้น (Vigor) ด้านอารมณ์ความทุ่มเท (Dedication) ด้านความคิดรู้สึก (Absorption) โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราธุรกิจขายอุปกรณ์เครื่องเขียนสำนักงานในจังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ความจงรักภักดีต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความผูกพันต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.380 ซึ่งความจงรักภักดีต่อศิลปินของ Fandom เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนและส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ องค์กรหรือบริษัทต่างๆ จึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความจงรักภักดีของกลุ่ม Fandom ให้แข็งแกร่ง เพื่อกระตุ้นความตั้งใจซื้อของกลุ่ม Fandom ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pankham and Ramsiri (2021) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าที่ระลึกศิลปินเกาหลี วง BTS บนเวทีเตอร์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความภักดีมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าที่ระลึกศิลปินเกาหลี วง BTS อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.140 ซึ่งอัตลักษณ์ของ Fandom เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับหรือสนับสนุน มีผลต่อความตั้งใจซื้อ องค์กรหรือบริษัทต่างๆ จึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่ม Fandom ให้แข็งแกร่งและสอดคล้องกับความเชื่อและค่านิยมของกลุ่ม Fandom เพื่อกระตุ้นความตั้งใจซื้อของกลุ่ม Fandom ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yoon (2020) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของความชื่นชอบ BTS ที่มีต่ออัตลักษณ์ของ Fandom และชุมชนแฟนคลับ รวมถึงความตั้งใจซื้อ ผลการวิจัย พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของวง BTS โดยแฟนคลับที่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม Fandom และรู้สึกเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของวง BTS นั้น มักจะมีความตั้งใจซื้อสินค้าของวง BTS มากยิ่งขึ้น เนื่องจากแฟนคลับรู้สึกผูกพันและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม Fandom ของวง BTS นั้น

ความผูกพันต่อศิลปินไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความผูกพันต่อศิลปินไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความผูกพันต่อศิลปินด้านความกระตือรือร้น (Vigor) ด้านอารมณ์ความทุ่มเท (Dedication) และด้านความคิดรู้สึก (Absorption) ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ แต่ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Raksasri (2021) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณค่าตราสินค้าที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าภายใต้แบรนด์ยูนิโคล่ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าตราสินค้าด้านความผูกพันไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้บริโภคไม่มีความรู้สึกถึงความผูกพันต่อแบรนด์สินค้า จึงทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าตามความชอบหรือความต้องการ ไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าจะต้องซื้อสินค้าแบรนด์นี้หรือร้านนี้เป็นประจำ ส่งผลให้ไม่ก่อให้เกิดความตั้งใจซื้อ ดังนั้นควรสร้างความผูกพันด้วยการทำกิจกรรมทางการตลาดเข้ามาช่วย เพื่อที่จะได้ช่วยส่งเสริมให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกผูกพันต่อสินค้าหรือร้านค้า และก่อให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้า

ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วนระหว่างตัวแปรอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ ด้วยค่า VAF ที่ 0.409 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเมื่ออัตลักษณ์ของ Fandom BTS ถูกส่งผ่านความจงรักภักดีต่อศิลปิน จะทำให้ Fandom BTS เกิดความตั้งใจซื้อมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim and Hwang (2005) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการรับรู้อัตลักษณ์ทางไซเบอร์ที่มีผลต่อความจงรักภักดีและความตั้งใจซื้อ พบว่า เมื่อเกิดการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ทางไซเบอร์ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม ส่งผลให้เกิดความจงรักภักดีและเกิดความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ความจงรักภักดีศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างความผูกพันต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วนระหว่างตัวแปรความผูกพันต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ ด้วยค่า VAF ที่ 0.662 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า เมื่อความผูกพันต่อศิลปิน ถูกส่งผ่านความจงรักภักดีต่อศิลปิน จะทำให้ Fandom BTS เกิดความตั้งใจซื้อมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเมื่อ Fandom BTS มีความผูกพันต่อศิลปินแล้วส่งผลให้เกิดความจงรักภักดีต่อศิลปิน หากมีความผูกพันต่อศิลปินสูงจะทำให้เกิดความจงรักภักดีสูง และเกิดความตั้งใจซื้อมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ceyhan (2019) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของความผูกพันที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีและความตั้งใจซื้อ พบว่า เมื่อผู้บริโภคมีความผูกพันต่อสินค้าจะก่อให้เกิดความจงรักภักดี และส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อ ซึ่งความผูกพันเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วนระหว่างตัวแปรความผูกพัน และความตั้งใจซื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของ Fandom BTS ความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อ ผลการวิจัย พบว่า เมื่อทดสอบตามสมมติฐาน พบว่า อัตลักษณ์ของ Fandom BTS มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อศิลปินและมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ ความผูกพันต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อศิลปินและความจงรักภักดีต่อศิลปินมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ และพบว่า ความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วนระหว่างตัวแปรอัตลักษณ์ของ Fandom BTS และความตั้งใจซื้อ และความจงรักภักดีต่อศิลปินเป็นตัวแปรคั่นกลางบางส่วนระหว่างตัวแปรความผูกพันต่อศิลปิน และความตั้งใจซื้อ ดังนั้น ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย คือ ควรให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ของ Fandom ความผูกพันต่อศิลปิน และความจงรักภักดีต่อศิลปิน โดยการทำให้ Fandom มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม Fandom ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันระหว่าง ARMY ด้วยกัน เช่น การเข้าร่วมงานแฟนมีตติ้ง งานนิทรรศการ การไปชมคอนเสิร์ต การทำโปรเจกต์ต่างๆ ให้กับวง BTS และการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสังคม ในนามของ BTS เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ ARMY มีความรู้สึกผูกพันกับกลุ่ม และรู้สึกว่าเป็นสมาชิกที่มีความสำคัญของกลุ่ม Fandom เมื่อ Fandom รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จะส่งผลให้เกิดความผูกพัน ซึ่งเมื่อ Fandom เกิดความผูกพันต่อศิลปินแล้วแม้เวลาจะผ่านไปก็ยังคงเลือกที่จะเป็น ARMY มุ่งมั่นที่จะสนับสนุนและติดตาม BTS อย่างยาวนาน รู้สึกดีเมื่อได้ติดตาม BTS รู้สึกว่าอยากที่จะเลิกติดตามหรือเลิกสนับสนุน BTS ภูมิใจที่ได้เป็น ARMY มีความกระตือรือร้น เมื่อได้รับรู้เรื่องราวต่างๆ ของ BTS รู้สึกหลงใหล เมื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวง มีพลัง เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ BTS และรู้สึกได้รับแรงบันดาลใจเมื่อติดตาม BTS เมื่อเปิดรูปภาพของวง BTS ทำให้มีแรงบันดาลใจในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความจงรักภักดีต่อศิลปินตามมา ซึ่งยังคงเป็น ARMY แม้ว่าจะมีศิลปินวงใหม่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและติดตามผลงานของ BTS แม้ว่าจะมีบุคคลอื่นชักชวนให้เป็นแฟนคลับวงอื่น มีความประทับใจและเชื่อมั่นใน BTS เมื่อเจอเรื่องเกี่ยวกับวง BTS จะแสดง

ความคิดเห็นในด้านดีของวงหรือตัวศิลปินเสมอและจะปกป้อง เมื่อมีคนพูดถึง BTS ในทางที่ไม่ดี เมื่อ ARMY เกิดความจงรักภักดีต่อ BTS อย่างมากจะส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อ โดยกลุ่ม Fandom มีความตั้งใจซื้อสินค้าของ BTS หรือสินค้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ BTS มีความตั้งใจซื้อสินค้าของ BTS หรือสินค้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ BTS นี้อย่างเฉพาะเจาะจง เมื่อมีความต้องการที่จะซื้อสินค้าจะนึกถึงสินค้าของ BTS หรือที่ BTS เป็นพรีเซนเตอร์ เป็นอันดับแรก ซึ่ง ARMY จะมีความตั้งใจซื้อสินค้าของ BTS ถึงแม้ว่าจะมีราคาแพงและมีความตั้งใจที่จะบอกต่อให้บุคคลอื่นมาซื้อสินค้าของ BTS โดย Fandom ส่วนใหญ่จะมองว่าสินค้าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ Fandom ได้ใกล้ชิดกับ BTS และมีส่วนร่วมในกลุ่ม Fandom มากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าหาก BTS สามารถสร้างอัตลักษณ์ของ Fandom ให้มีความเป็นอันหนึ่งเดียวกันจะส่งผลทำให้เกิดความผูกพันต่อ BTS และมีการส่งผ่านตัวแปรแทรกกลางอย่างความจงรักภักดีต่อ BTS จะทำให้ Fandom เกิดความตั้งใจซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น เนื่องจาก Fandom เกิดความจงรักภักดีต่อ BTS หาก Fandom มีความผูกพันต่อ BTS สูงจะเกิดความความจงรักภักดีต่อ BTS อย่างสูงความตั้งใจซื้อสินค้าก็จะมีมากด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อศิลปิน ความจงรักภักดีต่อศิลปินและความตั้งใจซื้อของกลุ่ม Fandom เช่น ภาพลักษณ์ของศิลปิน พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ เป็นต้น
2. ควรขยายผลการศึกษา ARMY ผ่านช่องทาง Social Media ต่างๆ นอกเหนือจากบ้านเบส CandyClover เพื่อให้ได้ผลที่ประจักษ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. ควรทำการศึกษาแฟนคลับของประเทศอื่นนอกจาก k-pop หรือประเด็นเรื่อง Generation

References

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Auarat, F. (2021). *A Study of the Identity of Bighit Music Boy Band Artists. Case Study of Boy Bands BTS and Tomorrow* [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University. [In Thai]
- Bergami, M., Bagozzi, R. P., & Lee, K. H. (2000). Self-Categorization, Affective Commitment and Group Self-Esteem as Distinct Aspects of Social Identity in the Organization. *British Journal of Social Psychology*, 39, 555-577. <https://doi: 10.1348/014466600164633>
- Bialeam, K. (2021). *ARMY's acquisition of information, attitudes, behaviour, and their tendency to behave towards the boy brand BTS* [Unpublished master's thesis]. Thammasat University. [In Thai]
- Boonsri, A., and Jitkuakul, P. (2024). Influence of the BTS fandom's identity, engagement, and artist loyalty on purchase intention. In *Proceedings of the International Conference on Business, Management and Humanities 2024 (ICOBMH 2024)*. Singapore.

- Ceyhan, A. (2019). The Impact of Perception Related Social Media Marketing Applications on Consumers' Brand Loyalty and Purchase Intention. *Emerging markets journal*, 9, 87-100. <https://doi:10.5195/emaj.2019.173>
- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. *Modern methods for business research*, 295, 295-336. <https://www.researchgate.net/publication/311766005>
- Cocco, A. R. (2020). Fandom from afar: identification, attachment, and consumption behaviors among United States based fans of English premier league soccer clubs. [Doctoral dissertation, University of Louisville]. Library University of Louisville. <https://ir.library.louisville.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4616&context=etd>
- Cumpee, P. (2023). *Billboard Hot 100*. Retrieved July 10, 2023, from <https://www.thestandard.co/butter-btsoccupy-1st-billboard-hot-100-for-4-week/> [In Thai].
- Ekpanithanpon, K., and Jitkuakul, P. (2020). *Brand Engagement Influence on Trust, Loyalty and Decision Making on Stationery Store at Sakon Nakhon Province* [Unpublished master's thesis]. Kasetsart University. [In Thai]
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. Pearson.
- Hair, J. F., Ringle, C. M., and Sarstedt, M. (2013). Partial least squares structural equation modeling : Rigorous applications, better results and higher acceptance. *Long range planning*, 46, 1-12. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2233795
- Hair, J. F. (2019). *Multivariate Data Analysis* (8th ed.). Annabel Ainscow.
- Jacky. (2021). *Members of "BTS" Appointed as Presidential Special Envoys, Set to Attend UN Meeting*. Retrieved August 10, 2023, from <https://www.finzaaa.com/News-entertainment26>
- Kahn, W. A. (1990). Psychological Conditions of Personal Engagement and Disengagement at Work. *The Academy of Management Journal*, 33, 692-724. <https://doi.org/10.2307/256287>
- Kim, S. Y., and Hwang, H. S. (2005). The effects of perception toward cyber identity on loyalty and purchase intention. *The Journal of Society for e-Business Studies*, 10(4), 83-100. <https://www.dbpia.co.kr/journal/articleDetail?nodeId=NODE00931554>

- Piriyakul, M. (2019). *Moderated Mediation Effect Analysis Through Process Routine*. National Research Council of Thailand (NRCT). [In Thai]
- Pong, L. T., and Yee, T. P. (2001). *An integrated model of service loyalty*. Belgium.
- Pankham, S., and Ramsiri, A. (2021). The Influence of Causal Factors on Purchasing Intention Souvenir Product of Korean Idol Group BTS on Twitter of Consumers in Bangkok and Its Vicinity. *Journal of Arts Management*, 5(2), 353-367. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/247875> [In Thai].
- Raksasri, S. (2021). *Brand Equity Affecting Consumers' Purchase Intention of Uniqlo Brand Products In Bangkok Metropolitan Area* [Unpublished master's thesis]. Srinakharinwirot University.
- Rizka, W. S., and Setyowardhani, H. (2022). Model of Brand Community Identification on Brand Loyalty in a Human Brand's Community: A Study of BTS ARMY on Weverse. In R. Hurriyati, A. G. Abdullah, Lisnawati, Y. Murtadlo, Sulastri, and L. A. Wibowo (Eds.), *Advances in Economics, Business and Management Research. Proceedings of the 7th Global Conference on Business, Management, and Entrepreneurship (GCBME 2022)* (pp. 891-900). Atlantis Press International B.V. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-234-7_92
- Wandering, S. (2019). *The "BTS Effect" on South Korea's Economy, Industry and Culture*. Retrieved August 8, 2023, from <http://www.shadow-twts.medium.com/the-bts-effect-on-south-koreas-economyindustry-and-culture-975e8933da56>
- Yoon, C. K. (2020). The Effect of BTS Preference on Fandom Star & Fan Community Identification and Purchase Intention. *Journal of the Korea Entertainment Industry Association*, 14(2), 1-14. <https://doi.org/10.21184/jkeia.2020.2.14.2.1>

ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น
The Effects of Active Learning with Five-Steps Method Integrated with Cloud
Computing to Enhance Analytical Thinking Skills of Computer Network
Systems Subject, Khon Kaen Technical College

วชิรปัญญา ปัญญาว่อง*

Wachirapunya Punyawong

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์**

Kittkhan Patipant

เศวช หงษ์ประสิทธิ์***

Saweth Hongprasit

Received : August 2, 2024

Revised : September 18, 2024

Accepted : October 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย คือ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 แผนกวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ

*ครู (ชำนาญการพิเศษ) ประจำแผนกวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น

Teacher (Special Expert) of the Computer Technology Department, Khon Kaen Technical College

**ครู (เชี่ยวชาญ) ประจำแผนกวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น

Teacher (Expert) of the Information Technology Department, Khon Kaen Vocational College

(Corresponding Author) e-mail: Kittkhan@gmail.com

***อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

Department of Computer Engineering, Rajamangala University of Technology Isan Khon Kaen Campus

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ และ 3) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบหาค่าที่แบบไม่อิสระ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษา หลังการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา หลังการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การเรียนรู้เชิงรุก / บันได 5 ขั้น / การประมวลผลกลุ่มเมฆ / ทักษะการคิดวิเคราะห์

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) to develop and find the quality of active learning management with a five-step method, integrated with cloud computing to enhance analytical thinking skills in the subject of computer network systems, Khon Kaen Technical College, 2) to evaluate academic achievement pretest and posttest of active learning with active learning using five-step method integrated with cloud computing in the computer network system course, and 3) to compare analytical thinking skills for students pretest and posttest of active learning with five-step method integrated with cloud computing in the computer network system course. The sample group in this research was Higher Diploma students, 2nd year, the Department of Computer Technology, Khon Kaen Technical College, 30 students studying in the first semester of the academic year 2023. The research tools consisted of 1) a five-step method learning management plan integrated with a cloud computing system, 2) an evaluate the measurement of active learning achievement using the five-step method integrated with cloud computing, and 3) an analytical thinking skills assessment for active learning using five-step method to integrate with the cloud computing. The statistics used in the research were mean and standard deviation (S.D.) and dependent t-test. The results showed that 1) the students' learning after the five-step method learning management plan integrated with the cloud computing system had 8 units. The quality assessment results of the learning management were at the highest level. 2) Student achievement was higher after active learning using the five-step method integrated with cloud computing with a statistical significance at the .05 level. and 3) Analytical thinking skills of

students after studying higher with active learning five-step method integrated with cloud computing, with a statistical significance at .05 level.

Keywords : Active Learning / Five-Step Method / Cloud Computing / Analytical Thinking

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีรอบการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดทักษะที่ประกอบด้วย 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม 2) ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 3) ทักษะชีวิต และทักษะการทำงาน ซึ่งทักษะทั้งสามด้านนี้ได้กลายเป็นจุดเน้นในการปฏิรูปการศึกษาในด้านการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งการประเมินผล ทุกระดับตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา (Keeratchamroen and Phonngong, 2019, p. 33) เป็นผลให้หน่วยงานภาคการศึกษาได้มีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ที่กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนการจัดการเรียนรู้และรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เสาะแสวงหาความรู้และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการฝึกทักษะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูลสู่การลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมรวมกลุ่มกัน (Pimpimool and Pimpimool, 2022, p. 69) สำหรับครูมีบทบาทเป็นผู้ที่ช่วยสนับสนุน ควบคุม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่มีทักษะการคิด มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง การค้นคว้าข้อมูล การแก้ปัญหา การฝึกทักษะด้วยวิธีหลากหลาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการดำรงชีวิต รวมถึงสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีหลายรูปแบบมาหลอมรวมเข้ากับสื่อแบบดั้งเดิมให้เป็นสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม (Amnuaiaphanwilai et al., 2022, p. 83)

ด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ทำให้มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ข้อความ เสียง ภาพนิ่ง กราฟิกภาพเคลื่อนไหวและความสะดวกต่อการใช้งาน การจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาช่วยเพื่อในการจัดการเรียนรู้ (Kaewthep, 2016, p. 117) และตอบสนองการใช้งานของผู้เรียน โดยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงกันทั่วโลกมาเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด รวมถึงมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเข้าถึงข้อมูล เวลา และสถานที่ (Phongsaksri et al., 2019, p. 55) แต่ด้วยการพัฒนาระบบจัดการเรียนรู้ที่มีขึ้นในสถาบันการศึกษายังพบข้อจำกัดในการใช้งาน ทั้งในของความพร้อมของระบบ และแพลตฟอร์มของอุปกรณ์การเรียนของผู้เรียน รวมทั้งเครื่องมือของระบบที่ส่วนใหญ่ยังขาดเครื่องมือที่ให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ และเผยแพร่ชิ้นงานเป็นรายบุคคล การประมวลผลกลุ่มเมฆ (Cloud Computing) จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการเกี่ยวกับการศึกษา เพราะมีบริการที่หลากหลายในการเข้าใช้งานที่อยู่ในรูปของบริการโปรแกรมแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษา มีเสถียรภาพของ

ระบบที่สูง สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตลอดเวลา (Meesuwan, 2016, p. 150) นอกจากนี้การประมวลผลกลุ่มเมฆยังเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนรู้และเพิ่มเติมเทคนิคทางการสอนได้โดยใช้แอปพลิเคชันต่างๆ มีระบบที่รองรับแนวคิดและการพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ทำให้เปิดกว้างต่อผู้ใช้ ทำให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้เสมอกันที่มีสิทธิ์การใช้ โดยมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นชุดแอปพลิเคชัน เช่น กูเกิลเวิร์คสเปซ (Google Workspace) (Meekhamthong, 2018, pp. 77-79) ฉะนั้น การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆจึงสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยใช้เทคโนโลยีนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้สืบค้น สร้างปฏิสัมพันธ์กับแหล่งข้อมูล เพราะความรู้จะเกิดขึ้นเองภายในตัวผู้เรียนด้วยการค้นคว้า การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลจนเกิดเป็นความรู้ ที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Thitipetchakul et al., 2020, p. 40)

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้สอนในสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2563 การจัดการเรียนรู้ของรายวิชามีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และได้สำรวจข้อมูลของนักศึกษาจากบันทึกผลการเรียนของนักศึกษาใน 3 ปีที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2563-2565) พบว่า นักศึกษามีความแตกต่างกันหลายด้าน มีพื้นฐาน มีศักยภาพในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาของแต่ละคนไม่เท่ากัน ขาดการใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชา เป็นผลทำให้นักศึกษาขาดองค์ความรู้ใหม่ๆ ขาดทักษะการคิดในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย รวมถึงยังขาดทักษะทางความคิดเชื่อมโยงความรู้ในระดับทักษะพื้นฐานหรือระดับต้น ให้สามารถเชื่อมโยงจนถึงระดับสูงซึ่งเป็นทักษะสำคัญ เห็นได้จากผลการเรียนของนักศึกษาในรุ่นก่อนๆ ที่ผ่านๆ มา มีระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง จึงไม่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องสูงขึ้น

การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ต้องมีการใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย ผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สามารถจัดลำดับหรือจัดหมวดหมู่ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล การระบุเหตุผลที่เป็นเหตุของข้อผิดพลาดของข้อมูลได้ นอกจากนี้ยังสามารถตีความหรือสรุป สามารถในการกำหนดขอบเขตและจำแนกประเภทของข้อมูลได้ รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญ การระบุสาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ และความสามารถในการพิจารณาเชิงเหตุผล สามารถจำแนกแยกแยะตีความข้อมูลเพื่อระบุข้อเท็จจริงได้อย่างแม่นยำจะสามารถสร้างความเข้าใจใหม่ๆ และเพิ่มเติมความรู้ได้อย่างต่อเนื่องไปในที่สุด (Komsangtong et al., 2022, p. 127) ดังนั้น การคิดวิเคราะห์ถือเป็นรากฐานของกระบวนการเรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก็จะมีความสามารถทางสติปัญญาและการจัดการปัญหาในชีวิตได้ดีกว่าคนอื่น เป็นความสามารถที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ ประกอบด้วยทักษะหลายด้าน เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การคาดการณ์ การประยุกต์ใช้ การประเมินผล การจำแนกและแยกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน และการสร้างสรุปเหตุผลที่เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกัน ทักษะการคิดวิเคราะห์จึงเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการคิดวิจารณ์ และการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และช่วยให้สามารถตัดสินใจการจัดการกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Punyawong et al., 2023, p. 5)

จากปัญหาและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน ได้หาแนวทางและนวัตกรรมทางการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ให้มีการปฏิบัติงานหรือการเรียนรู้เชิงรุก ควบคู่กับการสอนแบบบรรยายตามเนื้อหาภาคทฤษฎี พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (Five Steps) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้ กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ได้เลือกหลักการด้านความรู้ทั้ง 6 ระดับ คือ ระดับความรู้ ความจำ ระดับความเข้าใจ ระดับการประยุกต์ใช้ ระดับการวิเคราะห์ ระดับการสังเคราะห์ และระดับการ ประเมินค่า มาพัฒนา โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบบันได 5 ขั้น ประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 การ ตั้งประเด็นคำถาม ขั้นที่ 2 การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 5 การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Ratniyom et al., 2020, pp. 100-101)

ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการ การประมวลผลกลุ่มเมฆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเพิ่ม ศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในรายวิชาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีการออกแบบกิจกรรมที่ช่วย ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่งผลให้บรรลุผลการเรียนตามเป้าหมาย ของหลักสูตร ที่ประกอบไปด้วยด้านความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานจริงได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น บูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการ ประมวลผลกลุ่มเมฆ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา ชั้น ปวส.2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวน 43 คน แผนกวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา ชั้น ปวส.2 แผนกวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีจำนวน 30 คน ได้มาจากนักศึกษาซึ่งมีระดับคะแนนผลการเรียนอยู่ระดับปานกลาง จึงเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับการทดสอบทางสถิติ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ รายวิชาการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ รายวิชาการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จำนวน 8 แผน รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้และคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในหัวข้อวิธีดำเนินการวิจัย

3.2 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่บูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก หน่วยการเรียนรู้ละ 10 ข้อ ที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาและด้านเทคนิควิธี เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ด้านละจำนวน 3 ท่าน รวมมีจำนวนทั้งสิ้น 80 ข้อ มีความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67-1.00 มีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.40-0.88 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.36-0.74 มีความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) จากสูตร KR-20 เท่ากับ 0.84

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ รายละเอียดของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในหัวข้อวิธีดำเนินการวิจัย

3.4 แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม (Bloom) หลังเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยแต่ละข้อจะประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน คือ (1) ด้านวิเคราะห์เนื้อหา ความรู้ความจำ (Recalled

Knowledge) (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ประยุกต์ความรู้ (Applied Knowledge) (3) วิเคราะห์หลักการนำความรู้ไปใช้ (Transfer Knowledge) (Krotpech et al., 2020, p. 5) ซึ่งทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) มากกว่า 0.50 คัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.54-0.88 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.32-0.82 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ มีค่าเท่ากับ 0.86

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test แบบ Dependent Sample)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามกรอบแนวคิดของ ADDIE MODEL ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ตามขั้นตอนรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ ซึ่งมี 4 ขั้นตอนย่อยดังนี้

1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปเป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ ประกอบด้วย (1) วิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น (2) วิเคราะห์บริบทพื้นฐานของนักศึกษา (3) วิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปแบบองค์ประกอบการประมวลผลกลุ่มเมฆจากบทความและงานวิจัย

2) วิเคราะห์เนื้อหาวิชาของหลักสูตรและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 8 แผนการจัดการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดผล 3 ด้าน คือ (1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) (2) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (3) จิตพิสัย (Affective Domain) ด้วยกิจกรรมเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น และแต่ละกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ด้านวิเคราะห์เนื้อหา ความรู้ความจำ (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ประยุกต์ความรู้ (3) วิเคราะห์หลักการนำความรู้ไปใช้

3) วิเคราะห์กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์จากการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น ประกอบด้วย (1) กิจกรรมมอบหมายการปฏิบัติงานรายบุคคล ประกอบด้วย 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นคำถามจากแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าคำถามที่เกิดจากข้อสงสัย คนละ 3 คำถามและทำการอภิปราย และเลือกให้เหลือจากทั้งหมดเพียง 10 คำถาม ขั้นที่ 2 การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ เพื่อให้เป็นแนวทางการหาคำตอบ ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ ด้วยการนำความรู้ ข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกันเพื่อสรุปเป็นคำตอบ ขั้นที่ 4 การสื่อสารและการนำเสนอ นำเสนอข้อคำตอบด้วยวิธีนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ที่สร้างสรรค์ของแต่ละคน ผ่าน ขั้นที่ 5 การบริการสังคมและจิตสาธารณะ นักศึกษานำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการบริการสังคม (2) กิจกรรมมอบหมายการปฏิบัติงานรายกลุ่ม จัดให้นักศึกษาเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน ด้วยการคละกัน เพื่อทำกิจกรรมทั้ง 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การตั้งประเด็นคำถามจากแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าคำถามที่เกิดจากข้อสงสัย ภายในกลุ่มๆ ละ 3 คำถาม ขั้นที่ 2 การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ เพื่อให้เป็นแนวทางการหาคำตอบของกลุ่ม

ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ ด้วยการ นำความรู้ ข้อมูล สารสนเทศที่ได้มาอภิปราย วิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสรุปเป็นคำตอบ ขั้นที่ 4 การสื่อสารและการนำเสนอ นำเสนอข้อคำตอบด้วยวิธีนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ที่สร้างสรรค์ของแต่ละกลุ่ม ขั้นที่ 5 กลุ่มต่างๆ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการบริการสังคม ของทั้งสองกิจกรรมปฏิบัติการเพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติงานตามแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการผ่านการประมวลผลกลุ่มเมฆ และ 3) วิเคราะห์การประเมินผลระหว่างเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ให้ครอบคลุม เนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นข้อสอบประเมินแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จากแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบ ซึ่งมี 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ได้จากการดำเนินการวิเคราะห์ (2) สื่อการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ (3) กิจกรรมปฏิบัติงานรายบุคคล (4) กิจกรรมปฏิบัติงานรายกลุ่ม (5) การสอนและการมอบหมายงานแก่นักศึกษาผ่านระบบการประมวลผลกลุ่มเมฆ Google Workspace เป็นหลัก (6) การส่งงานจากการปฏิบัติงานของนักศึกษาผ่านระบบการประมวลผลกลุ่มเมฆซึ่งใช้แอปพลิเคชัน Google Classroom (7) การประเมินผลการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยแอปพลิเคชัน Google Form และ (8) การติดต่อสื่อสารเพื่อการสะท้อนผลการเรียนผ่านฟังก์ชันแชต (chat) ที่มีใช้ในแอปพลิเคชัน Meet

2) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น เพื่อบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆในแผนการจัดการเรียนรู้ของทั้ง 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการตั้งประเด็นคำถาม (Hypothesis Formulation) (2) ขั้นการสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ (Searching for Information) (3) ขั้นการสรุปองค์ความรู้ (Knowledge Formation) (4) ขั้นการสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) และ (5) ขั้นการบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Public Service)

3) สร้างแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จากแผนการจัดการเรียนรู้ละ 10 ข้อ รวมจำนวน 80 ข้อ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนา ซึ่งมี 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) พัฒนาแผนและกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยแอปพลิเคชัน Google Classroom เป็นแอปพลิเคชันหลักในการพัฒนา ประกอบด้วยการจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดการข้อมูลนักศึกษา การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นจากการปฏิบัติงาน (Active Learning) ที่มอบหมายในชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ การรายงาน

ความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน การรายงานผลคะแนนการเรียน แฟ้มสะสมงาน (Portfolios) และสื่อแหล่งการเรียนรู้ (Resources) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

2) พัฒนาแบบประเมินคุณภาพการเรียนรู้เชิงรุกบันได บูรณาการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหาวิชา (2) ด้านการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (3) ด้านการประมวลผลกลุ่มเมฆโดยใช้ Google Workspace และ (4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ได้ดำเนินการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Selection) ผู้เชี่ยวชาญที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์สอนด้านรายวิชาคอมพิวเตอร์ในสถาบันอาชีวศึกษาไม่น้อยกว่า 15 ปี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธี จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบการออกแบบของระบบประมวลผลกลุ่มเมฆ ขั้นตอนการจัดการรูปแบบทางเทคนิควิธี ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) ในสภาพแวดล้อมจริง

4) นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ไปทดสอบกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ที่เคยลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้มาแล้ว อย่างน้อย 30 คน และปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของนักศึกษา จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยก่อนการนำไปใช้งานจริงกับกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 4 การนำไปใช้จริง (Implementation) ผู้วิจัยดำเนินการนำไปใช้จริง ซึ่งมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนการเรียน โดยการปฐมนิเทศและแนะนำการใช้งานการประมวลผลกลุ่มเมฆ Google Workspace และแอปพลิเคชัน Google Classroom

2) การทดลองกับนักศึกษากลุ่มเป้าหมายภาคสนาม (Field Test) เป็นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน โดยกำหนดแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design

3) นักศึกษากลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบระหว่างเรียน รวมจำนวน 80 ข้อ ก่อนที่จะดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 สัปดาห์ๆ ละ 5 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 90 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดการเรียนแต่ละบทผู้สอนจะให้นักศึกษาสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านโปรแกรม Google Meet กับ Google Jamboard และสุดท้ายนักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่าน Google Form ตามวันและเวลาที่กำหนด

ตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผล ซึ่งมี 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) ประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

2) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 เลือกตอบ ที่ไม่เรียงลำดับเนื้อหาและลำดับข้อของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และสลับข้อถูกข้อผิดของแต่ละข้อทดสอบ เพื่อใช้สำหรับแต่ละคนที่ทำแบบทดสอบด้วยการประมวลผลกลุ่มเมฆ ด้วยแอปพลิเคชัน Google Form จากจำนวน 80 ข้อ และโดยคัดเลือกให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่งของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ รวมจำนวน 40 ข้อ โดยใช้เวลาทำแบบประเมิน 50 นาที

3) วัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจากแบบทดสอบวัดผลวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ จากจำนวน 40 ข้อ คัดเลือกข้อที่อยู่ในเกณฑ์การประเมิน รวมจำนวน 30 ข้อ ที่เป็นข้อสอดคล้องการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ด้านวิเคราะห์เนื้อหา ความรู้ความจำ (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ประยุกต์ความรู้ (3) วิเคราะห์หลักการนำความรู้ไปใช้ และทดสอบด้วยแอปพลิเคชัน Google Form ใช้เวลาทำแบบประเมิน 40 นาที เพื่อเปรียบเทียบคะแนน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples) และร้อยละตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t-test แบบ Dependent Sample)
3. เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพ สรุปได้แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา	4.74	0.32	มากที่สุด
2. ด้านการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) บันได 5 ขั้น	4.52	0.53	มากที่สุด
3. ด้านการประมวลผลกลุ่มเมฆ	4.58	0.56	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.76	0.33	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.68	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น บูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยภาพรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมาคือด้านเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ตามลำดับ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น บูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้สถิติ t-test dependent แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	t-value	Sig
ก่อนเรียน	30	40	13.50 (33.75%)	2.42	14.28*	.000
หลังเรียน	30	40	33.00 (82.50%)	1.86		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น บูรณาการการประมวลผลแบบเมฆ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผลปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.50 คิดเป็นร้อยละ 33.75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 33.00 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.50 และมีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 คิดเป็น 32 คะแนน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86. 67 จึงสรุปได้ว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น บูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น บูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	t-value	Sig
ก่อนเรียน	30	30	11.00	3.44	14.28*	.000
หลังเรียน	30	30	24.93	1.82		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลคะแนนของทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลแบบเมฆ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 11.00 คิดเป็นร้อยละ 33.67 และคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนเท่ากับ 24.93 จึงสรุปได้ว่าผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่า คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทฤษฎีจากแหล่งต่างๆ เช่น เอกสาร หลักเอกสารการวิจัย สื่อดิจิทัลต่างๆ รูปแบบการเรียนรู้และแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งได้ดำเนินขั้นตอนวิธีวิจัยตามแนว ADDIE Model และมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จัดลำดับเป็นหมวดหมู่เนื้อหาแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีปริมาณที่เหมาะสมทำให้การเรียนรู้ และการทำกิจกรรมได้อย่างเข้าใจง่าย มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้มีการเรียนรู้เป็นแนวทางที่เป็นลำดับ ชัดเจน เข้าใจต่อการดำเนินการ ที่ต้องมีในแผนการจัดการเรียนรู้ของเนื้อหาตามหลักสูตรประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน ใช้เวลาเรียนตลอดภาคเรียน 18 สัปดาห์ๆ ละ 5 ชั่วโมง รวม 90 ชั่วโมง ผ่านการบูรณาการกับการประมวลผลกลุ่มเมฆสำหรับส่งเสริมต่อการเรียนการสอนและมีสื่อการสอนที่หลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แบบ pdf สื่อวิดีโอด้านเนื้อหาและสื่อสไลด์ สามารถสื่อสารตามเวลาจริง (Real time) ผ่านการแชท (Chat) นักศึกษามีการทบทวนของเนื้อหาได้ตลอดเวลา มีแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ และมีผลการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิค ที่ได้มีการประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) บันได 5 ขั้น ด้านการประมวลผลกลุ่มเมฆ และด้านการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thitipetchakul et al. (2020, p. 38) เรื่องการจัดการเรียนรู้ระบบคลาวด์คอมพิวเตอร์ตั้งตามแนวคิดคอนเน็คติวิสต์ซึ่งเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ภาพรวมในการวิจัยนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบหลัก ซึ่งได้แก่ ระบบการจัดการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมบนระบบจัดการเรียนรู้ คลาวด์คอมพิวเตอร์หรือคลาวด์เซอร์วิส และผู้เรียน ผู้สอนและผู้จัดการระบบ ซึ่งได้รับการประเมินระดับคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้งานวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดรูปแบบการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นแนวทางเดียวกัน มีองค์ประกอบหลักสำคัญเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่คล้ายกัน และสอดคล้องกับ Amnuaiphanwilai et al. (2022, p. 81) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ระบบคลาวด์ด้วย

การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังร่วมกับการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ภาพรวมของระดับคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีหลักการที่มีองค์ประกอบหลักของงานวิจัยที่สอดคล้องกัน ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) เนื้อหา 5) การวัดและประเมินผล เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์งานวิจัยเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ที่วิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test dependent ผลการวิจัย พบว่า จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.50 คิดเป็นร้อยละ 33.75 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 33.00 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.50 สรุปได้ว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางแนวทางให้มีการเรียนและฝึกปฏิบัติในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีความต่อเนื่อง ให้เสริมสร้างแนวทางการคิดแก้ไขปัญหา เพื่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้เกิดความคิดเชื่อมโยงแก่นักศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น ของเนื้อหาในแต่ละแผนตลอดรายวิชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Inthachot and Punlumjeak (2023, p. 112) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์บนคลาวด์คอมพิวเตอร์เพื่อเสริมสร้างทักษะสร้างสรรค์ของผู้เรียนในระดับปริญญาตรี พบว่าคะแนนผลการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.07 คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.43 พบว่าคะแนนผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panich (2022, p. 54) พบว่าเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ปฏิสัมพันธ์ เรื่อง การคิดเชิงระบบกับการวิเคราะห์ปัญหา เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทเรียนออนไลน์ ได้กำหนดให้มีสื่อการเรียน กิจกรรมระหว่างเรียนที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจกระบวนการคิดเชิงระบบกับการวิเคราะห์ปัญหาบทเรียนออนไลน์เปิดให้นักศึกษาเข้าเรียนได้ทุกเวลา ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้กำหนดให้ทำกิจกรรม และสามารถย้อนกลับไปศึกษาบททวนความรู้ในบทเรียนออนไลน์ได้ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้คะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาแผนกวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น สรุปได้ว่านักศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในแผนการจัดการเรียนรู้ได้มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในระหว่างเรียนของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดภาคเรียน โดยเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ที่

บูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆซึ่งนักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสืบค้นข้อมูลเพื่อให้เกิดเสริมสร้างและทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถศึกษา และแก้โจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนให้เป็นรูปแบบที่มีความง่ายต่อความเข้าใจและแก้ไขข้อผิดพลาดได้ตลอดเวลา ได้ใช้เหตุผลของข้อมูลที่ได้จากการคิดวิเคราะห์อย่างเหมาะสมตามเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีขั้นตอนตามการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหาด้วยการตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล การสร้างสรรค์งาน และการสรุปข้อมูล เมื่อพิจารณาที่ปฏิบัติการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้มีความกระตือรือร้น สร้างความร่วมมือในแก้ปัญหา การค้นคว้าหาข้อมูล หาความตอบอย่างจริงจัง ตลอดทุกๆกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษากลาคิด กลาแสดงออก การมีส่วนร่วมที่เสริมสร้างให้มีการคิดวิเคราะห์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมรรถนะตามแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Isarapreeda (2021, p. 338) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียน แสงรุ่งบนเว็บผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงประเมิน และพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาครู พบว่า นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้นี้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์มีทักษะการการคิดวิเคราะห์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้นี้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Nulrukxa and Kulapen (2022, p. 83) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการประถมศึกษา ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนนอกเหนือจากการจัดแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาที่กำหนดของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ควรต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้เทคโนโลยีการประมวลผลกลุ่มเมฆ มีความเข้าใจและทักษะการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยี สามารถเพิ่มเติม ปรับแต่ง สอดแทรกเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนให้เกิดผลการเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมรรถนะรายวิชา
2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกบันได 5 ขั้นบูรณาการการประมวลผลกลุ่มเมฆ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องใช้เทคโนโลยีสนับสนุนในการจัดการเรียนรู ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนเรื่องการจัดแผนการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดให้เหมาะสมกับเวลา เพื่อให้มีเวลาเพียงพอการเรียนเนื้อหาของแผนอื่นๆ
3. การออกแบบและสร้างกิจกรรมสำหรับการจัดการเรียนรู้ ควรมีหลากหลาย มีความทันสมัย น่าสนใจเพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาผ่านสื่อแบบผสมแบบต่างๆ ที่นิยมและสะดวกในปัจจุบัน และควรจัดเตรียมความพร้อมอีเมลของนักศึกษาแต่ละคนเพื่อใช้เป็นบัญชีรายชื่อการเข้าห้องเรียนของการประมวลผลกลุ่มเมฆได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) อื่นๆ ที่บูรณาการกับการประมวลผลกลุ่มเมฆที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ล่วงหน้า การทบทวนเนื้อหา สามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้นได้
2. ควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ที่ใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการคิดขั้นสูง และพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อาทิเช่น การคิดแก้ปัญหา และคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

References

- Amnuaiphanwilai, T., Yungsoi, P., Keawurai, R., and Phumpuang, K. (2022). The Development Model of Cloud Based Learning by Using Collaborative Learning and Critical Thinking to Enhance Digital Media Literacy for Secondary Students. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ)*, 28(3), 81-94. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/254767/175862> [In Thai].
- Inthachot, M., and Punlumjeak, K. (2022). Development of an Online Learning on Cloud Computing to Enhance Creative Skill for Undergraduate Students. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 7(5), 112-124. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/255083/175432> [In Thai].
- Isarapreeda, W. (2021). Developing Efficient Web Quest-Based Instruction through Online Social Network for Enhancing Analytical Thinking Skill, Evaluative Thinking, and Self-directed Learning Behavior of Teacher Education Students. *Journal of Education and Innovation*, 23(4), 330-342. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/183529/170108 [In Thai].
- Kaewthep, N. (2016). Development of Web-based Instruction “Computer Device and Computer Assemble for Practical Skill” Enhancement for 1st Year Secondary School. *Academic Journal Uttaradit Rajabhat University*, 11(1), 115-124. <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/uruj/article/view/63408/52068> [In Thai].

- Keeratichamroen, W., and Phonnonng, I. (2019). A Study of 21stCentury Learning Skills of Nakhon Ratchasima Rajabhat's Undergraduate Student using Inquiry Method Management (7E) with Concept Map. *NRRU Community Research Journal*, 13(3), 31-44. <https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2019.43> [In Thai].
- Komsangtong, S., Junsawang, N., and Nantachad, K. (2022). The Online 5E's Inquiry-Based Learning on Cell to Promote Analytical Thinking of Grade 7 Students. *Rajabhat Maha Sarakham University Journal*, 16(2), 125-133. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/261024/175660> [In Thai].
- Krotpech, T., Panpae, K., and Phaksunchai, M. (2020). The Development of Analytical Thinking and Learning Achievement using the 5 Steps Learning Process Management and 5W1H Teaching Methods Technique. *Journal of BSRU-Research and Development Institute*, 5(1), 1-12. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/rdibsr/article/view/253764> [In Thai].
- Meekhamthong, P. (2018). Google Applications: Educational Innovation for the 21st Century Teacher. *Academic and Research Journals Northeastern University*, 8(3), 72-80. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/196790/136791> [In Thai].
- Meesuwan, W. (2016). Cloud Computing for Education. *Journal of Education and Innovation*, 16(1), 149-157. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/16926/15256 [In Thai].
- Nulruksa, P., and Kulapen, A. (2022). Development on 5 Steps of Analytical Thinking Process of the Third Year Students of Elementary Education Program at Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus. *Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak*, 9(1), 69-87. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/Vanam_434/article/view/256767/173046 [In Thai].
- Panich, W. (2022). The Development of Interactive Online Lessons on System Thinking and Problem Analysis for Burapha University Undergraduate Students. *HRD Journal*, 13(1), 53-74. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HRDJ/article/view/256627/171201> [In Thai].
- Phongsaksri, J., Teeraputon, A., and Natakatoong, O. (2019). Development of Collaborative Learning Model on Internet Based Instruction Using Mind Map to Develop Creative Thinking of Undergraduate Student Industrial Design Programme. *Journal of Education Naresuan University*, 21(2), 54-63. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/85801/133196 [In Thai].

- Pimpimool, A., and Pimpimool, I. (2022). Effects of Online Learning Based on Active Learning in Web-Based Instruction Design and Development Course for Students in the Faculty of education, Ubon Ratchathani Rajabhat University of Education. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ)*, 28(4), 67-85. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/255590/176605> [In Thai].
- Poolsawat, M., and Chamnankit, N. (2016). Development of online learning on data communication and network for Mathayomsuksa 2 students. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 11(33), 131-142. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA/article/view/56403/67450> [In Thai].
- Punyawong, W., Patipan, P., and Phukongka, A. (2023). The Effect of Teaching and Learning Integrated Cloud Computing to Enhance Analytical Thinking Skills of Computer Network System Subject, Khon Kaen Technical College. *Research and Development Institute Journal of Chaiyaphum Rajabhat University*, 5(3), 1-15. <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/rdicpru/article/view/768/621> [In Thai].
- Ratniyom, J., Saengnon, Y., Sudsin, M., and Lee, A. (2020). The Effects of Five Steps Learning Management with Online Social Network on Grade 7 Students' Science Learning Achievement and Analytical Thinking Abilities. *Walailak Journal of Learning Innovations*, 6(2), 97-115. <https://doi.org/10.14456/jli.2020.11> [In Thai].
- Thitipetchakul, C., Sompong, N., and Rampai, N. (2020). Development of Learning Management Model on Cloud Computing System Based on Connectivism to Enhance Information and Communication Technology Literacy for Undergraduate Students. *Ratchaphruek Journal*, 18(1), 38-48. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal/article/view/219147> [In Thai].

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชสำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

Development of Learning Activity Package on Chinese Punctuation Marks Based on the Flipped Classroom Approach Combined with the Sandwich Feedback Approach for High School Students

ชิตชนก แก้วทอง*

Chitchanok Keawkong

โชติวัน แยมขยาย**

Chotiwan Yaemkhayai

เจี๋ยผิง หลิว***

Jiaping Liu

Received : July 25, 2024

Revised : October 7, 2024

Accepted : December 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการศึกษาศิลป์-ภาษาจีน โรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวนทั้งหมด 33 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช 2) แบบวัดความสามารถการใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Student of Bachelor of Education, School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management

**อาจารย์ประจำคณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Lecturer in School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management

(Corresponding Author) e-mail: chotiwan_yae@pim.ac.th

***อาจารย์ประจำคณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Lecturer in School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management

เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวทางการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช มีผลประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของชุดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ผลเท่ากับ 4.76 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 81.20/87.40 โดยผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีผลคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ ก่อนทดลอง = 7.80 ค่า S.D. = 2.74 และ $\bar{X}$ หลังการทดลอง = 17.48 ค่า S.D. = 2.53) และ 3) ผลประเมินความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.64)

คำสำคัญ : เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน / ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ / แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน / การให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช

ABSTRACT

This research is a research and development study aimed at developing and evaluating the effectiveness of a Learning Activity Package on Chinese Punctuation Marks based on the Flipped Classroom Approach combined with the Sandwich Feedback Approach for high school students. The target group for this research consists of 33 Grade 12 students majoring in Arts-Chinese at Rittiyawannalai School, selected through purposive sampling. The research tools include: (1) learning activity packages on Chinese punctuation marks based on the flipped classroom approach and sandwich feedback approach, (2) an assessment tool for the ability to use Chinese punctuation marks, and (3) a questionnaire to gauge student satisfaction with the learning activity packages. The data were analyzed using mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and efficiency (E1/E2). The research results showed that: 1) The learning activity package on Chinese punctuation marks, designed according to the flipped classroom concept combined with the sandwich feedback approach, received an evaluation score of 4.76 from five experts, indicating a very high level of quality and appropriateness. 2) The efficiency evaluation of the learning package met the predetermined criteria (81.20/87.40), and the learners who used the developed learning activity package had higher post-test scores compared to pre-test scores (pre-test mean = 7.80, S.D. = 2.74; post-test mean = 17.48, S.D. = 2.53). 3) The learners' satisfaction with the teaching method using the learning activity package was found to be at the highest level (mean = 4.61, S.D. = 0.64).

Keywords : Chinese Punctuation Marks / Learning Activity Package /

Flipped Classroom Approach / Sandwich Feedback Approach

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศจีนมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลก ซึ่งทำให้จีนกลายเป็นหนึ่งในตลาดที่มีขนาดใหญ่และมีอำนาจในการซื้อขายสูง ส่งผลให้ผู้ประกอบการและนักลงทุนทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับตลาดจีนมากยิ่งขึ้น (Akarapisit, 2019) ด้วยเหตุนี้ ภาษาจีนจึงมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในเวทีสากล และกลายเป็นทักษะที่สามารถนำไปต่อยอดในด้านการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ Piyasatit (2021) ได้ทำการศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานไทยในด้านผู้ที่มีทักษะภาษาจีนพบว่าทักษะการเขียนและการสื่อสารด้วยภาษาจีนเป็นหนึ่งในความสามารถที่ได้รับความสนใจและเป็นที่ต้องการสูงในหลายอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Sitthichokstit (2022) ได้ชี้ให้เห็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเขียนของผู้เรียนไทยและกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถเลือกใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่ถูกต้องตามหลักภาษาจีน ถึงแม้ว่าเครื่องหมายวรรคตอนจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแบ่งประโยคและแยกส่วนของข้อความ เพื่อให้การสื่อสารผ่านการเขียนชัดเจนและถูกต้อง การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดพลาดอาจทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไปหรือสื่อสารได้ไม่ชัดเจน แต่ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมักเน้นที่คำศัพท์ ไวยากรณ์ยังขาดการให้ความสำคัญต่อการใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างเหมาะสม ส่งผลให้นักเรียนขาดความเข้าใจในการใช้เครื่องหมายเหล่านี้อย่างถูกต้อง ทำให้การเขียนภาษาจีนไม่แม่นยำและการสื่อสารขาดประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อสังคมเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวและมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารผ่านภาษาเขียนที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น (Longjaroen, 2019; Sitthichokstit, 2023) ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ขับเคลื่อนการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่ตอบสนองต่อความต้องการของโลกยุคดิจิทัล (Yan et al., 2023)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความต้องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการใช้แนวทางห้องเรียนกลับด้านร่วมกับกลยุทธ์การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาองค์ความรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียน ผ่านสื่อประสมเรื่องเครื่องหมายวรรคตอนที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้นตามลักษณะการเรียนรู้ (Learning styles) ของนักเรียน แนวทางนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเรื่องเครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างรวดเร็ว แต่ยังเสริมสร้างความสนใจในวิชาเรียนและช่วยลดระยะเวลาในการสอน (Kumsup, 2012) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองก่อนเข้าสู่ห้องเรียน ทำให้การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน การใช้กลยุทธ์การให้ข้อมูลป้อนกลับช่วยให้นักเรียนทราบถึงจุดที่ต้องปรับปรุงในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ให้ดีขึ้น โดยเทคนิคการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชซึ่งประกอบด้วยการชื่นชมจุดเด่นของผู้เรียน ตามด้วยข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา และปิดท้ายด้วยการชื่นชมอีกครั้ง เทคนิคนี้มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการ

ใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างต่อเนื่อง (Sinthuchai et al., 2018; Yaemkhayai, 2023) การประยุกต์ใช้ทั้งสองแนวคิดนี้จึงมีศักยภาพในการส่งเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาทักษะการเขียนภาษาจีนให้มีความแม่นยำและสอดคล้องกันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสนับสนุนการปลูกฝังนิสัยความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Thongwas and Meesuan, 2020) จึงนำการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิชจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการใช้เครื่องหมายวรรคตอนไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังต่อไปนี้
 - 2.1 เพื่อทดสอบประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 80/80
 - 2.2 เปรียบเทียบความสามารถการใช้เครื่องหมายวรรคตอนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช สำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
 - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้เรียนชาวไทย โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ประสบปัญหาด้านการใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Longjaroen (2019, pp. 367-369) ที่ระบุว่าผู้เรียนในระดับมัศึกษามักประสบความยากลำบากในการอ่านและเขียน โดยเฉพาะในด้านการเลือกใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกต้องและการวางตำแหน่งของเครื่องหมายเหล่านี้้อย่างเหมาะสม ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของภาษาแม่ (ภาษาไทย) ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ประสพการณ์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของผู้วิจัยในสถานศึกษา ยังได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาเหล่านี้อย่างชัดเจน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและปรับปรุงทักษะการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในกลุ่มนักเรียนที่เรียนภาษาจีนในประเทศไทยอย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาจีนของกลุ่มเป้าหมาย

เพราะเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน (标点符号) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ความหมายที่เราต้องการสื่อสารในการเขียนชัดเจนขึ้น และ ลดความกำกวมในหลายๆกรณี เพราะหากวางตำแหน่งเครื่องหมายวรรคตอนผิด ก็จะทำให้ความของข้อความเปลี่ยนไปเช่นกัน โดยเฉพาะในประโยคหรือบทความที่สามารถตีความได้หลายความหมาย ยกตัวอย่างเช่น

妈妈问：“他想不想回家？”(แม่ถามว่าเขายากกลับบ้านไหม)

妈妈问他：“想不想回家？”(แม่ถามเขาว่าอยากกลับบ้านไหม)

ซึ่งสอดคล้องกับ Jiraphas (2012, p. 2) พบว่า การใช้เครื่องหมายวรรคตอน (标点符号) มาแบ่งประโยค ไม่เพียงแต่ช่วยให้ประโยคที่ใช้สื่อสารมีความชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องอีกด้วย ความรู้เรื่องเครื่องหมายวรรคตอนเป็นหัวข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ในรายวิชาพื้นฐานต่างๆ ของหลักสูตรภาษาจีน ซึ่งสอดคล้องไว้ในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา การเขียนภาษาจีนในถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง หากไม่ใช้วรรคตอนได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักเกณฑ์จะส่งผลต่อประสิทธิภาพทั้งการเขียนและการอ่าน ความรู้เรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกวิธีนั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นๆ ได้แก่ การเขียนภาษาจีน การแปลภาษาไทย-จีน เป็นต้น หากผู้เรียนภาษาจีนไม่มีความรู้ในเรื่องเครื่องหมายวรรคตอนก็ไม่สามารถทำความเข้าใจประโยคภาษาจีนได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้ง

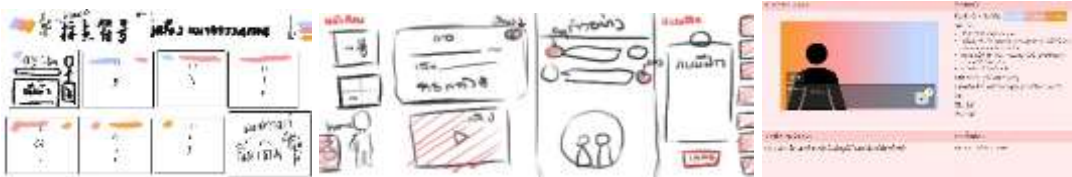
ทั้งนี้หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวโน้มการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในปัจจุบัน พบว่า มีวิธีการสอนแบบหนึ่งที่ทำให้ห้องเรียนเป็นห้องเรียนเน้นการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอภิปราย การถามตอบ และนอกห้องเรียนเป็นเวลาแห่งการเรียนรู้ นั่นคือ การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการให้ผู้เรียนได้มีเวลาและอิสระในการเรียนรู้นอกห้องเรียนตามลักษณะการเรียนรู้ (Learning styles) ของตัวเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมให้มีวินัย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2021, p. 41) โดยเฉพาะสมรรถนะหลักด้านทักษะชีวิตและความเจริญแห่งตน (Life Skills and Personal Growth) ระดับ 4 ที่เน้นการพึ่งพาตนเองในการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล ในที่นี้ สมรรถนะที่ 6 ซึ่งคือ ทักษะการเรียนรู้และการกำกับตนเอง (Learning Skills & Self-Directed Learner) มีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับการสร้างแรงจูงใจและการบริหารจัดการการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งพัฒนาความสามารถในการดำเนินชีวิตโดยการพึ่งพาตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการวางแผน การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทั้งด้านส่วนบุคคลและสังคมได้อย่างยั่งยืน (Sitthichokstit, 2023) การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านนั้นต้องการสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิชสำหรับ

ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้อง Daengrueang (2022, p. 165) ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาได้ตามความสนใจและทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อมัลติมีเดียมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแนวคิดนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสนับสนุนการเรียนรู้ตามความสามารถและความถนัดเฉพาะบุคคล นอกจากนี้ การใช้สื่อมัลติมีเดียยังทำให้กระบวนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนได้อย่างมีระบบและชัดเจน การจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับในสื่อมัลติมีเดียยังช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียน กระตุ้นความสนใจ และส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดีกว่าวิธีการแบบดั้งเดิม

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิชสำหรับ

2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่มีแนวโน้มในการเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมและการจัดการเรียนรู้ พบว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เป็นแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วยตนเองจากสื่อที่กำหนดไว้ล่วงหน้านอกห้องเรียน และนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในห้องเรียน โดยมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมด้วยตนเองที่บ้านเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ในกระบวนการนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นที่ 1 วางแผนการสอน ขั้นที่ 2 การเตรียมสื่อการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นก่อนเรียน ขั้นที่ 4 การเรียนในห้องเรียน ขั้นที่ 5 การศึกษาเสริมที่บ้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิชมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนี้ ซึ่งเป็นการแจ้งผลลัพธ์หลังการปฏิบัติ ผ่านการสื่อสารสองทาง โดยผู้สอนจะให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวกในช่วงเริ่มต้นและปิดท้าย ขณะเดียวกันจะเสนอแนวทางแก้ไขในระหว่างกลาง เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจของผู้เรียน แนวคิดนี้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในและนอกห้องเรียน และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในการใช้ร่วมกันต่อไป

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อใช้ในชั้นก่อนเรียน ซึ่งประกอบด้วยสื่อประสมดังต่อไปนี้ 1) สื่อ YouTube 2) สื่อ E-Book 3) สื่อ Power Point 4) สื่อบอร์ดความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (online) โดยมีขั้นตอนการสร้างสื่อต่างๆ ภายในชุดกิจกรรม ดังนี้ ขั้นที่ 1 เตรียมการ ค้นหาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 ดำเนินการสร้าง มีรายละเอียด ดังนี้ 2.2.1) เขียนสคริปต์และสตอรี่บอร์ด (ฉบับร่าง) เพื่อเรียงลำดับเนื้อหา โดยจะแบ่งเป็นสคริปต์ ด้านภาพและเสียง 2.2.2) ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเบื้องต้นของเนื้อหาผ่านกระบวนการวิพากษ์เชิงคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวน 3 ท่าน 2.2.3) ปรับแก้และเขียนสคริปต์และสตอรี่บอร์ด (ฉบับจริง) ตามข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 2.2.4) ดำเนินการผลิตสื่อ 2.2.4.1) ออกแบบตัวละคร วาดฉากและภาพตามสตอรี่บอร์ดที่ปรับปรุงแล้ว 2.2.4.2) อัปเดตและบันทึกเสียงตามสคริปต์(หากเป็นคลิปวิดีโอ) และการตัดต่อ ตัดต่อภาพและเสียงเข้าด้วยกัน 2.2.5) ออกแบบ Interface เขียน Flowchart หรือแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำองค์ประกอบที่สร้างขึ้นไว้ทั้งหมดในสื่อประสมมาใช้งานกับผู้เรียน เพื่อให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อประสม

ภาพที่ 1 แสดงเขียนสคริปต์และสตอรี่บอร์ด (ฉบับร่าง)

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการออกแบบตัวละคร วาดฉากและภาพ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้และเก็บรวบรวมในงานวิจัย

2.3.1) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของชุดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ผลเท่ากับ 4.76 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ผลเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3.2) ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแบบวัดความสามารถใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนและตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 รวมถึงมีการวิพากษ์เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ด้วยกระบวนการวิพากษ์เชิงคุณภาพ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยออกแบบแบบสอบถามความพึงพอใจโดยมี 5 ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหา ด้านความเหมาะสมของชุดกิจกรรม ด้านผู้สอนด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศการเรียนการสอน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับโดยตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ผลเท่ากับ 1.00

ภาพที่ 3 แสดงภาพสื่อที่พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว

ระยะที่ 3 การทดลองใช้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ภาค การศึกษาตั้งแต่พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์จำนวนทั้งสิ้น 8 แผน โดยเป็นแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการศึกษาศิลป์-ภาษาจีน โรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวนทั้งหมด 33 คน ได้มาด้วย

วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เกณฑ์การคัดเลือก คือ ผู้เรียนจะต้องผ่านการเรียนรายวิชาภาษาจีนพื้นฐานมาอย่างน้อย 3 รายวิชา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชกับคนกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการเก็บข้อมูลความสามารถการใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง โดยมีรายละเอียดเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) เครื่องมือที่ใช้ในการในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชและชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบวัดความสามารถใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผลคะแนนการทดลองความสามารถใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนก่อน-หลังการทดลอง ผ่านการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการกับประสิทธิภาพผลลัพธ์ตามเกณฑ์มาตรฐาน (E1/E2) 80/80 (Promwong, 2013) และวิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่หลังการทดลอง ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลังการทดลองใช้ ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปมาปรับปรุงแก้ไขทั้งในรายละเอียดของสื่อประสม แผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นสำหรับการนำไปใช้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช

สื่อประสมต่างๆ ที่ใช้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย 1) สื่อ YouTube 2) สื่อ E-Book 3) สื่อ Power Point 4) สื่อบอร์ดความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (Online) ที่เน้นใช้ชุดสื่อประสมเป็นสื่อการสอน การวัดและการประเมินผล

1) สื่อ YouTube นำเสนอถึงเนื้อหา คือ ชื่อ วิธีการใช้ และตัวอย่างการใช้ของเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน

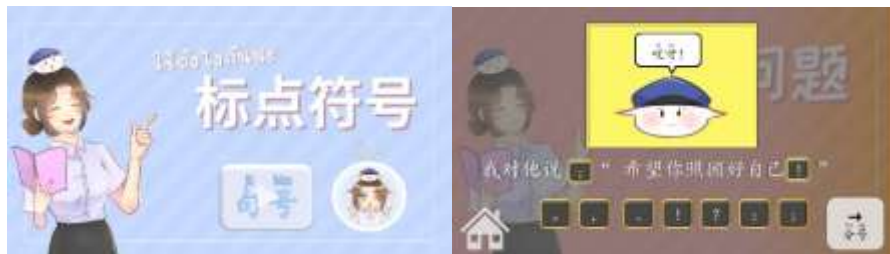
ภาพที่ 4 แสดงสื่อ YouTube

2) สื่อ E-Book นำเสนอถึงเนื้อหา ดังนี้ วิธีการใช้ ตัวอย่างการใช้และแบบฝึกหัด โดยผู้เรียนต้องศึกษาวิธีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนพร้อมทำแบบฝึกหัดในตัวสื่อ E-Book

ภาพที่ 5 แสดงสื่อ E-Book

3) สื่อ Power Point นำเสนอถึงเนื้อหาวิธีการใช้ และตัวอย่างการใช้ของเครื่องหมายวรรคตอน และแบบฝึกหัด เพื่อสำหรับทบทวนและตรวจสอบเนื้อหาความรู้

ภาพที่ 6 แสดงสื่อ Power Point

4) สื่อบอร์ดความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (Online) นำเสนอถึงเนื้อหาที่เป็นการสรุปเนื้อหาเครื่องหมายวรรคตอนทั้งหมด ประกอบด้วยชื่อ ประเภท และหลักการใช้โดยละเอียด

ภาพที่ 7 แสดงสื่อบอร์ดความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (Online)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช มีจำนวนทั้งหมด 8 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นใช้ชุดกิจกรรมสื่อประสมเพื่อการเรียนรู้นอกชั้นเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อการสอน การวัดและการประเมินผล โดยมี 5 ขั้นตอนดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช

ขั้นตอน	วิธีการ	สื่อประสมที่ใช้
วางแผนการสอน	1. ระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เจาะจง วัดผลได้ และเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน 2. เลือกเนื้อหาที่เหมาะสม เลือกเครื่องหมายวรรคตอน โดยจัดกลุ่มเครื่องหมายที่มีหน้าที่คล้ายเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะความแตกต่างและสามารถเลือกใช้ได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์ เช่น กลุ่มเครื่องหมายจบประโยค (。 ! ?) และเครื่องหมายเชื่อมประโยค (、 ; ,)	-
การเตรียมสื่อการเรียนรู้	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยสื่อประสม ดังนี้ 1) สื่อ YouTube มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษานอกห้องเรียนจากฟังและดูภาพประกอบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ 2) สื่อ E-Book สื่อที่ผู้เรียนสามารถศึกษานอกห้องเรียนจากอ่าน ฟังและดูภาพประกอบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยในตัวเล่มจะมีแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดสอบและตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง 3) สื่อ Power Point สื่อที่ไว้สำหรับทบทวนผู้เรียนในห้องเรียน มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน และสรุปความรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจเรื่องเครื่องหมายวรรคตอนไปในทางทิศทางเดียวกัน 4) สื่อบอร์ดความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (Online) สื่อที่เน้นการสรุปความรู้เรื่องเครื่องหมายวรรคตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหรือทบทวนความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน	1) สื่อ YouTube 2) สื่อ E-Book 3) สื่อ Power Point 4) สื่อบอร์ดความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (Online)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการ	สื่อประสมที่ใช้
ขั้นก่อนเรียน	1. การตั้งคำถามหรือเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ กำหนดคำถามหรือเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อกระตุ้นความคิดที่เชื่อมโยงกับเนื้อหา และสามารถวัดผลได้ 2. การเผยแพร่สื่อประสม เผยแพร่สื่อประสมผ่านหลากหลายวิธี เช่น การแสดงสื่อในห้องเรียน การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ การมอบหมายงาน โดยให้ผู้เรียนศึกษาสื่อประสมและตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้อง	1) สื่อ YouTube 2) สื่อ E-Book 3) สื่อ Power Point 4) สื่อบอร์ดความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (Online)
การเรียนรู้ในห้องเรียน	การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ผู้สอนควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของผู้เรียน 1. การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมที่ทำทนายและเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน ผ่านกิจกรรมในห้องเรียนตอบคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ลองแก้ปัญหาจริง โดยส่งเสริมให้การทำงานกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและถือเป็นการให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2. การให้คำแนะนำและข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช ในระหว่างและหลังการทำกิจกรรม ผู้สอนควรให้คำแนะนำและข้อมูลป้อนกลับที่สร้างสรรค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 2.1 เริ่มต้นด้วยข้อดี ชมเชยความพยายามและสิ่งที่คุณเรียนทำได้ 2.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ชี้แนะสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ 2.3 จบด้วยข้อดีเพิ่มเติม ให้กำลังใจและเชื่อมั่นในความสามารถของผู้เรียน 3. การประเมินผลและการสะท้อนคิด การประเมินผลใช้การประเมินที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ แบบฝึกหัด หรือ	1) สื่อ YouTube 2) สื่อ E-Book 3) สื่อ Power Point

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการ	สื่อประสมที่ใช้
	การนำเสนอผลงาน การสะท้อนคิดโดยการให้ผู้เรียนเขียนหรือพูดถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้และประสบการณ์จากการทำกิจกรรม 4. การติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การตรวจสอบความก้าวหน้า ตรวจสอบผลงานของผู้เรียนเป็นระยะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสอบถาม ขอคำปรึกษาจากผู้สอนและยกย่องความพยายาม ความก้าวหน้าของผู้เรียน	
การศึกษาเสริมที่บ้าน	การสนับสนุนให้ผู้เรียนฝึกฝนและเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเองจากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมที่บ้านเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนในการพัฒนาตนเองได้โดยการให้คำแนะนำและข้อมูลป้อนกลับที่สร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง 1. การศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมที่บ้าน ผู้เรียนควรหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ผู้สอนอาจแนะนำแหล่งข้อมูล การสอนที่เกี่ยวข้อง โดยผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนผ่านการบ้านได้ เช่น การเขียนสรุปเนื้อหา การแก้ไขแบบฝึกหัด การเตรียมตัวสำหรับการทดสอบ 2. การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช ผู้สอนควรใช้เทคนิคการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง 2.1 เริ่มต้นด้วยข้อดี ชมเชยความพยายามและความสำเร็จของผู้เรียน 2.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์เกี่ยวกับสิ่งที่สามารถปรับปรุงได้ 2.3 จบด้วยข้อดีเพิ่มเติม สรุปด้วยข้อดีหรือกำลังใจเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกมีกำลังใจในการพัฒนา 3. การติดตามและให้กำลังใจ ผู้สอนควรติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง เช่น การถามความคืบหน้าในชั้นเรียนหรือการให้รางวัล เมื่อเห็นความพยายามและความก้าวหน้า	1) สื่อ YouTube 2) สื่อ E-Book 3) สื่อบอร์ด ความรู้ในรูปแบบออนไลน์ (Online)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช

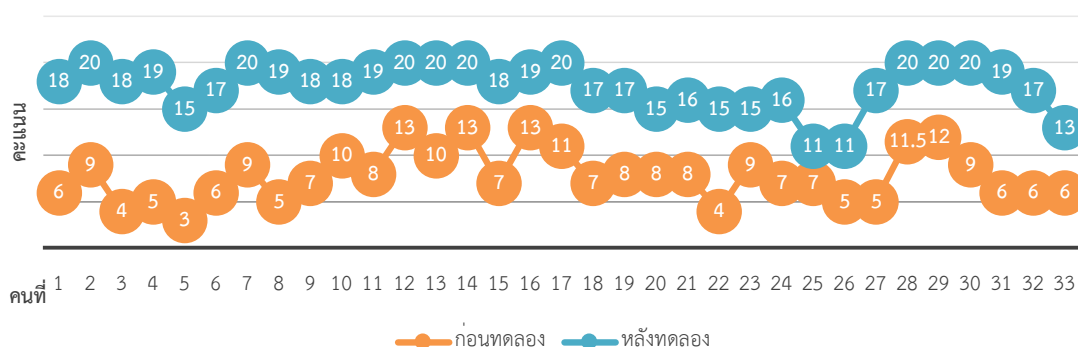
2.1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E1/E2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองและหลังการทดลองกับกลุ่มเป้าหมายสามารถนำเสนอข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E1/E2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการทดลองและหลังการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย

N	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	E1	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	E2	แปลผล
33	20	16.24	81.20	20	17.48	87.40	สูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 2 การหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 81.20/87.40 ซึ่งแปลผลได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนก่อนและหลังการทดลองโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดลองความสามารถการใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนก่อนและหลังการทดลองโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช

จากภาพที่ 8 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดลองความสามารถการใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนก่อนและหลังการทดลอง ผู้เรียนทุกคนมีคะแนนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนทุกคนมีทักษะการใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนมากขึ้น ซึ่งวิเคราะห์ได้จากคะแนนสูงสุดและต่ำสุดจากการทดลองโดยก่อนทดลองมีคะแนนสูงสุด 13 คะแนน และต่ำสุด 3 คะแนน ในขณะที่หลังการทดลองมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และต่ำสุดอยู่ที่ 11 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 ผลการทดลองหลังการทดลองมีผู้เรียนที่มีผลต่างของคะแนนสูงสุดมีค่าเท่ากับ 14 คะแนน จำนวน 3 คน (ร้อยละ 9.09) และค่าต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน จำนวน 1 คน

(ร้อยละ 3.03) โดยเมื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้ ($\bar{X}$) และ (S.D.) ได้พบว่า คะแนนก่อนทดลองมี $\bar{X} = 7.80$ ค่า S.D. = 2.74 และหลังการทดลองมี $\bar{X} = 17.48$ ค่า S.D. = 2.53

2.3 ผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอน ภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแผนผังวิซ จากกลุ่มเป้าหมายโดยใช้ค่า $\bar{X}$ และ S.D.

ตารางที่ 3 แสดงผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิด การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแผนผังวิซ

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้	4.67	0.60	มากที่สุด
ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้	4.59	0.63	มากที่สุด
ด้านผู้สอน	4.63	0.61	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.58	0.65	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน	4.55	0.75	มากที่สุด
รวม	4.61	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยใช้การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแผนผังวิซ ที่ส่งผลต่อความสามารถใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยประเมินจากการทำแบบประเมิน ความพึงพอใจ ค่า $\bar{X} = 4.61$, S.D = 0.64 แปลผลภาพรวมความพึงพอใจทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้เรียนที่เรียนด้วยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแผนผังวิซมีความสามารถในการใช้ เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง เนื่องจากการเรียนการสอนที่ใช้ชุด กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแผนผังวิซ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการให้ผู้เรียนได้มี เวลาและอิสระในการเรียนรู้ในห้องเรียนตามวิธีการที่ตัวเองสนใจจากสื่อที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเพื่อส่งเสริมทักษะ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนโดยเฉพาะโดยมีรูปแบบสื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับทุกรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Phromsuttirak (2017) ผลสัมฤทธิ์จากการใช้ สื่อประสมประกอบการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งเมื่อนำมารวมกับการจัดการเรียนการสอนแบบ

ห้องเรียนกลับด้านที่นอกจากจะประหยัดเวลาแล้วยังช่วยให้เกิดการกระตุ้นความสนใจจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบส่งเสริมให้มีวินัยและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดแข่งขันและส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น บรรยากาศภายในห้องเรียนครื้นเครง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Huanarom and Daman (2022) พบว่า หลังจากผ่านการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านมีผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมินมากกว่าร้อยละ 80 ที่เป็นเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เริ่มจากการชมข้อดีของผู้เรียนก่อนและตามด้วยข้อควรปรับปรุงโดยปิดท้ายด้วยการชมอีกครั้งเพื่อช่วยให้การเตือนนุ่มนวลและยอมรับได้ง่ายขึ้น และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ Sinthuchai et al. (2018) ได้ทำการศึกษาวิจัย พบว่า ช่วยให้มีการปรับปรุงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น มีประโยชน์คือการให้ผู้เรียนประเมินตนเองก่อนและไม่กระทบต่อคุณค่าความเป็นมนุษย์

2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมสื่อประสมที่มีเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้องและครบถ้วน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างราบรื่นและเป็นบวก สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเข้าใจง่ายและมีความหลากหลายที่สามารถตอบสนองต่อ Learning styles ของตัวเองเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้องและครบถ้วน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างราบรื่นและเป็นบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Phromsuttirak (2017) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ค่าเฉลี่ย 4.61 แปลผลภาพรวมความพึงพอใจทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการจัดการเรียนการสอนสามารถสังเกตจากการทำกิจกรรมในห้องเรียนที่ผู้เรียนให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่ทำงานอื่นหรือรบกวนในคาบ และผู้เรียนชอบที่จะทำกิจกรรมมากกว่าการเรียนการสอนแบบเดิมที่นั่งฟังบรรยาย รวมทั้งในบทเรียนที่มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายที่เป็นแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถเรียนรู้ได้ตามจังหวะของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Autthasing (2023) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนมีความพึงพอใจในการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบแซนด์วิช โดยสังเกตได้จากในห้องเรียนที่ผู้เรียนมีความเข้าใจและประเมินข้อผิดพลาดของตนเอง และมีกำลังใจกระตือรือร้นในการปรับปรุงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิช ควรใช้ระบบการให้รางวัลที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความรับผิดชอบของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การให้คะแนนจากการทำงานกลุ่ม การส่งงานตามกำหนดเวลา และการออกแบบกิจกรรมที่ทำทายและสนุกสนานเพื่อสร้างความน่าสนใจและมีส่วนร่วม โดยสามารถใช้วิธีการสะสมคะแนนย่อย เพื่อให้ผู้เรียนเห็นพัฒนาการและความก้าวหน้าของตนเองอย่างต่อเนื่อง การให้ข้อมูลป้อนกลับในเชิงบวกอย่างทันท่วงทีเมื่อผู้เรียนเสร็จสิ้นงาน จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถกำกับดูแลการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและความเป็นอิสระในการเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบแซนด์วิชในครั้งนี้ ได้มีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ต้องพึ่งพาการใช้งานอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เรียนต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการใช้อินเทอร์เน็ต ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป มีแนวคิดที่จะพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เช่น สื่อทำมือหรือสื่อที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ออฟไลน์ เพื่อลดต้นทุนในการใช้สื่อและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ซึ่งจะประโยชน์ต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านความสะดวกสบายและการเรียนรู้ที่ครอบคลุม

References

- Akarapisit, A. (2019). Chinese Consumer Trends in 2020. *Siam Academic Review*, 20(35), 55-71. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/sujba/article/view/819/593> [In Thai].
- Autthasing, P. (2023). The Effects of Online Learning and Flipped Classroom Model On the Engineering Design Process Lesson for Grade 8th Students. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 30(2), 213-226. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/262605/182559> [In Thai].
- Daengrueang, W. (2022). The Development of Thai Sign Language Multimedia on Home Economics for Students with Hearing Impairment. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 28(3), 163-175. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/254148/175867> [In Thai].

- Huanarom, Y., and Daman, A. (2022). The Development of Chinese Listening and Speaking Skills by Using Flipped Classroom through Zoom Meeting. *Academic Journal of Humanities and Social Sciences*, 30(1), 135-157. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/254733/172410> [In Thai].
- Jiraphas, C. (2012). *Chinese Punctuation Marks*. Tathata. [In Thai]
- Kumsup, S. (2012). *The effect of using multimedia in real situation instruction management on permutation and combination toward analytical thinking and achievement motivation in mathematics of Mathayomsuksa V students* [Unpublished master's thesis, Srinakharinwirot University]. [In Thai]
- Longjaroen, S. (2019). The Problem with Chinese Language Writing Skill among Thai Students. *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*, 6(1), 363-372. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rdimu/article/download/211897/146823/668002> [In Thai].
- Office of the Education Council. (2021). *Core Competency Framework for Basic Education Students*. Retrieved May 30, 2024, from <https://searchlib.utcc.ac.th/library/ebook/315912.pdf> [In Thai].
- Phromsuttirak, A. (2017). *The development of learning by multimedia approach instruction about S33202 current events on learning area of social studies, religion, and culture at Mathayomsuksa 6* [Unpublished master's thesis, Dhurakij Pundit University]. [In Thai]
- Piyasatit, P. (2021). An Analysis of the Needs of Persons with Chinese Proficiency in Thai Labor Market through Online Information. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*, 14(2), 35-47. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/250919 [In Thai].
- Promwong, C. (2013). Media performance testing or teaching series. *Silpakorn Education and Research Journal*, 5(1), 7-20. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/28419/24439> [In Thai].
- Sinthuchai, S., Rachawat, V., and Yod-A-Sa, P. (2018). Scaffolding: Applying for Learning and Teaching in Clinical Setting. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Surin*, 8(2), 68-79. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnsurin/article/view/167925/120937> [In Thai].

- Sitthichoksathit, K. (2022, 7-8 July). The study of Chinese punctuation errors: A case study of Chinese language student faculty of humanities and social sciences Pibulsongkram Rajabhat University. In *The 14th National Academic Conference* [Symposium]. Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom Province. [In Thai]
- Thongwas, P., and Meesuwan, W. (2020). The Development of Learning Activity Packages with Flipped Classroom Learning Process to Develop English Listening and Speaking Skill for Grade 8 Students. *Santapol College Academic Journal*, 6(1), 39-47. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/scaj/article/view/179013/159612> [In Thai].
- Yaemkhayai, C. (2023). Development of Instructional Model Based on Engineering Design Process Principles and 360-Degree Feedback Approaches to Enhance Creative Problem-Solving Abilities of Pre-Service Teachers. *URU Journal of Integrated Sciences for Development*, 13(2), 1-18. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/GRAURU/article/view/267152/179502> [In Thai].
- Yaemkhayai, C. (2023). Development of Workshop Training Program to Enhance the Ability of Designing Pro-Active Learning Management by Using Challenge-Based Learning Together with Gamification Approach for Pre-Service Teachers. *Panyapiwat Journal*, 15(3), 253-272. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/267116/180464> [In Thai].
- Yan, L., Puthaprasert, C., Suwatthee, P., and Pongkaew, P. (2023). Development of Curriculum Administration System for Bachelor of Education Program in Chinese of Rajabhat Universities in the Upper Northern Region. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)*, 30(2), 174-186 <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/262548/182555> [In Thai].

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารสักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรมเผยแพร่แก่นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ปีละ 4 ฉบับ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน/บทความ โดยใช้การ Peer-review เป็นแบบ double blinded หากมีความเห็นว่าจะต้องมีการปรับแก้ไขทางกองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อแก้ไขและขอสงวนสิทธิ์การพิจารณาไม่ลงพิมพ์เมื่อไม่ผ่านการพิจารณา (ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจพิจารณาบทความจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้แต่ง) สำหรับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความจำนวน 4,500 บาท/เรื่อง ทางวารสารจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในขั้นตอน Peer Review ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำ ดังต่อไปนี้

การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ตามรูปแบบและข้อแนะนำในการเขียนบทความของวารสารนี้
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. เอกสารอ้างอิงข้างท้ายบทความ (References) ให้แปลจากภาษาไทยให้เป็นภาษาอังกฤษ โดยใส่คำว่า [In Thai] ต่อท้ายอ้างอิงที่แปลจากภาษาไทย
4. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะพิจารณาการตอบรับการลงตีพิมพ์เมื่อบทความผ่านตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวารสาร
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่องรวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้อ่านบทความ
6. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของผู้เขียนไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบบทความของตน
7. บทความที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมแนบไฟล์ข้อมูล (ไฟล์ word) มาที่

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt> และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา
อาคาร 1 ชั้น 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ติดต่อ
สอบถามได้ที่นายทวิช ปิ่นวิเศษ โทรศัพท์ 08 4593 9223 หรือ 0 5570 6555 ต่อ 1760

รูปแบบการพิมพ์บทความ

1. ให้พิมพ์ลงบนกระดาษ ตั้งค่ากระดาษเป็น B5 (JIS) โดยจำนวนหน้าของเนื้อหาและ
เอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้รูปแบบของ Word ตัวอักษร TH Sarabun PSK และแต่ละหน้า
ไม่เกิน 30 บรรทัด

2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่อง/บทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ชนิดหนา ว่างกึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกคนทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ชนิดหนา ว่างกึ่งกลาง หน้ากระดาษ
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	ถ้าเป็นนักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และชื่อ สถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่ นักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และ ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา ว่างที่เชิงอรรถท้ายหน้า
4	บทคัดย่อ (Abstract)	บทคัดย่อบทความวิจัย บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัด และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุปซึ่งมี เนื้อหาประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย บทคัดย่อบทความวิชาการ บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัดและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุป สาระสำคัญจากเนื้อหา
5	คำสำคัญ (Keywords)	ระบุคำสำคัญ 3-5 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้าย บทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
6	เนื้อหา (Content)	บทความวิจัย หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem) 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives) 3. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis) 4. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย (Research Design) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) หรือแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล (Source of Data / Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument / Tool) และการหาคุณภาพ (Quality Testing) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) โดยเขียนแยกหัวข้อ) 5. สรุปผลการวิจัย (Conclusion) (ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ) 6. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) (ระบุประเด็นที่เป็นผลการวิจัยที่สำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงทฤษฎีหรืองานวิจัย) 7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนำเสนอแยกหัวข้อ) หัวข้อเนื้อหาทั้ง 7 หัวข้อ ไม่ต้องระบุหมายเลข ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา บทความวิชาการ หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Content) และสรุป (Conclusion) ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา
7	ตาราง (ถ้ามี)	ใช้ตารางแบบเส้นคู่ เปิด-ปิดตาราง
8	ภาพ (ถ้ามี)	รูปภาพประกอบ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
9	การอ้างอิงในเนื้อหา	ลงรายการตามรูปแบบ APA, 7th edition ทุกรายการเป็นภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา
10	เอกสารอ้างอิง (References)	ลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบ APA, 7th edition ดังตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง ข้างท้ายนี้นำเสนอเฉพาะรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความให้ครบทุกรายการ และแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษด้วย กรณีแหล่งเอกสารอ้างอิงอยู่ในประเทศไทยให้ต่อท้ายด้วยคำว่า [In Thai] เสมอ

รูปแบบการเขียนอ้างอิงของวารสาร “สักทอง”

การเขียนเอกสารอ้างอิง (References) ใช้ตามแบบ American Psychological Association (APA, 7th edition) เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ทุกรายการต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงอยู่ในเนื้อหาของบทความ (In-Text Citation) ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบข้อมูลของเอกสารที่นำมาอ้างอิงนั้นจะต้องปรากฏอยู่ทั้ง 2 แห่ง และมีความถูกต้องตรงกันทั้งการสะกดชื่อผู้แต่ง และเลขปีที่พิมพ์ (ไม่แนะนำให้นำข้อมูลการอ้างอิงไปใส่ไว้ใน Google Translate เพราะอาจจะทำให้การสะกดชื่อผู้แต่งผิด) (นิพนธ์ ราชวุฒิ, 2568) สามารถเขียนได้ตามรูปแบบต่างๆ ดังนี้

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ม.ป.ป.)

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา มี 2 รูปแบบ คือ หน้าข้อความ และ หลังข้อความ ดังนี้

ผู้เขียน 1 คน

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หน้าข้อความ

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล (ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

ทวิช ปิ่นวิเศษ (2568) กล่าวว่า.....

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิช ปิ่นวิเศษ (2568) ว่า.....

ภาษาอังกฤษ

Last Name (Year)

ตัวอย่าง

Pinwiset (2025) Said that.....

consistent in studies by Pinwiset (2025) that.....

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หลังข้อความ

ภาษาไทย

(ชื่อ นามสกุล, ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 (ทวิช ปิ่นวิเศษ, 2568) ของประเทศ

ภาษาอังกฤษ

(Last Name, Year)

ตัวอย่าง

Central America to the southern USA (Pinwiset, 2025).

ผู้เขียน 2 คน

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หน้าข้อความ

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล1 และ ชื่อ นามสกุล2 (ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

ทวิช ปิ่นวิเศษ และสมญิง สมชา (2568) กล่าวว่า.....

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิช ปิ่นวิเศษ และสมญิง สมชา (2568) ว่า.....

ภาษาอังกฤษ

Last Name1 and Last Name2 (Year)

ตัวอย่าง

Pinwiset and Somcha (2025) Said that.....

consistent in studies by Pinwiset and Somcha (2025) that.....

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หลังข้อความ

ภาษาไทย

(ชื่อ นามสกุล1 และ ชื่อ นามสกุล2, ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 (ทวิช ปิ่นวิเศษ และสมญิง สมชา, 2568)

ภาษาอังกฤษ

(Last Name1 and Last Name2, Year)

ตัวอย่าง

Central America to the southern USA (Pinwiset and Somcha, 2025).

ผู้เขียน 3 คนขึ้นไป

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หน้าข้อความ

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล และคณะ (ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

ทวิช ปิ่นวิเศษ และคณะ (2568) กล่าวว่า.....

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิช ปิ่นวิเศษ และคณะ (2568) ว่า.....

ภาษาอังกฤษ

Last Name et al., (Year)

ตัวอย่าง

Pinwiset et al. (2025) said that.....

consistent in studies by Pinwiset et al. (2025) that.....

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หลังข้อความ

ภาษาไทย

(ชื่อ นามสกุล และคณะ, ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 (ทวิช ปิ่นวิเศษ และคณะ, 2568)

ภาษาอังกฤษ

(Last Name et al, Year)

ตัวอย่าง

Central America to the southern USA (Pinwiset et al., 2025).

การอ้างอิง (References)

ผู้เขียน 1 คน

ชื่อ นามสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่ถ้ามี). สำนักพิมพ์.

Author, A. A. (Year). *Title of the book* (2nd ed.). Publisher. [In Thai]

ผู้เขียน 2 คน

ชื่อ นามสกุล1, และ ชื่อ นามสกุล2. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่ถ้ามี). สำนักพิมพ์.

Author, A. A.1, and Author, B. B.2 (Year). *Title of the book* (2nd ed.). Publisher.

[In Thai]

ผู้เขียน 3 คนขึ้นไป (ใส่ชื่อครบทุกคน)

ชื่อ นามสกุล1, ชื่อ นามสกุล2, 3, 4, 5, 6, และชื่อ นามสกุล7. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่ถ้ามี). สำนักพิมพ์.

Author, A. A.1, Author, B. B.2, 3, 4, 5, 6., and Author, G. G. (Year). *Title of the book*
(2nd ed.). Publisher. [In Thai]

1. หนังสือ (Book) (นิพนธ์ ราชวุฒิ, 2568)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ ถ้ามี)*./ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ถ้ามี)*./
ชื่อสำนักพิมพ์.

*กรณีหนังสือจัดพิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องระบุครั้งที่พิมพ์

ตัวอย่าง

เกษมพงศ์ กิรติกร. (2552). *วิกฤติ กระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

Kotler, P., and Armstrong, G. (2004). *Principles of marketing* (10th ed). Pearson Prentice
Hall.

2. หนังสือแปล (รูปแบบเล่ม)

ภาษาไทย

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือภาษาต้นฉบับ/[ชื่อหนังสือ
ภาษาไทย]/(ชื่อ/สกุลผู้แปล, ผู้แปล;/พิมพ์ครั้งที่ ถ้ามี)./ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือภาษาต้นฉบับ/[ชื่อหนังสือ
ภาษาอังกฤษ]/(ชื่อ/สกุลผู้แปล, ผู้แปล;/พิมพ์ครั้งที่ ถ้ามี)./ชื่อสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วากเนอร์, ที. (2561). *Creating innovators* [คู่มือสร้างนักนวัตกรรมเปลี่ยนโลก] (ดลพร รุจิรวงศ์,
ผู้แปล). บุ๊คส์เป็ค.

3. บทความวารสาร (รูปแบบเล่ม)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่(เลขฉบับที่)/เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่
(เลขฉบับที่)/เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด.

ตัวอย่าง

บุญจิรา ท่าหลวง, และศิริพร ปัญญาเมธีกุล. (2565). บทสนทนาตลกที่พบในรายการ “แฉ”:

การวิเคราะห์ บทสนทนา. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 14(28), 44-55.

Thaluang, B., and Panyametheekul, S. (2022). Conversational joking in the thai tv show “chae”: Conversational analysis. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 14(28), 44-55.

4. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมทางวิชาการที่ไม่มี Proceeding (Symposium)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อเรื่องที่นำเสนอ./ใน/ชื่อ/สกุล/(ประธาน), ชื่อหัวข้อการประชุม/ [การสัมมนา]./ชื่องานที่จัดการประชุม./สถานที่ประชุม.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์./เดือน./วันที่)./ชื่อเรื่องที่นำเสนอ./In/ อักษรชื่อย่อ./สกุล/(Chair), ชื่อหัวข้อการประชุม/[Symposium]./ชื่องานที่จัดการประชุม./ สถานที่ประชุม.

ตัวอย่าง

พิชิต ตรีวิทยรัตน์. (2556, 23-25 มิถุนายน). นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนระบบบีเลิร์นนิ่งแบบ จุดเดียว เบ็ดเสร็จ. ใน ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ (ประธาน), *การศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย* [การสัมมนา]. การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 15, ณ โรงแรม เซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์, กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

De Boer, D., and LaFavor, T. (2018, April 26-29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt, and A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on Resilience: Conceptualization, Measurement, and Enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

5. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการที่มี Proceedings (รูปแบบเล่มหนังสือ)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)./ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่องานที่ จัดการประชุม/(หน้า./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ชื่อผู้จัดพิมพ์. (ถ้ามี)/ชื่อฐานข้อมูล.

<https://doi.org/> เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed. หรือ Eds.)./ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่องานที่จัดการประชุม/(pp./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ชื่อผู้จัดทำพิมพ์. (ถ้ามี)/ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี)
(กรณี มีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากชื่อฐานข้อมูล เช่น ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/เลข DOI)

ตัวอย่าง

รัตนพร จิตรนพรัตน์. (2565). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการวิจัยของฝ่ายบริหารจัดการวิจัย สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย. ใน ธนาธิป สุ่มอิม (บ.ก.), *รวมพลังสร้างสรรค์เครือข่ายการวิจัยและนวัตกรรมอุดมศึกษาไทยเพื่อการสร้างเสริมพลังสังคมสู่รากแก้วของแผ่นดิน. การประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ครั้งที่ 15* (หน้า 341-350). สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Karapetyan, D., Parkes, A. J., and Stützle T. (2018). Algorithm configuration: Learning policies for the quick termination of poor performers. In R. Battiti, M. Brunato, I. Kotsireas, and P. Pardalos (Eds.), *Lecture Notes in Computer Science: (LNTCS, Volume 11353). Learning and Intelligent Optimization* (pp. 220-224). Springer.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-05348-2_20

6. วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์

วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ (รูปแบบเล่ม ไม่ได้ตีพิมพ์)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ชื่อมหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./(ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Unpublished doctoral dissertation หรือ Unpublished master's thesis]./ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

ชัยวัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล. (2558). ปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษา การศึกษานอกระบบในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Panwatanasakul, C. (2015). *Multilevel factors affecting the academic achievement of non-formal students graduates in the bangkok vicinity* [Unpublished doctoral dissertation]. Srinakharinwirot University.

วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ (จากเว็บไซต์/จากฐานข้อมูลที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต./ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral
dissertation หรือ Master's thesis./ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

พัฒนจิตดา กนกพงษ์เสถียร. (2565). โมเดลสมรรถนะการบริหารคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ]. iThesis มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. [http://ir-ithesis.swu.ac.th/
dspace/handle/123456789/1630](http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1630)

Kanokphongsathian, P. (2022). *Model of quality management competency for basic
school directors in educational quality assurance* [Doctoral dissertation,
Srinakharinwirot University]. iThesis Srinakharinwirot University.
<http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1630>

วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ (จากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข ProQuest หรือ หมายเลข UMI หรือ หมายเลข
สิ่งพิมพ์)/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อ
มหาวิทยาลัย]./ชื่อฐานข้อมูล.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ProQuest No. หรือ
UMI No. หรือ Publication No.)/[Doctoral dissertation หรือ Master's thesis, ชื่อ
มหาวิทยาลัย]./ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

Rosin, R. E. (2023). *Propaganda on steroids: A case study on how communication
technology "pumped-up" russian black propaganda* (ProQuest No. 30309502).
[Doctoral dissertation, American University]. ProQuest Dissertations and Theses
Database.

7. หนังสือประเภทพจนานุกรม/สารานุกรม

หนังสือทั้งเล่ม

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))*./ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่(ถ้ามี))*./
ชื่อสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม ๑ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

ธนาเพรศ.

Blackburn, S. (2016). *The oxford dictionary of philosophy* (3rd ed.). Oxford University Press.

บทในหนังสือ

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อเรื่อง./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/ (บ.ก.)./ชื่อหนังสือ/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี),
หน้า/เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ/
(Ed. หรือ Eds.)./ชื่อหนังสือ/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี),/pp./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ชื่อสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). การวิจัยสถาบัน : แนวคิดขั้นพื้นฐาน. ใน ทิศนา ขัมมณี, และสร้อยสน
สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (หน้า 53-68). สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Weinstock, R., Leong, G. B., and Silva, J. A. (2003). Defining forensic psychiatry: Roles and responsibilities. In R. Rosner (Ed.), *Principles and Practice of Forensic Psychiatry* (2nd ed., pp. 7-13). CRC Press.

8. บทความหรือความเห็นจากคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความหรือชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้าที่พิมพ์
บทความหรือคอลัมน์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์./เดือน/วันที่)./ชื่อบทความหรือชื่อ
คอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้าที่พิมพ์บทความหรือคอลัมน์.

ตัวอย่าง

นวลจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับเคลื่อน เศรษฐกิจยั่งยืน. *คมชัดลึก*,
หน้า 15.

Hess, A. (2019, January 3). Cats who take direction. *The New York Times*, C1.

9. แหล่งข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ไม่มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./ชื่อเว็บไซต์./
URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./
ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2555). *ทฤษฎีภาษาศาสตร์*. ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. <http://ils.swu.ac.th:8991/>

exlibris/aleph/a22_1/apache_media/S5676M7QQ583XGIU35R6V49KY99GB4.pdf

Sedgewick, R., and Wayne, K. (2011). *Algorithms* (4th ed.). Addison-Wesley.

<https://algs4.cs.princeton.edu/home>

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./
<https://doi.org/เลข DOI>

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./
ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./<https://doi.org/เลข DOI>

ตัวอย่าง

Brown, L. S. (2018). *Feminist therapy* (2nd ed.). American psychological association.
<https://doi.org/10.1037/0000092-000>

บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (ไม่มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./
URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่
(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./URL

ตัวอย่าง

ภัทรนันท์ ไทยะสิน, นัทธิรัตน์ พิระพันธุ์, และรัฐพล ประดับเวทย์. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงออกแบบร่วมกับกระบวนการละครประยุกต์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 14(28), 109-120. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/263022>

Waitayasin, P., Pheeraphan, N., and Pradubwate, R. (2022). Development of a learning-management model in collaboration with design thinking and applied drama to enhance innovative creation competency. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 14(28), 109-120. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/263022> (in Thai).

บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./
<https://doi.org/เลข DOI>

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่
(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./<https://doi.org/เลข DOI>

ตัวอย่าง

อัศรพล ทองกลาง. (2563). แนวทางและมาตรการการลงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. 2534. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง*, 3(1),
87-108. <https://doi.org/10.14456/mfulj.2020.3>

Manajit, O., Longyant, S., Sithigorngul, P., and Chaivisuthangkura, P. (2018). Development
of uracil-DNA-glycosylase-supplemented loop-mediated isothermal amplification
coupled with nanogold probe (UDG-LAMP-AuNP) for specific detection of
Pseudomonas aeruginosa. *Molecular Medicine Reports*, 17(4), 5734-5743.
<https://doi.org/10.3892/mmr.2018.8557>

บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (มี Article Number หรือ eLocator)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขปีที่ (เลขฉบับที่)/ บทความ/ หมายเลขบทความ
หรือ eLocator./ [https://doi.org/เลข DOI หรือ URL \(ถ้ามี\)](https://doi.org/เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี))

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./ อักษรย่อชื่อต้น./ อักษรย่อชื่อย่อกลาง (ถ้ามี)/ (ปีพิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขปีที่
(เลขฉบับที่)/ Article/article number หรือ eLocator./ [https://doi.org/เลข DOI หรือ URL \(ถ้ามี\)](https://doi.org/เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี))

ตัวอย่าง

จักรกฤต ภูษงค์ประเวศ. (2566). ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่เน้น
กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 51(1),
บทความ EDUCU5101006. <https://doi.org/10.14456/educu.2023.6>

Belal, N. A., and Heath, L. S. (2023). A complete theoretical framework for inferring
horizontal gene transfers using partial order sets. *PLOS ONE*, 18(3), Article
e0281824. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0281824>

บทความจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./ วันที่/ เดือน)/ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า (ถ้ามี)/ URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./ อักษรย่อชื่อต้น./ อักษรย่อชื่อย่อกลาง (ถ้ามี)/ (ปีพิมพ์./ เดือน/ วันที่)/ ชื่อบทความ./
ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า (ถ้ามี)/ URL

ตัวอย่าง

มนตรีพิทย ธาระสุข. (2566, 26 เมษายน). คอลัมน์ไฮโลต์โลก: จับตาสังคโปร์ตึงตูดเศรษฐินักลงทุน
ย้ายถิ่นได้เพิ่ม. *มติชน*. https://www.matichon.co.th/foreign/news_3945607

Guarino, B. (2017, December 4). How will humanity react to alien life? psychologists
have some predictions. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/news/speaking-of-science/wp/2017/12/04/how-will-humanity-react-to-alien-life-psychologists-have-some-predictions>

เอกสาร/รายงานข่าวจากเว็บไซต์

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์/วันที่/เดือน)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์/เดือน/วันที่)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

ปรีดี บุญชื้อ. (2566, 27 เมษายน). *บทเรียนจากภูฏาน ประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสุขมากที่สุดในโลก*.
ไทยพับลิก้า. https://thaipublica.org/2023/04/pridi347_gnh

Olarin, K., and Chen H. (2023, April 5). *Smoke from forest fires blankets northern
thailand in thick pollution*. CNN. <https://edition.cnn.com/2023/04/05/asia/chiang-mai-air-pollution-thailand-intl-hnk/index.html>

*การอ้างอิงข้อมูลเอกสารหรือรายงานข่าวจากเว็บไซต์ที่ไม่ใช่คลังข้อมูล ให้ระบุวัน/เดือน/ปี ที่สืบค้นด้วย
เนื่องจากเว็บไซต์อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือหายไป ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลเอกสารซ้ำได้ ตามรูปแบบ ดังนี้

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./สืบค้นเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี./จาก URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./Retrieved/
เดือน/วันที่/ปี./from URL

ตัวอย่าง

ปรีดี บุญชื้อ. (2566). *บทเรียนจากภูฏาน ประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสุขมากที่สุดในโลก*. ไทยพับลิก้า.
สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2566, จาก https://thaipublica.org/2023/04/pridi347_gnh

Olarin, K., and Chen, H. (2023). *Smoke from forest fires blankets northern thailand in
thick pollution*. CNN. Retrieved April 6, 2023, from <https://edition.cnn.com/2023/04/05/asia/chiang-mai-air-pollution-thailand-intl-hnk/index.html>

10. ราชกิจจานุเบกษา

ภาษาไทย

ชื่อกฎหมาย./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./ เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่ หรือ ตอนพิเศษ/เลขตอน./
หน้า/เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด. ชื่อเว็บไซต์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ

ชื่อกฎหมาย./ (ปีพิมพ์./เดือน/วันที่)/Government Gazette./No./เลขเล่ม/Section/เลขตอน./page/
เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด. ชื่อเว็บไซต์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564. (2565, 7 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 139 ตอนพิเศษ 4 ง. หน้า 22-50. ราชกิจจา. [https://ratchakitcha.soc.go.th/
documents/17193313.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17193313.pdf)

พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560. (2560, 27 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก. หน้า 1-18. ราชกิจจา. [https://ratchakitcha.soc.go.th/
documents/2097692.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2097692.pdf)

Translated Thai Reference

Student loan fund act, B.E. 2560. (2017, January 27). Government gazette. No. 134
Section 12 A. page 1-18. Ratchakitcha. [https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/
2097692.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2097692.pdf) (in Thai).

หมายเหตุ:

1. ชื่อเรื่อง พิมพ์ตัวเอน ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษ อักษรตัวแรกของชื่อเรื่องหลัก ชื่อเรื่องย่อย (ถ้ามี) ซึ่งมักจะพิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาค (:) และคำนาม ที่เป็นชื่อเฉพาะ ใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนคำอื่นๆของชื่อเรื่อง ใช้อักษรตัวพิมพ์เล็กทั้งหมด เช่น Computer algorithm: Introduction to design and analysis
2. ถ้าเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏปีพิมพ์ ภาษาไทยใช้อักษรย่อ ม.ป.ป. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์) และภาษาอังกฤษใช้อักษรย่อ n.d. (no date)
3. ถ้าเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์หรือโรงพิมพ์ ภาษาไทยใช้อักษรย่อ ม.ป.พ. (ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์) และภาษาอังกฤษใช้อักษรย่อ n.p. (no place)
4. ถ้าเอกสารอ้างอิงจากเว็บไซต์ที่สืบค้นได้ตั้งจาก DOI และ URL ให้พิจารณาเลือกใช้ DOI หากเอกสารอ้างอิงจากเว็บไซต์ไม่มี DOI ให้ใช้ URL

วารสาร “สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal Research and Development Institute, KPRU

เอกสารอ้างอิง

นิพนธ์ ราชวุฒิ. (2568, กุมภาพันธ์). *รูปแบบการอ้างอิง*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายบริหารจัดการข้อมูลและเผยแพร่

ผลงานวิจัย สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.). *การส่งบทความ (การอ้างอิง)*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2568,
จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhnu/about/submissions>

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ อาจารย์ ☐ บุคคลทั่วไป
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดยใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง
8. ผู้เขียนบทความยินยอให้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
9. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียนบทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามรายการตรวจสอบบทความ และข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

หมายเหตุ บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้
จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ
download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่า มีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

**แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
☐ ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
2. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ นักศึกษา
3. (สำหรับนักศึกษา) ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดยใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง
8. ผู้เขียนบทความยินยอให้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
9. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียนบทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในสัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามรายการตรวจสอบบทความและ ข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความคิดเห็นของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
“พิจารณาบทความแล้วเห็นสมควรเผยแพร่ได้”

ลงชื่อ.....
(.....)

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (ถ้ามี)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้เขียนบทความ

- หมายเหตุ 1. ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ขอให้ลงชื่อเป็นผู้ส่งบทความทุกคน
2. บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือมีไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้
จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ
download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง :ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่า มีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่ในวารสาร

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. ข้อมูลผู้ส่งบทความ

ชื่อ นางสาว/นาง/นาย

เบอร์โทร..... e-mail

ที่อยู่จัดส่งใบเสร็จรับเงิน เลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

2. ค่าดำเนินการตรวจประเมินบทความ บทความละ 4,500 บาท

3. ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ 1,000 บาท

☐ มีความประสงค์สมัครสมาชิก ☐ ไม่มีความประสงค์สมัครสมาชิก

4. การชำระเงิน

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาชาเขียว จำนวน.....บาท

เลขบัญชี 347-0-60979-9

ชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

☐ แจ้งหลักฐานการชำระเงินทางระบบส่งบทความ

ลงชื่อผู้ส่งบทความ.....

(.....)

...../...../.....

หมายเหตุ : กรณีบทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงใน สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ทางกองบรรณาธิการจะไม่คืนค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ของท่าน

จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร “สัททอง” (Publication Ethics)

การเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบันมีหลายลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานแปล บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ งานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ งานประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ วารสาร “สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” มุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมทั้งพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ และทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจะต้องไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และนำไปเป็นผลงานของตนเอง
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาคุณภาพของบทความอย่างเคร่งครัด
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อขอลงตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหากับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนตีพิมพ์
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่แก้ไขผลการประเมินบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ ผู้พิมพ์ และสังกัดของผู้พิมพ์
8. หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงาน บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องแจ้งให้ผู้พิมพ์ทราบทันที และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น
8. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้พิมพ์ ให้แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการจะไม่รับบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก โดยพิจารณาบทความด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการตรวจประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด และไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากบทความที่ตรวจประเมินโดยเด็ดขาด
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงานจากที่อื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบทันที หรือปฏิเสธบทความนั้น โดยการประเมินให้ “ไม่ผ่าน”

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. บทความของผู้นิพนธ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการเรียบเรียงบทความนี้จริง
3. ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความของตนเอง ถ้าวารสารทราบว่าบทความของผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ทางวารสารจะไม่ขอรับผิดชอบ และให้อาผิดจากผู้นิพนธ์ทุกประการ
4. ผู้นิพนธ์ต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำของวารสารอย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
6. ผู้นิพนธ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร และค่าสมาชิกวารสาร
พ.ศ. ๒๕๖๙

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีการจัดทำวารสารเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสักทอง: วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร และค่าสมาชิกวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๙”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๙ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“สถาบันวิจัยและพัฒนา” หมายความว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือสักทอง : วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“บุคลากรภายใน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นใดที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่นๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

“สมาชิก” หมายความว่า บุคลากรภายในหรือบุคคลภายนอกที่สมัครเป็นสมาชิกวารสาร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ และค่าสมาชิกวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังนี้

/๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร...

๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๔,๕๐๐ บาท

๔.๒ ค่าสมาชิกวารสาร ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร จากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ในข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังนี้

๕.๑ ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

๕.๒ นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย สาขาซากังราว ในชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย

๕.๓ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เงินฝากถอนคืนวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ข้อ ๖ สถาบันวิจัยและพัฒนาเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร ในข้อ ๔ ดังนี้

๖.๑ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

๖.๒ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของสถาบันวิจัยและพัฒนา ไม่เกินร้อยละ ๑๐

๖.๓ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๑,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

๖.๔ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความคัดย่อและบรรณานุกรมภาษาอังกฤษ บทความละ ๓๐๐ บาท

๖.๕ ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

๖.๖ ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖.๑ และ ๖.๒ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังหรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัณนิกา ตันตีสันติสม)

รองอธิการบดี รักษาการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙

Signature Code : F๒๘QiKDWAJPCDD๙opsZW

